

Samrådsredogörelse

Översiktsplan för Sunne kommun

Dokumenttyp	Samrådsredogörelse
Beslutad av	-
Reviderad av	-
Dokumentansvarig	-

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Efter samrådsskedet

Varje kommun ska, enligt 3 kap. plan- och bygglagen, ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. En översiktsplan är ett dokument som ska ange inriktningen för kommunens långsiktiga utveckling av den fysiska miljön. En översiktsplan är inte juridiskt bindande men ger vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen ska genomgå samråd enligt 3 kap. 8 § PBL. Förslag till översiktsplan har varit föremål för samråd under tiden 3 februari till 6 april 2025. Översiktsplanen och dess bilagor har varit tillgängliga på Sunne bibliotek, receptionen på Sunne kommunhus samt på kommunens webbplats.

Under samrådstiden har 91 unika yttranden inkommit varav 60 från privatpersoner. 86 privatpersoner har yttrat sig och protestlistor med 171 namnunderskrifter har inkommit. Synpunkterna har främst berört vindkraftområde Björnhöjden samt testanläggning Climate Arena.

Följande remissinstanser har inget att erinra:

- Kils kommun
- Hagfors kommun

Samtliga synpunkter redovisas i denna samrådsredogörelse, yttranden från privatpersoner och föreningar gällande vindkraft och verksamhetsmark bemöts tematiskt. Bilagor har ej inkluderats och bilder har tagits bort då de kan utgöra personuppgifter.

Utöver de inkomna synpunkterna har en förfrågan om LIS-område inkommit. Denna redovisas inte i samrådsredogörelsen men hanteras inom ramen för det fortsatta arbetet.

REGIONALA YTTRANDEN

LÄNSSTYRELSEN	KOMMENTARER
Samråd om översiktsplan 2040 för Sunne kommun Inledning Sunne kommun har översänt förslag till ny översiktsplan till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 10§ plan- och bygglagen (PBL) vid samråd om översiktsplan särskilt: • ta till vara och samordna statens intressen, • ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. PBL som hänsyn bör tas till vid beslut om mark- och vattenanvändningen, • verka för att riksintressen tillgodoses – 3 och 4 kap. miljöbalken (MB), att miljö kvalitetsnormer (MKN) enligt 5 kap. MB följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. MB, • verka för att mellankommunala frågor samordnas på lämpligt sätt samt • verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion. I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget från berörda myndigheter. Synpunkter på planförslaget har inkommit från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Svenska kraftnät, Statens geotekniska institut (SGI), Skogsstyrelsen och Trafikverket. Kopior av dessa yttranden överlämnas till kommunen för kännedom. Sammanfattning Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan. Kommunen har valt ett passivt utvecklingsscenario, vilket innebär mindre kommunalt inflytande vid initiering av exploateringar. Detta i sin tur gör det svårt för kommunen att styra när och var exploateringar kommer ske. Länsstyrelsen välkomnar att kommunen i översiktsplanen föreslår lokaliseringar för olika mark- och vattenanvändningar. De föreslagna utvecklingsområdena för verksamhetsmark har lämplighetsbedömts översiktligt vilket kan minska utredningsbehov i senare skede. I ett passivt utvecklingsscenario kan det bli vanligt att översiktsplanen inte kan ge stöd i kommande oväntade exploateringsinitiativ. Ställningstaganden i översiktsplanen ska	Inledning <i>Noteras.</i> Sammanfattning <i>För bemötande av synpunkter under rubriken sammanfattning hänvisas till respektive sakfråga längre ner i länsstyrelsens yttrande.</i>

därför vara så konkreta som möjligt för att kunna vägleda i detaljplanearbeten eller lovprövningen. Länsstyrelsen anser att det finns behov av att kommunen ytterligare preciserar sina ställningstagande i detta förslag till översiktsplan.

Länsstyrelsen noterar att kommunen presenterar förslag till förändring i avgränsning av tre utpekade områden av riksintressen. Länsstyrelsen är dock tveksam till kommunens förslag men välkomnar en fortsatt diskussion i frågan. Kommunen behöver i översiktsplanen tydligare redovisa hur berörda riksintressen ska tillgodoses.

Länsstyrelsen bedömer att det saknas ställningstagande som medverkar till att MKN för vatten enligt 5 kap. MB följs.

Eftersom underlaget till landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) inte är tillräckligt för att bedöma den föreslagna utvecklingens möjliga påverkan på växt- och djurlivet, har Länsstyrelsen svårt att bedöma om de LIS-områden som föreslås i översiktsplanen är förenliga med 7 kap. 18 e § första stycket MB.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden som angår angränsande kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

Länsstyrelsen bedömer att komplettering och justering behöver göras gällande hänsyn till människors hälsa eller säkerhet, risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10§ PBL

Riksintressen

Kommunen redovisar i översiktsplanen vilka riksintressen som berör kommunens yta. Översiktsplanen ska även redovisa hur utpekade riksintressen ska tillgodoses i samband med kommunens utveckling. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen behöver utvecklas ytterligare i dessa delar.

Länsstyrelsen vill även påminna om att ett exploateringsföretag som planeras utanför ett riksintresseområdes geografiska avgränsning likväl kan medföra påverkan och påtaglig skada på riksintressets värden. Gränsen i sig är inte avgörande – det är den faktiska påverkan som åtgärden får på dessa värden som ska bedömas både utanför och innanför riksintressets avgränsning. Detta är ett skäl till att ställningstaganden för hur riksintressena ska tillgodoses måste utföras för varje enskilt riksintresse.

Totalförsvaret (3 kap. 9 § MB)

Den 25 oktober 2024 beslutade MSB att mark- och vattenområden för bland annat ledningar och stationer i transmissionsnätet för el är av riksintresse på grund av att de

Riksintressen

Ställningstaganden har kompletterats och kommunens ställningstaganden om områden som bör utgå från riksintresse för naturvård och rörligt friluftsliv har justerats.

Ställningstaganden om att utveckling i anslutning till riksintresseområden inte får skada riksintresset har tillförts.

Totalförsvaret

Översiktsplanen kompletteras med information, ställningstagande samt justerar och mark- och vattenanvändningskartan något väster om Uddheden. Översiktsplanen föreslår inga större förändringar mot nuläget varav översiktsplanen inte bedöms

behövs för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, enligt 3 kap. 9 § andra stycket MB. Sunne kommun berörs av två riksintresseanspråk för luftledningarna i transmissionsnätet för el. Informationen om detta bör därför uppdateras i översiktsplanen. Med nuvarande beskrivning och kartmaterial är det svår att bedöma de föreslagna mark- och vattenanvändningarnas eventuella påverkan på luftledningarna. Kommunen behöver i översiktsplanen förtydliga kring detta och redovisa hur riksintresset ska tillgodoses. Kommunikation (3 kap. 8 § MB) Länsstyrelsen välkomnar att kommunen i översiktsplanen tar ställning till vikten av att vidareutveckla infrastruktur som är av riksintresse för kommunikation. Hur utpekade riksintressen ska tillgodoses behöver dock kompletteras. Länsstyrelsen delar Trafikverkets syn på frågan (TRV 2025/15174, 12 mars 2025) och påminner om att infrastruktur som är av riksintressen för kommunikation ska säkerställas. Vidare ska möjligheter till drift, underhåll och framtidsutveckling av dessa infrastrukturer bevaras. Karlstad flygplats utgör riksintresse för kommunikation. Inom flygplatsens MSA-yta ska alla planerade byggnadsverk/föremål som är högre än 20 meter remitteras till flygplatsen och Luftfartsverket. Vid behov av flyghinderanalys ska en sådan beställas från Luftfartsverket och skickas till berörda flygplatser. Naturvård (3 kap. 6 § MB) Kommunen föreslår minskningar av två riksintresseområden för naturvård - Rotten och Gräsmarksdeltat. Länsstyrelsen har under samrådtiden studerat kommunens förslag och har följande synpunkter. Riksintresse grundas på befintliga värden. Om tidigare exploatering har förstört de värden som utgör grund för utpekande av riksintresse inom ett område, kan Länsstyrelsen göra bedömningen att det är rimligt att ta bort området ur utpekandet. Riksintresse för naturvård Gräsmarksdeltat är utpekat för sitt randdelta med geologiska bildningar som utgör det huvudsakliga värdet. Vid jämförelse med flygfoton från 1990-talet på ytorna där kommunen har föreslagit minskningarna, ser man att exploateringsgraden inte har ändrat i någon stor omfattning. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att största delen av de värden som fanns vid utpekandet av riksintresseområdena år 2000 ännu kvarstår. Vid utveckling av tätorten får inget större ingrepp i ytformationerna ske, vilket skulle innebära skador på utpekade naturvärden av riksintresse.	<i>medföra någon påverkan på luftledningarna. Vid prövning av åtgärder som berör luftledningarna hanteras ärenden inom ramen för PBL och MB. Svenska kraftnät blir hörda vid åtgärder inom 500 meter.</i> Kommunikation <i>Översiktsplanen kompletteras med ställningstaganden och information om tillståndspliktiga zoner.</i> <i>Informationen läggs till i översiktsplanen.</i> Naturvård <i>Förslag om minskningar av riksintresse för naturvård utgår inför granskning och i stället tillförs ställningstagande om möjlig utveckling i de aktuella områdena.</i>
--	---

Riksintresse för naturvård Rottnen är utpekad för sina hyperitbranter som hyser en rik och intressant vegetation. Rottens storöring och Borrälvens flodpärlmusslapopulation höjer områdets värde ytterligare. Förutsättningar för bevarande, som anges i registerbladet för riksintresset, är bland annat att ”större anläggningar mellan sjön och vägen väster därom bör ej tillkomma”. Därför anser Länsstyrelsen tveksamt att stor del av sjöns västra stränder tas bort från riksintresset enligt kommunens förslag. Vissa mindre gränsjusteringar i väster kan dock vara relevanta om det kan motiveras.

De föreslagna minskningarna av riksintresseområdena är tveksamma, eftersom berörda ytor på olika sätt ingår i värde- eller bevarandebeskrivningarna i respektive riksintresseområde. Att ta bort utpekandet för att de befintliga värdena av riksintresse skulle kunna exploateras bort - vilket enligt kommunen kan skapa ”möjlighet till utveckling av tätorten i vattennära läge” ser Länsstyrelsen som väldigt tveksamt. Kommunen måste fundera på om riksintresset för naturvård egentligen hindrar den bebyggelseutveckling som önskas i områdena.

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Länsstyrelsen saknar ett ställningstagande kring hur Sunne kommun ska verka för att värden av riksintressen för kulturmiljövård ska bibehållas.

Kommunen bör redovisa hur varje enskilt område av riksintresse ska tillgodoses. Exempelvis träffar ett av kommunen utpekad utbyggnadsområde inom markanvändningen *Landsbygd 1* två av riksintressena. Inom *utbyggnadsområden/Landsbygd 1* skriver kommunen att en högre grad av bebyggelsetäthet kan medges än i övrig landsbygd. Lämpligheten för den här bebyggelseutvecklingen kommer företrädesvis prövas med förhandsbesked och bygglov så länge inte detaljplanekravet i PBL inträder. Kommunen har inte belyst eventuella negativa konsekvenser för utpekade kulturmiljövärden eller ställningstaganden kring hur dessa i så fall ska mildras. Detta innebära att det finns en risk för att värdena påtagligt kan skadas.

Det är av stor vikt att kommunen förtydligar arbetssätt och rutiner vid förhandsbesked, bygglov och detaljplanering för att riksintressenas värden ska bevaras och förvaltas långsiktigt.

Turism och friluftsliv (4 kap. 1+2 § MB)

Kommunen önskar justera den geografiska avgränsningen av riksintresseområdet för turism och friluftsliv enligt 4 kap. MB. Riksintresset innebär att området i sin helhet är av betydelse för turism och friluftsliv med hänsyn till de natur- och kulturmiljövärden som finns i landskapet. Syftet är att skydda dessa värden så att de inte går förlorade genom olika typer av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Kommunen välkomnar ett synsätt där bebyggelseutveckling inte hindras av riksintresse för naturvård om hänsyn till områdets värden tas.

Kulturmiljövård

Markanvändning för Smedsbyn ändras till Landsbygd 2 vilket ligger i linje med markanvändningen för övriga riksintresseområden med undantag för de som omfattas av besöksnäring. För Östra Ämtervik ändras markanvändningen från sammanhängande bostadsbebyggelse till Landsbygd 1. Anledningen att utpekandet skiljer sig från övriga riksintresseområden beror på dess direkta närhet till samhället, redan tätare bebyggelsestruktur och LIS-utpekande i anslutning till området. Ställningstaganden förtydligas med att oavsett markanvändning måste riksintresset beaktas.

Vid planering, förhandsbesked och bygglov som berör riksintresseområde för kulturmiljövård förs dialog med länsstyrelsens kulturmiljöenhet och det nyligen framtagna kulturmiljöprogrammet används som planeringsunderlag. Översiktsplanen tydliggörs.

Turism och friluftsliv

Förslag om minskningar av riksintresse för rörligt friluftsliv utgår inför granskning och i stället tillförs ställningstagande om att riksintressets värden och avgränsning bör ses över.

Kommunens förslag innebär att relativt stora ytor inom den ursprungliga avgränsningen utgår och att andra principer än de ursprungliga kommer att ligga till grund för den geografiska avgränsningen. Riksintresseområdet i sin befintliga form handlar om ett landskap bestående av två större dalgångar med sjöar och omgivande kulturmiljöer. Natur- och kulturmiljövärden såväl på land som på vattnet i detta samlade landskapsrum ingår och såväl land- som vattenbaserat friluftsliv berörs. Med kommunens förslag blir fokus mer på vattnet och det vattenanknutna friluftslivet.

Om en översyn av riksintresseområdets avgränsning ska göras krävs ett grundligare arbete där friluftslivets värden i det samlade landskapet tydligare utvärderas. Detta bör i så fall göras i en dialog mellan kommunen och Länsstyrelsen.

Natura 2000 - Fågeldirektivet & Habitatdirektivet (4 kap. 8 § MB)

Tillstånd kan behövas för åtgärder och verksamheter även utanför ett Natura 2000-område. För att tillstånd ska kunna medges får inte åtgärder och verksamheter vara sådana att de kan skada livsmiljöer som avses att skyddas eller medföra att en art som avses att skyddas utsätts för störning som på betydande sätt kan försvåra bevarandet av arten. En sådan analys ska utföras för samtliga utpekade naturtyper och arter i det berörda området inför exploatering eller andra planerade åtgärder. Läs även avsnitt med rubriken *Artskydd*.

Miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten

I planförslaget finns en allmän beskrivning om MKN och förklaring om att MKN för vatten och luft berör Sunne kommun. Länsstyrelsen ser dock brister i kommunens hantering av MKN för vatten.

Det saknas tydliga ställningstaganden om hur uppnående av MKN vatten ska ske i Sunne kommun. Länsstyrelsen anser att kommunen i översiktsplanen behöver redovisa hur kommunen avser att arbeta för att uppnå MKN vatten, genom exempelvis att visa en tydlig koppling mellan kommunens ställningstaganden och de beslutade åtgärderna i *Åtgärdsprogram för 2022–2027 Västerhavets vattendistrikt (2022)*, som är juridiskt bindande för myndigheter och kommuner. På Vatteninformationssystem Sverige (VISS) listas bland annat 189 möjliga åtgärder och 4 planerade åtgärder som kan utföras inom Sunne kommun.

Kommunen beskriver i översiktsplanen olika vattenförekomstens statusklassningar och gällande MKN. Kemiska status för ytvatten behöver också beskrivas så som ekologisk status.

Strandskydd och LIS

Två LIS-områden hanteras i översiktsplanen: 10. Ingeby (befintligt, utökas) och 21.

Natura 2000

Översiktsplanen kompletteras med informationen att tillstånd kan krävas även i anslutning till ett Natura 2000 område.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Översiktsplanen kompletteras med åtgärder kopplade till MKN vatten.

Översiktsplanen kompletteras med information om kemisk status för ytvatten.

Strandskydd och LIS

Lysvik udde (nytt). Med nuvarande underlag har Länsstyrelsen svårt att bedöma om den landsbygdsutveckling i strandnära läge som föreslås i översiktsplanen är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB.

Strandskyddets syften, som är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten, ska fortfarande tillgodoses långsiktigt inom ett LIS-område.

Inom båda LIS-områdena finns behov av att inventera naturvärden, för att kunna ta ställning till föreslagna utvecklingens påverkan på växt- och djurlivet. Inget av LIS-områdena bedöms medföra påtaglig skada på riksintresset för turism eller friluftsliv.

Område 21. Lysvik udde

Stora delar av udden berörs av aktsamhetsområde för skred i finkornig jordart. Vidare har delar av berörda strandlinjen potentiell hög eroderbarhet. Utöver det påverkas området av översvämning vid ett 200-årsflöde. Om marken skulle behöva höjas för att klara kommande översvämning, kan själva utfyllnaden ha påverkan på geoteknisk säkerhet. Länsstyrelsen ställer sig därför frågande till markens lämplighet för den föreslagna markanvändningen.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som berör andra kommuner samordnas på lämpligt sätt.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion Geoteknisk säkerhet

Länsstyrelsen har hämtat SGI:s syn på översiktsplanens hantering av geotekniska säkerhetsfrågor. SGI ger i sitt yttrande konkreta förslag till förändringar i översiktsplanen. Länsstyrelsen delar SGI:s synpunkter som sammanfattas nedan:

- Översiktsplanen bör kompletteras med en allmän beskrivning av de geologiska och topografiska förhållandena inom kommunen.
- En del geotekniska underlag nämns i översiktsplanen. Information som har betydelse för förståelse och tillämpning av dessa underlag bör kompletteras i översiktsplanen. Ställningstagande om hur dessa underlag ska användas behöver läggas till.
- Risk för ras, slamströmmar, blocknedfall och erosion bör beskrivas i översiktsplanen. Och om möjligt bör områden med höga risker redovisas.
- En allmän beskrivning av klimatförändringens effekter på förutsättningar för ras, skred och erosion saknas. Kommunen ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade. Läs även nästa avsnitt *Klimatrelaterade risker*.

En översiktlig inventering av tillkommande LIS-områden genomförs inför granskning.

Kommunen är medveten om riskerna i området men anser att det är ett viktigt LIS-område för utvecklingen av Lysvik och att riskerna i området behöver utredas vidare för att avgöra områdets lämplighet. Avgörandet bör ske i samband med detaljplan och riktlinjerna för kommande prövning i översiktsplanen skärps där det tydligt framkommer att översvämningsrisk och stabilitet ska utredas inom ramen för detaljplan.

Noteras.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion Geoteknisk säkerhet

I översiktsplanens inledande kapitel beskrivs kommunens geologiska och topografiska förhållanden. Avsnittet kompletteras inför granskning.

Avsnittet kompletteras.

Avsnittet kompletteras.

Avsnittet kompletteras.

• Geotekniska utredningar bör utföras i samband med framtagande av förebyggande åtgärder mot översvämning. Detta för att säkerställa att åtgärderna inte försämrar områdets totalstabilitet. • Vid detaljplanläggning behöver en geoteknisk utredning alltid utföras, inte bara inom redan utpekade riskområden. I ett första skede kan utredningen vara övergripande. Klimatrelaterade risker Länsstyrelsen saknar i planförslaget kommunens syn på hur klimatrelaterade risker kan minskas eller upphöras. Kommunen hänvisar till <i>Risk- och sårbarhetsanalysen</i> och <i>Skyfallsplanen</i> men det behöver förtydligas vilken ambition kommunen har för att minska de klimatrelaterade riskerna. I första ställningstagande för översvämning anger kommunen att tillkommande bebyggelse i befintliga strukturer inte ska vara utsatt för 200-årsflöde. Länsstyrelsen vill påminna om att Boverkets riktlinjer för tillämpning och avsteg behöver följas för att förtätning och komplettering i befintliga strukturer ska kunna godtas på en längre nivå än beräknade högsta flöde/nivå (BHF/BHN). Detta innebär att avsteg behöver motiveras och konsekvenser analyseras. Att generellt i översiktsplanen godta bebyggelse som klarar ett 200-årsflöde anser Länsstyrelsen vara olämpligt och kan försvåra efterkommande detaljplaneprocesser. Kommunen bör konkretisera texten kring det andra ställningstagandet om översvämning, att översvämningssrisker hanteras kontinuerligt inom kommunens risk- och sårbarhetsanalys. I översiktsplanen redovisas kommunens riktlinjer för planering och lovgivning i riskområden för översvämning. Länsstyrelsen vill uppmärksamma att begrepp <i>helårsboende</i> och <i>delårsboende</i> inte finns definierade i PBL. Om det skulle kräva en detaljplan för att möjliggöra en grupp av delårsboenden, kommer markanvändningen planeras för bostäder, då får ägare rätt att använda husen som helårsboenden. Husen i detta fall kan även behöva ligga på en nivå över BHF/BHN. Det är i praktiken svårt att begränsa/reglera hur man får använda sitt hus, särskilt inom icke planlagda områden. Länsstyrelsen avråder kommunen från att använda dessa begrepp. Länsstyrelsen anser också att det är olämpligt att generellt godta delårsboenden (bostäder) under BHF/BHN. 100- och 200-års översvämningssnivåer för Övre och Mellan Fryken, som listas på sidan 66, bör förtydligas att de är klimatanpassade. När och hur översvämningssnivåer för övriga vattenförekomster inom kommunen ska tas fram, bör beskrivas i översiktsplanen. Första två avsnitten under rubriken <i>Klimatrelaterade risker - Risk säkerhet och beredskap</i> och <i>Trygghetsskapande arbete</i>, har inte direkt koppling till klimatrelaterade	<i>Avsnittet gällande översvämning kompletteras. Behovet av en geoteknisk utredning bör baseras en inledande bedömning av kända risker, markförhållanden eller andra förutsättningar som indikerar att någon geoteknisk risk kan finnas i aktuellt område. Om SGI i sitt yttrande även inkluderar en sådan inledande bedömning i begreppet utredning instämmer kommunen i SGI:s synpunkt. Om de dock syftar till en mer detaljerad utredning instämmer inte kommunen i att detta alltid bör tas fram.</i> Klimatrelaterade risker <i>Kommunen arbetar kontinuerligt med att minska klimatrelaterade risker. Bland annat har kommunen arbetat med stabilitetshöjande åtgärder, erosionskydd, skyfallsutredning och översvämningssäkrat VA-verksamheter. Kommunen avser att fortsatt arbeta med frågorna och aktivt söka stöd, bland annat finns ett behov av att säkra två anläggningar för samhällsviktig verksamhet.</i> <i>Ställningstagandet omformuleras</i> <i>Kommunen är medveten om problematiken och vill generellt sett inte bebygga översvämningsskänsliga områden med bostäder. Översiktsplanen möjliggör fritidsboende på lägre nivåer där färdigt golv ska klara BHF/BHN och vid kommande prövningar behöver en övergripande lämplighetsprövning göras i relation till översvämningssrisk i syfte att avgöra om ett avsteg från Boverkets riktlinjer kan göras.</i> <i>Texten förtydligas och avsnittet kompletteras med ställningstagande för övriga vattenförekomster.</i> <i>Noteras, rubriksättningen ses över.</i>
---	---

risker. Kopplingen mellan dessa avsnitt och kommunens syn på klimatrelaterade risker behöver förtydligas. Annars bör dessa avsnitt flyttas till en annan rubrik eller få en egen rubrik.

Länsstyrelsens rådgivande synpunkter gällande övriga allmänna intressen

Förslag till mark- och vattenanvändning

Skäggegård, Lysvik

Kommunen har i vattentjänstplan (antagen 16 sep 2024) angett 9 möjliga exploateringsområden där kommunalt VA kan bli aktuellt. 8 av dessa områden verkar stämma överens med översiktsplanens förslag. Området Skäggegård som ligger vid Lysvik kan enligt vattentjänstplanen användas för industriändamål, dock föreslås inte i översiktsplanen någon industrimark i området.

Verksamhetsmark

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har tagit fram en lokaliseringsutredning för verksamhetsmark som ett underlag till översiktsplanen.

Det kan vara bra att i översiktsplanen skilja på verksamheter i allmänhet och tyngre industriverksamheter - tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet inklusive vindkraft. Detta då de senare är avsevärt mer störande och ska placeras med större skyddsavstånd till känsligare markanvändningar som exempelvis bostäder.

Översiktsplanen bör också kompletteras med ett mer utvecklat resonemang kring hur utpekad verksamhetsmark förhåller sig till 3 kap. 8 § MB, som uttrycker behovet av skydd på särskilt lämpliga områden för vissa typer av verksamheter.

Totalförsvårshänsyn i samhällsplaneringen

Länsstyrelsen ser liksom MSB att det är positivt att kommunen i översiktsplanen nämner kommunens risk- och sårbarhetsanalys och identifierad samhällsviktig verksamhet. Kommunen bör tydligare redovisa hur risk- och sårbarhetsanalysen bör nyttjas i fysisk planering och hur samhällsviktiga verksamheters funktionalitet ska tryggas.

Det bör framgå om eller hur det nationella målet för totalförsvaret respektive för det civila försvaret har beaktats i översiktsplanen.

Avstånd från väg och järnväg

Vid planering och byggande utmed väg och järnväg finns det behov att hålla vissa skyddsavstånd. Det finns även tillståndspliktiga zoner längs vägar. Kommunen kan med

Förslag till mark- och vattenanvändning

Området Skäggegård ingår i markanvändningen sammanhängande bostadsbebyggelse för Lysvik. Inom markanvändningen avses markanvändning av befintliga strukturer i enlighet med gällande detaljplaner. Industriändamål pekas därför inte specifikt ut för området.

Kommunen ser inget behov av att precisera dessa verksamheter i översiktsplanen. Översiktsplanen och miljökonsekvensbeskrivningen tydliggörs och tar höjd för tyngre industri i de utpekade områdena.

Inom ramen för arbetet med översiktsplanens utpekade områden för verksamhetsmark har, bland annat i lokaliseringsutredningen, en övergripande bedömning gjorts gentemot hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB. Avseende 3 kap. 8 § MB är det i nuläget inte möjligt att tydligare specificera omfattning och inriktning för all sådan mark då det inte finns några vidare ställningstaganden kring områdenas behov och lämplighet. Detta kommer att behöva prövas inom ramen för en eller flera detaljplaneprocesser.

Totalförsvårshänsyn i samhällsplaneringen

Hur RSA används i den fysiska planeringen utvecklas i översiktsplanen. Information angående samhällsviktiga verksamheter och åtgärder för att trygga dessa redovisas inte på grund av känslig information men har diskuterats brett inom kommunen under framtagandet av översiktsplanen.

Avstånd från väg och järnväg

Informationen gällande tillståndspliktiga zoner läggs till i redovisningen.

fördel komplettera översiktsplanen med den gällande informationen. För detaljerad beskrivning om skyddsavstånden och tillståndspliktiga zoner hänvisar Länsstyrelsen till Trafikverkets yttrande. (TRV 2025/15174, 12 mars 2025)

Bostadsförsörjning

Kommunens bostadsförsörjningsprogram (antaget 18 dec 2023) utgör ett underlag till översiktsplanen. *"Möjligheter att styra bostadsbyggandet"* står i bostadsförsörjningsprogrammets inledning. Detta stämmer dock inte helt överens med det passiva utvecklingsscenario som kommunen har valt i översiktsplanen.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen nyttjar den senaste *Regionala bostadsmarknadsanalysen* i översiktsplanarbetet. Vi vill upplysa att det finns nya befolkningsstatistik för år 2024 (SCB) att användas i översiktsplanen.

Länsstyrelsen noterar att både bostadsförsörjningsprogrammet och översiktsplanen citerar prioriterade områden ur *Kommunstrategin 2014-2025*, dock ser citaten olika ut i dokumenten, vilket bör ses över.

Kulturmiljö

Det nyss framtagna kulturmiljöprogrammet är ett mycket bra planeringsunderlag på övergripande nivå. Programmet är kommuntäckande vilket är mycket positivt.

För att programmet ska vara ett stöd även vid bygglov och förhandsbesked behöver arbetet fortsätta med mer detaljerade underlag och inventeringar. Länsstyrelsen saknar ett framtidsytande ställningstagande kring hur kommunen avser att fortsätta arbeta med sitt kulturmiljöprogram.

Det har noterats ett mindre skrivfel i texten om byggnadsminnen. Mårbacka har inte byggnadsminnesförklarats för att anläggningen ska fungera som en minnesgård över Selma Lagerlöf. Fastigheten har byggnadsminnesförklarats på grund av sina synnerliga höga kulturhistoriska värden kopplat till Lagerlöf. Verksamheten som minnesgård är inte skyddad av kulturmiljölagen. En byggnadsminnesförklaring reglerar inte användning, och fastigheten är således skyddad som byggnadsminne oavsett vilken verksamhet som bedrivs där.

Under avsnittet *Andra värden -Kulturvärden* presenterar kommunen ett ställningstagande att *"Bostadsbyggande på landsbygden ses som en förutsättning för att småskaligt jord- och skogsbruk kan fortsätta bedrivas."* Länsstyrelsen ifrågasätter på vilket sätt detta ställningstagande är kopplat till kulturmiljövärden. Exploatering kontra bevarande av kulturvärden är inget absolut motsatsförhållande, utan måste alltid bedömas från fall till fall, med en saklig kulturhistorisk analys, proportionalitetsbedömning och inom den lagstiftning som är gällande för varje fall.

Bostadsförsörjning

Noteras. Sunne kommun anser att det i översiktsplanen förekommer styrning av bostadsbyggande till tätorter och Landsbygd 1. Detta understöds också av den historiska och förväntat framtida efterfrågan.

Noteras.

Anledningen att de ser olika ut är att bostadsförsörjningsprogrammet redovisar prioriterade områden från Kommunstrategin 2014-2025 medan översiktsplanen redovisar de nya prioriterade områden från kommunstrategin som då var under framtagande. Texten justeras inför granskning då ny kommunstrategi nu är antagen.

Kulturmiljö

Kommunen har för avsikt att arbeta in kulturmiljöprogrammet i kommunens interna kartverktyg och tillämpa detta som planerings- och kunskapsunderlag vid kommande planering och lovprövning. Där behov bedöms finnas av antingen kompletterande/fördjupat underlag eller anpassning av planerad eller sökt åtgärd kan detta komma att krävas.

Skrivningen justeras.

Ställningstagandet bedöms vara kopplat till kommunens historiska utveckling och kulturlandskapet med agrara strukturer och aktivt skogsbruk. Ställningstagandet är inte kopplat till något specifikt kulturvärde som kan riskeras att påverkas utan lyfter den övergripande kopplingen mellan landsbygdsutvecklingen och bevarande av det hävdade kulturlandskapet. Kommunens markanvändningskarta redovisar landsbygdsutveckling i olika grader som till stort överensstämmer med kulturmiljöprogrammets redovisning av gårdar i slutet på medeltiden.

Länsstyrelsen noterar att kommunen inte nämner den Europeiska landskapskonventionen, en konvention som fokuserar på landskapet som gemensam tillgång och ansvar. Målet med konventionen är en rikare livsmiljö där alla kan delta i utformningen. Konventionen gäller i Sverige sedan 2011.

Friluftsliv

Översiktsplanen redovisar områden av betydelse för friluftslivet i hela kommunen på ett tillfredsställande sätt. Kommunen lyfter vikten av att värna den tätortsnära och vardagsnära naturen då den är av mycket stor betydelse för friluftsliv, vilket är positivt. Dock framgår det inte hur kommunen avser att göra detta. Detta bör kommunen förtydliga.

Naturmiljö

Länsstyrelsen vill upplysa om att i Sunne kommun finns särskilt höga naturvärden i ängs- och betesmarker. Socknarna Gräsmark (i Sunne) och de angränsande Gunnarskog och Mangskog (i Arvika) har tillsammans uppmärksamats av botanister som en viktig värdegrund för arter knutna till ängs- och betesmarker. Dessa värden bör redovisas i översiktsplanen.

Länsstyrelsens bedömning är att naturvärden ska inventeras enligt svensk standard för de naturområden som kommer tas i anspråk. Detta för att få kunskap om vilka värden i form av arter och naturmiljöer som finns inom eller kopplade till platsen.

Länsstyrelsen saknar kommunens ställningstagande kring hantering av höga art- och naturmiljövärden inför exploatering.

Vidare önskar länsstyrelsen att kommunen i översiktsplanen beskriver och tar ställning till ekosystemtjänster vid intressekonflikt.

Artskydd

Artskyddsförordningen gäller som en förlängning av hänsynsreglerna. Bestämmelserna i Artskyddsförordningen ska vägas in i bedömningen gällande val av områden för exploatering och andra åtgärder. Länsstyrelsen noterar att artskyddet enligt 8 kap. MB inte nämns i handlingarna.

I Sverige är samtliga orkidéer, groddjur, kräldjur, fladdermöss och vilda fågelarter fridlysta och det finns ytterligare växt- och djurarter som är fridlysta och regler kring fridlysning finns i artskyddsförordningen (2007:845). Länsstyrelsen saknar tydliga ställningstaganden till hur berörda fridlysta och rödlistade arter ska hanteras inför exploatering och andra åtgärder inom kommunen.

Konventionen läggs till i avsnittet internationella mål och strategier.

Friluftsliv

Konkurrens mellan friluftsområden och utveckling bedöms främst ske i anslutning till Sunne tätort. Kommunen har i mark- och vattenanvändningskartan samt i FÖP Sunne tätort pekat ut områden som är viktiga tätortsnära rekreatiomsområden. I anslutning till kommunens mindre orter och samhällen finns gott om natur och inte samma konkurrens mellan utveckling och bevarande varav inga naturområden pekats ut. Kommunen har dock anläggningar såsom fotbollsplaner och (elljus)spår utspritt på flera platser i kommunen. Vikten av att värna dessa värden samt tätortsnära natur utvecklas i översiktsplanens utvecklingsinriktning. Inför beslut om planbesked samt inom ramen för kommunens driftsåtaganden av mark för natur- och friluftsliv behöver en avvägning mellan dessa olika markanspråk göras.

Naturmiljö

Noteras. Översiktsplanen kompletteras gällande ängs- och hagmarker.

Noteras.

Noteras.

Artskydd

Artskyddsförordningen lyfts in i översiktsplanen.

Översiktsplanen kompletteras med ställningstagande.

Områdesskydd Länsstyrelsen noterar att områden som är formellt skyddade som naturvårdsavtal nämns inte i planen. Kommunen bör i beskrivningen förtydliga att det finns två olika former av biotopskyddsområden - biotoper som har generellt skydd i hela landet; och beslutade biotopskyddsområden. Länsstyrelsen vill vidare påminna om att det kan finnas pågående reservatsbildningar eller andra skyddsformer som idag inte är beslutade. Dessa processer har betydelse för kommunens planering och bör tas hänsyn till i översiktsplanen. Jordbruksmark Kommunen beskriver i översiktsplanen både verksamhetsmark och bostäder som är av väsentligt samhällsintresse, vilket öppnar möjligheter att ta jordbruksmark i anspråk för dessa ändamål. Den <i>nationella livsmedelsstrategin</i> har som målsättning att öka självförsörjningsgraden av livsmedel i Sverige. Förutom att producera livsmedel har jordbruksmarken en viktig roll för att nå miljömålen ”<i>ett rikt odlingslandskap</i>” och ”<i>generationsmålet</i>”. På grund av klimatförändringar och vid en eventuell samhällskris vet vi inte vilken jordbruksmark som kommer att vara viktig i framtiden. Därför behöver samtliga kommuner värna sin jordbruksmark. Sunne kommun beskriver i MKB att max 10–15 procent av jordbruksmarken ska bebyggas. Detta bör framgå av översiktsplanen. Värmland är inget stort jordbrukslän, därför är det viktigt att bevara den jordbruksmark som brukas aktivt idag. Sunne är en viktig jordbrukskommun i ett Värmlandsperspektiv. Många gårdar bedriver jordbruk med djurhållning och vallodling. I Värmland är vallodling viktig för foderproduktionen. Tidigare års väderpåverkan med torka och regn har påverkat möjligheten att säkerställa foder till djurhållningen i länet, och därför bedöms all vallodling ha högt värde för jordbruket. Det är bra om kommunen i översiktsplanen tar ställning till hur kommunen ska, innan jordbruksmark tas i anspråk, reda ut vilka behov jordbruksföretagen har för att kunna fortsätta leverera livsmedel och ekosystemtjänster. Det är en fördel om det redan i ett tidigt skede går att kartlägga vilka gårdar som kan påverkas av exploatering, samt om det går att förebyggas konflikter mellan lantbruket och till exempel bostadsområden. Det gäller både djurgårdar och växtodlingsgårdar. Statens offentliga utredningar slutförde i januari 2024 en utredning Livsmedelsberedskap för en ny tid. I utredningen beskrivs på vilka grunder Sverige behöver en ny livsmedelsberedskap. Vidare nämns också bland annat att	Områdesskydd <i>Avsnittet kompletteras.</i> <i>Avsnittet ses över.</i> <i>Noteras.</i> Jordbruksmark <i>Detta är en felskrivning, avsnitt angående jordbruksmark justeras inför granskning.</i> <i>Noteras. Kommunen har en nyligen antagen livsmedelsförsörjning som tagits i beaktning vid utformandet av översiktsplanen. Kartläggning av gårdar görs inte inom ramen för översiktsplanen, men om behov uppstår kan frågan aktualiseras.</i>
---	---

jordbruksmarken bör skyddas bättre och att även lågavkastande jordar är viktiga för försörjningen. I utredningen föreslås att kommuner ska peka ut viktig jordbruksmark. Det är önskvärt om kommunen har i översiktsplanen ett resonemang om planer för jordbruksmarken ur ett beredskapsperspektiv. Jordbruksverket har i mars 2025, på uppdrag av regeringen, lämnat en rapport där de analyserat behovet av och möjligheterna att stärka skyddet av jordbruksmark. De har också tittat på hur den gemensamma jordbrukspolitiken kan användas så att jordbruksmark kan nyttjas för livsmedelsproduktion eller för att stärka biologisk mångfald i samband med att marken används för solelproduktion. Länsstyrelsen önskar kommunens resonemang kring samnyttjande av jordbruksmark. Redaktionella synpunkter I kartan över mark- och vattenanvändning i översiktsplanen går det inte att se skillnad på befintlig och föreslagna områden för verksamheter och industri samt vindkraft då de grå färgerna är i det närmaste identiska. Kartan och färgsättningen behöver ses över. Miljöbedömningen I MKB finns ett avsnitt om riksintressen. I detta avsnitt nämns inte riksintresse för kulturmiljövården. Planens konsekvenser för riksintresse kulturmiljövård bör också bedömas. Kommunen har i MKB sammanfattat statusklassningar för kommunens ytvatten. Det bör motiveras varför grundvatten som också omfattas av beslutade MKN inte nämns. Det beskrivs kortfattat olika utvecklingsscenariers möjliga effekter och konsekvenser för MKN vatten. Två skyddsåtgärder som berör hantering av avloppsvatten och dagvatten föreslås i MKB. Dessa skyddsåtgärder bör lyftas in i översiktsplanen.	<i>Kommunen har översiktligt kartlagt den lokala livsmedelsförsörjningens förutsättningar inom ramen för livsmedelsförsörjningsstrategin. Kommunens förhållningssätt som föreslås avseende utvecklingen av jordbruksmark och livsmedelsförsörjning samt även möjligheter att ta mindre arealer i anspråk för verksamheter och bostäder. Översiktsplanen främjar en ökad diversifiering och främjas möjligheter till fler småbruk vilket ökar kommunens resiliens. Den sammantagna nettoeffekten bedöms bli liten.</i> <i>Ställningstagande om samnyttjande tillförs under avsnitt om energi.</i> Redaktionella synpunkter <i>Färgsättningen ses över.</i> Miljöbedömningen <i>Planförslaget har justerats sedan samrådsskedet, och förslag till förändringar av riksintresseområden 3 och 4 kap. tas bort. När dessa inte längre finns med och riskerar att påverkas kommer också miljöbedömningen att revideras och avsnittet om påverkan på riksintresse tas bort.</i> <i>Skyddsåtgärderna förs in i översiktsplanen.</i>
MYNDIGHETEN FÖR SAMHÄLLSSKYDD OCH BEREDSKAP (MSB)	KOMMENTARER
Förslag till översiktsplan för Sunne kommun Ärendet Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende. MSB:s yttranden i översiktsplaneärenden avser myndighetens planeringsunderlag och områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Vid behov lämnas även råd och synpunkter inom myndighetens ansvarsområden för skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Mer information om MSB:s roll i samhällsplaneringen samt plan- och byggärenden finns på MSB:s webbsida Samhällsplanering Planeringsunderlag	<i>Noteras.</i>

MSB tar fram en stor mängd underlag som myndigheter, kommuner och andra aktörer kan använda i sin samhällsplanering. MSB:s planeringsunderlag består av information och vägledning i form av webbsidor, publikationer och kartunderlag. MSB:s planeringsunderlag finns tillgängligt på MSB:s webbsida Planeringsunderlag Riksintresse för totalförsvarets anläggningar (den civila delen) MSB ansvarar för att lämna uppgifter till länsstyrelserna om områden som myndigheten bedömer är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, enligt 2-2a §§ förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden samt 3 kap. 9 § 2 st. miljöbalken. MSB arbetar kontinuerligt med att identifiera mark- och vattenområden som kan vara av riksintresse. Den 25 oktober 2024 beslutade MSB att mark- och vattenområdena för samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el samt ledningarna i distributionsnätet för el mellan fastlandet och Gotland med tillhörande stationer, liksom områden för förnyelse och förstärkning av dessa, utgör områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar (TfC 0004-0024), den civila delen, enligt 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken. Sunne kommun berörs av två riksintresseanspråk för luftledningar i transmissionsnätet för el och behöver i översiktsplanen redovisa hur riksintressena ska tillgodoses. MSB har svårt att bedöma om planförslaget kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av luftledningarna. Detta då det är svårt att uttyda om det nordvästra utbyggnadsområdet i utvecklingsinriktningen, de två områdena för Landsbygd 1 på den västra sidan av Rotten samt de två områdena för Besöksanläggning i sydöst i mark- och vattenanvändningskartan överlappar med riksintresseanspråken. Länsstyrelsen har ett ansvar att meddela MSB om ett område bör anges som riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, eller om ett område av riksintresse bör omprövas (4 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden). Mer information om MSB:s arbete med områden av riksintresse finns på MSB:s webbsida Riksintresse Synpunkter om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar Totalförsvårshänsyn i samhällsplaneringen MSB anser att det är positivt att kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA) och identifierad samhällsviktig verksamhet nämns i planförslaget. MSB kan dock inte utläsa om eller hur dessa har tillgodosetts i planförslaget. Vidare anser MSB att det nationella målet för totalförsvaret respektive för det civila försvaret utgör relevanta nationella mål av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. MSB noterar att det inte framgår om eller hur målen har beaktats i planförslaget.	<i>Noteras.</i> <i>Avsnittet kompletteras.</i> <i>Inom 500 meter från ledningarna berörs utpekande av landsbygd 1 invid Uddheden då en tätare bebyggelse kan tillåtas närmare tätorten. I östra delen av kommunen berörs ett LIS-område. Utvecklingsområdet kring Uddheden har minskats i omfattning vid transmissionsledningen och ställningstagandet har även tydliggjort att Svenska kraftnät ska remitteras om utveckling föreslås inom 500 meter från ledningarna.</i> <i>Detta har arbetats in i planförslaget men redovisas inte närmare på grund av känslig information.</i> <i>Målen läggs till i avsnitt om nationella mål och strategier.</i>
--	---

Läs mer om hur totalförsvarets civila intressen kan beaktas i samhällsplaneringen och den fysiska planeringen på MSB:s webbsida Totalförsvarets civila intressen i samhällsplaneringen.	
---	--

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT (SGI)	KOMMENTARER
ÖP 2040 för Sunne kommun Yttrande över samrådshandling Statens geotekniska institut (SGI) har beretts möjlighet att yttra sig i ärendet. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår inte i vår granskning. Underlag: 1. Översiktsplan för Sunne kommun 2040 med tillhörande kartor. Daterad 2024-12-17 2. MKB tillhörande översiktsplan Sunne kommun. Upprättad av Henrik Ernstson konsult. Daterad 2024-12-17. 3. Lokalisering verksamhetsmark. Upprättad av SBK Värmland AB. Datering saknas. Bakgrund och förutsättningar Geologiska och geotekniska förutsättningar i kommunen Inom kommunen är topografin varierande med kuperade höjdområden, flacka ängar och åkrar samt många både små och stora sjöar. Centralt i kommunen finns sjöarna Övre Fryken och Mellan-Fryken som sträcker sig i nord-sydlig riktning. Enligt SGU:s översiktliga jordartskarta består de ytliga jordlagren i de flacka områdena, speciellt i anslutning till sjöarna, av finjord (silt och lera). På höjderna dominerar morän men där finns även torvmarker. I övre delen av sjön Rottnen finns isälvsediment (sand). Sporadiskt förekommer isälvsediment även i andra(?) områden. I flera områden med silt och lera finns förutsättningar för skred (Kartvisningstjänsten Ras, skred och erosion https://gis.swedgeo.se/rasskrederosion/). I områden som lutar mer än 17 grader och där jordlagren består av grovkornigt material så som sand, grus och morän, kan det finnas förutsättningar för ras.	<i>Noteras.</i>

Kommunens hantering av geotekniska säkerhetsfrågor

Berggrunden i kommunen beskrivs kortfattat under avsnitt Förutsättningar/Natur och friluftsliv.

Kommunen beskriver förutsättningar för skred och erosion under avsnittet Klimatrelaterade risker [1]. Där nämns bland annat bebyggda områden inom kommunen som pekats ut med förutsättningar för skred (MSB:s översiktliga kartering av bebyggda områden). Det framgår även att det finns flera stora akksamhetsområden för skred. Under rubriken Utvecklingsområdeni ÖP:n [1] och i underlag kallat Lokalisering av verksamhet[3] finns också akksamhetsområden för skred omnämnda inom aktuella områden.

I översiktsplanen under Klimatrelaterade risker finns ett avsnitt om översvämning. Det framgår att det ”vid fysisk planering och lovgivning ska säkerställas att ingen tillkommande bebyggelse i befintliga strukturer är utsatt för direkta översvämningrisker vid ett 200-årsflöde. Tillgängligheten ska säkerställas avseende tillfartsvägar. Översvämningrisker hanteras även kontinuerligt inom kommunens risk- och sårbarhetsanalys”.

SGI:s synpunkter

Redovisning av geologiska och geotekniska förutsättningar

Vi anser att översiktsplanen bör kompletteras med en allmän beskrivning av de geologiska (inte enbart berggrund) och topografiska förhållandena inom kommunen.

De akksamhetsområden som tas upp i ÖP:n avser områden som, baserat på jordartskarta och lutningsanalys, kan ha förutsättningar för skred. Denna produkt är framtagen av SGI och SGU. Vi tycker det är bra att dessa områden tas upp i texten och att de redovisas på kartan Miljö, Hälsa och Säkerhet. Dock anser vi att det vore bra om det framgår hur dessa tagits fram och vad kartunderlaget bör användas till. Likaså anser vi att det är bra att förekomst av kvicklera lyfts. Texten bör dock kompletteras med att vid utbyggnad inom områden med lera bör förekomst av kvicklera utredas och förutsättningar för kvickleraskred värderas.

Den utredning som MSB låtit göra avseende stabilitetsförhållanden i kommunen, och som refereras till i ÖP:n, avser en översiktlig kartering av förutsättningarna för skredi bebyggdaområden i kommunen (bebyggda vid tidpunkten för karteringen, i detta fall 2014). Resultaten kan laddas ner från MSB:s hemsida (<https://www.msb.se/sv/verktyg--tjanster/stabilitetskartering-finkorniga-jordarter/>). Vi föreslår att resultaten presenteras på de tematiska kartorna samt att kommunen i ÖP:n presenterar en plan för hur vidare utredning bör utföras inom utpekade områden. Vi vill även passa på att informera om att kommuner hos MSB kan söka statliga bidrag för förebyggande åtgärder för skred.

Beskrivningen har kompletterats.

Kartunderlaget syftar till att utgöra planeringsunderlag inför beslut om förändrad markanvändning, byggnation (förhandsbesked och bygglov) och andra projekt i enlighet med bland annat plan- och bygglagen och miljöbalken.

Av läsbarhetsskäl presenteras informationen inte i karta men hänvisas till i avsnittet för ras, skred och erosion.

I ÖP:n föreslår vi att det läggs till en text om att ras kan inträffa i branta slänter i grovkornig jord samt att förutsättningarna påverkas av bland annat nederbörd, skogsbruksåtgärder och erosion. Längs raviner och branta bäckar kan slamströmmar utlösas, vilket vi tycker bör beskrivas i ÖP:n. Då detaljplaner ofta inte omfattar hela avrinningsområden är det viktigt att områden med förutsättningar för slamströmmar lyfts tidigt i planarbetet. I detta arbete kan kartsiktet Skogsstyrelsen/Ravininformation (SGI: s Kartvisningstjänst) användas för att lokalisera områden som kan ha förutsättningar för slamströmmar. Det kan även finnas förutsättningar för blocknedfall och bergras i branta bergslänter. Detta bör beskrivas i ÖP:n, anser vi. Tyvärr finns inget kartunderlag framtaget som visar möjliga förutsättningar för bergras och blocknedfall utan en bedömning måste göras i varje enskilt fall. Vi hänvisar till PBL kunskapsbanken (https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/lansstyrelsens-tillsyn/tillsynsvagledning_naturolyckor/sakerhetsfragor/block/) Vi anser att det i ÖP:n bör framgå längs vilka vattendrag och sjöar i kommunen som det kan finnas förutsättningar för erosion. Erosion kan utlösa skred och ras. Samtliga kartunderlag som kan vara värdefulla att ha med i ÖP:n finns i SGI:s kartvisningstjänst. Vi vill upplysa om att MSB kommer låta utföra en översiktlig kartering av förutsättningarna för ras och slamströmmar i bebyggda områden i Sunne kommun med start 2025. När karteringen är färdig kommer den presenteras för kommunen. Vi föreslår att resultaten görs tillgängliga på kommunens hemsida i anslutning till detalj- och översiktsplanerna. Vi saknar en allmän beskrivning av klimatförändringens effekter på förutsättningar för ras, skred och erosion. Enligt PBL 3 kap. 5§ ska kommunen ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Det framgår visserligen av MKB:n [2] att Sunne kommuns kvantitativa mål bland annat är ”Klimatanpassning vid fysisk planering” men det framgår inte vad som ska tas hänsyn till och inte hur. Vi tycker det är bra att förutsättningar för översvämning lyfts men anser att kommunen bör beskriva att det för all bebyggelse (inte bara tillkommande bebyggelse i befintliga strukturer) ska säkerställas att dessa inte är utsatta för översvämningsrisker. I ÖP:n har kommunen redovisat markområden som behöver reserveras för åtgärder, till exempel skydd mot erosion och översvämning eller som behövs som en buffertzona mot vattendrag. Vi vill i detta sammanhang poängtera vikten av att geotekniska utredningar utförs i samband med framtagande av förebyggande åtgärder mot översvämning. Detta	<i>Avsnittet kompletteras.</i> <i>Avsnittet kompletteras.</i> <i>Avsnittet kompletteras.</i> <i>Noteras, informationen tillförs översiktsplanen.</i> <i>Kommunen arbetar kontinuerligt med att minska klimatrelaterade risker. Bland annat har kommunen arbetat med stabilitetshöjande åtgärder, erosionsskydd, skyfallsutredning och översvämnings säkrat VA-verksamheter. Kommunen avser att fortsatt arbeta med frågorna och aktivt söka stöd, bland annat finns ett behov av att säkra två anläggningar för samhällsviktig verksamhet.</i> <i>Avsnittet kompletteras.</i>
---	---

för att säkerställa att åtgärderna inte försämrar områdets totalstabilitet. Kommunen har i sitt ställningstagande under rubriken Skred, ras och erosion skrivit att ”För utvecklingsområden inom område med risk för ras/skred/erosion ska en geoteknisk undersökning göras i samband med ny detaljplan för att säkerställa markens förutsättningar och lämplighet för planerad markanvändning och bebyggelse”. Vi vill poängtera att det vid detaljplanläggning alltid behöver utföras en geoteknisk utredning, inte bara inom redan utpekade riskområden. I ett första skede kan utredningen vara övergripande. Som hjälp vid planläggningen har vi tagit fram en vägledning kallad Geoteknisk säkerhet i kommunal planering som kan nås på (https://www.sgi.se/sv/vagledning-i-arbetet/geoteknisk-sakerhet-kommunal-planering/). I den finns råd om hur planhandläggare i kommunen kan arbeta med att hantera geotekniska säkerhetsfrågor i översiktsplanering och i detaljplanering.	<i>Behovet av en geoteknisk utredning bör baseras en inledande bedömning av kända risker, markförhållanden eller andra förutsättningar som indikerar att någon geoteknisk risk kan finnas i aktuellt område. Om SGI i sitt yttrande även inkluderar en sådan inledande bedömning i begreppet utredning instämmer kommunen i SGI:s synpunkt. Om de dock syftar till en mer detaljerad utredning instämmer inte kommunen i att detta alltid bör tas fram.</i>
TRAFIKVERKET	KOMMENTARER
Trafikverkets samrådsyttrande gällande Översiktsplan för Sunne kommun 2040 Ärende Trafikverket har tagit del av förslaget till ny översiktsplan för Sunne kommun. Översiktsplanen har tagits fram utifrån politiska prioriteringar, regionala och lokala förutsättningar, styrdokument och en genomförd medborgardialog. Översiktsplanen är kommunövergripande och visar hur den fysiska miljön bör användas, utvecklas och bevaras. Infrastruktur Översiktsplanen berör en rad statliga infrastrukturanläggningar såsom E45, väg 241, 888, 908 och Fryksdalsbanan. E45 och Fryksdalsbanan utgör riksintressen för kommunikationer enligt miljöbalken 3 kap 8 § och Trafikverket är väghållare respektive infrastrukturhållare för respektive anläggning. E45 och väg 241 utgör Funktionellt prioriterat vägnät (FPV). E45 och del av väg 241, 888 samt 908 är utpekade transportleder för farligt gods. Trafikverkets roll I samrådsprocessen för översiktsplaner har Trafikverket flera roller. Ett viktigt uppdrag är att se till de statliga intressena, det vill säga statlig infrastruktur och bevaka att riksintressen enligt MB 3 kap 8 § tillgodoses. Som riksintressemyndighet har Trafikverket i uppdrag att peka ut de anspråk på mark lämpliga för kommunikationer som är av riksintresse. Markanspråken behöver sen beaktas i den fysiska	<i>Noteras.</i>

planläggningen. Länsstyrelsens roll innebär bland annat en sammanvägd bedömning av dessa statliga intressen. Vidare har också Trafikverket roll som bland annat väghållare och fastighetsägare.

Synpunkter och upplysningar

Riksintresse för kommunikationer

Trafikverket har pekat ut de mark- och vattenområden som bedöms vara riksintressen för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. I Sunne kommun utgör E45 och Frykdalsbanan riksintressen för kommunikationer. Kommunen berörs även av MSA-tytor tillhörande riksintresseflygplats Karlstad. Översiktsplanen ska redovisa hur utpekade riksintressen inom kommunen ska tillgodoseas. Enligt MB 3 kap 8 § ska områden som är av riksintresse för kommunikationer skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Med det avses att funktionen hos riksintresset ska säkerställas. Ny bebyggelse får inte negativt påverka nuvarande eller framtida användning av anläggningen. Ny exploatering får inte heller påverka möjligheterna till drift, underhåll och framtida utveckling av densamma. Detta förutsätter exempelvis hänsyn till utrymmesbehov för anläggning och restriktioner för influensområden vid byggnation.

Nationella och regionala infrastrukturplaner

Planering, finansiering och tidsplan för genomförande av om- och nybyggnadsåtgärder på det statliga vägnätet och järnväg styrs av Nationell plan för transportsystemet 2022-2033 samt Länsplan för regional transportinfrastruktur i Värmland 2018-2029. Trafikverket anser att det är positivt att översiktsplanen nämner både den nationella och regionala infrastrukturplanen.

Finansiering av åtgärder i statlig infrastruktur

Finansiering och genomförande av om- och nybyggnadsåtgärder på statlig väg och järnväg styrs i ovan nämna planer. Den formella vägen för kommunernas önskemål och förslag om åtgärder i den statliga infrastrukturen går normalt via de forum som används för att förbereda kommande planrevideringar, det vill säga genom Region Värmland som regionala planupprättare, samt i dialog med Trafikverket. Åtgärder på statlig infrastruktur till följd av kommunal exploatering finansieras generellt sett inte genom nationell eller regional plan – detta är istället avhängigt de nyttor som tillskapas och om åtgärden är en utpekad brist. Kommunen behöver vara beredd att ta kostnader för de åtgärder som krävs på den statliga infrastrukturen till följd av kommunal planering. I de fall där kommande detaljplaner har påverkan på statlig infrastruktur kan det komma att krävas undertecknade avtal med Trafikverket innan respektive detaljplan kan antas.

Fryksdalsbanan

Trafikverket är i uppstarten av en Åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för Fryksdalsbanan. Sunne kommun är en viktig part i arbetet med ÅVS:en och kommer att bli kontaktad av

Noteras.

Noteras.

Noteras.

Synpunkten noteras. Kommunen håller inte med om att kostnader för åtgärder tillfullo ska belasta kommunen. Det är statens och Trafikverkets ansvar. Synpunkten medför inga förändringar i översiktsplanen och kommunen diskuterar gärna frågan inom ramen för de löpande revideringarna av Länstransportplanen samt framtida projekt.

Noteras.

Trafikverket framöver. Gång- och cykelvägar samt passager Trafiksäkerhetshöjande åtgärder i form av gång- och cykelvägar samt passager längs med/på statliga vägar finansieras via länstransportplanen och/eller kommunen. Regionala gång- och cykelvägar som planeras utmed statlig väg kräver generellt en vägplan. Om en gång- och cykelväg placeras utanför vägområdet kan åtgärden lösas genom Plan- och bygglagen (PBL), det vill säga det behövs ingen process enligt väglagen. Skyddsavstånd utmed vägnätet Vid planering och byggande utmed väg behöver tillräckliga avstånd hållas till väganläggningen för att kunna upprätthålla säkerhet och sköta drift och underhåll med mera. Hänsyn behöver tas till vägens vägområde och säkerhetszon enligt Vägar och gators utformning (VGU). Enligt väglagen finns även en tillståndspliktig zon, där länsstyrelsens tillstånd krävs om byggnader eller anläggningar som kan inverka på trafiksäkerheten ska uppföras. Länsstyrelsens tillstånd krävs inte om åtgärden prövas i en detaljplan eller i ett bygglov. Den tillståndspliktiga zonen sträcker sig generellt 12 meter från den allmänna vägens vägområde. Efter beslut från Länsstyrelsen gäller utökad tillståndspliktig zon på 30 meter från vägområdet utmed E45. Skyddsavstånd utmed järnväg Generellt bör ny bebyggelse inte tillåtas inom ett område på 30 meter från järnvägen (räknat från spårmittpå på närmaste spår). Ett sådant avstånd ger utrymme för räddningsinsatser om det skulle ske en olycka, och det möjliggör en viss utveckling av järnvägsanläggningen. Verksamhet som inte är störningskänslig och där människor endast tillfälligtvis vistas, till exempel parkering, garage och förråd, kan dock finnas inom 30 meter från spårmittpå. Vid planering och lokalisering i närhet av järnväg behöver även järnvägsfastigheten samt möjligheterna att underhålla järnvägsanläggningen och bebyggelsen beaktas. Förekomsten av elektromagnetiska fält (EMC) samt krav och regler kring elsäkerhet är andra frågor som kräver hänsyn. Dagvatten Trafikverket vill framhålla vikten av att dagvattenhantering och lösningar för avvattnings i samband med exploatering inte får ge negativ påverkan på statlig infrastruktur. Ändrad markanvändning och bebyggelse behöver utformas och/eller att avvattnings dimensioneras så att väg eller järnväg inte skadas, eller oskäligt försvårar brukande av anläggningarna. Detta innebär att planeringen behöver säkerställa att utflödet av vatten mot den statliga infrastrukturen inte ökar, varken mängd eller hastighetsmässigt. Trafikverket anser generellt att kommunen ska ta höjd för minst 50-årsflöden vid dimensionering av åtgärder, så som fördröjning. Stora etableringar som berör de större infrastrukturstråken kan behöva utredas utifrån konsekvenserna av ett 100-årsflöde.	<i>Noteras.</i> <i>Noteras, informationen läggs till i översiktsplanen.</i> <i>Noteras, informationen läggs till i översiktsplanen.</i> <i>Noteras.</i>
--	---

Solceller I översiktsplanen nämns att ”Kommunen är öppna för att möjliggöra anläggningar i form av solcellsparker och biogasanläggningar.”. Vid etablering av solcellsanläggningar vill Trafikverket generellt uppmärksamma behov av att beakta att solceller kan störa flyg- och järnvägstrafikens tekniska utrustning (EMC-påverkan). Solcellsanläggningar är normalt inte bygglovspliktiga. Trafikverket är dock intresserad av att ta del av de anläggningar som planeras, eftersom de kan innebära påverkan på statlig infrastruktur utifrån flera aspekter. Förutom EMC-påverkan behöver bland annat bländningsrisk beaktas, liksom närhet till väg och järnväg. Luftfart Delar av Sunne kommun ligger inom MSA-yta för Karlstad flygplats som utgör riksintressen för kommunikationer enligt 3 kap 8 § miljöbalken. Trafikverket vill informera om att byggnader och andra föremål som är högre än 20 meter kan komma att påverka luftfarten. Berörd flygplats och Luftfartsverket (LFV) är sakägare för att bedriva flygplatsverksamhet/ för infrastrukturutrustning och ska alltid samrådas vid planering av byggnadsverk/föremål högre än 20 meter. Trafikverket förutsätter att kommunen hör berörd flygplats samt LFV. I de fall det framkommer behov av flyghinderanalys ska en sådan genomföras vid varje etablering och skickas till berörda flygplatser. Övrigt Trafikverket vill uppmärksamma kommunen på att nya basprognoser för väg- och järnvägstrafik har publicerats av Trafikverket och gäller från och med 2 april 2024. De nya basprognoserna 2045 kan hittas på Trafikverkets hemsida: https://bransch.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-ochutreda/Samhallsekonomisk-analys-och-trafikanalys/trafikprognoser-och-trafikanalyser/Kort-omtrafikprognoser/. För ytterligare information och planeringsunderlag se ”<i>Transportsystemet i samhällsplaneringen</i>” på Trafikverkets hemsida: https://bransch.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-ochutreda/samhallsplanering/. Trafikverket ser framemot en fortsatt hantering av översiktsplanen och välkomnar en dialog kring det som rör statlig infrastruktur.	<i>Noteras, avsnittet kompletteras.</i> <i>Handlingarna kompletteras.</i> <i>Noteras</i>
--	---

SVENSKA KRAFTNÄT	KOMMENTARER
Yttrande angående samrådsförslag till översiktsplan i Sunne kommun,	

Värmlands län

Våra synpunkter

Riksintresse för totalförsvarets anläggningar

I översiktsplanen anges att transmissionsnätet för el utreds för riksintresseanspråk, men Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har nu fattat beslut om att peka ut det befintliga transmissionsnätets mark- och vattenanspråk som riksintresse för totalförsvarets civila del. Informationen om detta bör därför uppdateras i översiktsplanen.

Mer information om beslutet och riksintresseanspråket finns att ta del av på MSB:s och Svenska kraftnäts respektive webbplatser:

MSB pekar ut elnät som riksintresse för totalförsvarets civila del | MSB

(<https://www.svk.se/utveckling-av-kraftsystemet/samhallsplanering/trans-missionsnatet-ar-riksintresse/>).

Transmissionsnätet är riksintresse | Svenska kraftnät (<https://www.svk.se/utveckling-av-kraftsystemet/samhallsplanering/trans-missionsnatet-ar-riksintresse/>).

Utbyggnad av transmissionsnätet

I översiktsplanen redogör kommunen för Svenska kraftnäts projekt Karlstadbenet, som är ett av Svenska kraftnäts största projekt för ledningsbyggnad. Karlstadbenet motsvarar 13 procent av Svenska kraftnäts totala utbyggnad av transmissionsnätet under de närmaste 20 åren och är en förutsättning för att etablera ett fortsatt robust och flexibelt transmissionsnät för el. Det kommer även att möjliggöra för mer elanvändning och elproduktion i Värmlands, Jämtlands, Dalarnas, Gävleborgs och Västra Götalands län.

Svenska kraftnät är positiva till att kommunen informerar om projektet i den nya översiktsplanen och vill förtydliga att projektet är igång och att inriktningsbeslut fattades våren 2024. Utredningsstadiet är alltså passerat. I översiktsplanen anges att samråd för Karlstadbenet är planerat till hösten/vintern 2025/2026, men samrådet är just nu planerat till vintern 2026/2027.

Mer information om projektet och aktuell tidplan finns på vår webbplats: Karlstad-benet | Svenska kraftnät (<https://www.svk.se/utveckling-av-kraftsystemet/trans-missionsnatet/transmissionsnatsprojekt/karlstadbenet>).

Fortsatt dialog och samrådsutskick

För att fånga upp förändringar som planeras i närheten av transmissionsnätets anläggningar vill Svenska kraftnät remitteras om samråd för åtgärder som planeras inom 500 meter från våra anläggningar.

Vi står till förfogande vid eventuella frågor och ser fram emot att få ta del av kom-

Skrivningen justeras.

Skrivningen justeras.

Nytt planeringsunderlag från Svenska Kraftnät har kommit Sunne kommun tillhanda vilket arbetas in i översiktsplanen.

Översiktsplanen uppdateras med informationen.

mande förslag till ny översiktsplan för Sunne kommun.	
SKOGSSTYRELSEN	KOMMENTARER
Yttrande avseende ny översiktsplan ”Sunne 2040” i Sunne kommun, Värmlands län Skogsstyrelsen vill uppmärksamma de formellt skyddade områdena som biotopskydd och naturvårdsavtal. Ser inte att de finns med i planen. Beskrivning av Skogsstyrelsens biotopskydd och naturvårdsavtal finns här: Biotopskyddsområde: https://www.skogsstyrelsen.se/aga-skog/skyddaskog/biotopskydd/ Naturvårdsavtal: https://www.skogsstyrelsen.se/aga-skog/skyddaskog/naturvardsavtal/ Skogens Pärlor ger en bild av var i landskapet de formellt skyddade områdena finns. Skogsbruk Sunne kommun består till stor del av skog, men det finns inte beskrivet om skogsbrukets betydelse i planen. Naturvärden Det är positivt att planen tar upp den stora betydelsen av att värna och vårda grön- och blåstruktur samt att kommunens unika och värdefulla naturmiljöer enligt presenterat underlag ska bevaras och utvecklas både för biologisk mångfald och friluftsliv. Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet, enligt skogsvårdslagen och delar av miljöbalken, gällande skogliga åtgärder på skogsmark (mark som lyder under skogsvårdslagen). Vidare ingår bland Skogsstyrelsens uppgifter att medverka i frågor om samhällsplanering för en hållbar utveckling och hushållning med naturresurser.	<i>Biotopsskydd har redovisats i samrådshandlingen. Handlingarna kompletteras gällande naturvårdsavtal.</i> <i>Avsnittet kompletteras.</i> <i>Noteras.</i>
POSTNORD	KOMMENTARER
Postutdelning, gällande kommande översiktsplan 2040 för Sunne Kommun. Dnr: (Saknas för översiktsplanen) PostNord har i uppdrag att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten vilket bland annat innebär att det är Postnord som ska godkänna placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen. I denna roll	

representerar Postnord samtliga postoperatörer som är verksamma i det aktuella området. Post ska kunna delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras. Vid nybyggnation av villor och radhus placeras postlådan i en lådsamling vid infarten till området. I flerfamiljshus ska man ta emot sin post i en fastighetsbox i anslutning till entrén. Färdvägen till postanordningen ska vara öppen och farbar året runt för valt fordon. Kontakta PostNord i god tid på utdelningsförbättringar@postnord.com för dialog gällande godkännande av postmottagning i samband med nybyggnation eller annan förändring gällande befintlig alt ny infrastruktur. En placering som inte är godkänd leder till att posten inte börjar delas ut till adressen.	
LUFTFARTSVERKET (LFV)	KOMMENTARER
	<i>Luftfartsverkets information och remissvar har noterats men redovisas inte i sin helhet på grund av sekretess.</i>

INFORMATION OM SEKRETESS FÖR SÄKERHETSÅTGÄRDER FÖR DEN CIVILA LUFTFARTEN

Enligt 18 kap. 8 § p. 1 och 5 offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL) gäller sekretess för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd, om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs och åtgärden avser den civila luftfarten.

Luftfartsverkets remissvar innehåller information om säkerhetsåtgärder för den civila luftfarten som skulle kunna medföra skada om dessa uppgifter skulle röjas för obehöriga personer. Vi ber er därför ha detta i åtanke när ni hanterar Luftfartsverkets remissvar.

Uppgifter som i regel omfattas av sekretess är uppgifter om var kommunikationsutrustning, navigationsutrustning eller radar- och övervakningsutrustning är belägen (geografisk position), bevakningsåtgärder för sådana anläggningar (information om tillträdeskontroller, avgränsningar och liknande) eller information om hur en anläggning fungerar eller används och teknisk information om anläggningen (uppgifter om konsekvenser för den civila eller militära luftfarten).

Luftfartsverket hanterar ca 1000 CNS-ärenden om året, av dessa har vi något att erinra på ca 10%. Om alla svar där vi inte har något att erinra markeras som öppna återstår ett mindre antal svar som sekretessbeläggs. Lämnas de handlingar där vi inte har något att erinra ut går det enkelt att lista ut var vi har något att skydda. Därför har även handlingar där vi inte har något att erinra sekretessbelagts.

<u>Information om yttrandet:</u> Detta yttrande gäller på utfärdandedatum. LFV förbehåller sig rätten att revidera yttrandet vid ny prövning om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i hindrets närhet. Med CNS-utrustning menas utrustning för kommunikation, navigation och övervakning (Communication, Navigation, Surveillance). Analysen grundar sig på Svensk Standard 447 10 12 utgåva 1:1991 "Skyddsavstånd för luftfartsradiosystem mot aktiva och passiva störningar för elektrisk kraftöverföring och tågdrift", Standardiseringskommissionen i Sverige, samt på ICAO DOC 015. SEKRETESS: Sidan 4 i detta yttrande omfattas av sekretess enligt 18 kap. 8 § p 5 OSL. Detta innebär bland annat att informationen inte får sändas via ordinarie e-post. Övrig information i dessa handlingar är offentlig. VIKTIGT: I vårt remissvar har LFV inte analyserat konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk med en höjd över 20 meter planerar att uppföras, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering. Med berörd flygplats avses att etableringen hamnar inom flygplatsens MSA/TAA-yta ca 80 km ut från flygplatsen. MSA/TAA är de hinderytor som är störst och står för "Minimum Sector Altitude/Terminal Arrival Altitude". LFV erbjuder produkten Flyghinderanalys, där vi utför kontroll av flygvägar, luftrum och all tänkbar radioutrustning för luftfarten. För mer information, se www.lfv.se/flyghinderanalys.	
ELLEVIO	KOMMENTARER
Samrådsyttrande - Översiktsplan Sunne kommun 2040 Ellevio AB har tagit del av samrådshandlingarna avseende den föreslagna översiktsplanen för Sunne kommun och vill framföra följande synpunkter. Ellevio innehar områdeskoncession för eldistribution inom Sunne kommun, vilket innebär att vi äger och driver elnätet. Vi arbetar kontinuerligt med förstärkning och utveckling av både lokal- och regionnätet för att säkerställa en robust och framtidssäkrad energiförsörjning. Energiförsörjning och samhällsutveckling Den pågående elektrifieringen av samhället, tillsammans med kommunens	<i>Noteras.</i>

utvecklingsinriktning för bebyggelse—såsom förtätning, utbyggnad och nya verksamhetsområden—ställer ökade krav på elförsörjningen. För att möta dessa krav krävs utbyggnad av elnätet genom nya anläggningar, både ledningar och stationer. Vi betonar vikten av en långsiktig förstärkning av elnätet i linje med kommunens tillväxt och samhällsutveckling. Markåtkomst, fördelning av el och energiomställningen är centrala frågor för Ellevio. Lika viktigt är att Ellevios anläggningar ges utrymme och skyddas för att möjliggöra en långsiktig planering av elnätet och säkerställa kommunens elförsörjning. För att upprätthålla driftsäkerheten och minska samhällets sårbarhet är det nödvändigt att skydda och utveckla elnätet i takt med kommunens expansion. Skydd av elnätets infrastruktur Energiförsörjning är en grundförutsättning för hållbar samhällsutveckling. Därför är det viktigt att Ellevios anläggningar såsom transformatorstationer, fördelningsstationer och ledningar, skyddas och ges tillräckligt utrymme i planprocessen. Begränsningar i eldistributionen ökar samhällets sårbarhet och kan äventyra driftsäkerheten. Ellevios anläggningar måste säkerställas genom rättigheter, såsom planstöd i form av E-område, u-område, servitut och ledningsrätt, samt att upprätthålla tillräckliga avstånd till anläggningarna. Genom att ta hänsyn till dessa avstånd i samhällsplaneringen kan kommunen bidra till att möta både nuvarande och framtida kapacitetsbehov. Beaktande av befintligt elnät i planläggningen Vid fortsatt planläggning måste det befintliga elnätet beaktas, och tillräckligt utrymme avsättas för dess utveckling i nära samarbete med Ellevio. För varje nytt planärende är det avgörande att tidig dialog initieras med Ellevio som nätägare, för att säkerställa en samordnad utveckling av både befintligt och nytt elnät inom planområdet. Lokalisering av nya anläggningar Lokalisering av nya elnätsanläggningar måste anpassas till de planerade bostads- och verksamhetsområdena, särskilt där avståndet till befintliga nätstationer är stort och kapacitetsbehoven som störst. För att möjliggöra detta kräver Ellevios anläggningar planstöd i form av E-områden. Avståndet till Ellevios ledningar och anläggningar måste utredas i varje enskilt fall, beroende på typ av infrastruktur och specifika planeringsförutsättningar. Vikten av en flexibel och framtidssäkrad elinfrastruktur Översiktsplanen får inte begränsa Ellevios möjligheter att expandera elnätet och öka kapaciteten för att säkerställa framtida elförsörjning. Prognoser pekar på en ökning av elförbrukningen samtidigt som planerade bostadsområden och verksamheter ytterligare ökar effektbehovet. Kapacitetssituationen i Sunne tätort är en känd utmaning, vilket har diskuterats och förankrats i tidigare dialog med kommunen. För att kunna planera elnätets kapacitet behöver Ellevio uppskattningar av effektbehovet, baserat på den	<i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Sunne kommun och Ellevio har fört dialog gällande uppskattning av effektbehov. Detta är svårt att ta fram inom ramen för den översiktliga planeringen men kommunen har levererat en sammanställning i form av prognos för bostäder, utvecklingsområden i ÖP och FÖP samt möjliga lägen för energianläggningar och laddstolpar.</i>
--	--

information vi får från er, inklusive antalet bostäder och potentiella behov från verksamheter, skolor, handel med mera. Planering av energiintensiva verksamheter Planering av energiintensiva verksamheter, oavsett om det gäller elförbrukning eller elproduktion, bör inledas med en tidig dialog med Ellevio. Utbyggnad av elnätet är ofta en tidskrävande process, och det är därför avgörande att planhandlingar tydligt anger Ellevio som en central samrådspart, både vid etablering av nya elintensiva verksamheter och vid planering av områden i anslutning till befintlig elinfrastruktur. Förnybar energi och samverkan Ellevio är positiva till utvecklingen av förnybara energikällor såsom vindkraft, solenergi, batterilager och vätgas. Anslutningen av dessa energikällor till det överliggande elnätet kräver dock ofta nya regionnätledning. Ett nära samarbete mellan Ellevio och relevanta aktörer är därför avgörande för en effektiv och framgångsrik energiomställning. För verksamheter med höga effektbehov, både inom konsumtion och produktion, är det viktigt att en tidig dialog initieras med Ellevio. Utbyggnad av elnätet kan vara en lång process, och planhandlingar bör tydligt fastslå att Ellevio är en central samrådspart vid etablering av elintensiva verksamheter och vid planläggning av områden nära befintlig elinfrastruktur. Elektrifiering av transportsektorn och dess påverkan Elektrifieringen av transportsektorn ställer ytterligare krav på eldistributionen. Det lokala elnätet måste anpassas och förstärkas för att möta dessa behov. Nya planområden bör utformas med hänsyn till framtida elinfrastruktur, eftersom sena förändringar ofta är kostsamma och tidskrävande. Varje ny detaljplan bör tydligt redogöra för hur elinfrastrukturen inom respektive område ska tillgodoses. För att säkerställa detta bör Ellevio involveras i planeringsprocessens tidiga skeden. Samråd och planeringsprocesser Alla åtgärder som kan påverka Ellevios anläggningar ska samrådas med oss i ett tidigt skede av planprocessen. Många åtgärder kan innebära långa och kostsamma processer, vilket gör en tidig dialog avgörande. Särskilt för luftledningar krävs tillräckliga skyddsavstånd för att upprätthålla säkerhet och följa myndighetsrekommendationer avseende magnetfält. Kontinuerlig dialog och samverkan För detaljerad information om elnätets roll i samhällsplaneringen hänvisas till en tidig dialog samt remissförfarande i detaljplan- och bygglovsskeden. En kontinuerlig samverkan mellan Sunne kommun och Ellevio en förutsättning för att möta efterfrågan på en utbyggd och hållbar elinfrastruktur i kommunen.	<i>Kommunen kommer löpande att ha Ellevio som samrådspart samt när förfrågningar om etablering inom utpekade verksamhetsområden inkommer.</i> <i>Planhandlingarna kompletteras med informationen om att dialog ska föras med Ellevio.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i>
--	--

Bilagor Anvisningar luftledningar Ellevio AB Avisningar för elnät i planprocessen Ellevio AB	<i>Noteras. Bilaga ej tillagd i samrådsredogörelsen.</i>
REGION VÄRMLAND	KOMMENTARER
Svar på remiss om översiktsplan 2040 för Sunne kommun Region Värmland har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss från Sunne kommun och vill lämna följande synpunkter. Värmlandsstrategin Region Värmland konstaterar att kommunen omnämner Värmlandsstrategin i översiktsplanen och, om än kort, hänsynstaganden som görs utifrån olika insatsområden. Det är positivt att hänsynstaganden omnämns eftersom Värmlandsstrategin är hela Värmlands strategi, och kommunerna är en viktig aktör för att bidra till förverkligandet av den. Regionalt utvecklingsansvar Kommunen förväntar sig en befolkningsökning på nästan 1000 personer, enligt en befolkningsprognos från 2023. Enligt en senare prognos förväntas invånarantalet dock sjunka. Kommunen kan naturligtvis sträva mot att växa, men bör även vara beredd på att minska. Den demografiska utmaningen är inte bara en utmaning för Sunne utan är något som stora delen av regionen, och även andra delar av landet, brottas med. Det finns inga universallösningar som går att applicera rakt av på alla kommuner utan det är viktigt att se vilka förutsättningar, styrkor och svagheter, som man själv har som kommun. Sunnes resonemang om att tätorten och landsbygderna bör utvecklas tillsammans utifrån de drivkrafter som finns är därför klok. Lokalisering av verksamhetsmark Förslaget till översiktsplan innehåller flera möjliga lokaliseringar av verksamhetsmark. I huvudsak utökning av befintliga områden, men även nya områden. Region Värmland ser positivt på att kommunen i huvudsak utvecklar de områden som ligger väster om Fryken, med anledning av att det är där som E45 går, vilket minskar behovet av tung trafik genom centrala Sunne. Ett medskick är att även ha med förutsättningarna för att ta sig till de planerade verksamhetsområdena med fler färdstätt än bil. Exempelvis finns idag ingen regional busstrafik på E45 söder om Sunne. Norra Bron Situationen med tung trafik genom centrala Sunne är känd sedan många år. Region Värmland förstår varför det är en viktig fråga för Sunne kommun, men konstaterar att	<i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras, kommunen arbetar för en dynamisk kollektivtrafik vilket möjliggör kollektiva transporter även utanför det regionala bussnätet. Vid en större etablering (som prövas med detaljplan) kan behovet av kollektivtrafikförsörjning behöva utredas.</i> <i>Synpunkten noteras. Kommunen håller inte med om att kostnader för åtgärder</i>

det är en rent kommunal fråga. Hållbart resande Sunnens inriktning om att verka för flexibla kollektivtrafiklösningar på landsbygden stämmer väl med vår ambition som uttrycks i det regionala trafikförsörjningsprogrammet. Vi har även en gemensam ambition i att öka standarden på Fryksdalsbanan och avser att under året inleda en utredning tillsammans med Trafikverket om fortsatt utveckling av banan efter det spårbyte som nu åter planeras. Region Värmland ser positivt på kommunens tankar vad gäller att bygga ut gc-nätet, och att säkra skolvägar är ett prioriterat fokus. Elförsörjning Region Värmland förstår utmaningen med att utbredningsområdet för det nya Karlstadsbenet omfattar en så stor del av kommunen. Region Värmland vill även tipsa om att Boverket uppdaterat sin planeringsportal i Elnätet i översiktsplaneringen. Det kan bidra med vägledning i kommunens fortsatta planering. Hälsa- och sjukvård För Region Värmland är det viktigt att kunna arbeta långsiktigt med planering av de byggnader som behövs för att tillgodose behovet av öppenvård i takt med att kommunen utvecklas. I de processerna har regionen idag en god dialog med kommunen. Region Värmland ser därför att det perspektivet tas om hand på ett bra sätt i det pågående arbetet. Beredskap På senare tid har försvars- och beredskapsperspektivet blivit alltmer aktualiserat. Det ställer höga krav på en effektiv markanvändning, inte minst kopplat till beredskapen och jordbruksmark. Här finns potential att utveckla hur kommunen arbetar långsiktigt med att bygga en god beredskap inom olika områden. Övrigt I samband med framtagandet av översiktsplanen har Sunne kommun genomfört en gedigen medborgardialog med olika målgrupper, vilket är positivt. Därtill framgår att medborgare är engagerade i kommunens utveckling på gräsrotsnivå, vilket kan bidra till starkare platsidentitet. Det är dock viktigt att det finns stöttning och styrning från kommunalt håll, för en sammanhållen utveckling.	<i>tillfullo ska tillfalla kommunen. Kommunen finner det anmärkningsvärt att Regionen tar ställning för Trafikverkets ståndpunkt att behov av infrastrukturåtgärder vid lokal och kommunal utveckling ska tillfalla kommunen. Det torde enligt kommunens sätt att se på det vara en för alla Värmlands kommuners – och Region Värmlands – intresse att påverka en förändring i denna fråga. Synpunkten medför inga förändringar i översiktsplanen och kommunen diskuterar gärna frågan inom ramen för revidering av Länstransportplanen samt framtida projekt.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i>
---	--

KILS KOMMUN	KOMMENTARER
INBJUDAN TILL SAMRÅD OM ÖVERSIKTSPLAN 2040 FÖR SUNNE KOMMUN SAMMANFATTNING Sunne kommun har skickat ut förslag till ny översiktsplan på samråd. Kils kommun har beretts möjlighet att yttra sig. HANDLINGAR I ÄRENDET Inbjudan till samråd om översiktsplan 2040 för Sunne kommun 2025-01-31 Planbeskrivning Sunne översiktsplan 2040, 2024-12-17 Miljökonsekvensbeskrivning Sunne översiktsplan 2040 samråd, 2024-12-17 Lokalisering verksamhetsmark Sunne översiktsplan 2040 samråd Kartor Sunne översiktsplan 2040 Förvaltningens tjänsteskrivelse 2025-02-18 BESLUTSGÅNG Ordföranden frågar om kommunstyrelsen kan besluta enligt förvaltningens förslag och finner att så är fallet. BESLUT Kils kommun ställer sig bakom förslaget gällande översiktsplan för Sunne kommun 2040. BESLUTET SKICKAS TILL Sunne kommun	<i>Noteras.</i>
HAGFORS KOMMUN	KOMMENTARER
Hagfors kommun avstår från att yttra sig och önskar lycka till med processen.	<i>Noteras.</i>

ARVIKA KOMMUN	KOMMENTARER
ÖVERSIKTSPLAN 2040 FÖR SUNNE KOMMUN Kommunstyrelsen beslutar Att godkänna yttrandet avseende Översiktsplan 2040 för Sunne kommun. Sammanfattning Sunne kommun har tagit fram en ny översiktsplan för 2040 som syftar till att styra den långsiktiga utvecklingen av bebyggelse, infrastruktur och bebyggelseutveckling. Översiktsplanen innehåller en utvecklingsinriktning och redovisar de grundläggande dragen i hur mark- och vattenområden i kommunen ska användas, utvecklas och bevaras. När kommuner upprättar ett förslag till ny översiktsplan så ska denna samrådas med de kommuner som berörs. Samrådshandlingarna (innehållande kartor, planbeskrivning, lokaliseringsprovning och miljökonsekvensbeskrivning) skickades till Arvika kommun för synpunkter 31 januari 2024. Samrådet pågår till och med 6 april 2025. Arvika har fått möjlighet att lämna in sitt yttrande efter Kommunstyrelsen sammanträde den 15 april. Översiktsplanen har flera delar som inverkar på Arvika kommun och därtill mellankommunala intressen. Detta avser främst infrastruktur, turism, social hållbarhet och regional utveckling. Samhällsutveckling föreslår att kommunstyrelsen godkänner yttrandet. Beslutsunderlag Kommunledningsutskottets protokoll den 8 april 2025, § 52 Samhällsutvecklings tjänsteskrivelse den 31 januari 2025 Översiktsplan Sunne kommun med bilagor Yttrande Arvika kommun ser att följande områden har inverkan på Arvika kommun och mellan kommunala frågor: Infrastruktur, pendling och arbetsmarknad	

• Lv238 Arvika–Sunne ○ Arvika ser likt Sunne kommun denna vägsträcka som en viktig pendlingsförbindelse mellan kommunerna och ser positivt på att Sunne lyfter denna i sin översiktsplan. • Utveckling av kollektivtrafik ○ Sunne har tillsammans med Region Värmland implementerat flexibla kollektivtrafiklösningar så som X-linjen och mixtrafik (skolskjutsar som kan användas av allmänheten). Detta är ett initiativ som Arvika kommun följer med intresse. Arvika kommun arbetar för att få till en liknande lösning likt X-linjen även i Arvika och ser fram emot en utvärdering av resultatet. • Energiplanering ○ Sunnes översiktsplan innehåller inga tydliga riktlinjer för energiförsörjning eller laddinfrastruktur, det är en fråga som dels är av regional betydelse men även i ett större perspektiv viktig att hantera inom den kommunala planeringen. ○ Det går inte att utläsa i översiktsplanen om Sunne nyligen har en framtagen eller aktuell energiplan. Det går således inte att avgöra hur den förhåller sig till föreslagen mark-och vattenanvändning. Natur, turism, besöksnäring och friluftsliv Sunne har en uttalad strategi att utveckla turismen och besöksnäringen genom satsningar på kultur, natur- och friluftsturism. • Finnskogen ○ Sunne beskriver att Finnskogen, som omnämns som ett potentiellt världsarv, bör stärkas som besöksmål. Här vill Arvika kommun lyfta att stärkandet av en plats eller område så som Finnskogen, som hyser unika naturvärden, inte är helt oproblematiskt. Fler besökande till platsen innebär också en högre belastning på naturen och dess värden. Arvika kommun vill därför säkerställa att Finnskogen med de delar som gränsar till Arvika kommun inte riskerar att skadas när de föreslås stärkas som besöksmål. • Markanvändning ○ Sunne kommuns översiktsplan visar endast i begränsad omfattning förslag till markanvändning avseende natur- och friluftslivsområden. I kartan för utvecklingsinriktning finns det knappt redovisat alls. Arvika vill lyfta detta med anledning av att det är viktigt att säkerställa att detta inte leder till en försämrad regional grön infrastruktur eller	<i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Ställningstagande gällande laddinfrastruktur har tillförts översiktsplanen.</i> <i>Ställningstagande gällande energiplan har tillförts översiktsplanen.</i> <i>Att turismen orsakar negativa effekter är ett aktuellt ämne och Sunne kommun förstår bakgrunden till Arvikas synpunkt. Stärkandet av Finnskogen som besöksmål behöver, som all annan turismutveckling, ske med hänsyn till områdets värden och möjliggöra en hållbar besöksnäring.</i> <i>Sunne kommun delar inte uppfattningen om att natur och friluftsliv knappt redovisas alls i utvecklingsinriktningen. I denna redovisas fokusområdena Finnskogen som utgör ett stort område i utvecklingskartan samt viktiga tätortsnära naturområden. Vidare redovisas i markanvändningskartan stora delar av "Landsbygd 2" områden som även dem innefattar naturområden där tätare bebyggelse inte är lämplig.</i>
--	--

rekreationsmöjligheter. Social hållbarhet och inkludering ○ Sunnes översiktsplan saknar en tydlig strategi för social hållbarhet. Det är relevant att bevaka hur detta påverkar exempelvis bostadsförsörjning, integration och arbetsmarknaden både i kommunen och i Värmland. Sunne kommuns miljökonsekvensbeskrivning • Arvika kommuns bedömning är att Sunnes miljökonsekvensbeskrivning (MKB) saknar en heltäckande analys av social hållbarhet och uppfyller därmed inte fullt ut miljöbalkens krav på att inkludera väsentliga sociala konsekvenser. Det saknas djupgående bedömningar av frågor som rör exempelvis bostadsförsörjning, jämlikhet och integration. MKB:n fokuserar huvudsakligen på miljömässiga konsekvenser men analyserar inte hur olika grupper i samhället påverkas av översiktsplanens förslag. Synpunkter på kartmaterial och digital tillgänglighet Kartmaterialet i Sunnes översiktsplan är inte upprättat digitalt enligt ÖP-modellen vilket kommer att försvåra det mellankommunala arbetet vid analyser och hantering av områden som gränsar till de båda kommunerna. Generellt är kartorna något svårtolkade med otydliga färger, en översyn inför granskningen vore bra.	<i>Social hållbarhet har varit en central del i miljöbedömningen. Miljöbedömningen utvecklas något.</i> <i>Sunne kommun delar inte denna uppfattning, men miljöbedömningen utvecklas något för ökad tydlighet.</i> <i>Det finns i dagsläget inga planer på att i närtid digitalisera översiktsplanen. Färgsättningen ses över inför granskningen.</i>
--	--

TORSBY KOMMUN	KOMMENTARER
§ 33 Inbjudan till samråd - Översiktsplan 2040 för Sunne kommun Diarienummer KST 2025/97 Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut Kommunstyrelsens arbetsutskott godkänner yttrandet. Sammanfattning av ärendet Sunne kommun har tagit fram ett förslag till ny översiktsplan 2040. Översiktsplanen innehåller en utvecklingsinriktning och redovisar de grundläggande dragen i hur mark- och vattenområden ska användas, utvecklas och bevaras. När kommuner upprättar ett förslag till översiktsplan ska kommunen samråda med de kommuner som berörs. Samrådshandlingarna (innehållande kartor, planbeskrivning,	

lokaliseringsprövning och miljökonsekvensbeskrivning) skickades till Torsby kommun för synpunkter 31 januari 2024. Samrådet pågår till och med 6 april 2025.

Yttrande Översiktsplan 2040 för Sunne kommun

Torsby kommun har tagit del av planförslaget och framförallt granskat planbeskrivningen och tillhörande kartor.

Mellankommunala frågor

Flera ställningstaganden görs som Torsby kommun instämmer till. Det gäller bland annat:

- Ställningstaganden gällande ökad standard på Fryksdalsbanan.
- Finnbygdens vikt för kulturarvet och besöksnäringen.
- Frykens betydelse för natur- och friluftslivet.
- Vikten av landsbygdsutveckling med till exempel flexibel kollektivtrafik, LIS-områden och ökat bostadsbyggande.

Torsby kommun anser att gemensamma ställningstaganden i ovanstående frågor underlättar framtida samarbete och en möjliggör en hållbar mellankommunal utveckling.

När det gäller mellankommunala frågor anser Torsby kommun att följande bör beaktas i större utsträckning:

Pendling, arbetsmarknad och kommunen i förhållande till omvärlden

Den generella beskrivningen av kommunen skulle gynnas av kartmaterial för att illustrera kommunens förhållande till omvärlden, bland annat i förhållande till större städer i Sverige och Norge.

Torsby flygplats bör nämnas som en viktig nod för förbindelser från Sunne till Stockholm och resten av världen.

De ställningstaganden som görs gällande arbetsmarknad och viktiga pendlingsvägar på sida 24 bör även inrymma E45 och Fryksdalsbanan.

Energiförsörjning och laddinfrastruktur

Av översiktsplanen framgår det inte om Sunne kommun har en aktuell energiplan, vilka ställningstaganden som i så fall görs i den och hur den förhåller sig till föreslagen mark- och vattenanvändning.

Av planen framgår att Sunne kommun vidhåller tidigare ställningstagande kring vindkraft men inga ställningstaganden görs kring övriga energislag så som vatten eller sol.

Noteras.

Noteras.

Översiktsplanen kompletteras.

Avsnittet tydliggörs.

Ställningstagande angående energiplan tillförs översiktsplanen.

Översiktsplanen kompletteras gällande solenergi.

En utbyggnad av laddinfrastrukturen i såväl Torsby som Sunne kommun, är viktigt för att möjliggöra hållbart resande, men även säkra framkomligheten på E45. Förutsättningarna för utbyggnation går hand i hand med energifrågorna. Läsbarhet och digital tillgänglighet Planen verkar inte vara upprättad digitalt enligt ÖP-modellen vilken kan försvåra framtida, kommunövergripande analyser. En generell genomläsning och kontroll av layout med placering och färg på text bör göras, se till exempel sida 32 och 62. Vissa kartor och illustrationer i planbeskrivningen, speciellt legender, är svårlästa och skulle gynnas av högre upplösning eller större format. Numrering eller namn på ytor i kartorna skulle förbättra läsbarheten. Beteckningar i kartan på sida 39 skulle till exempel göra det möjligt för läsaren att snabbare förstå hur de verksamhetsområden som beskrivs på efterkommande sidor förhåller sig till varandra och landskapet i stort. Ökade kontraster i färg är önskvärt i flera kartor. I markanvändningskartan är det till exempel svårt att se skillnad på färgerna för befintlig industri, föreslagen industri och vindkraft. Avslutande kommentarer Torsby kommun ställer sig positivt till det nya planförslaget, de övergripande ställningstaganden som görs och ett fortsatt samarbete i frågor om bland annat renhållning och miljösamverkan. Vi ser fram emot ökat samarbete även inom bostadsförsörjning, kompensationsförsörjning, service och landsbygdsutveckling. Utveckling av bland annat LIS-område i Lysvik, landsbygdsutveckling kring Gräsmark och Stöpafor och utveckling av verksamheter bedöms kunna få synergieffekter och positivt påverka Torsby kommun.	<i>Kommunen arbetar med frågan och har pekat ut möjliga områden men avser inte att redovisa detta i översiktsplanen. Ställningstagande om att kommunen ställer sig positivt till en utbyggnad tillförs energiavsnittet.</i> <i>Det finns i dagsläget inga planer på att i närtid digitalisera översiktsplanen.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Noteras.</i> <i>Färgsättningen ses över.</i> <i>Noteras.</i>
--	---

YTTRANDEN FRÅN PRIVATPERSONER OCH FÖRENINGAR

Ett större antal yttranden från privatpersoner och föreningar har inkommit under samrådstiden. Då synpunkterna till stor del behandlar samma frågor bemöts yttrandena samlat och tematiskt i löptext. Synpunkterna sorteras in under PBL relaterade frågor samt övriga synpunkter. De huvudsakliga temana utgörs av vindkraft på Björnhöjden samt verksamhetsområde Södra Viken. Samtliga yttranden presenteras efter kommunens bemötanden under respektive tema.

Vindkraft

Bakgrund

Yttrandena gäller vindkraftsområdet Björnhöjden som i samrådsförslaget kvarstår från översiktsplan 2011. I samrådsförslaget står ”Sunne kommun avser inte att peka ut nya vindkraftsområden. I föregående översiktsplan pekas tre områden ut för vindkraftsutbyggnad. Två av dessa områden har bebyggts, Fryksdalshöjden och Finnfallet. I området vid Finnfallet har 13 verk uppförts med en höjd av 200 meter.” samt ställningstagandet ”Kommunen avser inte att peka ut nya områden för vindkraft. Tidigare utpekade område som inte bebyggts kvarstår.”.

Inkomna synpunkter

Platsen

En stor del av yttrandena lyfter val av plats som olämplig. Detta baseras på olika faktorer men främst lyfts att Gräsmark är en orörd bygd som livnär sig på turism kopplat till områdets natur- och friluftsvärden som präglas av ett orört landskap. Gräsmarks turism tros minska och därmed bygdens förutsättningar för överlevnad. En fråga som återkommer är om inte Gräsmark har bidragit nog till energietableringar genom vind, vattenkraft och luftledning.

Vidare lyfts att en vindkraftpark påverkar Gräsmark som en kulturbygd och går emot både utvecklingsinriktningen för bygden samt utpekande av världsarv för Finnskogen. Att Björnhöjden är synlig på stora avstånd påverkar även utblickar från Tossebergsklätten och från östra sidan Fryken. En vindkraftsetablering skulle innebära en allt för stor påverkan på landskapsbilden. En förändrad landskapsbild beskrivs påverka värdena för riksintresseområde för rörligt friluftsliv.

Kommunens kommentar: Inom ramen för revidering av översiktsplanen har ingen ny utredning tagits fram för vindkraftsutbyggnad. Kommunens ställningstagande om att inte peka ut nya områden har inte motiverat någon ny utredning. Om en utbyggnad av vindparksområdet på Björnhöjden blir aktuellt kommer förutsättningar och påverkan utredas närmare inom ramen för tillståndsprövningen. Det kan också bli aktuellt

att kommunen använder sitt veto i frågan. Att i översiktsplanen fortsatt peka ut området innebär därför inte att kommunen anser att området ska byggas ut, utan att kommunen tar ställning till området lämplighet utifrån nuvarande förutsättningar i ett senare skede.

Kommunen har förståelse för oron angående påverkan på landskapsbilden och känslan av orördhet. Vindkraftsparker är synliga på långa avstånd och måste av sin natur anläggas på höjder med goda vindförhållanden. Om upplevelsen av synen uppfattas som negativ eller positiv är bland annat avhängigt den generella inställningen till vindkraft och kan därav variera. Enligt en enkätstudie (2022) anser 64% av de närboende att vindkraftverken väster om Finnfallet i Sunne kommun inte påverkar landskapsbilden negativt. Som redovisas i gällande översiktsplan ska det vid en prövning av området på Björnhöjden bland annat göras en landskapsanalys med tillhörande fotomontage för att avgöra hur områden kan utformas. Förslag till ny översiktsplan tydliggörs med ställningstagande om att så fortsatt gäller.

Det kommer att krävas en utbyggnad av vindkraftverk i Värmland och nationellt för att ha tillräckligt med energi i framtiden samt öka andelen grön energi. Lokal produktion av vindkraft minskar sårbarheten och bidrar till ett stabilt och robust elnät samt möjliggör utveckling av både befintliga och nya företag. Kommunen menar att det därför inte är rätt att ta bort ett befintligt område utan att det först prövats. Att i stället peka ut nya områden i kommunen kommer också det innebära förändrad landskapsbild och troligtvis möta samma motstånd av närboende.

Omgivningspåverkan, människa

Oro för störningar och negativa hälsoeffekter lyfts som ett av huvudargumenten mot en vindkraftsetablering. Främst lyfts bullerstörningar och infra ljud men även vibrationer, ljusföroreningar, utsläpp av kemikalier och skuggning.

Kommunens kommentar: *Kommunen har förståelse för den oro som uttrycks i yttrandena. Oron för hälsoeffekter gäller vindkraftsetableringar i stort och är inte specifikt för Björnhöjden och är därför svåra för kommunen att bemöta. Detta då vissa av synpunkterna är sakligt grundade medan andra inte är det. Vid en eventuell tillståndsprövning kommer dessa frågor att utredas vidare enligt nuvarande lagar, regler och riktvärden. Kommunen kommer i den processen att pröva och ta ställning till om vindkraftsområdet anses olämpligt.*

Omgivningspåverkan, djur och växtliv

Påverkan på naturvärden är ett av huvudargumenten mot en vindkraftsetablering. Även påverkan på djurlivet lyfts i flertalet yttranden. Påverkan på för området specifika värdefulla naturområden i form av Natura 2000, naturvårdsområden och skogliga värdestrakter samt djur- och växtliv generellt. Påverkan beskrivs utifrån krockar med roterande blad, föroreningar som påverkar dricksvatten, skövad skog och potentiell påverkan på musslor i Lillsjön. Vad händer med djuren? är en återkommande fråga.

Kommunens kommentar: *Kommunen har förståelse för den oro som uttrycks i yttrandena. Oron för hälsoeffekter samt växt- och djurlivet gäller vindkraftsetableringar i stort och är inte specifikt för Björnhöjden och är därför svåra för kommunen att bemöta. Detta då vissa av*

synpunkterna är sakligt grundade medan andra inte är det. Vid en eventuell tillståndsprövning kommer dessa frågor att utredas vidare enligt nuvarande lagar, regler och riktvärden. Kommunen kommer i den processen att ta ställning till om vindkraftsområdet anses olämpligt.

Fastighetsekonomi

Ytterligare ett huvudargument är att vindkraftsetableringen medför en värdeminskning på fastigheter i närhet av vindkraftsparker. Det lyfts även att det innebär svårigheter att få lån och att en inte vågar renovera och satsa på sina fastigheter.

Kommunens kommentar: *Kommunen har förståelse för den oro som uttrycks i yttrandena. Internationella forskning ger dock ingen entydig bild av samband mellan vindkraftutbyggnad och fastighetsprisers utveckling. Frågan utreds inom ramen för tillståndsprövning där ekonomiska konsekvenser tas med i beaktning samt utgör en del av kommunens samlade veto-avgörande.*

Planprocessen

Enstaka yttranden om översiktsplanens planprocess lyfts. Remisstiden föreslås förlängas då alla inte är informerade.

Kommunens kommentar: *Översiktsplanprocessen bedrivs enligt PBL och översiktsplaneförslaget har varit ute på samråd samt ställs ut för granskning. Ställningstagandet angående att behålla Björnhöjden som vindkraftsområde innebär heller inga förändringar mot gällande översiktsplan som skulle motivera någon särskild information eller förlängd remisstid.*

Förtroende kommunen

Frågor kring översiktsplanens inriktning om medskapande och utveckling från gräsrotsnivå ifrågasätts när vindkraftsfrågan starkt går emot invånarnas vilja. Om kommunens inställning är att utgå från medskapande kan inte politiker och tjänstemän köra över sina invånare. Ett ifrågasättande vad kommunen tjänar på en etablering på Björnhöjden lyfts och om det finns några egenintressen bakom. Känsla av att förlora stoltheten över sin kommun och bygd återkommer i yttrandena samt känslan av att vara överkörd och att ”bestämt är bestämt”.

Hur analysen för vindkraftsutpekandet har gjorts ifrågasätts samt varför kommunen fortsätter att peka ut området när Länsstyrelsen Värmland inte har med det i sin regionala analys.

Kommunens kommentar: *Kommunen har valt att inte utreda frågan om Björnhöjdens lämplighet vidare i revideringen av översiktsplanen utan behåller området från nu gällande översiktsplan och kommer ta ställning till området vid en eventuell tillståndsprövning. I en sådan prövning kan kommunen komma att använda sitt veto mot en vindkraftsetablering. Att behålla Björnhöjden i översiktsplanen är inte något som kommunens gör utifrån något särskilt egenintresse. Anledningen till det ursprungliga utpekandet – liksom nu – är att kommunen vill öppna upp för möjligheten att pröva lokalt producerad el och bidra till den gröna omställningen. Det mesta pekar på att alltmer el kommer att behövas i framtiden för samhällets behov, och då är det naturligt att ge en möjlighet till (miljö)prövning av sådana etableringsförfrågningar.*

Den regionala vindkraftsanalysen baseras på vissa sakfrågor. De beskriver även att de ser det som möjligt att bygga i områden som inte är redovisade i planeringsunderlaget men har i de områdena inte någon information om hur vindkraft kan samexistera med andra motstående intressen.

Kommunen strävar efter lyhördhet, ett medskapande och möjliggörande för invånare att skapa och utveckla sitt vardagsliv, sina verksamheter och fastigheter, men behöver också ta ställning när avvägningar mellan intressen behöver göras. Vindkraft är en känslig fråga, men att möjliggöra för grön energi ligger i linje med kommunstrategin och att möta miljö- och klimatförändringarna med ansvar och handlingskraft.

Energibolag och vindkraft

Frågor lyfts gällande förtroende för energibolag, minskade vinster, dyrt underhåll och att det finns en betydande risk att vindkraftsparken övergår i kinesisk ägo. Vindkraft ses som kortsiktigt och att det inte ger några lokala nyttor. Oro lyfts för omhändertagande av nedmonterade verk. Mer specifikt för Björnhöjden lyfts att vindkraften har utvecklats sedan området först pekades ut och att verken idag är betydligt mycket större vilket innebär andra förutsättningar vilket påverkar lämpligheten. Det ifrågasätts även om det påverkar flygplatsen i Torsby.

Kommunens kommentar: *Sunne kommun kommer att göra en samlad bedömning av för- och nackdelarna med alla förfrågningar samt mer specifikt det aktuella projektet på Björnhöjden. Ägandet kring vindkraftprojekt (och många andra projekt) är ofta en fråga som kommuner har liten rådighet över, men ägar- drifts- och avvecklingsplaner behöver värderas som en del av det kommunala vetot.*

Det är viktigt att det redan vid tillståndsprövningen ställs krav på nedmontering och borttagande samt att det ställs krav på att vindkraftföretaget avsätter ekonomisk säkerhet för framtida nedmontering och återställning av marken. För detta har Energimyndigheten och Naturvårdsverket tagit fram en vägledning med rekommendationer.

Det är Sunne kommuns uppfattning att det är viktigt med lokala nyttor och kommunen ska verka för att öka sådana nyttor i varje enskilt projekt. Kommunen är också positiv till att frågan utreds vidare i ett nationellt perspektiv.

Vindkraft

PRIVATPERSON 1

Gräsmark, 2025-02-05

Ännu en natt med för liten sömn..

Det kommer komma fler för att jag känner så mycket stress.

Om vindkraft projekten på Björnhöjden.

Jag förespråkar förnybar energi och en hållbar miljö.

Desto mer jag läser, artiklar i tidningar, studier av bl.a. KTH hittar jag fler och fler förlorare. Först och främst naturen. Döda fåglar, fladdermöss och mark utan liv. Inga små gnagare som är föda till ugglorna, inget grönt till älgarna. Musslorna i Lillsjön är väldigt känsliga. Påverkas dem? Har du sett Fiskarnas riket? Säsong 2, del 1. Om hur energibolag sköter naturen? Det ger inget förtroende.

Effekten av rörelse i vingarna, vibrationer i jorden, alldeles för mycket ljus, ljud och mikroplast. Dessutom ett stort, öppen industriområde mitt ute i skogen. En skog som redan är förnybar energi. En skog som nu är ett fint strövområde.

Allt friluftsliv, som vandringar och cykelturer som är ingen kan njuta av..

En klar natt med stjärnhimmel som inte syns.

Turister och nya invånare som inte kommer.

Vindkraftsverk är även skadlig för människor, Jag skrämdes av informationen om att ljud som inte hörs påverkar sömnen och hjärnan så långt som på 15 km! Så även i Sunne tätort?

Vad om min hälsa blir påverkat? Jag har annorlunda hörsel efter en stroke.

Är jag tvungen att flytta då? Kan jag, vill jag sälja mitt hus om det finns hälsofara där. Troligen är det av obefintlig intresse. Kan jag köpa något annat, nu med dessa planer värdet har sjunkit upp till 50%. Jag känner mig en fånge.

Och hur blir det längre fram? Om lönsamheten är inte tillräcklig och företaget går i konkurs? Olyckor som kan inträffa för att is bildas på vingarna? Materialutmattnings? Brandfara? Alla dessa har hänt i befintliga vindkraftverk.

I december och januari har det bara blåst 4 dagar, varav 2 med stormvarning.

Så 57 vindstilla dagar mitt i vinter, när energibehovet är störst.

Det låter som att mycket kommer bli förstörd för en så kort period med energi, bara 35 år. En uppgradering av befintlig vattenkraftverk har en mycket större effekt på energiproduktionen.

Finns Gräsmark även kvar som levande landsbygd i 2040?

Jag tyckte så mycket om Gräsmark att jag sa upp ett bra jobb i Nederländerna, flyttade hit med familjen och startade Gräsmarksläggret som camping för 22 år sedan.

En vacker semesterdag, något år innan vi startade campingen, stod jag framför mitt nuvarande hus och önskade mig att bo här. I det huset bor jag nu. Jag trivs fortfarande. Med tårar i ögonen kan jag sjunga Värmlandsvisan: Ja, där vill jag leva, där vill jag dö.

Det kan låta dramatiskt.

Nu ger jag följande medborgarförslag:

Snälla, tänk om! Ge ert veto! Ni kan.

PRIVATPERSON 2 OCH 3

Det är 2021 när vi bestämmer oss för att börja orientera oss mot Sverige. Vi vill emigrera och Sverige står överst på vår lista. Vi misstänker att allt vi längtar efter, kan vi hitta i Sverige.

I Nederländerna bodde vi nära andra människor, med en (för oss) liten trädgård, mycket trafik, mycket människor och framförallt en brist på natur. Vi bestämde oss för att åka på semester till Sverige och det blev Gräsmark. Där hittade vi en fantastiskt trevlig camping. Och vad visade sig, omgivningen tilltalade oss så mycket att vi egentligen inte ville åka därifrån. Vi tog snabbt beslutet och bestämde oss för att emigrera med vår familj, med två unga barn.

2023 slog vi oss ner i Gräsmark. Snart köpte vi ett hus på en fantastisk plats, på Höjden. Denna plats hade allt vi önskade. Där vi i Nederländerna var helt omgivna av andra byggnader, trafik, människor, alltid ljud och andra störningar, skulle vi nu vara omgivna av natur, tystnad och ro. Tills... vi fick höra att en vindkraftspark skulle byggas på Björnhöjden, nära oss. Vår första tanke var också: "Men det är inte därför vi har emigrerat hit!" Vi har medvetet valt att emigrera till Sverige för att vi ville kunna vara en del av naturen tillsammans med våra barn, att de ska växa upp i en naturlig miljö och därmed skapa en medvetenhet om naturen. Det var därför vi kom till Sverige, för att det här var möjligt.

Även den pittoreska byn Gräsmark, med sin kända och vackra kyrka, kommer enligt vår åsikt att påverkas av dessa byggnader. Det kommer också att påverka vår plats, den plats vi lämnade vårt hemland för. Utsikten förstörs, lugnet störs, naturen påverkas i stor skala. Det är inte därför vi kom till Sverige. Det gör oss mycket ledsna att detta ens anses vara möjligt att genomföra!

Det finns kända situationer där värdet på fastigheter runt vindkraftsparker har minskat. Eftersom vindkraftsparken ska byggas cirka 2 km från vår fastighet, kommer detta också att gälla för oss. Vi har investerat för att kunna bo här, för att kunna köpa denna bit mark och leva i lugn och ro. Om värdet på vår fastighet minskar, blir vi i praktiken bestulna. Och vem kan vi hålla ansvarig för det? Vem kommer att kompensera oss för detta?

Och sedan ljudet. 20 (!) vindkraftverk är planerade, 280 meter höga. Under mötet i Stöpafors fick vi höra ett ljudklipp från ett vindkraftverk (200 meter högt). Om detta enda verk är hörbart vid lite vind, vad händer när 20 vindkraftverk snurrar och det är lite vind? För det är väldigt ofta så att det är lite vind. Och om vinden kommer från öster eller söder tar den med sig ljudet från vindkraftverken och stör vårt lugn på vår bostadsplats. Den goda mannen som demonstrerade ljudet medgav att vi kommer att höra ljudet från vindkraftverken, beroende på vindriktning och omgivningsljud, och därmed kommer vår livsmiljö att störas. Återigen, vi har inte emigrerat för att lämna den livliga världen för att hamna i en störd miljö. Den ro vi nu upplever gör det möjligt att leva ett kvalitetsliv. Med vindkraftsparken kommer detta att störas på många nivåer.

Hur är det möjligt att tänka att det är en bra idé att bygga en storskalig vindkraftspark så nära där folk bor, arbetar, rekreerar och lever? Med dessa byggnader kommer det enligt oss inte längre att finnas något som heter Vackerheta Gräsmark, som även många turister kommer till. I genomsnitt kommer 20 familjer per år till Gräsmark, bland annat till Camping Lagom, vid Lillsjön i Uddheden. De orienterar sig för en eventuell emigration till Sverige och även till Gräsmark och omgivning. Under de senaste två åren har flera nederländska familjer emigrerat och bosatt sig i Gräsmark, bland andra vi själva. Detta är bara Gräsmark, i hela Sunne kommun bosätter sig familjer som lämnar sitt hemland för att bygga ett nytt liv i Sverige. De gör obodda hus beboeliga igen, de blir en del av samhället och bidrar till näringslivet i Sunne kommun.

Vi var en gång turister som kom på semester till Gräsmark eftersom omgivningen tilltalade oss. Kommer vindkraftsparken att påverka turismen och därmed även dem som är beroende av den? För vilken turist (eller blivande emigrant) vill semestra på en plats där det på kort avstånd finns en stor vindkraftspark? Detta påverkar mer än bara oss personligen, det påverkar hela gemenskapen.

Vi anser att man inte får ta lätt på detta och att man måste lyssna på de människor som

bor/arbetar/rekreerar/lever här. Deras röst måste faktiskt räknas och inte avfärdas.

Vi är därför inte förespråkare för denna planerade vindkraftspark. Vi önskar att Gräsmark (och omgivningen) får behålla sin skönhet och inte störs. Så att Vackerheta Gräsmark förblir ett begrepp och inte enbart ett minne.

PRIVATPERSON 4

Väderkvarn Galenskap.

Alla ansvariga, Intressenter och Intresserade parter.

Förr ville man placera väderkvarnar här. Så skedde inte vid den tiden.

Hur höga skulle de vara då?

Nu vill man använda de gamla tillstånden för att placera vindkraftverk som är 290 meter höga.

Vindkraftverk som bara håller i 20 år och sedan demonteras eftersom underhållet är dyrare än den el de genererar.

Mina synpunkter.

Jag gick på utställningen i Stöpafors. Först och främst ljudet.

Hela internet är fullt av negativ rapportering om buller och infraljud.

Ljudmannen spelade ljudet av en mycket långsamt roterande väderkvarn.

200 meter hög.

Detta var precis som han fick instruktioner om 40 decibel.

Han hade ingen ljudinspelning av ett 290 meter högt vindkraftverk.

Dessa är nya och inget ljud har spelats in ännu.

Han hade heller ingen ljudinspelning av en väderkvarn som gick på full effekt.

Det var nog inte meningen att vi skulle höra det öronbedövande ljudet av det.

Sedan den andra delen av utställningen.

Jag pratar med Kristina Appleby.

Jag frågar henne om det finns giftiga kemikalier i vindkraftverken.

Nej, säger hon. Direkt efteråt deklarerar hon spontant: Går du till affären för att hämta färg för att måla ditt hus så innehåller den också ämnen som inte är bra för hälsan.

Ett mycket märkligt uttalande. Jag måste därför anta att vindkraftverken verkligen innehåller livsfarliga, mycket giftiga kemikalier.

Kemikalier som förgiftar vår vattenkälla så att vi inte längre har dricksvatten. Vårt vatten kommer från Västra Råttjärnen.

Vi kan inte heller längre duscha eller tvätta våra kläder. Kemikalierna orsakar även hudutslag.

Sedan frågar jag Kristina hur vibrationerna är.

Hon säger att det inte finns några vibrationer.

Hennes svar visar tydligt att hon absolut inte har någon kunskap om vindkraftverk.

Varje föremål som rör sig orsakar vibrationer, oavsett hur minimala de är.

Jag berättar det för henne och även att en forskningsrapport från Nederländerna finns på internet.

Hon säger att jag bara ska skicka den rapporten.

Jag skulle vilja samarbeta men jag jobbar inte för TV .

TV borde ha gjort denna forskning själv.

Vibrationerna är en stor fara för alla oss som bor i Höjden längst ner på berget.

Dessa vibrationer är ett slags jordsbävningar. Ju snabbare en väderkvarn svänger, desto starkare

blir vibrationerna.
 Så småningom kommer stenar att falla ner och har det regnat mycket är ett fullständigt Jordskred också en möjlighet.
 Dessutom lever vi och vår granne i en ännu större farozon.
 Vibrationerna orsakar sprickor i Västra Råtjärnen.
 Vatten rinner genom dessa sprickor. Trycket ökar och sprickorna likaså.
 Slutresultatet!!! Hela Västra Råtjärnen faller på en gång med alla negativa konsekvenser det medför.
 Vill du leva i en så förgiftad och farlig miljö?
 Om installationen av väderkvarnarna genomförs kommer min fru och jag att bli hemlösa.
 1 väderkvarn kommer att ligga 2 km från vårt hus. Vårt hus är värdelöst och osäljbart. Alla våra pengar finns i vårt hus för vår ålderdomsvård. Då har vi ingenting kvar.
 Har Sverige en särskild omsorgsplikt för sina veteraner? Nu när Sverige är medlem i Nato, gäller denna omsorgsplikt även alla Nato-veteraner som bor i Sverige?
 Jag är en holländsk UNIFIL-veteran.
 Mina personliga utmärkelser:
 VN medaille UNIFIL Lebanon.
 Herinneringsmedaille VN-Vredesoperaties.
 Nijmegen Fyrdagarsmarsch, 4 gånger.
 Militaire Lichaamlijke Vaardigheid ook met zwemmen. (Militära fysiska färdigheter också med simning.)
 Ett personligt specialintyg från min dåvarande kompanichef.
 Utmärkelser från den holländska UNIFIL-bataljonen.
 Bronzen schild (Bronssköld) 1983.
 Carnegie Wateler Vredesprijs 1986.
 Nobel Vredesprijs 1988.
 Carnegie Wateler Vredesprijs 2024.
 Jag hoppas därför att de (politiskt) ansvariga tar sitt ansvar på allvar och säger nej till en vindkraftspark i vårt område.

PRIVATPERSON 5-8

Alla som besökt Gräsmark inser snabbt att här bor vi inte på grund av stadens puls, närheten till varuhus, stora idrottsanläggningar och all service som finns lättillgängligt i städer. Här skjutsar vi barnen till fritidsaktiviteter flera mil bort på vägar som stundtals lämnar mycket övrigt att önska på grund av att vi älskar Gräsmark och att det är här vi vill bo. Gräsmarks naturvärden och lugn ger en livskvalitet utöver det vanliga tycker vi och väljer det framöver bekvämligheter som vi kan få på annat håll. Vi kämpar på med våra ideella föreningar och gör det vi kan med våra förutsättningar. Turismen blomstrar och ger pengar in i bygden, många är också de européer som förälskar sig i Gräsmark och som sedan väljer att flytta hit. Utan dem hade Gräsmarks skola haft betydligt färre elever. Alla beskriver de samma bild om att Gräsmark ger dem det lugn och ökad livskvalitet mot sitt tidigare liv. Vi trivs och klarar oss bra med det vi har i Gräsmark, har valt att låta våra barn växa upp här och hade planerat att stanna livet ut.

Nu riskerar vi en vindparksindustri som för alltid kommer att förändra första intrycket av Gräsmark och som för alltid kommer att förändra vår miljö. Lugnet och tystheten kommer vara ett minne blott och människor kommer fly likt djuren.

Forskningsrapporter visar att det finns starka indikationer på att människors och djurs hälsa påverkas negativt av vindkraftverk, både av infraljudet men även av det hörbara ljudet/bullret. Infraljud har använts som tortyrmetod mot fångar i Guantanamo! Forskningen har ännu inte alla svar och det genomförs i detta nu forskning på Uppsala universitet för att ta reda på infraljudets

spridning och effekter. Fram tills motsatsen är bevisad bör vi naturligtvis använda oss av försiktighetsprincipen och inte bygga vindkraftsindustri i närheten av bebyggelse. Det är vi som bor här som riskerar vår hälsa. Bullret leder till koncentrationssvårigheter och sömnstörningar, på sikt kan då risken för hjärt och kärlsjukdomar öka. Den demonstration vi fick av bullret på

mötet i Stöpafors är helt orelevant då ljudet naturligtvis blir ett helt annat när vindkraftverken är 280m höga. Ljudet påverkas också av miljön runt och av närheten till vatten. Många är de vittnesmål av närboende till vindkraftsverk som beskriver det som att bo på en flygplats där planen aldrig landar. Fruktansvärt!

På Sveriges arbets och miljömedicinska kliniker har man observerat att patienter som bor nära vindkraftsindustri söker för besvär av ljudföroreningar. Svensk forskning visar att en enda natts exponering av vindturbinljudsexponering förkortade REM-sömnen. Studier finns också som visar stress hos grävlingar och grodor nära vindkraftsindustri, grodorna uppvisade också sämre medfött immunförsvar än grodor i områden utan vindkraft. Fåglar lämnar sina territorier.

Det råder alltså ingen tvekan om att vindkraftsindustri påverkar de närboende och djurs hälsa, ja hela ekosystemet. Förutom vår hälsa får vi på köpet också minskade värden på våra fastigheter, en naturlig konsekvens då ingen vill bo där man offrar sitt och sina djurs välmående.

Vi äger två fastigheter i närområdet där vi satsat både pengar och arbete under ett antal år. Känslan just nu är att det kan ha varit förgäves och frågetecknen om man ska våga fortsätta renoveringarna är många.. Ingen som har möjlighet att flytta kommer att stanna kvar på en plats med i princip ständigt buller. Om dessa planer blir verklighet kommer befolkningen i Gräsmark och därmed Sunne Kommun att minska.

Gräsmarks största styrka är tystnaden, lugnet och naturen. Vad har Gräsmark att locka med om inte dessa styrkor finns kvar?

PRIVATPERSON 9-10 (TVÅ SEPARATA YTTRANDEN)

till Sunne Kommun

Våra åsikter om översiktsplanen angående etablering av vindpark på Björnhöjden i Gräsmark.

Förutsättningen att Tekniska Verken nu vill bygga vindpark på Björnhöjden har skapats av Sunne Kommun och denna förutsättning skulle aldrig ha funnits.

Denna platsen skulle aldrig ha tagits upp på översiktsplanen 2011/2012. Vi har även då skickat in vårt yttrande.

Sedan 2011 har det varit många forskningsrapporter till konsekvenser av vindparker och tidningsartiklar om negativa effekter.

Det påverkar vår livsmiljö, natur, flora, fauna och människor som lever på landet.

Det finns utförliga rapporter om ultraljud och dess negativa effekter för vår hälsa och värde av våra fastigheter.

I direkt närhet av Björnhöjden finns det ett antal vandringsleder som Sunne Kommun marknadsför. T.ex. Västra Råtjärnleden och Grinnebergsleden.

Vandringsleder och broschyren blev till efter den förra översiktsplanen. Den senaste upplaga är från 2024.

Björnhöjden ligger lite utanför området som i översiktsplanen är märkt som "geografiskt riksintresse för turism och friluftsliv".

Det kommer många turister till området för att vandra.

Det är troligt att det i framtiden inte kommer åka lika många turister till Gräsmark.

En del av Gräsmarks natur är då inte lika attraktiv längre.

Näringsliv i Gräsmark som är delvis beroende på turistsäsongen kanske inte överlever. Camping, Restaurang, Pizzeria och ICA Nära. Det blir ett högt pris att betala. Sunne Kommun har tagit på sig profilen "Sagolika Sunne". På Sunne Kommuns webbsida möts man av en fin bildspel med vida vyer och vackert natur, men inga bilder av vindturbiner. Sunne en plats som vill dig väl? Det hela känns motstridigt. Vi förstår att energiförsörjning är viktig, men vi tycker att placera ett så stort vindpark på Björnhöjden förstör mer än det gör nytta. Det räcker väl med förstörd natur på de andra 2 platser i en så liten kommun som Sunne. Eller? På vårmärknaden 2024 fick vi frågan hur vi vill leva i Sunne 2040. Då svarare vi " en bro över Fryken norr om Sunne och bilfritt på Kvarngatan". Vi viste inte då att frågan om en vindpark i Gräsmark var aktuell. Nu svarar vi: Vi vill leva i Gräsmark utan en vindpark runt hörnet. Då känns trafikkaos och dåligt luftkvalitet i Sunne tätort inte längre så viktig för oss. Vi ber Sunne Kommun att ta bort Björnhöjden som lämplig plats för etablering av vindpark från den aktuella översiktsplanen. Nu har Sunne Kommun möjlighet att göra rätt.

PRIVATPERSON 11-12

Synpunkter på föreslagen ny Översiktsplan för Sunne Kommun

Vi anser att vindkraftsparken på Björnhöjden är MYCKET olämplig ur samtliga aspekter och att projektområdet ej skall inrymmas i kommande översiktsplan. Ställningstagandet i fet stil i ÖP skall tas bort – ”Kommunen avser inte att peka ut nya områden för vindkraft. **Tidigare utpekade område som inte bebyggs kvarstår**”

Vår fastighet ligger i Höjden/Gräsmark och alltså närmast projektområdet men vindkraftsparkens höjd och utbredning gör att den våldför sig på hela gräsmarksbygden, allt från området söder om Uddheden, över centrala delar ända till Grässjön och hela omgivande dalgången. Alltså ca 1000 personer som blir direkt berörda i olika former och i tillägg till detta turister, besökare och boende i mer avlägsna delar av kommunen. Effekten av vindkraftverk med 280 meters höjd och här placerade på en 200 meter hög bergskam ger stor påverkan med lång och tidigare okänd räckvidd.

Vindkraftsparken kommer att ge en fond till hela bygden med dominerande och rörliga intryck, blinkande hinderljus och ljudfenomen. Störandeljud-beräkningar är inte tillräckliga då de inte inkluderar lågfrekvent- och infraljud vilket sprider sig längre och också förmedlas inomhus.

Rörligt friluftsliv och vandringsleder i området, fiskesjö och orörd natur blir ett minne blott.

Vilda djur påverkas. Såväl de större däggdjuren som våra omvårakar, morkullor och tranor som vi vant oss vid varje år. Förutom krockskador påverkar infraljudet såväl djur som människor.

Två campingplatser, vars erbjudande ligger i lugnet och naturupplevelser blir påverkade. Stor del av kundkretsen är från utlandet och söker sig inte hit för att finna liknande industriella miljöer som de har hemma.

Områdets attraktivitet för boende, planerade nybyggare, besökare och turister grundas på att Gräsmark är en vacker kulturbygd med stora naturvärden och lokal service. Detta skapar en positiv framtid. Livsmedelsbutiken i Uddheden, med fantastiskt utbud av livsmedel och service, är naturligtvis beroende av en årsomsättning som till stor del stöts av sommarturism och en växande befolkning. Samma gäller restaurangverksamheten i Uddheden och vid Lillsjön där utsikten är en omtalad magnet för fler besökare. Sommarbröllop i

Gräsmarks kyrka vid den vackra Lillsjön är vida omtalat.

Rejält minskade fastighetsvärden är dokumenterat av mäklare och i tidningsartiklar, bla i Fryksdalsbygden. Även om man inte står inför en försäljning så kan bankens lånelöfte, pga vindkraftsplanerna, dras tillbaka och hindra ett eget ROT-projekt. Risker för att vindkraft planeras räcker för att påverka fastighetsmarknaden och därigenom bygdens tillväxt förutom att fastighetsvärden dessutom urholkas.

Att det finns positiva incitament med vinst/ersättning för projektör, skogsägare, kommunens möjliga fastighetsskatt och bygdepeng gör inte vindkraftprojektet lämpligare.

Vill gärna avsluta med att citera "kommunens" egen text i den föreslagna översiktsplanen:

"I framtidens Gräsmark bor man i närheten av stora natur- och kulturmiljöer vare sig det är i tätort eller på landsbygd. De djupa värmländska skogarna innehåller världsarv och bergsbruksmiljöer och turismen blomstrar. En ökad möjlighet till boende längs Rotten har lockat fler fastboende till bygden och med en flexibel kollektivtrafik är det enklare för både vuxna och ungdomar att transportera sig hållbart. I tätorten finns varierande boendeformer, bevarad service och vattenkontakt. Det finns goda möjligheter till varierade fritidsaktiviteter"

Det kan inte ligga i kommunens intresse att motarbeta sina nuvarande och framtida medborgare och även gå emot Länsstyrelsens rekommendationer där Björnhöjden inte ingår.

PRIVATPERSON 14

Härmed med dagens datum 1/4-25 överklagar jag XXXX översiktsplanen för Björnhöjden.

PRIVATPERSON 15

Vänligen önskas bekräftelse att emaillet registrerats och skriftlig respons på de olika delarna av innehållet.

Vindkraftsparken på Björnhöjden är olämplig ur alla tänkbara aspekter så projektområdet bör uteslutas i kommande Översiktsplan.

Såklart behövs förnyelsebar energi men effekten på gräsmarkeringar och barn känns orimligt hög av miljöförstörelsen. Gräsmarksbygden betalar redan ett högt pris för förnyelsebar energi i och med pumpkraftverket Rottnaälven-Kymmen-Rotten där exempelvis en fastighet med strand vid Kymmen redan har avsevärt lägre värde, reellt, för rekreation, och för uthyrning. Liknande negativa konsekvenser är lätt att inse, och räkna på, av tilltänkta vindkraftverk.

Investeringar i bygden kan förstås vara välkomna om det gynnar människorna i närområdet men det verkar ju inte som någon väsentlig del av vinsten av energiproduktionsanläggningarna planeras delas med dem som får betala med frustrerande miljöförstörelse och tex hackad besöksnäring.

Jag bor inte i Gräsmark längre, men är delägare i en fastighet, och lägger mycket tid där, och hoppas lokala röster får påverka och helst mer än miljöexploaterande intresser som finns långt från den miljö som de vill förstöra.

Såvitt jag erfarit är inte alla berörda informerade och alla konsekvenser beskrivna om den tänkta planen så därför bör remisstiden förlängas och informationsspridning kompletteras. Som ett bärande exempel saknas analys av vindförutsättningar i den kringliggande kuperade skogsmarken, vad jag kunnat finna. Bästa vindförållanden finns generellt till havs, sen i slättlandskap, och sämst i kuperad skogsmark.

Alla berörda i kommunen bör ges möjligheten att påverka i egentlig demokratisk anda inte minst för kommande generationers liv.

PRIVATPERSON 16

Synpunkter:

EU:s nätverk av värdefull natur Natura 2000 finns norr om Björnberget vid Måns Ols berg och söder därom vid Gettjärnsklätten. Dessa områden borde slås ihop med Björnberget i mitten.

Mer exploatering av Gräsmark. Vår natur lider fortfarande av övergreppet med "Kymmenprojektet" där Sunne Kommuns ledning körde över Gräsmarksborna trots högljudda protester. Åk gärna upp till Kymmen och Gransjön för att se hur tömda sjöar ser ut. Såren finns kvar.

Våra fina rekreationsområden försvinner. Hedås hearna med stigar för vandring där har placerats en batteripark och Björnhöjden och Råtjärn som kommer att ha vindsnurror som låter. "Finnskogen" som är en del av Gräsmark vill bli "Världsarv". Med en jättestor vindkraftpark som granne?

Det turisterna som kommer hit söker är tystnad och orörd natur. De lär nog söka sig någon annanstans!

PRIVATPERSON 17-20

Kära kommun,
vi har läst den nya planen och är emot bygget av Vindkraftverket

Vi säger ABSOLUT NEJ till detta PROJEKT. Vi flyttade hit för 2 år sedan för att vi älskar naturens skönhet här med dess flora och fauna. Som familj bestämde vi oss för att emigrera hit från Tyskland eftersom det inte finns några sådana här projekt som hotar natur och hälsa. Gräsmark med omnejd är mycket välkända och uppskattade inom turismsektorn och bland friluftsalare. Ett projekt som detta i den här regionen har negativa effekter på alla områden: hälsa, livsrum för människor och djur, och ekonomiskt för husägare (värdet på hus vid försäljning har visat sig minska), såväl som inom området för turism och ytterligare bosättningar eller nystartade företag inom turismsektorn och erbjudanden inom området utomhus- och fritidsaktiviteter. Alldeles för många skyddsvärda naturlandskap går förlorade på grund av ekonomiska intressen och går inte att vända på grund av felaktiga beslut. Bevara denna hälsosamma och vackra livsmiljö för människor och djur.

PRIVATPERSON 21-22

Angående: Synpunkter på den nya Översiktsplanen – Vindkraftsprojekt på Björnhöjden

Vi, som boende i Gräsmark, vill härmed lämna våra synpunkter på den nya översiktsplanen för Sunne kommun, särskilt gällande det föreslagna vindkraftsområdet på Björnhöjden. Vi anser att detta område är olämpligt för vindkraftsindustri-etablering, och vi vill att det tas bort från den nya översiktsplanen.

I beskrivningen av kommande plan på sidan 30 står det att ”Ett vindkraftsområde finns utpekad på Björnhöjden”. Det är just detta projektområde vi anser ska tas bort ur planen. Sedan den tidigare vindkraftsplanen från 2011 har mycket förändrats, och de nu föreslagna vindkraftverken är av en betydligt större storlek än tidigare. De nya vindkraftverken är planerade att vara 280 meter höga, vilket innebär en stor visuell påverkan för både närboende och besökare. Störningar både dag som natt, med ljus och ljud. Ljud och infraljud kommer att fortplanta sig mer än vad tester påvisar

Vid Tekniska Verkens samråd i Stöpafors presenterades fotomontage av vindkraftverken, och det blev tydligt att många boende i Gräsmark kommer att få en direkt utsikt över vindkraftsparken. Detta gäller exempelvis boende på västra sidan av sjön Rottnen, i centrala Gräsmark (Uddheden vid kyrkan), samt från Granbäckstorps höjder och västra och norra sidan av Grässjön. I praktiken innebär detta att stora delar av den natursköna trakt som finns i Rottnadalen och Fryksdalen kommer att få ett stort industrilandskap i sin närhet, vilket inte är förenligt med områdets karaktär och attraktivitet.

Som det uttrycks i både den nuvarande och den kommande översiktsplanen, är Gräsmark en plats som uppskattas av både fast boende, fritidsboende och tillfälligt besökande. För många lokala företag, såsom matserveringar, affärer, serviceställen och skola, är det avgörande att både antalet fast boende och besökare ökar. Vi ser inte att en vindkraftsindustri nära Gräsmark kommer att bidra till en långsiktig, hållbar utveckling av kommunen, tvärtom riskerar det att skada både bostadsmarknaden och turismen.

En viktig del av Gräsmarks förutsättningar är kulturmiljö och kulturlandskapet. I Gräsmarks kyrkby är den nuvarande kyrkan från 1738 placerad ytterst på en udde, med Björnhöjden som bakgrund. Motivet förekommer på vykort, taylor, pussel som säljs i handen, för att nämna ett urval av återgivningar. Även från västra sidan Rottnen finns ett flertal viktiga siktlinjer ned mot kyrkbyn som skulle påverkas.

Enligt miljöbalken ska fysisk miljö som har betydelse för allmänheten på grund av deras kulturvärden så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada kulturmiljön. (Miljöbalken 3 kapitlet 6 §) Vi menar att en exploatering av Björnhöjden strider mot det kravet, och att Översiktsplanen behöver ta höjd för kulturarvsfrågorna!

Sedan 2018 bedrivs ett utvecklingsarbete kring begreppet ”Finnskogen”, något som passar väl in i Sunne kommun som en levande bygd med stark turistnäring. Man arbetar för att göra Finnskogen till ett världsarv. Sju aktörer i Värmland har gått samman för att driva frågan. Länsstyrelsen Värmland, Värmlands Museum, Torsby kommun, Värmlands Hembygdsförbund, Karlstads universitet, Region Värmland och Värmländska Akademien. Även här är det viktigt att bevara och värna den historiska miljön mot en industriell etablering. Erfarenheten från Fryksdalshöjden visar hur långt vindkraftverk syns, och att helt omringa Rottnadalen med röda och vita varningslampor blir ett stort ingrepp.

Översiktsplaneringen ska inkludera hänsyn till riksintressen och andra skyddsintressen. Därför vill vi att samrådsredogörelsen svarar på hur en eventuell etablering av vindkraftverk på Björnhöjden skulle påverka riksintresset Rörligt friluftsliv (Fryksdalen) och de sex naturvårdsområden och det Natura 2000-område som ligger i direkt anslutning till den utpekade etableringen. Här behöver också andrahandspåverkan, genom exempelvis nya vägar, vattenavledning, hårdgjorda ytor och kraftledningsgator vägas in.

Därför ber vi kommunen att ompröva och ta bort planeringen av vindkraftsindustrin på Björnhöjden i den nya översiktsplanen. Många boende i Gräsmark med omnejd är eniga om att detta projekterade område är illa valt ur de boendes perspektiv och vi ser det som en nödvändig åtgärd för att säkra områdets framtid.

Vi ser fram emot att få våra synpunkter beaktade i den fortsatta planeringen och hoppas på ett beslut som värnar de långsiktiga intressena för Gräsmark och dess invånare.

Vi som bor här vid Grässjön i Gräsmark tycker att det inte är en lämplig plats för vindkraftverk på Björnhöjden, det skulle påverka hela bygden negativt, på många sätt. "Vackerheta" i naturen, djurlivet, värdet på våra fastigheter sjunker med påföljd att vår fina bygd så småningom dör ut m m. Vänligen säg nej till detta förslag.

PRIVATPERSON 26-27

Synpunkter på förslag till ny Översiktsplan för Sunne kommun.

Läser man Tekniska Verkens resultat för 2024 finner man följande:

"Tekniska Verken Koncernen går mot en förväntad vinst om 611 miljoner kronor under 2024, vilket är lägre än förväntat, till stor del beror på lägre marknadspriser på el." (2023 uppgick resultatet till 1,13 miljarder).

- Redan här tycker vi att Sunne kommun borde dra åt sig öronen och ifrågasätta, hur mycket kan man lita på Tekniska Verkens utlovade vinst och ekonomiskt åtagande?
- Läser man Tekniska Verkens arrendeavtal, angående Björnhöjden" Nr 25 Överlåtelse och upplåtelse", har Tekniska verken rätt att överlåta avtalet till "annan part som jordägaren skäligen kan nöjas med, utan något föregående eller ytterligare krav på godkännande från jordägaren." Här finns en uppenbar risk, om vindkraftsparken på Björnhöjden ger liten vinst, att Björnhöjden kommer i t.ex kinesiskt ägande, eftersom 80 % av Sveriges vindkraftsparker har utländska ägare, och merparten är kinesiska.
- Läser man vidare i arrendeavtalet med Tekniska Verken, "Nr 23 Återställande och säkerhet." Skall Tekniska Verken avsätta 1 miljon kronor/ vindkraftverk. 200.000 kr när verket sätts igång, sedan har Tekniska Verken 10 år på sig att betala resterande 800.000 kr. beloppet skall indexregleras med början efter 20 år. Man måste allt vara tämligen blåögd, för att tro att 1 miljon skall räcka för nedmontering av ett verk. Vem ska stå för resterande summa?? Jordägaren eller Sunne kommun som sagt JA till bygget??
- Sedan har vi Länsstyrelsen i Värmland, som inte tycker att Björnhöjden är en lämplig plats för vindkraft. Hur kan ni politiker i Sunne kommun gå emot Länsstyrelsens rekommendation och inte ta bort Björnhöjden ur er nya Översiktsplan?? Björnhöjden är i allra högsta grad olämplig plats för en vindkraftspark, bestående av 20 st, 280 meter höga verk, dessutom alldeles för nära bebyggelse. Beslutet om vindkraft på Björnhöjden togs 2011 och gällde 150 meter höga verk. De som nu ska byggas är nästan dubbelt så höga och det, finns det inget protokollfört beslut om. Svartbygge eller??
- Vindkraften är en stor miljöbov. Sprider mikroplast, PFAS och andra miljöfarliga ämnen, som riskerar vårt synnerligen fina dricksvatten
- För att inte tala om VINGARNA, som dygnet runt ger ifrån sig både hörbart och hälsofarligt icke hörbart ljud. Vart ska vingarna fraktas när verken skall nedmonteras?? Till Holmby?? Dränkas i Fryken?? Eller grävas med i myrar, som man gjort i Norrland?? Det blir en rejäl hög med vingar som skall tas omhand + de som redan finns på verk i Västra Ämtervik och bakom Finnfallet.
- Enl. Tekniska Verkens arrendeavtal skall man inte ta bort fundamenten bestående av stålkonstruktion och betong, nej de ska bara täckas över med grus och jord. Men vad innebär det i framtiden, vilken miljöpåverkan kan detta ha??
- Det finns personer boende i Stöpafors som ångrar att de skrev på arrendeavtalet med Tekniska Verken. "Det gick för fort och vi var bländade av alla löften om pengar, men ju mer vi sätter oss in i detta, desto mera inser vi att det vi ärvt från våra förfäder och skall överlämna till våra barn, blir inga välskötta skogskiften

Vingarna är tillverkade av ICKE ÅTERVINNINGSBART material, nämligen glasfiber- armerad plast.
På Björnhöjden skall byggas 20 verk med tre vingar på varje verk = 60 vingar. Vingarna är 80-85 m långa (en fotbollsplan är 105 m lång).
utan mest stenhårda vägar och grushögar, så måtte det inte bli något bygge på Björnhöjden !!! Slut citat.

- Fastighetsvärdena sjunker enl Fastighetsbyråer. Ju närmare vindkraften, desto mer
 - sjunker värdet. Till Gräsmark har flera unga familjer flyttat och köpt hus. Det kan leda till att banken säger upp lån på grund av att det saknas täckning i fastigheten.
- Är det så Sunne kommun vill att Gräsmarks ska utvecklas??
Folk flyttar härifrån, Rottnahallen får inte nog kundunderlag, skolan läggs ned för det fattas elever. BYGDEN dör.

Vi förstår att i vissa partier viner partipiskan. Men att vara politiker på riksnivå är en sak, att vara kommunpolitiker en annan.
Ni ska värna om hela Sunne kommuns befolkning och fortlevnad och dit hör Gräsmark. Vi anser att Björnhöjden är ett i allra högsta grad tvivelaktigt projekt och därför säger vi
ABSOLUT NEJ TILL VINDKRAFT PÅ BJÖRNHÖJDEN.

PRIVATPERSON 28-30

Kära kommunstyrelsen,

Genom detta brev lämnar vi, xxxxxxx, en formell begäran om borttagande av detaljplanen för vindkraftverk i detaljplanen för

Sunne kommun, läge Björnhöjden. I den gällande detaljplanen OP har platsen en zonindelning för vindkraftverk, läge Björnhöjden, inkluderad. Med stöd av nedan angivna skäl som anges nedan begär vi att denna zonindelning tas bort från detaljplanen.

Efter noggrann utredning och analys av gällande detaljplan har vi kommit fram till

att den föreslagna exploateringen skulle medföra en oproportionerlig och irreparabel försämring av bostads- och boendemiljön som ett resultat.

Begäran om motivering:

1. Landskapspåverkan: De föreslagna vindkraftverken kommer att avsevärt försämma det karaktäristiska landskapet i vår kommun. Höjden och synligheten av moderna

vindkraftverk stör det öppna landskap som är karakteristiskt för vår region. Olika landskapsstudier visar att vindkraftverk kan vara synliga upp till 15-20 kilometer bort

vara synliga och därmed permanent förändra den visuella identiteten i vårt kulturellt värdefulla landskap kommer att förändras permanent.

2. Naturvärden och biologisk mångfald: Området har viktiga ekologiska värden. Placeringen av vindkraftverk utgör ett hot mot den lokala floran och faunan, särskilt fladdermöss och (flyttande) fåglar. Ny ekologisk forskning i liknande områden har visat att dödligheten

dödligheten bland skyddade fågelarter ökar betydligt i närheten av vindkraftverk.

3. Buller och hälsoeffekter: Det buller som vindkraftverken alstrar, inklusive

lågfrekvent buller, kan ha negativa hälsoeffekter för lokalbefolkningen. Det minsta avståndet från bostäder ger inte tillräckligt skydd mot dessa effekter. Vetenskaplig forskning visar att långvarig exponering för buller från vindkraftverk kan leda till

sömnstörningar, stress och andra hälsobesvär. WHO's riktlinjer rekommenderar strängare standarder än vad som för närvarande ingår i detaljplanen.

4. Värdeminskning på fastigheter: Förekomsten av vindkraftverk i den omedelbara närheten kommer med största sannolikhet att leda till värdeminskning av fastigheter i området.

5. Påverkan på turismen: Området Gräsmark, Björnhöjden erbjuder många möjligheter när det gäller turism.

Turisterna kommer troligen att hålla sig borta på grund av vindkraftverkens påverkan med alla de konsekvenser för sysselsättning och småföretag. Turismsektorn är en viktig ekonomisk pelare för vår kommun.

Med hänsyn till ovanstående argument ber vi er:

1. Överväga denna begäran
2. Ta bort zonindelningen för vindkraftverk från den nuvarande detaljplanen
3. Inrätta ett lämpligt förfarande för revidering av detaljplanen
4. Informera oss skriftligen om hur arbetet fortskrider och vilka beslut som fattas i denna fråga

Vi är naturligtvis villiga att förklara vår ståndpunkt muntligt och ser fram emot att få Ert svar inom den lagstadgade tidsfristen, ett mottagningsbevis och ett substantiellt svar på denna begäran.

PRIVATPERSON 31

Synpunkter på "översiktsplan för Sunne kommun 2040"

I "SAMRÅDSHANDLING 2024-12-17" sid 27 beskrivs Gräsmarks natur och kulturvärden tillsammans med en vision om samhällets utveckling.

"I framtidens Gräsmark bor fläan i närheten av stora natur- och kulturmiljöer vare sig det är i tätort eller på landsbygd. De djupa värmländska skogarna innehåller världsarv och bergs- bruksmiljöer och turismen blomstrar. En ökad möjlighet till boende längs Rottnen har lockat fler fastboende till bygden och med en flexibel kollektivtrafik är det enklare för både vuxna och ungdomar att transportera sig hållbart. I tätorten finns varierande boendeformer, bevarad service och vattenkontakt. Det finns goda möjligheter till varierade fritidsaktiviteter."

Det är en beskrivning som jag tror att vi är många som kan ställa oss bakom.

Tyvärr står ovanstående i skarp kontrast till det vindkraftsområde, Björnhöjden, som utpekats i gällande översiktsplan och som planeras av Tekniska verken i Linköping och Stora Enzo. Att anlägga ett stort industriområde om ca 25 till 30 km² på Björnhöjden kommer att påverka angränsande samhällen och Sunne kommun negativt under många decennier framöver.

Förutom den stora infrastrukturella påverkan på natur och djurliv finns miljörisker som vi idag inte borde bortförklara.

Att bo i närheten av ett större vindkraftsområde attraherar inte människor "vare sig det är i tätort eller på landsbygden". Fastighetspriser påverkas negativt genom ljud och varningsljus och den fria vyn finns inte längre. Strövområden med vandringsleder kommer inte att locka människor.

Förslag för "översiktsplan för Sunne kommun 2040"

I kapitel 2 Utvecklingsinriktning sid 30 går att läsa:

"Ett vindparksområde finns utpekad på Björnhöjden."

Förslag:

- Texten ovan från sid 30 stryks helt.

I kapitel 4 Riksintresen sid 52 går att läsa:

"Längs Rottnen föreslås en större del av riksintresseområdet på västra sidan av sjön att upphävas. Friluftslivets värden bedöms höfrämst koncentreras till vattenområdet, den östra sidan samt må/punkter såsom Trötvik badplats och Finnfallat."

Jag kan inte läsa mig till varför detta skall upphävas och koncentreras till vattenområden då det är minst lika viktigt med skogsområdena på höjderna väster och öster om Rottnadalen.

Rottnadalen och dess höjder väster och österut bör klassas som riksintressen. Texten bör alltså utgå och omformuleras.

Förslag:

- Rottnadalen och dess höjder (inklusive Björnhöjden) föreslås utgöra riksintresseområde för ett rikt och unikt natur och friluftsliv som berikar hela Sunne kommun.

I kapitel 4 Riksintressen sid 6J och 63 går vidare att läsa:

- Kommunen avser inte att peka ut nya områden för vindkraft. Tidigare utpekade områden som inte bebyggts kvarstår.

Förslag:

- Kommunen avser inte att i "översiktsplan för Sunne kommun 2040" peka ut ytterligare vindkraftsområden än de två som redan är bebyggda.

Fråga

I kapitel 1 sidan 6 finns följande text skrivet

"Sunne kommun vill i högre utsträckning använda kontakten med medborgarna som medskapare. Det är ett av målen i kommunstrategin, 2014-2025. Sunnemodellen bygger på fem pusselbitar och handlar både om ett förhållningssätt och en praktisk metod för att ta tillvara människors kompetens och vilja att bidra. Förhållningssättet är att människor vill och kan bidra med sina olika erfarenheter och kompetenser."

Med tanke på det stora motståndet mot vindkraft på Björnhöjden, där redan idag ca 10% av Sunnes invånare tar avstånd från denna etablering, så undrar jag var gränsen går för att medborgarna skall vara medskapare och ovanstående förslag skall beaktas av tjänstemän och politiker i Sunne kommun?

PRIVATPERSON 37-38

Ang. synpunkter på översiktsplan – särskilt rörande den planerade vindkraftsparken på Björnhöjden

Tillsammans med min mamma och syster äger jag fastigheter i Gräsmark, Uddheden 1:38, 1:53 och 1:54. Vi motsätter oss bestämt en etablering av vindkraftspark på Björnhöjden och vill att projektområdet inte ska inrymmas i den kommande översiktsplanen. Våra fastigheter ligger i närområdet till den tänkta placeringen och kommer därmed allvarligt försämra såväl boendekvaliteten, som det kringliggande natur- och djurlivet. En etablering av vindkraftspark i området skulle orsaka irreparabla skador för områdets boende, turister och den lokala kulturen och näringen. Jag bifogar min åsiktstext i frågan som publicerats i Fryksdalsbygden och Nya Wemlandstidningen, och i vilken jag utvecklar de nu anförda åsikterna.

Värna om "Vackerheta" och ett levande Gräsmark!

Flera insändare och artiklar med protester och kloka reflektioner över vilka negativa konsekvenser vindkraftsparken på Björnhöjden skulle få för Gräsmark har skrivits, till exempel av Lars Jonsson i hans öppna brev i Fryksdalsbygden den 13 januari med rubriken "Hur mycket tål Gräsmark?". Lars Jonsson gav oss en utmärkt och tydlig beskrivning på vilket sätt Gräsmark och de närliggande områdena tagit sitt ansvar vad gäller etablering av viktiga energipunkter. Med den här insändaren vill vi betona behovet av att Gräsmark får förbli en levande by.

Vi är två systrar som har våra rötter i Gräsmark sedan flera generationer. Under vår barndom och uppväxt flyttade vi ofta, såväl inom Sverige som i Sydamerika. Ett kringflackande liv på olika platser, men där vi regelbundet fick "landa" på vår alldeles egen plats – familjens ställe i Gräsmark – med närhet till släktingar, tallskogen och Lillsjön.

När vi sedan blev vuxna och bildade egna familjer blev det även för våra respektive och våra barn (numera vuxna), en självklarhet att Gräsmark är hjärtat i familjen med all vår historia och där vi samlas så snart tillfälle ges, även om vi nu är bosatta i Stockholm, Skåne, Gotland och Frankrike. Under åren har vi dessutom haft otaliga besök av många vänner och barnens kompisar, som liksom vi, har drabbats av samma hänförelse av Gräsmark och dess anda. Vi, och många med oss, har genom åren sett hur positivt byn har utvecklats.

Varför är Gräsmark så unikt?

Förutom att det är just "Vackerheta" med en enastående och betagande natur in på knuten och ett rikt djurliv, så är det en i allra högsta grad levande by vilket numera inte är en självklarhet ute på landsbygden. Detta är något som vi ofta reflekterar över när vi till exempel kör från Skåne till Gräsmark och passerar många sorgligt tomma och öde platser längs vägen, bland annat på E45:an genom Dalsland.

Gräsmarksborna har under många år och på olika sätt jobbat hårt för att få till en levande by för de boende, men som också attraherar utomstående att besöka och till och med att flytta till. Det som vi särskilt tänker på, förutom att det finns en skola, en kyrka och en alldeles utmärkt livsmedelsbutik, är en fin hembygdsgrd med servering och återkommande välbesökta evenemang, en idrottsförening med olika idrottssektioner, ett "Kalasmakeri" och numera en stadigt växande turistnäring på lägret (Naturcamping Lagom), med många olika aktiviteter i de vackra omgivningarna. Allt detta drivs av bofasta med ett enormt engagemang och idogt hårt arbete, och som dessutom har vågat satsa i en liten by i nordvästra

Värmland. Gräsmark har alltså blivit en levande by året runt, vilket i sammanhanget måste anses unikt och enormt viktigt att värna om. Alla vi som ”landar” i Gräsmark under kortare eller längre perioder får dessutom den stora förmånen att ta del av allt engagemang som finns i byn.

Nej till vindkraftsparken på Björnhöjden!

Vi vill understryka att denna insändare inte är ett ställningstagande till vindkraft som energikälla i sig. För oss är det dock mycket svårt att förstå hur man kan planera en placering av vindkraftspark, helt synligt och med de konsekvenser på omgivningen som den medför, vid en vacker liten by som lyckats med konststycket att vitalisera för boende och turister, och att utvecklas i en alltmer utdöende landsbygd. Gräsmark är så speciellt med blandningen av invånare, gamla som unga, svenskar som utlänningar, som alla bidrar till vad som gör bygden så attraktivt.

Vi stöttar till fullo gräsmarksbornas motstånd till vindkraftsparken. För att återknyta till Lars Jonssons insändare; Gräsmark har inte bara tagit sitt samhälleliga ansvar för etablering av energikällor i närområdet. Vi menar att Gräsmark och dess invånare dessutom tagit sitt samhälleliga ansvar för att utveckla en levande och attraktiv by. En placering av vindkraftspark på Björnhöjden skulle riskera att kraftigt försämra en fortsatt god utveckling av detta.

Vi ber er att omvärdera planerna på en vindkraftspark på Björnhöjden och därmed säkra den fortsatta existensen av en positiv och friskt spirande landsorts by i Vackerheta!

PRIVATPERSON 43

Jag och min fru bor på xxxx, min frus barndomshem, en gård på norra sidan av Grässjön.

Huset byggdes 1830 och det sägs att dåvarande ägare erbjöd traktens ungdomar två kannor brännvin om de bar upp timret till huset, till en högre plats på den naturliga tomten än vad det var tänkt.

Även våra förfäder uppskattade den underbara utsikten från den plats huset har idag. Man har milsvid utsikt söder över, ser t.o.m. vindkraftsparkerna i Västra Ämtervik och i Finnället.

Nu är dessa på så pass långt avstånd, så det är inget som ögat direkt faller på.

200 år senare anser Sunne kommun att Björnhöjden är ett lämpligt område för en vindkraftspark. Det känns som en riktig ”käftsmäll”!

Hur kan ni tjänstemän och politiker tycka att Björnhöjden är så lämpligt vindkraftsområde. Har tagit del av dokumentet Sunne kommuns ”kulturmiljöprogram”, när man läser i dokumentet så undrar man om det

bara är fina ord eller står ni för innehållet. Utifrån kulturmiljöprogrammet, är Björnhöjden ingen lämplig plats. Det måste även ni tjänstemän och politiker tycka! Vad gör att just Björnhöjden är så lämpligt?

Vår utsikt från huset är helt fantastisk, Björnhöjden sträcker ut sig på östra sidan av Grässjön. Det är en helt storslagen vy, man blir aldrig ”mätt” på den utsikten, horisonten, höjderna och dalarna.

För oss som bor här vid Grässjön, kommer en vindkraftspark på Björnhöjden att få en helt dominerande bild i landskapet, inget man kan undvika att se även om man gör sitt allra bästa.

Björnhöjden är ingen lämplig plats för en vindkraftspark. Länsstyrelsen i Värmland har föreslagit andra områden.

Man har tagit bort Björnhöjden som en tänkt plats för vindkraft och istället angett andra områden för en hållbar utbyggnad av vindkraft. Hur har ni tjänstemän och politiker utrett de alternativ som Länsstyrelsen tagit fram, fördelar och nackdelar.

Hur har ni valt bort dessa alternativ och bara ensidigt hållit fast vid Björnhöjden. Vad är fördelar och nackdelar med Björnhöjden? Det kanske är så att det har gått prestige i lämpliga områden, är det för mycket arbete att gå igenom de nya alternativen som Länsstyrelsen tagit fram.

Sunne kommun ska inte sälja ut mark till utomstående företag som vill komma hit för att enbart tjäna pengar. Vi behöver inte Tekniska Verken eller Stora Enso, de kan bygga vindkraftsparker där de bäst hör hemma, i södra Sverige. Då gör de en tjänst för hela landet Sverige. En vindkraftspark på Björnhöjden, ger inte något till Sunne kommun. Tror inte att vindkraftsparkerna i Finnället och Västra Ämtervik gjort att dessa områden fått lägre elpriser. Vi behöver inte mer vindkraft.

Var på samrådsmötet i Gräsmark, ett bra möte. Tycker att ni tjänstemän och politiker skall ta till er de synpunkter som vi kommuninvånare har och justera översiktsplanen, ta bort

Björnhöjden! Lägga prestigen åt sidan, gör om och gör rätt!

Vi vill inte ha någon vindkraftspark på Björnhöjden.

Vi vill heller inte att våra fastigheter ska sjunka i värde p.g.a. en vindkraftspark på Björnhöjden, som förfular hela det vackra landskapet så totalt att fastigheterna inte blir så attraktiva.

När man bor så här är naturen en möjlighet till inkomst via turism. Vi har många turister här, både vid vår camping men även de som kommer och går vår vandringsled. Alla uppskattar den storslagna naturen och tystnaden, förstör inte denna möjlighet för oss.

Gräsmark har sedan tidigare bidragit och offrat mycket för elförsörjningen i landet. Vi har en 400 kV- ledning som skär genom bygden och vi har även en vattenkraftstation, Kymmen.

Svenska Kraftnät bygger nu dessutom en seriekondensatorstation under 400 kV-ledningen på syd östra sidan av Grässjön. Ett 3 ha stort område tas i anspråk. Tillsammans med 5 liknande anläggningar utmed stamnätet, kommer

man att kunna öka överföringen av el från norra till södra Sverige motsvarande ett kärnkraftsverk. Det kan man kalla den gröna omställningen. Utveckla det man redan har.

Kymmens kraftstation (pumpkraftverk) med en damm i Rottnaälven, Skallbergssjön, som har en överledningstunnel till sjön Kymmen. Både Skallbergssjön och Kymmen regleras.

Dessa anläggningar har tagit mycket mark ifrån bygden, men till skillnad för en vindkraftspark på Björnhöjden är det inte så iögonfallande i landskapet.

Är inte emot vindkraft men det måste finnas bättre platser som har en mindre påverkan för en bygd. Förstör inte vår vackra natur och den fina livskvalité vi har som bor här i bygden.

Nej till vindkraft på Björnhöjden!

PRIVATPERSON 45

Synpunkter på delar av föreslagen ny översiktsplan för Sunne kommun

Det var en gång en kommun i Värmland, som kallade sig ”Sagolika Sunne”...

Fastboende, fritidsboende, inflyttade, besökare, turister, författare och konstnärer har i alla tider låtit sig och låter sig tjusas av de utblickar och siktlinjer, som präglar det unika landskapet med dess tydliga och karakteristiska särdrag. Med tanke på det storslagna, svindlande vackra landskapet som öppnar upp sig i dalgångarna med sina blånande höjder som inramande fonder, är valet av slogan givet för att marknadsföra traktens skönhet, levande kulturliv och berättartradition. So far, so good.

Björnhöjden* är en sådan bergsrygg som mäktigt sträcker sig i nord-sydlig riktning mitt emellan norra delen av Fryksdalen och Rottnadalen. Högsta punkten är till och med högre än själva Tossebergsklätten (eller Gurlita klätt som Selma Lagerlöf kallade den), vilken är belägen österut. Med blicken vänd mot sydväst är det Björnhöjden som fångar ögat i vyn från Tossebergsklätten.

Västerut från Björnhöjden slingrar sig Rottnaälven i dalgången ner mot kyrkbyn Gräsmark, där älven mynnar ut i sjön Rottnen. Området är klassat att vara av riksintresse gällande naturvård, friluftsliv och turism. Här finns även ett av Sunne kommuns tre större statusklassade grundvattenmagasin.

Fortfarande saknas djupgående forskning om långsiktiga effekter av BPA- och PFAS-exponering i våra ekosystem och näringskedjor. I jordbruksområden nära vindkraftsparker i Nederländerna har det upptäckts stora mängder BPA. Med tanke på vindkraftsplanerna på Björnhöjden väcks naturligtvis frågor.

Cirka 1,5 km västerut från Rottnaälven ligger Grässjön omgärdad av höjder i norr, öst och väst vilket skapar en intim rumskänsla. I södra änden av Grässjön ligger vackert beläget Grässjöns Camping vid Hedås Bygdegård. Här finns också en fin sandstrand. I samband med campingens öppnande för säsongen 2024 nyinvigde Hedås Bygdeförening Grinnbergsleden, som tack vare kommunens byapeng fått ett lyft med bl.a. informativa skyltar. Från Grinnberget är det en vidunderlig utsikt över nejden.

Från platsen där vi bor på norra sidan om Grässjön upplever vi att Björnhöjden, trots ett aktivt skogsbruk, präglas av stillhet och orördhet med sin obrutna horisontlinje. Vi har en enastående milsvid utsikt, vilket gör att vi kan se tretton av de tjugotre vindkraftverken som Tekniska Verken i Linköping redan har byggt i Sunne kommun.

Bara här runt Grässjön har vi fastboende och fritidsboende holländare, norrmän, tyskar och danskar som tack vare vår orörda och storslagna natur valt att slå ner sina bopålar just

här, vilket är mycket värdefullt för bygdens liv och leverne ur många aspekter.

I Sunne kommuns Kulturmiljöprogram (24-11-08) s. 57 står att läsa: ”Sunnes storslagna naturlandskap, som i många delar av kommunen upplevs som ostört, utgör också ett kulturlandskap som har en särskild känslighet för utveckling som förändrar den unika miljön.” På s.58 redogörs för de landskap som har en särskild känslighet med hänsyn till dess kulturvärden och till landskapsbilden och där finns landskapet runt Grässjön med som ett av tio områden.

Med sitt ”centrala” läge mitt i bygden är Björnhöjden en totalt olämplig plats för vindkraftverk, vilka skulle komma att ha en förödande miljöpåverkan och helt dominera vyerna från de flesta väderstreck genom sin markanta synbarhet. Studera gärna än en gång Tekniska Verkens synbarhetsanalys och få

förståelse för hur t.ex. besökare på Frykens Pärla, Mormors Glasscafé och Tossebergsklätten skulle påverkas av vindkraftsverk i blickfånget. Det är dock en sak att se på en karta, men att befinna sig på plats och med alla sinnen uppleva platsens själ, det är något annat för de allra flesta människor.

Sunne kommun ska ha gjort en okulär inventering under två dagar 2009, där man tittade på rumslighet, skala, strukturer och riktningar. Vilka platser som då besöktes och som gjorde att vår höjd klassades som lämplig för vindkraftsetablering är en gåta, för redan där borde man ha insett att vindkraft på Björnhöjden skulle innebära ett grovt övergrepp på ”Sagolika Sunne”.

I Länsstyrelsen i Värmlands analys, Potential för hållbar vindkraftsutbyggnad, finns inte Björnhöjden med som lämpligt område. Länsstyrelsen ser säkert det omöjliga och galna i att just där etablera vindkraft i kombination och kontrast till Sunne kommuns marknadsföring med alla skönhetsbeskrivande naturattribut. Bygdens befolkning liksom människor med anknytning till bygden hyser många olika farhågor inför ställningstagandet att Björnhöjden ska ligga kvar som utpekad område för vindkraftsetablering till 2040. Som kommuninvånare har mitt förtroende för kommunens förtroendevalda naggats under resans gång.

Sunne kommuns övergripande vision sedan 2014 och fortsatt: ”Sunne är platsen där modet växer, livet är enkelt och allting är möjligt.” Tja, inte växer modet. Inte heller blir livet enkelt. Och att allt är möjligt, det kan ju tolkas på olika sätt.

*Björnhöjden, ja. Jag trodde att jag på något sätt lyckats missa att höjden kallas Björnhöjden, för jag har aldrig i hela mitt liv hört någon kalla den så. När jag hörde mig för visade det sig att ingen annan heller hört att höjden kallas Björnhöjden. En totalt anonym plats för de flesta, trots att den ståtligt reser sig mitt framför ögonen.

Kulturmiljöprogrammet s. 233: ”Landskapet är påtagligt naturskönt och vägen utmed Grässjön bjuder på vida utblickar över jordbrukslandskapet.” Vidare kan man läsa att ny exploatering med bebyggelse generellt inte är lämplig i det öppna landskapet runt Grässjön, enbart mindre kompletteringar om det inte innebär att det blir ett dominerande inslag i landskapsbilden.

Kulturmiljöprogrammet s. 233: ”Landskapet runt Grässjön utgör ett ovanligt stort sammanhängande område där Finnskogens odlingslandskap kan upplevas.” I Grinnemo finns längs Grinnbergsleden en lin- och rökbastu som är registrerad i Bebyggelseregistret. Arbeta pågår för att Finnskogen ska bli ett världsarv och tas upp på Unescos världsarvslista. I våra nära angränsande områden finns finnbygdernas kärnområden och vindkraftsanläggningar passar inte in i miljön här.

I Kulturmiljöprogrammet s. 225: Dalen, Västana, Fagerstad. ”Höjdläget möjliggör för vida vyer ut över dalen och bakomliggande skogklädda berg och höjder.” S. 231: ”Kyrkan i Gräsmark har unika värden och dess ställning i landskapsbilden som ensamt dominerande är viktig att slå vakt om. Vid utveckling och komplettering bör endast låg bebyggelse tillåtas i placeringar som kan beröra landskapsbilden kring kyrkan.”

Sedan 2002 har LBC Wetab en bergtäktsverksamhet i Furberget två kilometer norr om Grinnemo vid Grässjön. Där sprängs det i berget då och då och massorna krossas till grus. Min teori varför isen inte

lägger sig som brukligt är att vattenströmmar från det underjordiska vattenmagasinet håller vattnet i rörelse på grund av förändringar i berg- och jordskikt.

Enligt SGU, Sveriges Geologiska Undersökning, tillhör vårt område inklusive det statusklassade stora vattenmagasinet Västerhavet och Vänersänkan. ”Avsättning av mäktiga lager av glaciala finsediment. Den glaciomarina avsättningsmiljön tillsammans med den höga sedimentationshastigheten gör att bildning av kvicklor är stor.” Man kan vidare läsa att kvicklor inte är farliga, så länge den inte störs och exempelvis utsätts för vibrationer eller ökad belastning. Området klassas som ett akksamhetsområde. Vanligtvis finns naturliga erosionsrisker, men de påskyndas genom människans ingrepp vid bl.a. byggnation av industriområden, vägar, bostadsområden etc. Den naturliga jämvikten störs därigenom och stabiliteten i slänter påverkas. Även kalhyggen påverkar då regnvatten rinner undan istället för att sugas upp av trädens rötter. Erosionen ökar då i sluttningar och dalgångar. Stora

skred har med tiden blivit vanligare.

Mera vibrationer... Sommaren 2023 påbörjade Svenska Kraftnät sin byggnation av en seriekondensatorstation på "hea" sydost om Hedås för att öka överföringskapaciteten på ledningen Tandö-Borgvik. Den beräknas tas i drift under 2026. Byggområdet är 150X150 m och under anläggningsarbetet användes vält, jordkompaktorer, och vibrationerna låg under några sommarveckor som en dovt mullrande och vibrerande matta som hördes och kändes i kroppen runt hela Grässjöområdet. Antar att även jordlagren påverkades. Läser på Boverket att vibrationer från vindkraftverk fortplantar sig flera kilometer. Ju större verk desto kraftigare vibrationer. Det är allmänt känt att små vindsnurror i trädgården kan skrämja bort fåglar, men även sorkar och ormar just tack vare vibrationerna som uppstår. Stora vindsnurror lär vara avsevärt mer effektiva...

En sak till:

Miljökonsekvensbeskrivning från 2011-11-08, Angående Björnhöjden

"Björnhöjden är ett stort område som beräknas hysa ca 35 verk, vilka kommer att påverka landskapsbilden, Figur 11. Fler fotomontage finns i planeringsunderlag 25. Den kuperade terrängen medför svårigheter att placera verken i ett geometriskt mönster och naven kan hamna på olika höjd, vilket kan leda till ett oroligt intryck för betraktaren. De visuella effekterna mildras något av att området ligger inom den kuperade skogsbygden, där sikten är begränsad. Verken kommer att synas från sjön Rottens västra stränder och förändra höjdernas siluett, dock mildras effekten av att verken placeras en bit in på höjdpaltån. Påverkan för närliggande bebyggelse i skogslandskapet bedöms som låg då den omgivande skogen skymmer sikten. Området har en nord-sydlig sträckning vilket innebär att störst visuell effekt upplevs sett från öst och väst."

Jag håller inte alls med om slutsatserna att de visuella effekterna skulle mildras något av att området ligger inom den kuperade skogsbygden och sikten är inte begränsad. Den omgivande skogen kommer verkligen inte att skymma sikten. De som gjort miljökonsekvensbeskrivningen kan knappast ha besökt någon annan plats i Björnhöjdens omgivning än just Rottens västra sida. Otroligt dåligt underbyggda slutsatser genomgående, precis som den "ökulära besiktningen" 2009. Därav komplettering med foton från verkligheten. Kort uttryckt: Björnhöjden är och kommer alltid att vara totalt olämplig för vindkraftsetablering och behöver undantas från vindkraftsutbyggnad. Därmed ska Björnhöjden tas bort ur Översiktsplanen!

När det gäller planläggningen av ett större verksamhetsområde vid Södra Viken, Climate Arena, så har "tåget" redan gått. Det ligger helt fel i tiden. Även valet av plats, liksom valet av Björnhöjden, är omöjligt att förstå med den direkta närheten till SG Södra Viken. Ta bort Climate Arena från översiktsplanen och Gettjärn, den hör inte hemma där varken i tid eller rum.

Saxat ur Sunne kommuns miljöstrategi 2018-2030 KS2015/339/04

"En hållbar kommun är en attraktiv kommun" Antagen av Sunne kommunfullmäktige 2018-05-07,

§ 59

Bilagor Bilaga 1

Miljöbalkens hänsynsregler – berör alla

Miljöbalken är den första samlade miljölagstiftningen i Sverige. Bestämmelserna omfattar bland annat naturvård, miljö- och hälsoskyddsfrågor, vattenverksamhet, kemiska produkter och avfallsfrågor.

Miljöbalken gäller alla såväl medborgare som företagare. (Även Sunne kommuns tjänstemän och politiker? Egen fundering.)

Miljöbalkens mål är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Detta innebär att miljöbalken gäller för allt som kan:

- påverka hälsan och miljö negativt
- förstöra natur- och kulturmiljöer
- utarma den biologiska mångfalden
- äventyra en långsiktig god hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön
- leda till misshushållning med råvaror och energi De allmänna hänsynsreglerna

I miljöbalkens andra kapitel finns gemensamma bestämmelser om försiktighet, begränsningar av verksamheter och hänsyn. De kallas de allmänna hänsynsreglerna. Reglerna ska följas av alla som vill göra något eller tänker göra något som kan få inverkan på miljön eller på människors hälsa.

1. Bevisbördesregeln

Du är skyldig att alltid kunna visa att du följer miljöbalkens regler.

2. Kunskapskravet Du måste skaffa dig den kunskap som krävs både för att veta hur din verksamhet påverkar människors hälsa och miljö samt hur du kan motverka sådan påverkan. 3. Försiktighetsprincipen Du ska vidta lämpliga skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått så snart det finns risk för negativ påverkan. 4. Lokaliseringsprincipen Platsen och lokalen där verksamheten bedrivs ska vara lämplig. Ett givet bygglov innebär inte alltid att platsen eller lokalen blir godkänd enligt miljöbalkens regler. 5. Hushållningsprincipen Du ska hushålla med råvaror och energi. Möjligheter till återanvändning och återvinning ska utnyttjas. 6. Produktvalsprincipen I de fall det är möjligt ska du ersätta kemiska produkter som innebär risker för människors hälsa eller miljön med mindre farliga alternativ. Miljöbalken (1998:808) finns i sin helhet på www.notisum.se Sunne Kommuns Kulturmiljöprogram är daterat 2024-11-08, men har inte lagts ut digitalt förrän helt nyligen. Varför? De två exemplaren för utlåning på Sunne Bibliotek har inte räckt till för att göra skriften tillgänglig för kommuninvånarna. Förhoppningsvis har tjänstemän och politiker inte behövt köa på biblioteket för att ta del av den, eftersom den ska vara ett kunskapsunderlag till översiktsplanen och användas som vägledning i arbetet. Gräsmarken 2025-04-05 - ett landskap med särskild känslighet med hänsyn till dess kulturvärden och till landskapsbilden.
PRIVATPERSON 46 Synpunkter på Sunne kommuns förslag till ny översiktsplan Sunne kommuns ställningstagande om vindkraft, s. 63 i planförslaget bör ändras. Där anges att tidigare utpekat område som inte bebyggs kvarstår, det vill säga Björnhöjden. Ställningstagandet bör ändras till: “Sunne kommun har bidragit avsevärt till Sveriges energiförsörjning genom två befintliga vindkraftsanläggningar. Inga fler områden för vindkraft bedöms i nuläget som lämpliga för ytterligare vindkraft”. Skäl till ovanstående förslag Vindkraftens utrymme i planförslaget är förvånansvärt litet med tanke på vilka ingrepp som dessa industriella anläggningar medför. I planförslaget nämns att Länsstyrelsen Värmland tagit fram en vindkraftsanalys och att flera möjliga områden där pekas ut i Sunne kommun. Däremot nämns inte att Björnhöjden ej pekas ut som lämpligt område i Länsstyrelsens rapport. Ställningstagandet att Björnhöjden skall finnas kvar krockar även med Länsstyrelsen Värmlands metodbeskrivningen för framtagandet av det regionala planeringsunderlaget som menar att man inte bör peka ut områden där det finns mer eller mindre utvecklade planer för formellt naturskydd som det gör inom Björnhöjdens område. Vindkraft i allmänhet i den här delen av Sunne kommun och ställningstagandet i planförslaget i synnerhet motverkar bevarandet och stärkandet av finnbygden som besöksmål eftersom finnbygdens natur- och kulturvärden är oförenliga med storskalig industriexploatering i form av vindkraft. Sunne kommuns grannkommun Torsby håller på med ett UNESCO-arbete kring finnbygden och Finnskogen som ett Världsarv och även gentemot detta utgör ställningstagandet om Björnhöjden ett hot eftersom vindkraftsverken syns långt in i Torsby kommun. Ställningstagandet att behålla Björnhöjden som utpekat vindkraftsområde hotar dessutom flera av de av Sunne kommun utpekade värdefulla områdena i Gräsmarks socken (s. 57) eftersom hela landskapsbilden i och kring flera av dessa skulle komma att domineras totalt av vindkraft. Eftersom ställningstagandet baseras på en nästan 15 år gammal vindbruksplan och lika gammal Översiktsplan så har den tekniska utvecklingen när det gäller vindkraftens ingrepp

genom sina mycket högre verk kommit att innebära mycket större ingrepp och påverkan på människor, miljö, natur- och kulturmiljö som är fullständigt oacceptabelt. En översiktsplan är ett demokratiskt plandokument och mot bakgrund av det kan man ställa sig frågande till om det finns ett folkligt stöd för ställningstagandet om Björnhöjden i planförslaget om man ser till den del av Sunne kommun som skulle

komma att beröras. I skrivande stund har över 1200 personer skrivit under namninsamlingen mot det aktuella vindkraftsprojektet på Björnhöjden och 478 personer är medlemmar i Facebookgruppen "Nej till vindkraft i Vackerheta i Gräsmark" detta om något visar absurditeten i ställningstagandet så som det föreligger i planförslaget. Eftersom Sunne kommun i högre utsträckning vill använda kontakten med medborgarna som medskapare (Kap. 1 s. 6) så bör därför det ovanstående förslaget beaktas.

PRIVATPERSON 47-48

Synpunkter på Sunne kommuns förslag till ny översiktsplan

Sunne kommuns ställningstagande om vindkraft, s. 63 i planförslaget bör ändras. Där anges att tidigare utpekade område som inte bebyggts kvarstår, det vill säga Björnhöjden. Ställningstagandet bör ändras till: "Sunne kommun har bidragit avsevärt till regionens och Sveriges energiförsörjning genom två befintliga vindkraftsanläggningar. Inga fler områden för vindkraft bedöms i nuläget som lämpliga för ytterligare vindkraft".

Skäl till ovanstående förändring

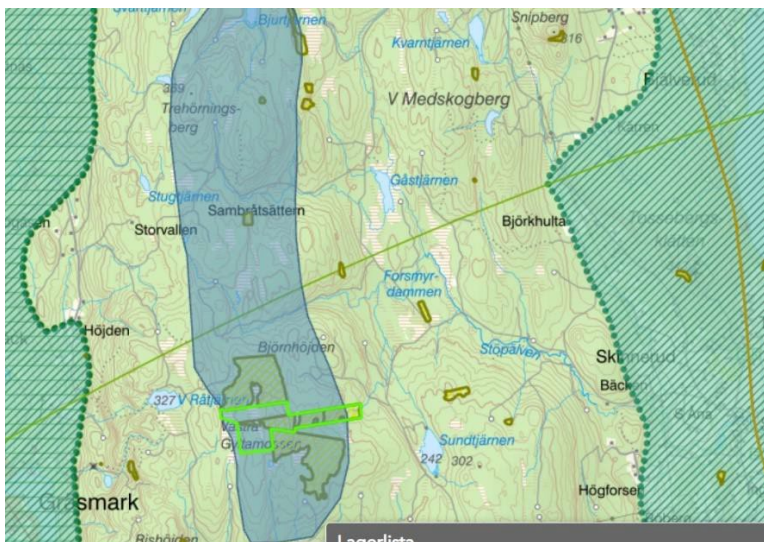
Vindkraftens utrymme i planförslaget är förvånande litet med tanke på vilka ingrepp sådana anläggningar innebär. I planförslaget nämns att Länsstyrelsen Värmland tagit fram en vindkraftsanalys och att flera möjliga områden där pekas ut i Sunne kommun. Däremot nämns inte att Björnhöjden ej pekas ut som lämpligt område i Länsstyrelsens rapport. I metodbeskrivningen för framtagandet av det regionala planeringsunderlaget för vindkraft där analys inom separata sakområden beskrivs konstaterar man vad gäller naturvård följande:

Andra områden som bedöms vara mindre lämpliga att exploatera är:

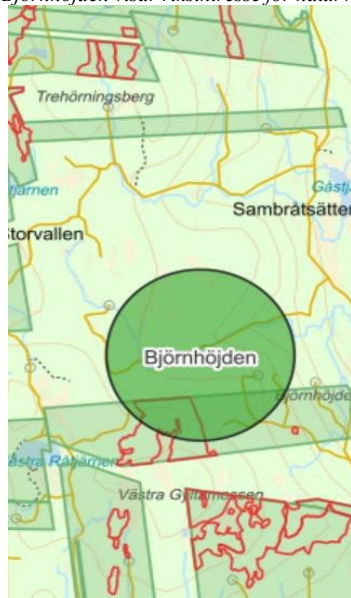
- Områden där det finns mer eller mindre väl utvecklade planer på formellt skydd.
- Skogliga värdetrakter där skyddad och skyddsvärd skog finns i större tätheter än i landskapet i stort.

Detta står i skarp kontrast till Sunne kommuns ställningstagande i både nuvarande samt förslag till ny översiktsplan.

- I området Björnhöjden finns utvecklade planer på formellt skydd.
- I området Björnhöjden finns skogliga värdetrakter där skyddsvärd skog finns i större tätheter än i landskapet i stort.

Ljusgrön linje markerar planerat naturreservat. Angränsande markerade områden ingick i ursprunglig reservatsbildning men är efter markägarens önskemål skyddade i form av egen avsättning. Markerat område väst om Björnhöjden visar riksintresse för naturvård och rörligt friluftsliv och markerat område i öster visar riksintresse för det rörliga friluftslivet. (Länsstyrelsens planeringsunderlag)

Stora Ensos frivilliga avsättningar för naturvård (röd markering) som är koncentrerade till områdets norra och södra delar (<https://forest.storaenso.com/sv-se/stora-enso-skog/vart-skogsinnehavorest>).

Fasta markbundna naturvärden i ovanstående områden bidrar till den grund som finns kvar för en acceptabel nivå för ett rikt djur- och växtliv och levande skogar. Två av Sveriges miljökvalitetsmål som inte behöver vara i konflikt med målet begränsad klimatpåverkan, vilket det ibland framställs som, och i fallet Björnhöjden också är. Detta är oss veterligen det största sammanhängande området med känd skyddsvärd skog i Sunne kommun.

Om man tar sig tiden att uppleva vad som finns i området finner man stora myrar med orrspel, utmärkta tjäderbiotoper för alla livsstadier inklusive spel, tretåig hackspett, kungsörn, spelande pärlugglor, smålom och rastande hökugglor.

Enbart med tanke på naturvärden i Björnhöjdenområdet är en vindkraftsanläggning svårmotiverad. I en tillståndsprocess kommer också stora delar av området att avskrivas för placering av verk och tar man med alla andra aspekter av en vindkraftsetablering blir en godtagbar motivering över huvud taget oerhört svår.

Om Sunne kommuns ledning och politiska majoritet absolut vill etablera mer vindkraft i kommunen bör man se efter andra alternativ med färre konflikter mellan av riksdagen fastställda miljökvalitetsmål. Även två av de hållbarhetsprinciper som finns redovisade i Sunne kommuns miljöstrategi motarbetar också varandra i stor utsträckning:

- ”Fasa ut användning av ämnen från berggrunden och jordskorpan” vilket man kan anse att vindkraft bidrar till om den ersätter fossila bränslen.
- ”Se till att naturens resurser ökar genom biologisk mångfald och ekosystemens kvalitet och kvantitet” vilket en etablering på Björnhöjden motverkar med tanke på områdets naturvärden.

Skogliga värdetrakter samt områden med kända höga naturvärden i skogsmiljöer inklusive buffertzoner bör därför undantas. Det är en bättre ingång än att som i detta fall låta ett förslag från en 15 år gammal analys följa med i en ny planprocess utan vidare kommentarer.

PRIVATPERSON 51

Hej,

Utpekat område för vindkraft som benämns Björnhöjden bör strykas ur den nya översiktsplanen.

I Länsstyrelsens analys för hållbar vindkraftsutbyggnad så finns inte Björnhöjden med som lämpligt område.

Länsstyrelsen beaktar bl.a. bergshöjder som gör att synbarheten ökar, skapar långa siktlinjer samt utblickar, vilket jag menar stämmer väl in på Björnhöjden.

Samexistens mellan vindkraft och andra intressen är inte i tillräcklig balans för att se området som lämpligt, utan här finns en hög konfliktgrad.

Områdets omgivning har stor betydelse för friluftsliv och turistnäring, med Gräsmarks kyrka och Tossebergsklätten som några exempel på turistmål, och dessa exempel är några av de mest fotograferade platserna i Värmland. Natur av riksintresse finns i omgivningarna.

En av flera värdeförluster vid vindindustri är värdet på fastigheter inom området Gräsmark, men även Lysvik och Sunne m.fl. platser. Det är lätt att tänka sig hundratals fastigheter där värdet sjunker med stora belopp utan ersättning. Eftersom väderberoende vindkraft redan har byggts i stor skala på andra platser så minskar samhällsnyttan med ny etablering eftersom det numer sällan är elbrist när det blåser.

För fakta kring vindkraftens påverkan på fastighetspriser, se gärna Professorerna Mats Wilhelmsson och Hans Westlund studie Valuating the negative externality of wind turbines. Se varför vindkraften är så olönsam i bifogad artikellänk.

Jag rekommenderar kommunens beslutsfattare att åka ut kring utpekat område för att bilda sig en uppfattning om vilken enorm negativ påverkan på landskapsbilden en vindindustri om ca 20st 280m höga verk får. Eiffeltornet är 300m högt som jämförelse. Tänk också på en placering på en höjd 200m över omgivningarna, blinkande lampor, kastade skuggor,

blinkande solljus genom vingarna och lågfrekvent oljud.

Gräsmarksbygden har redan bidragit med mycket till samhället och den gröna omställningen genom Kymmenprojektet. Det mesta vattnet från bygdens tre största älvar, Rottnaälven, Granån och Kymsälven, tas genom tunnelsystem för vattenkraft. Våra två största sjöar Rotten och Kymmen regleras, plus Stora Gransjön och den konstgjorda Skallbergssjön. Vår största älv Rottnaälven har endast 15% kvar av sitt somarmedelflöde.

Sammanfattningsvis så menar jag att det blir få vinnare men många förlorare om vindkraft byggs i utpekade områden.

PRIVATPERSON 52-53

Brev till Tekniska verken och till Sunne kommun

Min sambo och jag äger en mindre fastighet i Bjälverud. Vi har under de senaste åren totalrenoverat bostadshuset, fixat det gamla uthuset och byggt ett garage. Vi har också investerat i solceller på vårt garagetak. Allt detta har vi gjort då vi tänkt oss en flytt till Bjälverud. Jag, xxx, har rötter där, och sambon, xxx, har sina i Torsby.

Nu har vi fått reda på planerna om Vindkraftsparken på Björnhöjden och inser att detta påverkar oss på så många sätt. Kommer vi ens att vilja flytta ...

Ekonomiskt för vår fastighet

Vi kommer nog aldrig att få igen alla investeringar på vår fastighet men vi har ju gjort det för att vi vill bo där permanent. Nu helt plötsligt så inser vi att värdet på vår fastighet kommer att sjunka med upp till 40 % om denna park blir av. Vem vill ha ett sådant i sitt närområde.

Vi kommer troligen inte heller att kunna belåna vår fastighet OM vi skulle vilja. Vilket såklart även gäller framtida ägare av fastigheten.

Vidare undrar vi hur vår solcellsanläggning kommer att påverkas pga skuggningar ...

Idag är högsta berget (västerut) ca 300 m. Kommer vi att påverkas av ytterligare nästan 300 m, högst troligt.

Ekonomiskt för oss alla

Finns det någon vindkraftspark som genererar vinst utan statliga medel? Vad vi kunnat läsa oss till så avsätts skattemedel för denna s k gröna omställning.

Dessutom får visst kommunen ett stort bidrag så de t ex kan dela ut ex byapeng till berörda närliggande föreningar. Är de några som skulle få ersättning så är det fastighetsägare se punkten ovan. Markägare har blivit lovade ett pris/kwh.

Vad vi förstått genom att ta del av för-/emot information så finns det egentligen ingen som helst ekonomisk vinning på en vindkraftspark.

Kostnaderna från framställning av varje detalj, resväg med transporter som drivs med fossila bränslen, tonvis av cement som ska fraktas till fundament fler frakter med fossila bränslen, arbetskostnad för uppsättning, arbetskostnad och resor för underhåll – och sen nedmontering av allt + en idag ej genomtänkt deponi av “vingar”. Och allt detta inom 20-30 år – rimligt? Detta anser vi inte redovisas på ett korrekt sätt! Vi ser ingen plan för det och inte heller var pengarna ska tas ... skattemedel?

“Det måste blåsa för att el ska genereras” och blåser det för mycket så måste vissa vindkraftsnurror stängas av då det annars produceras för mycket. Vi kan inte lagra denna el. Vid kraftig blåst typ storm måste snurrorna också stängas av för konstruktionen håller inte.

Naturen

Vi är båda intresserade av djur och natur. Tillbringar mycket tid i skog och mark. Har jakträtt och så finns vår fantastiska Allemansrätt. Vi läser med förfäran om nybyggda vägar, tonvis med cement, vindsnurror, plastpartiklar i luften ... och undrar hur djurliv påverkas.

Värmland är ju känt för sin natur och lockar turister just på grund av det. Sagolika Sunne jo tack!

Vi såg faktiskt örn 2023 och 2024, tyvärr har vi inte kunnat lokalisera boet men det måste finnas nordväst mellan Bjälverud och Gräsmark. Första gången någon av oss sett denna rovfågel i området.

Ljud och ljus kommer att påverka oss människor men även alla djur. Det redovisas inget om de ljud som mänskliga örat inte hör men som känns som vibrationer. Vi har ju valt att bosätta oss på en lugn plats med skogens ljud. Och att få se stjärnhimlens ljus en kall mörk vinternatt.

Vad händer med insekter, fladdermöss, fåglar och så småningom rävar. Antar att de större klövdjuren flyttar och vad händer med vargen?

Övrigt

Många boende i Sunnes kommun kommer från andra länder (Tyskland, Nederländerna, Danmark och även Norge). Driftiga personer som hittar på bra verksamheter i kommunen. De har valt att flytta hit mycket pga den orörda lite vilda naturen. De här personerna har gjort en stor flytt och kan säkert göra en till för att komma ifrån de här "parkerna".

Turism och även inflyttning till Värmland bygger på orörda marker som dessutom har en stor variation från söder till norr, väster till öster. Denna turism kommer att minska, turister åker inte till ex Tossebergsklätten för att se på vindkraftverk. De vill njuta över utsikten, skogarna, Fryken ...

Och varför vill kommunen skapa "olika läger"/osämja i en bygd? Är det därför vi ska få byapeng?

Vad tänker Sunne kommun? Det finns redan flera parker i kommunen. Övriga värmländska kommuner använder veto och säger nej. Finns inget som pekar på att kommunen behöver mer el. Varför ska landsbygden exploateras? Ta smällen för detta?

Undrar även om flygplatsen i Torsby kan användas/utvecklas och vad händer med de s k glidflygare som utgår bl a från Tossebergsklätten.

Så hoppas verkligen att det blir ett rungande NEJ till uppförandet av vindkraftsparken på Björnhöjden och ev andra vindkraftsparker i Sunne kommun!

PRIVATPERSON 54

Sunne kommun och översiktsplanen.

2025-04-05

Jag är boende i Sunne kommun och är väldigt oroad över effekterna av vindkraftsparksplanerna på Björnhöjden. Det är helt orimligt att området kvarstår i översiktsplanen då förutsättningarna nu 2025 är helt annorlunda än de var 2011 då området pekades ut som lämpligt.

Som kommunmedborgare känner jag mig fullständigt överkörd av min kommun och förstår mellan raderna att det är ett känsligt område då invånarnas intressen tycks sekundära och på något vis inte viktiga. Får signalerna "Bestämt är bestämt (och ni kan skicka in era åsikter senast 2025-04-06 till kommun@sunne.se men vi har som sagt bestämt oss). Inget att diskutera. Oj så många som inte är positiv till vindkraft men vi orkar inte riktigt lyssna."

Samhällsbyggnadsbyrå har vi haft och det var svårt för politiker att delta, den stackars tjänstemannen blev lämnad i sticket av sin ledning. Han var inte förberedd på att få så mycket frågetecken från de oroade kommuninvånarna och var tydligt obekvämt i sin yrkesroll. Kort därpå skriver politiker i pressen att kommuninvånarna inte höll god ton. Märkligt uttalande eftersom de inte ens var närvarande. Jag häpnar och undrar om de gått en kurs i härskarteknik.

Jag är oerhört besviken på hur politiker inte orkar delta och stå upp i viktiga frågor. Eller det kanske är viktiga frågor enbart för en liten minoritet förresten. Inte så viktigt. Just nu. Då kör vi på som vi brukar. Ingen orkar ju riktigt ifrågasätta kommunens beslut i vanliga fall. Börjar förstå ordet "politikerförakt" en smula. Varför är ni rädda? Varför går det inte att diskutera frågor och alternativ utan att raljera?

Varför ska det vara "hemligt", tystas och "nej det tar vi senare i processen". Vad är problemet? En hund begraven? Finns det personliga intressen som ska slätas över?

Sagolika kommunen skriver om att kulturen, naturen, turismen och invånarna är något värdefullt men att enormt höga vindkraftverk påverkar allt detta vill man inte diskutera.

Om ni förklarar situationen så att jag förstår så skulle jag känna mig stolt över att bo i kommunen. Nu är läget det motsatta. Kanske säger ni att det är svårt att få alla medborgare nöjda, eller vi har inte tid med henne den där ledsna människan, hon har säkert större problem än vad vi är inblandade i, vi fokuserar på det som är viktigt för oss. Vi sitter ju i den kommunala ledningen. Prioriterar på vårt vis. Bestämt är bestämt. Inget att diskutera.

Saga och verklighet. Jag funderar om jag ens vill skicka in ett sånt här brev. Är det rimligt att bli så berörd av en vindkraftspark? Bara för att man råkar bo i närområdet. Ska sova på saken. Beslut i morgon.

PRIVATPERSON 1 och 55

Hej,
Vi tycker att vindkrafts etablering på Björnhöjden ska tas bort från översiktsplanen. För att det är förödande för människor och naturen, turismen och friluftsliv. Det förstör ett levande landsbygd i Gräsmark genom sitt blinkande ljus och buller. Snälla skicka en bekräftelse med diarienummer.

PRIVATPERSON 56-59

Invändningar till den planerade vindkraftsparken på Björnhöjden i Gräsmark.

”I Värmland— Ja, där vill jag bygga och bo, med enklaste lycka förnöjder. Dess dalar och skog ge mig tystnadens ro, och luften är frisk på dess höjder. Och forsarna sjunga sin ljuvliga sång— vid den jag vill somna så stilla en gång och vila i värmländska jorden”

Så avslutade Anders Fryxell sin värmlandsvisa på 1800-talet...

Med det sagt så vill vi skriva några rader om den tänkta vindkraftsparken som ska byggas på Björnhöjden mellan Gräsmark och Stöpafors.

Björnhöjden är den som visar sin silhuett, när man kollar/fotograferar Tossebergsklätten, Gräsmarks Kyrka och till viss del natursköna bilder på sjöarna Fryken samt Rottnen.

Sunne kommun lever på stor del av turismen och dess natur. Turister som gärna åker upp på Tossebergsklätten, samt besöker Gräsmark och dess fina natur.

Gräsmark med sina vandringsleder, riksända kyrka, camping, kalasmakeri, affär, skola, idrottsplats, skola mm.

Gräsmark behöver turister...

-Turister-Camping-Affär-Skola-Föreningar-Företag-

Utan vandringsleder och fina vyer så försvinner turisterna.

Utan turister så blir det svårt för campingen, affären, skolan och företagen osv.

Pga verken så blir djurliv, växtliv och närboende drabbade, fastigheterna sjunker drastiskt i värde och de fina vyerna som Gräsmark är känt för är ett minne blott. Vi har ett rikt djur och fågelliv här i trakterna något man ska vara väldigt glad för.

Man pratar också i media om att skogen växer för dåligt, uppfattningen man har är klimatförändringarna som påverkar växtligheten, såklart kan det vara det. Men då slås man av

tanken. Hur kommer skogen kunna växa sig stark i områden där man praktiskt taget kommer skövla skog för att få plats med dessa jätte verk? Vi här i norra Värmland är stolta över vår starkt växande skog och värnar om vår hälsa och mående.

Här i Fryksdalsdalen pratar man ofta om Vyer som i folkmun sägs vara sagolika...
Hela vägen från Västerrottna till Grinnemo, By till Svenneby och samt hela östra sidan av övre Fryken...

Passar även på att citera Svennis, angående Tossebergsklätten: ”Det är ett vackert ställe. Det gör en lugn. Det gör mig lugn.”

Ett citat som passar för oss som valt att bo och leva här men framförallt för våra barn.

Med detta sagt, så är vi starkt emot en vindkraftspark på Björnhöjden!!

PRIVATPERSON 60

Hej,
Jag tycker att delen med ny vindkraft i området som benämns Björnhöjden ska strykas ur den nya översiktsplanen. Gräsmarksområdet har bidragit nog till samhällets energibehov genom kymmenprojektet. I mina ögon känns det konstigt och fel att en kommun som Sunne som vill vara framåt och locka nya invånare till bygden planerar att bygga vindkraft mellan två av de mest besökta platserna i kommunen; Gräsmark kyrka och Tossebergsklätten.

PRIVATPERSON 61-63

Vi flyttade hit för naturens och lägets skull, vi älskade platsen och kände att här ville vi forma vår framtid, för oss och vår dotter ❤️

När nu planer för denna vindkraftsetablering planeras känner vi oss totalt överkörda, av den kommun som vi trodde skulle stötta sina invånare med allt som kan tänkas. Med fina strövområden, vårdcentral, bra skolor, bra företagsklimat, jobb och annat som man önskar där man bor och lever.

Ni som kommun har inte skött detta alls tycker vi! Ni har totalt kört över oss invånare med alla möten och planer i skymundan! Fy skäms!

Jag var en gång stolt över att bo i denna Sagolika kommun Sunne! Men är jag det nu? Nej verkligen inte! Ta till er allas synpunkter som ni får in nu! Begrunda väl och tänk igenom ordentligt!

Vi bor mycket nära detta område och vill ej veta av varken förstörd natur, för oss och alla djur, sänkt värde på bostaden och/eller försämrat hälsotillstånd på längre sikt!!!

Tänk om och gör rätt! Detta område ska inte bebyggas av vindkraft!! Vi säger ABSOLUT NEJ, till detta projekt!

PRIVATPERSON 43

Hej!
Här kommer ett Post Scriptum! Den kursiva texten är mina ord.
*Text hämtad från Sunne kommuns **Vindkraftplanering och analys** och några frågor och reflektioner utifrån den:*

Vi har genom en bred samverkansprocess med bland annat kommuninvånare och andra berörda arbetat med och förankrat vindkraftplaneringen.

Mina frågor: Vilka utvalda kommuninvånare har varit med i den breda samverkansprocessen? Ingen jag känner har på något vis känt till, varit tillfrågad eller medverkat i den processen. Vilka kriterier har ställts upp för bedömningen att vindkraftsplaneringen förankrats?

Kommunen har som grund i vindkraftplaneringen gjort en Landskapsanalys (bilaga 1 i Vindkraft i Sunne kommun). Analysens syfte är att på en övergripande nivå visa landskapets

värden, karaktär och tålighet. Analysen visar att det finns områden i Sunne som tål en storskalig vindkraftsutbyggnad. Hit hör nästan enbart områden på de skogbeklädda höjderna runt dalgångarna. Samtidigt finns det områden där vindkraften inte passar in. Dessa miljöer ligger nästan uteslutande i dalgångarna där också vindförutsättningarna är som sämst.

Ju mer jag studerar kommunens dokument i frågan desto mer tydligt blir det hur undermålig landskapsanalysen faktiskt är. Den uppnår inte syftet att vara övergripande i fråga om landskapets värden, karaktär och tålighet. Om någon enda person som arbetat med analysen varit på plats och sett Björnhöjden ur mer än ett par perspektiv (från Uddheden och Gräsmarks kyrka och från Rottens västra sida), så hade Björnhöjden direkt klassats som ett område där vindkraften inte passar in. Hur har arbetet med analysen gått till egentligen?

Kommunen har gjort avvägningar och viktningar, mellan olika konkurrerande intressen, till exempel friluftsliv och rekreation kontra vindkraft, naturvärden kontra vindkraft, bostäder kontra vindkraft, riksintressen kontra vindkraft och så vidare. Hur vi har viktat olika motstående intressen kan du se i bilaga 2 ”Viktningar för intressen i Sunne kommun” i dokumentet ”Vindkraft i Sunne kommun”.

Viktningar för intressen i Sunne kommun ett urval

- Riksintresse kulturmiljö – få områden men visuellt känsliga för vindkraftverk. Dessa områden innehåller historiska värden såsom liten påverkan av nutida åtgärder och ting, de har pedagogiska och upplevelsemässiga värden. Vikt 100.

Den som inte ser att Björnhöjden är ett område som är visuellt känsligt för vindkraftverk måste var blind. Tossebergsklätten är ett välkänt landmärke och ett populärt utflyktsmål och utsikten i sydväst består av Björnhöjden. Tossebergsklätten omfattas inte av riksintresse för kulturmiljö, men de kulturhistoriska vingslagen är ändå tydliga och värdefulla med tanke på såväl kommuninvånare som turister.

- Riksintresse naturvärden – ofta stora områden och känsligheten beror på vilka utpekade riksvärden som finns inom området. Vikt 100.

Även närheten till ett känsligt område behöver beaktas liksom helheten.

- Riksintresse friluftslivet (MB 4.2) – vindkraftens påverkan beror på vilken typ av aktivitet som pågår och områdenas storlek. Friluftsliv som tar utgångspunkt i upplevelsen av stillhet och orördhet kan anses vara mer känsliga än aktivitet som kräver ex maskiner (båtar, skotrar mm). Områdena för friluftslivet är stora i Sunne och det kan finnas delar inom dessa områden som tål en vindkraftsetablering. Vikt 50.

Vad gäller friluftsliv med utgångspunkt i upplevelsen av stillhet och orördhet, så är det just det som stämmer in på Björnhöjden, vilket innebär att området har stor känslighet för påverkan av vindkraft.

- Naturvärdesinventering - vindkraftverkens påverkan beror på vilka naturvärden som finns. Flera av de utpekade områdena är av nationellt och regionalt intresse och därför är vikten hög. Vikt 100.

Här kvarstår kanske vissa delar av inventeringen.

- Djurskyddsområden (MB kap 7) – djurskyddsområdet i Sunne hyser ett rikt fågelliv. Hur vindkraftverk påverkar fågellivet är idag ej säkerställt och med hänsyn till osäkerheten är vikten hög. Vikt 80.

Här återstår mer av inventeringsarbete. Att vindkraftverk påverkar fågellivet negativt kan vem som helst förstå, inte enbart att fåglar dör när de krockar med verken, utan även det faktum att de flyttar därifrån. Att göra jämförelser att katter tar fler fåglar än vad vindkraftverken dödar är en märklig jämförelse. Mångfald blir enfald. Flera grannar som

kommer från områden med vindkraftsetableringar i Tyskland och Holland berättar att några vilda djur finns inte längre kvar i områdena.

- Landskapsbildsskydd – Vindkraftverk medför en förändrad landskapsbild. I vissa landskap är verken inte lämpliga att placera beroende på vilka värden landskapet innehåller. Vikten är därmed hög. Vikt 80.

Ja, där sluts cirkeln. I vissa landskap är verken

inte lämpliga att placera beroende på vilka värden landskapet innehåller.

För att kunna fatta kloka beslut behövs förutom ett hållbart och väl förankrat underlag, kunskap, ödmjukhet och en öppenhet att sätta sig in i olika frågor ur olika perspektiv, vilket idag underlättas av att det finns gott om information om vindkraft. Sen den befängda idén om vindkraft på Björnhöjden kläcktes har inte tiden direkt stått still, mycket har hänt på vägen.

Ni som nu ska arbeta med Björnhöjdens vara eller inte vara, är välkomna hem till oss nola Grässjön för att med egna ögon och alla sinnen uppleva vår storslagna natur. Slå en signal innan, så vi är hemma och kan sätta på kaffet.

PRIVATPERSON 64-65

Som fastighetsägare och boende i Gräsmark, så är vår familj starkt EMOT den olämpligt planerade vindkraftsparken på **Björnhöjden**.

Stora höga vindkraftsverk som medför en enorm skövling av skog och mark och dessutom stor skada på hela miljön och naturbilden. Därmed så sjunker också fastighetspriserna.

Då skogen skövlas försvinner djur, fåglar och insekter.

Naturhistoriska Riksmuseet har noterat att antalet fåglar i Sverige har minskat med miljoner bara på fem år.

Detta kommer att påverka både människor och djur på grund ökningen av skadeinsekter. Björnhöjden är sedan gammalt känt för att det har funnits och finns, ett mycket rikt djur och fågelliv.

Därför ställer man sig frågan **Om, När och Vilka** har gjort denna inventering?

Djur flyr markvibrationer och höga db, då djur och insekter uppfattar ljud som inte kan jämföras med vårt mänskliga öra.

Ett förslag att lämna till TV, är att vindkraftsparkerna placeras runt tätorter och städer, där är man inte så beroende av naturen och dessutom så accepterar säkert befolkningen ljus och ljudnivån bättre. Samtidigt som städer och tätorter är mera beroende av el.

Så varför behöver man förstöra landsbygden????

Med den psykiska ohälsa som ökar lavinartat så kommer behovet av rekreation i skog och mark snart bli receptbelagt.

FAR= Fysisk Aktivitet på Recept.

För Gräsmarks överlevnad, så är vi beroende av vår orörda natur med vandringsleder, cykelleder, naturcamping, biodling, skola, affär mfl.

Vi lever helt **ENKELT** på turismen som kommer hit från När och Fjärran bara för lugnets skull!!!

Därför hoppas vi att Ni folkvalda politiker i Sunne kommun, tar ert ansvar och respekterar ALLA Gräsmarksbor och många övriga som värnar om att vår bygd förblir orörd!!!

Vår vädjan till er politiker: TA BORT BJÖRNHÖJDEN FRÅN ÖVERSIKTSPLANEN!

Tänk på våra framtida generationer, en stålskog mot levande granskog. det går inte att ersätta med pengar!
Skogen behövs för klimatet.

VI SÄGER ABSOLUT NEJ TILL VINDKRAFT PÅ BJÖRNHÖJDEN

**LÅT BJÖRNHÖJDEN FÖRBLI ORÖRD!!
TÄNK LÅNGSIKTIGT!**

PRIVATPERSON 66

Synpunkter på Sunne kommuns nya översiktsplan

Hej! Mitt namn är xxxx och jag bor i byn Grinnemo, 10 km norr om Gräsmark, Uddheden.

Jag kan konstatera att den planerade Vindkraftsparken på Björnhöjden (Mellan Gräsmark och Stöpafors) fortfarande finns med i den nya översiktsplanen hos Sunne kommun.

Platsen för vindkraftsparken är fortfarande väldigt olämpligt vald då många Gräsmarksbor riskerar att få en helt ny landskapsbild i ett område som värderas som ett riksintresse när det gäller både friluftsliv, natur och kultur. Sunne kommun, Tekniska Verken och Stora Enso planerar att uppföra 20 st. vindkraftverk, där var och ett av verken kommer att uppnå en höjd av nära 300 meter. Man planerar alltså att uppföra ett stort industriområde i ett område där det bor mycket människor och där entreprenörer lever av turismen under sommarhalvåret både när det gäller natur, kultur och friluftsliv. Sunne turism marknadsför Gräsmark som vackert och med en relativt orörd natur och en rik kultur. Hur får ni i hop detta?? Kommunen kan inte både behålla kakan och äta den samtidigt !!!

Jag citerar den text som finns i det Kultur Miljöprogram för Sunne kommun 2024-11-08 gällande Gräsmark och området kring Grässjön:

Förord -"Vår samtid bygger på det förflutna. För att vi även i framtiden ska förstå vårt ursprung behöver vi gemensamt ta vara på, vårda och utveckla de särskilt värdefulla kulturmiljöer som finns. Per Brenzen Tf. kommunchef"

Sid 232 - Gräsmarken och Grinnemo med öppet landskap kring Grässjön: "Landskapet är påtagligt naturskönt och vägen utmed Grässjön bjuder på vida utblickar över jordbrukslandskapet och sjön. Liksom idag har gårdarna i äldre tider varit placerade på båda sidor om vägen runt sjön"

Sid 233 - Värdebärande karaktärer "Hela det öppna odlingslandskapet runt Grässjön har höga värden. De höga värdena kvarstår och därför hanteras området som ett särskilt värdefullt område där hela det öppna landskapet kring Grässjön utgör en värdebärande karaktär"

Sid 233 - "Kubbbusen som finns i Gräsmarken har ett mycket högt kulturhistoriskt värde"

Enligt Tekniska Verkens fotomontage vid samrådsmötet i Stöpafors (ej i Gräsmark) så kommer man om planerna på vindkraftsparken vid Björnhöjden blir av, se 15 st av 20 hela vindkraftsverk från

Grässjön. När det gäller det natursköna landskap runt Grässjön som beskrivs så fint i Sunne kommuns Kultur miljöprogram, så blir det totalt förstört!! Samma sak gäller upplevelsen av de kulturhistoriska kubbbusen som finns runt sjön. Vindkraftverken kommer att uppta en så stor del av landskapet att natur och kultur blir helt ovidkommande. Det gäller för övrigt även den tredje punkten i riksintresset

- friluftslivet! Redan nu är det begränsat genom att Svenska kraftnät bygger ett stort ställverk på Hedåsheden (inte långt ifrån Hedås camping). Ställverket kommer att bli inhägnat

och därmed begränsa det rörliga friluftslivet. Den populära vandringsleden Grinnberget som i vanliga fall utnyttjas av campinggäster och tillresta turister blir helt ointressant när utsikten från Grinnberget kommer att bestå av ett hav av vindkraftverk i östlig riktning. Således kommer även Hedås Camping att drabbas mycket negativt om de aktuella planerna går i lås. När det gäller landskapsbilden bakom Gräsmarks kyrka (som är ett kyrkligt kulturminne) är det lika illa!!

Alla ingrepp som berör kyrkans exteriör och interiör är tillståndspliktiga, men Sunne kommun godkänner gladeligen en helt ny bakgrundsbild till kyrkan bestående av vindkraftsverkens gigantiska vingar. Hur är detta möjligt överhuvudtaget??? (se Tekniska Verkens fotomontage)

Blir planerna på Vindkraftsparken verklighet så kommer förmodligen Sunne kommun att bryta mot Miljöbalken 3:e och 4:e kapitlet enligt vad som står i kommunens Kulturmiljöprogram:

Den planerade vindparken på Björnhöjden ligger av en händelse precis utanför de områden runt Grässjön och Gräsmarksdeltat som är aktuella i det här fallet.

Men; Citat "**Även åtgärder utanför ett riksintresse område kan påverka riksintresset och den geografiska gränsdragningen ska därför inte behandlas som skarp. Etablering av en verksamhet utanför ett riksintresseområde kan i vissa fall ge en påverkan på riksintressets värde, vilket behöver beaktas i översiktlig planering och detaljplanering. Vissa åtgärder kan bli synliga på långt håll och dess eventuella påverkan på riksintressena kan behöva studeras.**" Även detta citat kommer ifrån Sunne Kommuns kulturmiljöprogram.

Jag kan inte på något ställe i den nya översiktsplanen se att kommunen tar någon som helst hänsyn till alla de riksintressen som finns i Gräsmarksområdet, vilket är mycket märkligt!!

I synnerhet som man på samma gång nämner kommunens intresse av att Finnskogen i den nordvästra delen av kommunen i framtiden kan komma att bli ett världsarv. Ett världsarv med ett stort industriområde som närmaste granne!! Det låter väldigt osannolikt!!

Utiifrån dessa synpunkter gällande den nya översiktsplanen hoppas jag och tror att ni politiker tar ert förnuft till fånga och använder ert veto i kommunen och röstar nej till en vindkraftspark vid Björnhöjden och samtidigt plockar bort det planerade projektet från den nya översiktsplanen.

PS. Väntar fortfarande på besked från er politiker gällande det informationsmöte i Gräsmark som era tjänstemän utlovade tidigare i år vid byamötet i Gräsmark gällande samhällsbyggnad 18/2. DS.

PRIVATPERSON 67

Jag motsätter mig den planerade vindkraftsparken på Björnhöjden. Jag undrar hur ni tänker. Är ni inte alls rädda om den underbara miljön vi har ,det rika djurlivet ,vandrigsleder ,fina vatten drag, underbara utsiktsplatser ja listan kan göras hur lång som helst .Jag är livrädd för vad som kan hända. Extremt stora vindsnurror som sprider mickroplaster i vår natur ,mickroplaster som vi ALDRIG får bort från vår natur eller från våra vattendrag,det konstanta oljudet som blir från "snurorna" som skrämmer bort allt djurliv (har pratat med jägare från andra ställen där det finns vindsnurror som talar om att djurlivet är borta) Ni talar om att förbättra klimatet och att det ska vara så miljövänligt ,hur kan det vara möjligt när ni slaktar skogen, bygger enorma vägar,bara för detta projekt .Som kanske fungerar i 20 år. Vad händer sen?????Vem återställer naturen och djurlivet när det redan är förstört. När folk har flyttat och husen står tomma för att ingen vill köpa husen,när barnbarnen blir sjuka av microplaster och konstant oljud.Nej Sunne kommun och Sunnes politiker tänk om och säg NEJ till denna idiotiska satsning.Lyssna på vad befolkningen vill istället .Gräsmark har bidragit nog mycke som det ärtitta bara på Kymmenprojektet ,en tragisk historia Höst ,vinter och vår är Kymmen torrlagd och ser ut som en stenöken, (undrar hur fiskarna mår egentligen) sommartid är det sååå mycke vatten så de flesta badstränder är borta. Så jag ber er säj NEJ !!!!!!!!!!!

PRIVATPERSON 73

Sunne kommun och översiktsplanen.

Min familj är i generationer (Sedan 1939) fritidsboende i Sunne kommun, jag har också varit fastboende och har föräldrar numera boende i kommunen.

Jag är väldigt oroad över effekterna av vindkraftsparkplanerna på Björnhöjden. Det är helt orimligt att området kvarstår i översiktsplanen då förutsättningarna nu 2025 är helt annorlunda än de var 2011 då området pekades ut som lämpligt.

Mina släktingar, vänner och jag känner oss fullständigt överkörda av Sunne kommun och förstår mellan raderna att det är ett känsligt område då invånarnas intressen tycks sekundära och på något vis och inte viktiga. Får signalerna ”Bestämt är bestämt (och ni kan skicka in era åsikter men vi har som sagt bestämt oss). Inget att diskutera, det är skandal och jag skäms över Sunne kommuns vägnar.

Sagolika Sunne finns i mina ögon inte längre. Mitt råd till er är att lyssna på era invånare om ni fortsatt vill vara en attraktiv kommun att bo i. Det gynnar inte heller turismen eller miljön att fortsätta med projektet i Björnhöjden, Vackerheta Gräsmark!

Skulle uppskatta om ni förklarar situationen så att era invånare förstår. Jag känner ingen lockelse att ens fundera på att flytta tillbaka till en kommun som kör över sina invånare på detta sätt!

PRIVATPERSON 77-82

SYNPUNKTER PÅ, OCH FRÅGOR OM, DEN EVENTUELLA VINDKRAFTPARKEN PÅ BJÖRNHÖJDEN

Inom och i närområdet av den eventuella vindkraftparken på Björnhöjden finns det vandringsleder, man fiskar, plockar bär och svamp. Många turister hittar hit pga. den vackra utsikten och de fina vandringslederna. Det är ett välbesökt rekreativt område.

Fågellivet är rikt och det finns ugglor, lom (smålom som är rödlistad häckar i närområdet), skogshöns och rovfåglar inom området. Även björn och varg är synliga här. Mosippor, rödlistade och fridlysta, växer här.

Hur kommer påverkan att bli för alla dessa djur, fåglar och växter? Våtmarkerna som finns här, vad händer med dem? Bäckarna som kommer från höjden och rinner ut i Grässjön, hur kommer det vattnet att bli påverkat?

Landskapsbilden kommer att påverkas mycket negativt av vindkraftverken och förfula vår vackra bygd, både med snurorna och ljuset från dem. De kommer att vara synliga efter hela Björnhöjdskanten och man kommer att se dem från i stort sett hela Gräsmark.

Även ljuset de lyser med kommer att förstöra den vackra natthimlen med stjärnor och norrsken. Det blir slut med att studera och skåda stjärnor, planeter och norrsken pga. ljusföroreningarna från dem. Bor man på landet vill man inte behöva utsättas för ljusföroreningar.

Kyrkan i Gräsmark är en av Sveriges mest fotograferade kyrka, men den vyn kommer att bli helt förstörd om snurorna kommer på plats och sticker upp sina vingar bakom den. Vindkraftparken kommer att förstöra för våra vackra vandringsleder. Två av dem är i direkt närhet av området, de övriga får sikt över snurorna. Tråkigt för både ortsbefolkning och turister som är ute för att njuta av den vackra naturen och de fina utsiktsställena samt stillheten och lugnet.

Tekniska Verken skriver i sitt Samrådsunderlag att Björnhöjden inte ligger inom ett utpekat lämpligt område. Varför planeras då vindkraftparken just där?

I en studie gjord 2022 av professorerna Mats Wilhelmsson och Hans Westlund, "Valuating the negative externality of wind turbines", slås det fast att det finns ett tydligt samband mellan vindkraftsprojekt och fallande fastighetspriser, dvs. en negativ påverkan. Enligt studien visar detta vikten av att det finns ett samband, och att det är viktigt att ha med i bedömning om var man ska bygga vindkraftverk men också ha med i diskussionen om hur man ska kompensera de som drabbas. Effekterna på fastighetspriserna syns redan när man börjar diskutera vindkraft.

Även redan låga huspriser sjönk när det byggdes vindkraft i området.

Hur blir det med kompensation för de närboende som får se sina fastigheter sjunka i pris?

Gräsmark har, enligt min och många andras mening, tagit sitt s.k. samhällsansvar och bidragit nog mycket till elförsörjningen.

Kommunen körde över Gräsmarksborna totalt när de tvingade igenom Kymmenprojektet (pumpkraftstation) trots det massiva motståndet från ortsborna. Vi blev drabbade av detta projekt som gjorde, och fortsatt gör, mycket stor påverkan på miljön. Sjöarna Gransjön, Kymmen och Rottnen samt älvarna Rottnan och Granån är kraftigt reglerade med enorm påverkan för fisken, fågellivet, turismen och de boende. Fiskbeståndet i älvarna är helt borta. Vi har också en stor kraftledning (400kw) som skär rakt genom bygden. (Där kan vi nog även förvänta oss att den kommer att bli utbytt mot den nya, större kraftledningen som är under planering). Personligen är vi drabbad av både Granåns reglering då vår hästhage översvämmas med jämna mellanrum och av kraftledningen som skär rakt genom flera av våra åkrar. Där har vi fyra av de stora stolparna vilket försvårar/omöjliggör slåttern. Vid ev. byggnation på Björnhöjden kommer vi att få parken på 3-4 km avstånd fågelvägen och bara man går en bit nedåt vägen är det fri sikt till dem. Ljuset från snurrorna kommer att förstöra natthimlen för oss. Vi är ofta ute nattetid och studerar stjärnhimlen och norrsken, men med vindkraftverken så nära blir det en omöjlighet pga. ljusföroreningar. Sedan kan man fundera på ljudet, hur blir påverkan där? (Man skulle få höra på ljudet på mötet som Tekniska verken hade i Stöpafors, men det fungerade inte.) Nu pågår även byggnation av ett stort ställverk på heden några km från där vi bor. Detta har gjort att det inte längre går att utnyttja delar av de fina vandringslederna och vägar på heden eftersom ett stort område är inhägnat. Dessutom etablerades för några år sedan vindkraftparkerna på S:a och N:a Länsmansberget samt Häjsberget, höjderna bakom Finnfallet. Även dessa syns från stora delar av Gräsmark. (Även från vår fastighet).

Med tanke på allt detta vi redan har här i närområdet i Gräsmark anser vi och många med oss att det räcker nu! En eventuell etablering av vindkraftparken på Björnhöjden kommer att förfula och förstöra för hela landskapet i och omkring Gräsmark. Hur blir det då med Sunne kommuns fina slogan "Sagolika Sunne" ? Kommunen som på sin hemsida skriver att man bor i närheten av stora natur- och kulturmiljöer vare sej det är i tätorten eller på landsbygden. De påpekar också att vi har världsarv, bergsbruksmiljöer, att turismen blomstrar, att vi har tre naturreservat och många välbesökta vandringsleder. Mycket av detta ligger inom Gräsmark. Det står också om översiktsplanen att "den fungerar som ett stöd i planeringen för framtiden, så vi skapar en hållbar och trivsamt miljö för våra invånare". Hur går detta ihop med den stora vindkraftparken ni planerar på Björnhöjden? Räknas inte vi som bor i Gräsmark in i att vi ska få den "trivsamma miljön" ni skriver om? I området strax väster om Björnhöjden pågår dessutom ett arbete med att klassa detta som världsarv. Vilken hänsyn tas till bildandet av det? Hur kommer påverkan att bli på detta om en stor, 10 km lång, vindkraftpark med 280 m höga snurror (Sveriges högsta) sätts upp mitt i blickfånget i Gräsmark? Det räcker med s.k. samhällsansvar för Gräsmark nu! Vi vill inte ha en vindkraftpark på Björnhöjden! Förhoppningsvis tar både kommunen och Tekniska Verken till er detta, att motståndet är mycket stort mot en etablering av en vindkraftpark på Björnhöjden . Vår förhoppning är att Sunne kommun tar sitt förnuft tillvara, lyssnar på ortsbefolkningen och avblåser projektet.

PRIVATPERSON 83

Hej jag är helt i mot att ni planerar en vindpark i Gräsmark björnhöjden hur tänker ni politiker bara på pengar för stunden ? Har inte ni förstört tillräckligt när ni gick med på kymmen projektet på 80 talet. Hur bra blev det ? Har ni sett hur det ser ut ? Jo förstört all naturligt fiske som finns i rotnen och granån. Och det ser bedrövligt ut i kymmen som var en sådan fin sjö. Nej vi har bidragit nog här i Gräsmark. Jag vet att många med mig kommer att rösta på ett parti som lyssnar på oss på bygden och månar om turist mm och tänker på medborgarnas bästa och har tid att lyssna

PRIVATPERSON 84

Till Sunne komuns komunstyrelse (M, HS, L, S, C,SD, KD, V, MP)

För 35 år sedan tog jag över familje gården i xxxx Gräsmark, den plats som varit och är mitt andra hem sedan 56år. Postumt lovade jag att ta hand om och förvalta egendomen för att låta den gå i arv till nästa generation, och min önskan är att få bli begravd i vår familjegrav Gräsmarks kyrka

till tonerna av Jussi Björling Ack Värmland du sköna.

För mig är Gräsmark den vakraste platsen och den plats jag åker för att få miljöombyte och rekreation, men sedan 6 månader känner jag inte längre någon glädje och jag har tappat motivationen och att begravas i Gräsmark känns inte längre lika aktuellt och självklart. Jag har avbrytit pågående renoveringar och skickat hem hantverkarna, avslutat samtliga pågående skogsvaverkningar/skogsvård då jag under rådande förutsättningar inte kan motivera att fortsätta att investera i Sunne kommun så länge kommunen inte tydligt tar avstånd från Tekniska Verkens vindkrafts utbyggnad på Björnhöjden, enligt plan rör det sig om c.a 5miljoner kr som skulle investerats i Sunne Komuns företag och som nu skjuts på framtiden alternativt inte investeras.

Jag tror att många delar denna frustration och vanmakt och har svårt att förstå att komunstyrelsen inte inser att vindkraft på Björnhöjden kommer påverka kumunen negativt under väldigt lång tid.

Så sent som i helgen annonserade Albatross Resor en halvsida i Svenska Dagbladet om resor till Värmland Sunne, Torsby – jag tror knappast att turister kommer till värmland för att beskåda vindkraft, det vi har är det vakra landskapet, naturen och djurlivet, det är det som gör Sunne Kommun värt att besöka.

Hoppas att Sunne kommun lyssnar till de som bor och verkar i kommunen, för mig finns inga som helst rimliga argument till att ställa sig positiva till Tekniska Verkens vindkraftsutbyggnad på Björnhöjden.

PRIVATPERSON 86

Sunne kommun och översiktsplanen.

Jag är boende i Sunne kommun och är väldigt oroad över effekterna av vindkraftsparkplanerna på Björnhöjden. Det är helt orimligt att området kvarstår i översiktsplanen då förutsättningarna nu 2025 är helt annorlunda än de var 2011 då området pekades ut som lämpligt.

Som kommunmedborgare känner jag mig fullständigt överkörd av min kommun och förstår mellan raderna att det är ett känsligt område då invånarnas intressen tycks sekundära och på något vis och inte viktiga. Får signalerna ”Bestämt är bestämt (och ni kan skicka in era åsikter men vi har som sagt bestämt oss). Inget att diskutera. Oj så många som inte är positiv till vindkraft men vi orkar inte riktigt lyssna.”

Samrådsmöte har vi haft och det var svårt för politiker att delta, den stackars tjänstemannen blev lämnad i sticket av sin ledning. Han var inte förberedd på att få så mycket frågetecken från de oroad kommuninvånarna och var tydligt obekvämt i sin yrkesroll. Kort därpå skriver politiker i pressen att kommuninvånarna inte höll god ton. Märkligt uttalande eftersom de inte ens var närvarande. Jag häpnar och undrar om de gått en kurs i härskarteknik.

Jag är oerhört besviken på hur politiker inte orkar delta och stå upp i för viktiga frågor. Eller det kanske är viktiga frågor enbart för en liten minoritet förresten. Inte så viktigt. Just nu. Då kör vi på som vi brukar. Ingen orkar ju riktigt ifrågasätta kommunens beslut i vanliga fall. Börjar förstå ordet ”politikerförakt” en smula. Varför är ni rädda? Varför går det inte att diskutera frågor och alternativ utan att raljera? Varför ska det vara ”hemligt”, tystas och ”nej det tar vi senare i processen”. Vad är problemet? En hund begravnen? Finns det personliga intressen som ska slätas över?

Sagolika kommunen skriver om att kulturen, naturen, turismen och invånarna är något värdefullt men att enormt höga vindkraftverk påverkar allt detta vill man inte diskutera.

Om ni förklarar situationen så att jag förstår så skulle jag känna mig stolt över att bo i kommunen. Nu är läget det motsatta. Kanske säger ni att det är svårt att få alla medborgare nöjda, eller vi har inte tid med henne den där ledsna människan, hon har säkert större problem än vad vi är inblandade i, vi fokuserar på det som är viktigt för oss. Vi sitter ju i den kommunala ledningen. Prioriterar på vårt vis. Bestämt är bestämt. Inget att diskutera.

Saga och verklighet. Jag funderar om jag ens vill skicka in ett sånt här brev. Är det rimligt att bli så berörd av en vindkraftspark? Bara för att man råkar bo i närområdet. Jag kanske inte är riktigt frisk? Ska sova på saken. Beslut i morgon.

PRIVATPERSON 68

NEJ till vindkraftverk

Frågor till politikerna i Sunne

Varför förstöra en vacker levande bygd? Elförsörjning behövs men att bygga så höga vindkraftverk så nära ett samhälle får stora negativa konsekvenser.

Jag har många frågor som jag vill ha svar på och jag ser inte hur det här på sikt ska gynna kommunen. Det som förstörs nu förstörs för generationer framåt!

Avståndet till tätort

Varför väljer politikerna i Sunne att bygga vindkraftverket så nära tätorten Gräsmark? Det finns ett uttryck, det här är början på slutet, ett sådant stort viktigt beslut som påverkar så många dagligen, år framöver och generationer framåt.

Fastighetsägarnas framtida ekonomi påverkas

Det är bevisat från fler orter nära vindkraftverk att de inte bara är ett oljud som hörs i bakgrunden men att vindkraftverken även sänker värdet på fastigheterna. Vad tänker politikerna i Sunne göra åt detta till de som äger fastigheter i tätorten Gräsmark? Hur går tankar kring de ekonomiska värden hos de privat- och företag som äger fastigheter? Får de boende skylla sig själva som satsat sina pengar på fastigheter i Sunne kommun i Gräsmark socken? Ska de politiker som är framröstade ta hänsyn till Gräsmark som en del av Sunne kommun?

Miljöaspekten, vilken framtid lämnar vi till nästa generation

Fåglar, djur och fauna som påverkas av plast och betong. Arter som är beroende av naturen, hur ska du som politiker värna om dessa? Vem städar naturen? Inom vilka år kan naturen återställas när det gäller skog, hjortronmyrer, blåbärsris mm där betongfundamenten ska jutas?

Betongen i naturen, vem tar bort den när den börjar vittra sönder vems ansvar är det. Om Linköpingsverken går i konkurs står Sunne kommuns skattebetalande invånare med konsekvensen. Naturen, går den nånsin att återställa i dess nuvarande form, vem lever då och tar ansvar för det beslut du fattar nu som politiker? Ditt beslut nu kommer i historeböckerna.

Boendes hälsa påverkas

Ofta söker man sig och köper ett hus i Gräsmark på grund av naturen och tystnaden. Det finns forskning som påvisar att ljudet av vindkraftverket skapar psykisk ohälsa.

Varför väljer du som politiker i Sunne att godkänna att ett Linköpingsföretag ska göra vinster på de boende i Gräsmarks bekostnad?

Turistattraktion

Gräsmark har i flera år arbetat för att öka sin attraktivitet både för boende och turism och lyckats bra. Det finns en levande ICA butik mm som är viktigt, här drar alla lokalbor ett viktigt strå till stacken för en levande landsbygd. Det finns bofasta som trivs och utvecklar bygden, vad händer med det nu, vill du som politiker att de ska flytta? Ska turisterna och inflyttning stanna av, det kommer att påverka hela området kring orten. Hjortronmyrerna, blåbärssnåren, skogshallonen som turisterna besöker Gräsmark för försvinner och så försvinner även turisterna. Utsikten från Tossebergsklätten, Gettjärnsklätten mm hur tänker man med det som turistattraktion? Mårbacka är en bit ifrån men vänder turisterna söderut när de besökt Selma Lagerlöf i framtiden? Finns det någon undersökning om varför man väljer att besöka Sunne, varför man väljer att bo i Sunne som du som politiker kan ta del av? Går de planerade vindkraftverken ihop med varför turister besöker kommunen?

Sammanfattningsvis

Jag det är olyckligt och tråkigt att Sunne kommuns sittande politiker som borde tänka på nästa generation kommuninnevånare, går ifrån att vara kommunen som har en levande landsbygd och bygger plast och betongfundament så nära en tätort.

Vindkraftverken kommer att påverka turism, miljö och flera mänskliga hälsoaspekter, det är en mycket oönskad utveckling för kommunen i stort och Gräsmark i synnerhet.

Att fatta ett sådant beslut att anlägga vindkraftsverk så nära tätort som påverkar både ljud, natur, utsikt och hälsa. Konsekvensen av detta kommer påverka framtiden för de boende i Gräsmark negativt både ur hälso- och ekonomiskt perspektiv och i slutändan även alla kommuninnevånare i Sunne kommun.

VERKSAMHETSMARK SÖDRA VIKEN (CLIMATE ARENA)

Bakgrund

Yttrandena gäller utpekande av verksamhetsmark i Gettjärn/Södra Viken. I översiktsplanens samrådsförslag har ett område för verksamhetsmark pekats ut samt tidigare utpekad LIS-område redovisas. LIS-området hade då inte förändrats inom ramen för ny översiktsplan. I samrådsförslaget för ny översiktsplan redovisas en inzoomning på utpekandet där pågående detaljplanering för testanläggning för fordon nämns samt att förutsättningarna för förändrad markanvändning utreds inom ramen för detaljplan samt erforderliga utredningar. Detaljplanen är pågående och det arbetas i skrivande stund med planförslag och kompletterande utredningar inför granskningsskedet. Flera av de yttranden som inkommit berör frågor som hanteras inom ramen för detaljplan och inte översiktsplan. Alla inkomna yttranden har ändå lästs, sammanställts och inkluderats i denna samrådsredogörelse.

Inkomna synpunkter

Platsen

En stor del av yttrandena lyfter val av plats som olämplig för verksamhetsmark och att utpekandet gjorts enbart för att det är kommunens mark. Verksamhetsmark bör i stället förläggas inom översiktsplanens fokusområde för verksamhetsmark, längs E45, eller i redan tidigare utpekad verksamhetsmark. Inom valt område anses det saknas synergieffekter och det ger en stor påverkan på skolans attraktionskraft och verksamhet som har behov av den intilliggande skogen. Översiktsplanen anses inte ge någon bra motivering till varför platsen är vald och att det bör skrivas att alla etableringar kräver särskild prövning. Det lyfts även en oro att vilken industri som helst kan komma i området varav det bör preciseras att området endast är för Climate Arena. Att kommunen pekar ut området för verksamhetsmark anses gå emot invånarnas vilja vilket går emot översiktsplanens inriktning. Översiktsplanen bör omprövas och mer strategiska områden för verksamhetsmark än Gettjärn/Södra Viken bör utredas.

Platsen anses också olämplig på grund av omgivningspåverkan och landskapsbild vilket redovisas under nedanstående rubriker.

Kommunens kommentar: Ett arbete har bedrivits, där projektet Climate Arena och Sunne kommun har samverkat, sedan flera år tillbaka i syfte att möjliggöra uppförande av en inomhustestanläggning för bilar i kommunen. Under detta arbetes gång har flera alternativ till lokalisering studerats. En viktig faktor, jämte flera (som redogörs för i MKB:n till detaljplaneförslaget) i detta sammanhang är markrådighet. Bedömningen kring lokalisering har gjort i samförstånd mellan Sunne kommun och projektet. Sunne kommun har genom tidigare ställningstagande i LIS-planen samt löpande dialog över tid med skolorna i området förberett för denna utveckling.

Det ska inte finnas möjlighet att uppföra vilken industri som helst inom aktuellt område, utan den detaljplan som är under framtagande kommer att precisera markanvändningen endast till det avsedda ändamålet.

Det har inkommit många kritiska synpunkter under både översiktsplanesamrådet och detaljplanesamrådet kring förslaget om Climate Arena. Det har även inkommit positiva synpunkter samt framförts på olika möten som har arrangerats, och det är Sunne kommuns uppfattning att ett

verksamhetsområde vid Gettjärn/Södra Viken ur allmän synvinkel är lämpligt. Frågan kring omgivningspåverkan och landskapsbild är viktiga aspekter, men dessa hanteras som sig bör inom ramen för detaljplaneprövningen.

Uttekande av verksamhetsmark i översiktsplanen

Det anses att översiktsplanen är för öppen och därmed inte är vägledande eller ger det strategiska stödet som en översiktsplan ska ge. Områden som bedöms som olämpliga i underlaget (Lokalisering av verksamhetsmark) kan exploateras eftersom översiktsplanen inte ger någon garanti som hindrar exploatering. Det lyfts att översiktsplanen saknar prioriteringar och krav vilket kan komma att tolkas som ett stöd för framtida exploateringar. Uttökande av verksamhetsmarken i Gettjärn/Södra Viken bör behandlas i större utsträckning i MKB och ett yttrande lyfter att man saknar en konsekvensanalys för projektet.

Kommunens kommentar: *Den politiska styrgruppen för översiktsplanearbetet har gett tydliga riktlinjer för arbetet, i det att det är viktigt att inte ha en för hög grad av precisering för olika markanvändningar. Detta i syfte att inte i onödan hindra lämplig utveckling av vare sig verksamhetsmark eller bostäder.*

Skulle intresse uppstå för områden som inte är utpekade i översiktsplanen som utvecklingsområden för verksamhetsmark, så behöver en bedömning göras från fall till fall. Rör det sig exempelvis om verksamhetsmark eller flera bostäder i ett större sammanhang så kommer en detaljplan att behöva upprättas för att pröva lämpligheten. Kommunen får i sådana fall översiktligt bedöma lämpligheten i ett planbesked.

Då inga ytterligare kända utvecklingsplaner finns inom de övriga utpekade verksamhetsområdena är det svårt att ange prioriteringar i översiktsplaneskedet.

En miljökonsekvensbeskrivning upprättas för det pågående detaljplaneförslaget.

LIS utpekande och detaljplanen

Flera yttranden lyfter att detaljplaneförslaget endast anses ha stöd i översiktsplanen för att man pekat ut LIS i förväg till fördel för Climate Arena och endast kommit till för att legitimera projektet. Detaljplanen för Climate Arena anses strida mot LIS-utpekandet och kommunen har inte tagit hänsyn till de riktlinjer som presenteras. Exempel som lyfts är att bostäder inte stärker skolans verksamhet samt att LIS-utpekandet ska gälla verksamheter kopplat till turism och friluftsliv. LIS-utpekandet anses har gjorts på felaktiga grunder och strider mot grundläggande principer för LIS-områden. Detta innebär att LIS-området bör utgå från översiktsplanen. Det finns ingen service i området som kan stärkas.

Illustrationerna för detaljplanen har ändrats avsevärt från att smälta in i naturen till att anlägga stora industrilokaler.

Det lyfts också att LIS-områden bör minskas generellt i kommunen och att man inte ska peka ut nya förrän de befintliga är utbyggda.

Kommunens kommentar: *När kommunen tar fram en ny översiktsplan så behöver stöd inte finnas i tidigare översiktsplaner för att kunna tas med. Hade så varit fallet hade inga nya utvecklingsområden kunnat tas fram, utan vid varje revidering av kommunens översiktsplan så behöver vissa tematiska frågor eller utvecklingsområden omprövas utifrån dagens och den förväntade framtidens behov.*

Det är riktigt att LIS-området togs med i LIS-planen då planer för Climate Arena var kända under detta arbetes gång. Utpekandet av LIS-området i gällande LIS-plan är enligt kommunens bedömning inte gjort på felaktiga grunder, utan har stöd i gällande lagstiftning och rättspraxis. LIS-område 20. Södra Viken föreslås i granskningskedet av översiktsplanen revideras och minskas ned i storlek, möjligheter till bostäder i det norra delområdet har tagits bort och har i övrigt anpassats till ett reviderat planförslag för detaljplanen. Synpunkter rörande detaljplanen hanteras och bemöts i den samrådsredogörelse som hör till denna. Sunne kommun ser positivt på LIS-områden, vilket ger en möjlighet för fastighetsägare att utveckla sin fastighet. Det är inte kommunens uppfattning att utvecklingen behöver vara linjär utan att det är positivt att fler LIS-områden tas fram. Sedan är det upp till respektive fastighetsägare att initiera utveckling inom dessa områden.

Omgivningspåverkan

Den huvudsakliga frågan som lyfts avseende omgivningspåverkan handlar om projektets påverkan på landskapsbilden i området. Främst lyfts oro sett från Lersjön.

Flera yttranden lyfter att det blir en stor omgivningspåverkan för boende i området och för skolans verksamhet vilken är viktig för kommunen och skogsbrukets framtid. Det anses också skapa problem med vattenförsörjning samt ökad avrinning som gör närliggande områden ännu blötare. Påverkan på friluftsliv, djurliv, natur- och kulturmiljö lyfts också i många yttranden. Det handlar om minskade rekreationsområden, stor påverkan på biologisk mångfald och kulturlandskap. Exempel är påverkan på våtmark och häckande fåglar, flodkräfta, jaktmarker och timmerkojor från olika tidsepoker i en skogsarbeters liv.

Oro lyfts också för att projektet inte genomförs och endast lämnar stora sår i landskapen. Ett yttrande lyfter även oro för vibrationskador på närliggande bostäder och några yttranden behandlar minskade värden på närliggande fastigheter.

Kommunens kommentar: *Sunne kommun gör bedömningen att utvecklingsområdets storlek och avgränsning i granskningsversionen av förslag till ny översiktsplan har gjorts så att det inom ramen för detaljplanearbetet är möjligt och lämpligt att härbärgera en fordonstestanläggning med acceptabla konsekvenser utifrån landskapsbildssynpunkt. Vidare studier, anpassningar och hänsyn görs inom ramen för detaljplanearbetet.*

Sunne kommun har som tidigare nämnts haft en löpande dialog med berörda skolor, och det är kommunens uppfattning att ledningen för skolan gör samma bedömning som kommunen – att det är fullt möjligt att bedriva en högkvalitativ utbildning med en förändrad markanvändning inom aktuellt område.

Övriga frågor som har lyfts fram i yttrandena till översiktsplanen är av en detaljeringskaraktär som hanteras inom ramen för det pågående detaljplanearbetet, där liknande synpunkter har framförts.

Kommunikationer

Det anses innebära en stor ökning av trafik och påverkan på väg 888. Det lyfts också att om projektet genomförs bör det anordnas ersättningsansvar för befintliga vägar och stigar i området.

Kommunens kommentar: Den beräknade framtida trafikökning som redovisades i samrådshandlingen härrör till största del till dels bygg- och anläggningsskedet och dels till en full utbyggnad av det södra delområdet som inte var preciserad till fordonstestanläggning. Inom ramen för det pågående detaljplanearbetet kommer det södra delområdet, som förväntades generera mest tillkommande trafikhöjningar, att tas bort. Bygg- och anläggningsskedet kommer däremot att innebära en ökning av trafiken. Frågor kopplade till ersättning m.m. hanteras inte inom ramen för översiktsplanen.

Planprocessen och förtroende för kommunen

Som beskrivits ovan lyfts i flera yttranden att översiktsplanen och LIS-områden endast utformats för att legitimera projektet. Man lyfter fram att översiktsplanen upplevs som en efterhandskonstruktion som också upplevs som provocerande av de som inte önskar se projektet genomföras. Mellan raderna kan det läsas ett minskat förtroende för kommunen på grund av hur detaljplan, översiktsplan och LIS-områden tagits fram. Det lyfts att projektet endast skapar ett fåtal arbetstillfällen och att detta blivit ett prestigeprojekt för kommunen. Synpunkter har också lyfts kring namnsättningen av området.

Kommunens kommentar: Kommunens gällande översiktsplan är från 2011 och har förklarats inaktuell, senast inom ramen för planeringsstrategin från 2024, som beslutats av kommunfullmäktige. Det finns ett uppdrag att ta fram en ny kommuntäckande översiktsplan.

Som beskrivits ovan i kommunens kommentarer till andra sakfrågor, och även framförts muntligen på samrådsmöte för detaljplanen, har LIS-området för aktuellt område tagits fram bland annat med projektet Climate Arena i åtanke. Liksom att förslaget till en ny översiktsplan också har tagit med ett utvecklingsområde för verksamhetsmark samt ett reviderat LIS-område. Detta är enligt kommunens uppfattning helt transparent, vilket är helt naturligt inom kommunal fysisk planering. Det är förståeligt att stora ytkrävande projekt i olika områden kan generera oro vilket kommunen har stor respekt för. Det är dock kommunens uppfattning att ett genomförande av aktuellt verksamhetsområde sammantaget är en viktig satsning för näringsliv, direkta och indirekta arbetstillfällen och kommunens utveckling i stort, med ett stort allmänintresse. Dock är det inte klart för byggnation, utan de flesta större utvecklingsområden för olika ändamål kommer att kräva en mer ingående prövning inom ramen för en detaljplaneprocess.

Området kommer vidare att benämnas Södra Viken, i stället för som tidigare Gettjärn. (I samrådsredogörelsen har vi i löptexten benämnt området Gettjärn/Södra Viken för att inte skapa förvirring kring vilket område som avses.)

Övrigt

Finansiering, medborgarinflytande likt utvecklingsinriktningens intentioner, låg lokal nytta, ökad kriminalitet, risk med försäljning om projektet inte blir av (finansiering bör säkerställas samt att det bör finnas en fond för återställande av området).

Kommunens kommentar: *Sunne kommun anser att det är av största vikt att ha en transparent och tillgänglig process för framtagande av översiktsplan och detaljplaner. Föreliggande fall är inte något undantag, det har tvärt om beretts många möjligheter till information, frågor och dialog. Att ha en öppen och transparent process betyder dock inte att varje invånare alltid kan få som de önskar, kommunen har ett ansvar att beakta många allmänna och enskilda intressen inom den fysiska planeringen, och främja en utveckling som bedöms vara långsiktigt hållbar.*

Kommunen bedömer att det finns goda möjligheter till ett genomförande av projektet, och har initierat ett detaljplanearbete för att pröva lämpligheten för detta ändamål. Det är inte kommunens skattemedel som finansierar projektets utveckling eller detaljplanearbete och utredningar, utan det görs av projektets ägare.

Sunne kommun ser inte någon utpräglad risk för ökad kriminalitet vid ett genomförande av detaljplanen. Det är dock viktigt att vid ett genomförande samverka med polisen för ökad medvetenhet kring eventuella risker.

Det är av vikt för kommunen att hushålla med kommunens skatteintäkter och genom olika avtal säkerställa att risken för det allmänna och skattekollektivet hålls på en låg nivå.

Sunne kommun och projektet Climate Arena kommer att avtala om nyttogörande bidrag till bygden, villkorat av att ett genomförande av detaljplanen kommer till stånd.

Verksamhetsmark

PRIVATPERSON 13

Avseende bristande specificitet kring framtida verksamhetsområden och behovet av långsiktigt markskydd

Till Sunne kommun,

Jag vill härmed lämna synpunkter på samrådsförslaget till ny översiktsplan för Sunne kommun 2040, med särskilt fokus på hur den hanterar framtida etablering av verksamhetsområden.

1. Översiktsplanen är otillräckligt specificerad vad gäller verksamhetsmark

Planförslaget redovisar allmänt att det finns behov av verksamhetsmark och att viss planreserv krävs. Samtidigt saknas bindande prioriteringar och underlag för vilken typ av verksamhet som avses eller vilka krav som ska ställas. Detta öppnar för godtycklig tolkning och användning av

planen som stöd för framtida exploateringar – även på platser där miljömässiga, sociala eller landskapsmässiga förutsättningar talar emot det.

En översiktsplan ska enligt plan- och bygglagen (PBL) vara vägledande och långsiktig. När formuleringar blir alltför generella och öppna skapas istället rättsosäkerhet och risk för att den används som svepskäl för beslut som inte har genomgått en fullständig lokal prövning.

2. Planens egna bakgrundsdokument motsäger det generella stödet

I den särskilda lokaliseringsstudien som bifogas översiktsplanen framgår tydligt att flera föreslagna platser för verksamhetsmark (bl.a. Sunne Nordväst) **bedöms som olämpliga** utifrån faktorer som skredrisk, friluftsliv, påverkan på landskapsbild och bristande tillgång till infrastrukturlokalisering-verksamhet.... Trots detta ges inga garantier i planen att dessa bedömningar fortsatt ska gälla, eller att de hindrar framtida exploatering.

3. Översiktsplanen får inte bli ett verktyg för framtida godtyckliga exploateringsbeslut

Vi vill därför understryka att **översiktsplanen inte får användas som en dörröppnare för framtida tillfälliga, kortsiktiga eller impulsiva beslut**. Beslut som riskerar att oåterkalleligt förändra viktiga naturmiljöer, boendemiljöer eller kulturmiljöer måste alltid föregås av fullständiga miljöbedömningar, lokal dialog och demokratiska beslutsprocesser.

4. Vikten av långsiktig hushållning och försiktighetsprincipen

Det måste finnas tydliga incitament och säkerhetsmekanismer i översiktsplanen som **skyddar våra marker från tillfälliga, impulsiva beslut som kan förstöra eller radikalt förändra förutsättningarna för miljö, landskap och samhälle – och därmed även villkoren för kommande generationer**. Försiktighetsprincipen enligt miljöbalken måste väga tungt i

översiktsplanens strategiska prioriteringar. Det handlar om att säkerställa att utveckling sker på rätt plats, vid rätt tidpunkt och utifrån ett hållbart och långsiktigt helhetsperspektiv.

Sammanfattningsvis begär jag:

- Att Sunne kommun redovisar vilka områden som är aktuella för verksamhetsmark och i varje enskilt fall ger en välgrundad motivering till varför platsen bedöms som lämplig, med beaktande av miljöpåverkan, landskapsbild, infrastrukturförutsättningar, närhet till befintlig bebyggelse samt genom att identifiera och redovisa eventuella konflikter med både befintliga och potentiella framtida allmänna intressen.
- Att det skrivs in ett klargörande i översiktsplanen om att varje framtida exploatering kräver särskild prövning och kan inte härledas direkt ur denna översiktsplan.
- Att planens vägledande karaktär inte får tolkas som ett förhandsmedgivande för framtida markexploatering utan att ny, platsanpassad utredning alltid krävs.
- Att särskild hänsyn tas till miljömässiga, kulturella och landskapsmässiga värden i varje

enskilt fall, och att försiktighetsprincipen och barn- och framtidsperspektivet får ett tydligt genomslag.

PRIVATPERSON 23

Hei!

Bifogat är min inlägga till samråd på ny översiktsplan.

Utifrån vad som på sistone har kommunicerats om projektet Climate Arena (jämfört med vad som tidigare har kommunicerats) måste man nu ställa sig kritisk till projektet.

Jag ställer mig dock mer kritisk till utpekandet av LiS-området (10-20 bostadstomter) längs mellersta Lersjöns västra strand. Ett argument som jag inte tar upp i bifogad pdf är att det faktum att det är allt för många och utspridda LiS-områden får effekten att det blir lite incitament till att utveckla var och ett av dem. De områden som är tänkta för permanenta bostadshus i områden som inte ligger nära orter med samhällsservice bör därför utgå. Om områdena blir färre, blir de mer attraktiva och det blir mer lönsamt att utveckla dem för fastighetsägarna. Det har skett väldigt lite exploatering på de områden som pekades ut 2011.

Man kan därför undra varför fler områden skulle pekas ut 2020-2021. När behovet uppenbarligen inte finns. Först när de befintliga utpekade områdena har byggts ut torde behovet av ytterligare områden uppstå.

Det är också väldigt viktigt för hur lokalborna upplever Climate-Arena-projektet att påverkan på närmiljön och landskapsbilden begränsas. Av den anledningen borde också LiS-utpekandet utgå, så att landskapsbilden från Lersjön i minst möjlig grad förändras..

PRIVATPERSON 23

Hej!

Jag har ytterligare ett inspel till översiktsplanen.

Jag har nu läst Plan-PM – Detaljplan för Climate Arena. Där skrivs några väldigt intressanta meningar:

"I ett tematiskt tillägg till Sunne översiktsplan för LIS – landsbygdsutveckling i strandnäralägen (antagen 2020) finns LIS-område utpekade i tre delområden. Strandskyddet är 100 meter. Etableringen av Climate Arenas anläggning fanns med i planeringen under framtagandet av det tematiska tillägget till översiktsplanen och har gjort att LIS-område norr tagits med, med inriktning bostads- och näringsändamål, omfattande del av aktuell fastighet. Anläggningen Climate Arena kan komma att delvis inrymmas i den norra delen av LIS-området.

Planförslaget bedöms därmed ha stöd i gällande översiktsplan."

Man kunde i LiS-planen ana att LiS-området Norra var utpekade enbart för att möjliggöra Climate Arena. Men det var inte angivet som syfte i LiS-planen. Här står dock detta svart på vitt. Teksten ovan säger två saker:

1: Att Climate Arena projektet var anledningen till att Norra LiS-området pekades ut.

2: Att det faktum att området är Lis-Utpekade gör att detaljplanarbetet anses ha stöd i gällande översiktsplan.

Angående 1:

...så strider detta mot alla grundläggande principer för Lis-utpekanden.

Läs följande från naturvårdsverket:

"Vad innebär åtgärder som främjar landsbygdsutvecklingen?

Med åtgärder som främjar landsbygdsutvecklingen avses bland annat åtgärder som långsiktigt kan ge positiva sysselsättningseffekter och som kan bidra till att upprätthålla serviceunderlaget på landsbygden. Det kan vara mindre anläggningar för turism, näringsverksamhet eller föreningsliv där tillgång till stränder är en förutsättning eller åtminstone en avsevärd fördel.

Exempel på åtgärder är:

Campingstugor

Kanotuthyrning

Strandcafé

Försäljning av fiskprodukter

Klubblokaler

Scoutverksamhet

Det kan även vara områden för permanent- och fritidsboende i syfte att upprätthålla ett underlag för kommersiell och offentlig service (prop. 2008/09:119 s. 64, s. 107)."

Climate Arenas verksamhet faller på inget sätt in under den sorts verksamhet som åsyftas och har på inget sätt behov för strandnära läge. LiS-utpekandet är av denna orsak fullständigt felaktigt och måste tas bort från översiktsplanen. Climate Arena har kommunicerat att de planerar tillfälliga boenden i LiS-området. Också detta faller helt ur ramen. Tillfälliga bostäder bidrar på intet sätt att upprätthålla samhällsservicen. De tillfälliga bostäderna behöver heller på intet sätt ett strandnära läge för att fungera i förhållande till den planlagda verksamheten. ÄR DET DENNA TYP AV BOSTÄDER OCH VERKSAMHET SOM LIGGER TILL GRUND FÖR LISUTPEKANDET ÄR DET UTEN TVIVEL FULLSTÄNDIGT FELAKTIGT OCH MÅSTE FÖRKASTAS!

Angående 2:

...så är det tydligt att detaljplanearbetet har startat på helt felaktig grund. Detaljplanearbetet startar då det anses ha stöd i översiktsplanen (det tematiska tillägget) som pekar ut ett LiSområde för 10-20 bostadstomter nära den tänkta lokaliseringen. När dels LiS-utpekandet i sig är helt felaktigt och den huvudsakliga verksamhetens anknytning till LiS-området (i utpekandet) är väldigt svag. Är självklart också denna grundförutsättning mycket svag. Detaljplanen kan inte på något sätt anses ha stöd i översiktsplanen och LIS-utpekandet. I så fall skulle LIS-planen tydlig ha angett Climate Arena som syfte och motiverat varför Climate Arena behöver tillgång till ett LISområde. Men detta finns inte med.

Mer angående Climate Arenas egna kommunikation som nu har placerat ett antall tillfälliga boenden för tillrest personal i LiS-området.

Detta måste anses helt bryta mot intentionerna i LIS-Föreskrifterna. Då handlar det på inget sätt om attraktiva boenden (permanent- eller fritids) eller om verksamhet för turism o.l. Det handlar bara om ren industriverksamhet med anknutna tillfälliga boenden. Sådan verksamhet ska på inget sätt kräva ett LIS-utpekande. Igen: Ta bort LiS-området ur översiktsplanen och arbeta vidare med Climate Arena separat.

Bifogat är min inlägga till samråd på ny översiktsplan.

PRIVATPERSON 24

Inlägga i samråd för ny översiktsplan i Sunne Kommun 2025.

Jag ställer mig kritisk till översiktsplanens delar gällande ny verksamhetsmark på kommunens fastighet väster om Södra viken och Lersjön. Jag ställer mig också mycket kritisk till LiS utpekandet av hela den västra stranden av Mellersta Lersjön.

LiS-område Mellersta Lersjön. (20 Södra viken – Norra delen)

Utpekandet av LiS-området framstår närmast ha skett som en följd av Climate-Arena-projektet och som en del i att kunna legitimera det projektet. Att området är LiS-utpekadt nämns som en positiv premiss i översiktsplanen och läggs delvis till grund för att fastighetens bruk ska ändras från skogsbruk till industri. Jag ställer mig dock mycket kritisk till LiS-utpekandet av orsaker som till största delen är orelaterade till Climate Arena. Det ursprungliga LiS utpekandet är väldigt tveksamt av följande orsaker:

1. I det tematiska tillägget till gällande översiktsplan (LiS-utpekandet) nämns: ” Syftet med LIS-området är att stödja den satsning som kommunen gör på Södra Viken och gymnasieskolans fortsatta utveckling.” ” Utbyggnad inom området bedöms kunna bidra till en förstärkning av serviceunderlaget till Södra Viken och möjliggöra en utveckling av området kopplat till skolan.” Men det nämns också att LiS-området bedöms rymma 10-20 bostadstomter. Hur 10-20 bostadstomter ska stärka Södra viken Skolan saknar förklaring (och det finns naturligtvis ingen rimlig förklaring till det). Södra Vikens serviceunderlag är självklart helt orelaterat till hur många villor det ligger långa Lersjön.

D.v.s. att LiS-utpekandet i sig vilar på väldigt oklart syfte og oklar grund. Det viktigaste här är dock att LiS-utpekandet strider mot grundprinciperna för LiS. Enligt gällande riktlinjer ska LIS-områden ligga i *anslutning till befintlig bebyggelse eller anläggningar* och syfta till landsbygdsutveckling kopplad till *turism och friluftsliv*. Innebörden är att exploatering av det strandnära läget långsiktigt ska bidra till positiva sysselsättningseffekter eller ökat serviceunderlag på landsbygden. Här finns ingen samhällsservice som på något sätt kan plocka upp ett

ökat serviceunderlag. Lersjöns östra strand är ett enhetligt obrutet skogsområde utan bebyggelse. Bebyggelsen är koncentrerad till Södra Viken i söder och Norra viken i Norr. Det finns ingen tydlig bild av vilka verksamheter som kan främja turism i den aktuella strandzonen. Och det finns ingen som helst koppling mellan ökat antal bostäder och ökad lokal service som också är en grundtanke i LiS. Att peka ut området för 10-20 bostadstomter har alltså ingen som helst koppling till det uttalade syftet (utveckling av Södra viken Skolan), eller till grundprinciperna i LiS. Kommunen skriver själv i planen: ”Den markanvändning som kan komma i fråga är bostäder eller verksamheter med anknytning till i första hand turism och friluftsliv. Områdena ska ligga i anslutning till befintlig bebyggelse eller befintliga anläggningar. Exploateringen bör bidra till att stödja service på landsbygden.” Bostäder vid gettjärn som helt saknar samhällsservice faller inte in under detta. Det gör inte heller Climate Arena (industri, inte turism/friluftsliv). Utpekandet av Mellersta Lersjön vilar alltså på ingen faktisk riktig grund sett till kommunens egna uttryckta syfte eller grundprinciperna i LiS. Bostadstomter vid Lersjön tillför ingenting till Climate Arena, och utveckling av stranden rimmar inte med intentionen som nämns i LiS-utpekandet.

2. Bostadsmarknadsanalys. I den regionala bostadsmarknadsanalysen för 2023 anges att det i hälften av kommunerna råder balans på bostadsmarknaden, däribland Sunne kommun som dock har ett under- skott i centralorten. I den kommunala bostadsmarknadsanalysen är slutsatsen densamma. D.v.s. att det inte föreligger ett stort behov eller efterfrågan på bostäder ut på landsbygden i kommunen. Det stora antalet LiS-utpekanden som gjorts är därför väldigt överdimensionerat sett till behovet. LiS-utpekandena bör därför anpassas till de områden som ligger närmare Sunne och som redan innehåller bebyggelse. Att peka ut ett område för utveckling relativt långt från Sunne centrum. I närheten av Gettjärn, där det varken finns skola, affär eller annan samhällsservice är högst tveksamt. Om det med syftet att få till stånd attraktiva bostadstomter i kommunen (på landsbygden) ska göras LiS-utpekanden bör områdena nära kyrkbyarna (där det finns samhällsservice) prioriteras. För att på detta sätt koncentrera nybyggnationen och stärka den redan hotade samhällsservicen på de orterna. Att ha för många utpekade LiS-områden kan möjliggöra att nybyggnation sprids på områdena på ett inte önskvärt sätt. Detta strider också mot en av grundprinciperna i LiS, nämligen att bebyggelse i LiS-områden ska hållas samman och ligga nära befintlig bebyggelse. Syftet med LiS är att skapa småskaliga möjligheter att bygga i strandnära lägen där det finns behov. För det aktuella området kan man varken peka på ett behov eller någon form av tänkbar verksamhetsutveckling.

3. Syftet med LIS-områden är att långsiktigt stimulera utvecklingen av landsbygden i områden med god tillgång till stränder så att byggnation kan ske utan att strandskyddets syften åsidosätts. I översiktsplan och LiS-dokumentet har allmänhetens tillgång till stranden diskuterats. ”Påverkan utifrån strandskyddets syften bedöms dock minska utifrån att det redan idag går en bilväg mellan skogsområdet och strandkanten.” Även om vägen (Lv888) ligger mellan strand och planerat LIS-område, har den liten betydelse för naturvärden (t.ex. fågelliv) i strandzonen. Att exploatera hela den västra stranden för bostäder skulle ha en väldigt negativ påverkan på fågellivet och friluftslivet. Mellersta Lersjön är t.ex. en väldigt populär sjö för skridskoåkning vintertid (då den fryser tidigt och ligger länge). Detta friluftsliv skulle i praktiken upphöra om det byggdes 20 villor. Att exploatera hela den västra stranden för bostadsbyggande skulle självklart också leda till en upplevd mindre tillgänglighet till själva stranden nedanför vägen, även om den lämnas. Det är stor skillnad att gå ner från vägen och ta ett bad när det bara är skog ovanför vägen, än om det skulle ligga villor längs hela vägen. Ett LiS område ska vara av ett sådant slag och har en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt. Detta rimmar nuvarande utpekande mycket illa med.

4. Runt Mellersta Lersjön är det idag två områden med gammalt kulturlandskap med ett

fåtal gårdar (Norra viken på nordvästra sidan och Sundstorp på östra sidan). Det är också ett etablerat kulturlandskap vid södra viken. Utöver detta är det två villor som kan anses ligga utanför det etablerade kulturlandskapet samt. 1 sommarstuga. Att utöka antalet villor utanför det etablerade kulturlandskapet från 2-3 till 23 är ganska extremt. Den existerande landskapsbilden runt sjön ger en väldigt harmonisk blandning av äldre kulturlandskap och obrutna skogspartier. Att etablera 10-20 bostäder vid västra sidan skulle helt förstöra denna landskapsbild. Återigen, det råder väldigt liten koppling mellan LiS-utpekandet och grundprinciperna i LiS. Detta belyser att LiS-utpekandena i kommunen bör begränsas till områdena närmare Sunne och kyrkbyarna. Och framför allt till områden där det redan finns bebyggelse.

5. LiS-utpekandet ska vara helt orelaterat till Climate Arena och industriområdet. Det framstår nu ha gjorts för att delvis kunna möjliggöra Climate Arena. En viktig vision och grundförutsättning som tydligt har kommunicerats är att Climate Arena ska påverka landskapsbilden i minst möjlig grad. The Plus i Magnor och skidtunneln i Torsby har nämnts som exempel. Det är utifrån detta och anläggningens nu planerade storlek mycket viktigt att landskapsbilden inte påverkas negativt mer än nödvändigt. Framförallt från Gettjärn och från Mellersta Lersjön. Bostäder längs Lersjöns västra sida är på intet sätt en nödvändighet för Climate Arena och bör absolut i största grad undvikas. Det lokala motståndet mot Climate Arena skulle kunna vara mindre om man undviker att dessutom förstöra landskapsbilden från Lersjön. Det framstår som ren idioti att tänka tvärtom. Att Climate Arena och dess byggnader ska bli synliga från Lersjön. Nej ska Climate Arena realiseras måste det läggas ännu större fokus på att behålla landskapsbilden från Lersjön i störst möjlig grad.

6. Som grund för de ursprungliga utpekandena som gjordes i kommunen genomfördes Också en detaljerad inventering (Strandinventering inom områden för landsbygdsutveckling i Sunne kommun 2011-05-03). Jag har inte kunnat finna tecken på att någon inventering gjordes inför utpekandet av Mellersta Lersjön. Utpekandet framstår därför att vila på en ännu svagare grund. Utpekandet ska inte bara kunna vila på ett generellt bostadsbehov i kommunen som stort och ett specifikt behov att möjliggöra Climate Arena. Det måste baseras på behovet av bostäder och turismutveckling vid det aktuella området och ställas mot de värden som går förlorade vid att strandskyddet inte respekteras.

7. Kommunen skriver självt att: ”Ett grundläggande kriterium för val av område har varit att det genom sitt läge bedömts vara attraktivt för någon form av utvecklande etablering. [...] krävs därför att den nya bebyggelsen eller anläggningen underordnas landskapet och utformas i likhet med befintlig bebyggelse. Detta är på intet sätt tagit i beaktning i det aktuella utpekandet. Likheten med befintlig bebyggelse blir obefintlig (undantaget en villa som ligger på liknande sätt uppe mot Norra viken). 20 villatomter längs hela västra strenden kommer på intet sätt underordna sig landskapet.

8. Lis-utpekandet säger ”Etablering av anläggningen Climate arena utreds i LIS-områdets närhet, vilket kan komma att påverka förutsättningarna i det norra LIS-området. Inför etablering av verksamheter eller bostäder i det norra området behöver förutsättningarna undersökas närmare.” Utifrån detta anser jag att LiS-utpekandet bör upphävas till det att den slutliga utformningen av Climate Arena projektet är känd. Det blir väldigt speciellt att peka ut ett område för 20 st villatomter. Så råkar det plötsligt bli en ännu större industribyggnad bakom dem. LiS-utpekande och exploatering av Lersjönsstrand bör vänta helt tills att det mycket osäkra projektet Climate Arena är genomfört eller avslutat.

9. MKB till LiS-utpekandena säger: ”Sammanfattningsvis bedöms planalternativet ge minst miljöpåverkan även om utpekandet av LIS-områden kan komma att innebära viss påverkan på lokala natur- och kulturvärden. Risken ökar om de riktlinjer för utformning som presenteras i planen inte följs.” Detta anser jag vara väldigt tydligt. Riktlinjerna för utpekande och utformning har inte följts.

10. I LiS-planen är Länsstyrelsens synpunkter på olika områden redovisade. Men inget är redovisat på området vid Mellersta Lersjön. Utifrån de synpunkter som har getts på området Bräckan anses också mellersta Lersjön vara olämpligt. ”Länsstyrelsen

Värmland bedömde i sitt granskningsyttrande att LIS-området borde utgå. Detta med hänvisning till avståndet till service och förekomsten av naturvärden. Kommunen bedömer att LIS-området tydligt bidrar till landsbygdsutveckling genom närheten till Södra Viken, och att en utveckling inom området även kan bidra till att stärka underlaget till Sunne tätort.” Dessa argument är inte reella öht. Underlaget till Sunne tätort stärks med bostäder i Sunne tätort. Södra viken vinner i praktiken ingenting på fler närliggande bostäder.

Utifrån ovanstående anser jag att LiS-utpekandet av västra stranden av Lersjön ska utgå ur översiktsplanen. LIS-områden ska vara väl avvägda, begränsade och preciserade. Det får inte vara generella stora områden. LIS-områden ska följaktligen endast utgöra en begränsad del av kommunens totala strandskyddsområden med hänsyn både till friluftsliv och växt- och djurliv. Om behovet av landsbygdsutveckling kan tillgodoses inom flera olika områden, bör de områden väljas där inverkan på strandskyddet bedöms bli minst. Utifrån detta anser jag att det måste analyseras vilka av de redan gjorda LiS-områdena som har bäst förutsättningar för behovsstyrd utveckling och att övriga områden ska tas bort. Men framförallt att området på västra sidan av mellersta Lersjön ska tas bort ur planen. Om det inte tas bort helt, ska det i alla fall avgränsas och beskrivas mycket tydligare. Som det är nu (20 bostadstomter längs hela den västra sidan) är det helt enkelt inte acceptabelt.

Här skal också sägas att MKB för LiS-utpekandena är på mindre än 1 A4-sida (för hela kommunens LiS-områden). Detta är högst anmärkningsvärt. Det måste göras en utförligare analys av varje enskilt område, men framförallt för de områden där det inte finns befintlig bebyggelse. Att basera en så stor förändring av stranden på en så tunn analys är orimligt och rättsosäkert.

Kommunen bör i arbetet med LiS definiera hur man ser på bebyggelsestrycket i kommunen och i de aktuella områdena. (Behovet och trycket i Gettjärn med omnejd är mycket litet). Kommunen bör efter att ha tagit fram potentiella LIS-områden göra en analys för att säkerställa att tillgången på stränder för allmänheten och goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten kan säkerställas även med de utpekade LIS-områdena. (Högst tveksamt om detta är ivarataget med nuvarande utpekande). Analysen kan också utgöra grund för en prioritering mellan LIS-områden för att välja de där inverkan på strandskyddets syften bedöms bli minst (detta är viktigt och lyser helt med sin frånvaro i kommunens dokument som beskriver LiS-områdena). Motiven till varför ett LIS-område pekas ut ska tydligt redovisas (Motiv är redovisade, men de stämmer inte med den exploatering som beskrivs och är helt orelaterade till behov, då inget konkret behov är redovisat eller kan redovisas).

Det saknas både **befintlig bebyggelse, lokal efterfrågan** och **turismanknytning** – de faktorer som LIS egentligen ska grunda sig i. Denna feltolkning urholkar förtroendet för hela LiS-planen men utpekandet vid Mellersta Lersjön i synnerhet.

I det strandskyddade området tillåts ny bebyggelse eller nya anläggningar bara om det finns särskilda skäl. Dessa skäl är angivna i miljöbalken. Ett sådant skäl är att området i översiktsplanen anges som lämpligt för landsbygdsutveckling. Jag argumenterar mot bakgrund av detta för att det utpekade LiS-området tas bort från ny översiktsplan.

Som jag ser det är det två kontroversiella ändringar som kommunen föreslår. Det ena är industribyggnation på kommunens fastighet. Det andra är bostadsbyggande längs Lersjöns västra strand. Jag är av åsikten att utbyggnationen av industri skulle tjäna på att Lersjöns västra strand inte också byggs ut. Om Lersjöns goda friluftsliv och landskapbild i alla riktningar kan behållas samtidigt som Climate Arena etableras hade det varit mycket positivt.

Verksamhetsmark mellan Lersjön och Gettjärn

Jag ställer mig i utgångspunkten väldigt kritisk till att fastigheten mellan Lersjön och Gettjärn ska omdefinieras till industrimark. Jag vill lyfta följande argument mot detta:

1. Det framstår som att marken har valts enbart p.g.a. att den råkar ägas av kommunen. Inte för att den har andra beskafterheter som lämpar sig väl för industrietablering (bristande infrastruktur, långt avstånd till E45). I översiktsplanen anges att verksamhetsmark ska *lokaliseras nära större kommunikationsleder och tätorter*, t.ex. vid Holmby eller längs E45. Gettjärn och området vid Lersjön saknar all form av nödvändig infrastruktur och är varken tätortsnära eller strategiskt placerade för logistik. Det finns ingen eller liten synergieffekt med att placera industrier nära Gettjärn, Södra viken och Lersjön.
2. Climate Arena kräver att stora skogsområden exploateras, vilket står i direkt konflikt med miljöbalkens krav på att skogsmark ska skyddas från åtgärder som kan försvåra skogsbruk. Det handlar om 200 hektar mark, vilket motsvarar en massiv förändring av

landskapet. Under årets gång har illustrationerna och projektets utformning ändrats markant. Från början hette det att det skulle vara biltunnlar under terräng som inte skulle märkas alls i några riktningar. Senaste illustrationerna visar enorma industrihallar på flera 10.000-tals m². Markutnyttjandet framstår som extremt och det är liten sannolikhet för att den nu tänkta etableringen inte kommer ha en massiv miljömässig påverkan på den lokala närmiljön.

3. Vad händer med marken om Climate Arena inte blir av? Kommer det då helt andra industrier? Det bör preciseras att den tänkta markanvändningen är knutet till det specifika behovet som Climate Arena har. Det står att markanvändningen ska vara för fordonstest och det är bra. Men detta bör preciseras och avgränsas ytterligare sett till områdets storlek. För att säkerställa att marken senare inte tas i bruk för annan industri som hade varit bättre att lokalisera någon annanstans.

4. Utpekandet av området grundas i bedömningen: ”Området bedöms lämpligt för ny verksamhetsmark då det är ett sammanhängande stort område och relativt få närboende samt liten påverkan på landskapsbilden.” Detta är viktigt! Om LiS-utpekandet ska behållas kan det finnas 20 villor till som ogiltigförklarar denna bedömning. Att det skulle ha liten påverkan på landskapsbilden är inte en sanning per se. Det är något som måste ivaratas akkativt. Ser man till anläggningens nu tänkta storlek är det extremt viktigt att påverkan på landskapsbilden minimeras i störst möjlig grad. D.v.s. att det måste begränsas så att det inte blir synligt från Lersjöns östra sida (Där landskapsbilden är störst). Detta är också ett argument för att upphäva LiS-området. Översiktsplanen anger liten påverkan på landskapsbilden som argument för att området är lämpligt för verksamhetsmark. Då är det viktigt att den tanken också genomsyrar detaljplanen och projektet. Dvs att landskapsbilden i störst möjlig grad behålls från Gettjärn och Lersjön.

5. Risk för låg lokal nytta. Anläggningen väntas ge några få lokala arbetstillfällen. Man kan fråga sig vad Sunne Kommun egentligen vinner på projektet. Det verkar som att man är beredd att gå väldigt långt för några få arbetstillfällen. Men i slutändan kan arbetstillfällena mycket väl hamna på folk från andra kommuner som som skattar i sin hemkommun. Climate Arena är dessutom sannolikt registrerad på annan ort, vilket innebär att skatteintäkterna inte kommer Sunne till del. Hela projektet framstår på många sätt så odefinierat och osäkert att det i sig inte borde föranleda ändring i översiktsplanen. Sannolikheten att Climate Arena faktiskt blir av framstår som väldigt låg och då står kommunen där med en definerad industrifastighet och kostnader som på något sätt ska tas igen. Då ligger det nära till hands att erbjuda fastigheten till andra exploatörer som ger ännu mindre lokal nytta på sikt. Projektet lovar samhällsnytta – men saknar faktisk bäring. Det utlovas arbetstillfällen och regional utveckling, men:

1. Climate Arena kommer sannolikt inte bidra med lokala skatteintäkter
2. Arbetstillfällen går troligen till personer utanför kommunen
3. Verksamhetens karaktär genererar få eller inga ringar på vattnet i övrigt lokalt näringsliv

4. Det finns ingen plan för hur Sunne som kommun faktiskt drar nytta av projektet – endast att man ska bära kostnader och risk.

6. Projektet är isolerat och har ingen koppling till befintlig industri eller utbildningsmiljöer.

Det finns inget synergi-syfte med att lägga ett teknik- eller industriområde just här – till skillnad från andra orter som har industriell närvaro eller forskning.

7. Översiktsplanen har utformats på ett sätt som tydligt gynnar etableringen av Climate Arena, snarare än att ge en balanserad helhetsbild. Genom att hänvisa till otydliga drivkrafter och hänga upp planen på ett mycket osäkert projekt – "utveckling där drivkrafter finns" – flyttas fokus från strategisk planering till att i praktiken legitimera privata initiativ utan att väga in deras verkliga negativa konsekvenser.

8. Brist på konsekvensanalys i proportion till projektets omfattning. Det saknas en **grundlig konsekvensanalys** som motsvarar omfattningen av det mark- och naturingrepp som föreslås. Varken de miljömässiga eller ekonomiska följderna är utredda. Avverkning av 200 hektar skog med stor påverkan på landskapsbild och ekosystem. Stort framtida krav på kommunal administration, planarbete och eventuell driftstillsyn. En sådan etablering kräver ett tydligt underlag med kostnads-nyttoanalys – något som helt lyser med sin frånvaro. Climate Arena framstår som ett osäkert prestigeprojekt som riskerar att dränera kommunala resurser

9. Översiktsplanen framstår som en efterhandskonstruktion. Det verkar som att detaljplanearbetet går före översiktsplanen vad gäller den aktuella fastigheten. Att det detaljplaneras på en fastighet med en mycket omfattande ändring av användning utan att användningen öht nämns i översiktsplanen innebär ett demokratiskt problem, då invånare inte kan fatta sina beslut om var de ska bo och verka på ett förnuftigt sätt. Man ska kunna lita på att gällande översiktsplan ger en någorlunda god bild av tänkt markanvändning. Så är inte fallet här. Och LiS-utpekandet avhjälpas inte detta på något sätt då projektet självklart har noll att göra med LiS.

10. I översiktsplanen beskrivs befintlig verksamhetsmark i kommunen (totalt i underkant av 200 ha). Man avser med planen alltså att nästan dubbla den totala verksamhetsmarken i kommunen och samtidigt lokalisera den nya verksamhetsmarken till en fastighet helt intill en landbygdsby och en populär sjö för friluftsliv. Miljökonsekvensbeskrivningen av detta står inte i närheten av proportion till omfattningen av ändringen. Det borde finnas med en beskrivning i planen om varför tidigare utpekad verksamhetsmark inte kan fylla behovet och varför annan ev. Mark i kommunen (som inte ägs av kommunen) inte är bättre lämpad.

11. Det framstår som att lokaliseringen av den nya verksamhetsmarken på kommunens fastighet längs lersjön endast ha gjorts för att kommunen råkar äga den aktuella marken.

12. Projektet är stort, komplext och i grunden privat initierat. Ändå tar kommunen på sig att möjliggöra det genom planarbete, vägutbyggnad, dispenshantering och markanvisning – utan att det finns någon garanti för att det ens blir av eller ger resultat. Det är ett chansartat prestigeprojekt som riskerar att:

- Dränera både ekonomiska och personella resurser
- Skapa polarisering och misstro bland medborgare
- Lämna efter sig permanenta skador på landskapsbild och rekreativvärden

13. Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) är oförsvarbart otillräcklig. Det är en allvarlig brist för ett projekt som innebär storskalig exploatering av tidigare obruten skogsmark. MKBn för översiktsplanen behandlar det nye utpekade industriområdet på 200 ha i väldigt liten grad. En så stor förändring av ett så stort markområde borde kräva en mycket omfattande MKB redan på översiktsplan-stadiet. Den behandlar nu inte specifikt det planerade industriområdet vid Gettjärn/Lersjön, och analyserar inte:

- Friluftslivets värde
- Ingrepp i skogsbruk och biologisk mångfald
- Alternativa lokaliseringar

14. Planen säger att: "I utvecklingsinriktningens utpekade landsbygdsområden förväntas inte en lika hög grad av nybyggnation." Detta är helt felaktigt. Den absolut största nybyggnationen i kommunens historia kan ske på den utpekade verksamhetsmarken." I

översiktsplanen har nya områden för verksamhetsmark pekats ut väster om Fryken, främst längs E45.” Detta stämmer inte heller. Det största utpekandet är med råge det i Gettjärn. ” I framtidens Sunne nordväst har nya verksamheter och arbetsplatser växt fram i de södra delarna till följd av Climate Arena. I Stöpafor och Gettjärnsområdet har det tillkommit fler bostäder vilket bland annat har inneburit att äldre har lättare att bo kvar i bygden.” Det finns ingenting i kommunens bostadsanalys som pekar på att äldre Gettjärnsbor har behov för fler bostäder. 15. Planen säger: ”Kommunens förhållningsätt till bebyggelseutvecklingen är att invånarnas vilja ska styra var utveckling sker, och den offentliga styrningen ska vara liten i detta avseende.” Detta rimmar illa med utvecklingen av Climate-Arena projektet. Det är helt och hållet utomsocknes företagare och kommunen som har styrt projektet till den aktuella fastigheten. Det är inte kommuninvånarna själva och gettjärnsborna i synnerhet som driver på för projektet. I grund och botten är jag mycket kritisk till utpekandet av området mellan Gettjärn och Lersjön som verksamhetsmark. Har förhoppningar om att kommunen kommer på bättre tankar och inser riskerna och de negativa konsekvenserna av projektet. Men det viktigaste anser jag vara att landskapbildningen från Lersjön försvaras i största möjliga grad. D.v.s. att det är av större vikt att upphäva LiS-området, än att stoppa industrin (förutsatt att industrin respekterar landskapbildningen).
PRIVATPERSON 32 Vi skall lämna synpunkter på till förslag om översiktsplan för Climate Arena. Vi,xx och xx är närmaste grannar och är bekymrade. Vi är oroliga över vårt framtida liv framöver. Vi funderar mycket på vatten, då vi tar emot allt ytvatten som kommer från den tilltänkta Climate arena platsen. Nu finns ju skog mm som tar en hel del vatten, vilket inte finns sen. Redan nu är det blött här, pga att det kommer så mycket vatten. Det är talat om dammar, men dammar är inte 100% säkra. De blir fulla. Vi har hästar som dels tränas där arenan skall ligga, och även funderingar på om vi kan ha dom kvar under byggtiden med det stress och ljud som kommer att bli. Jag är ganska säker på att det inte går. Vi kommer att under några år få leva med en byggarbetsplats som närmsta granne. Hur ska vi orka? Vi funderar även på vad vår gård blir värd, som granne med en 200 ha stor anläggning. Vi är också oroliga för vägen 888, med en enorm arbetsplatstrafik under uppbyggnaden. Vi förstår att ni inte tar hänsyn till sådana mänskliga aspekter när ni gör översiktsplan, men vi vill iallafall lägga fram våra synpunkter.
PRIVATPERSON 33 Jag tycker att det är mycket positivt om det går att få till en biltestanläggning i Gettjärn. Vad som är viktigt för mig är att området blir fortsatt öppet och ersättningsvägar byggs för stigar och vägar som försvinner när arenan byggs. Det är också viktigt att kommunen försäkras sig om att i det fall byggnation av anläggningen påbörjas så ska det finnas finansiering hela vägen till en färdig anläggning. Som säkerhet kan en fond upprättas för återställande av området om pengarna skulle sina. Fonden kan sedan återgå till exploitören när anläggningen är i full drift. Det vore hemskt om skog fälldes markarbeten påbörjades och att projektet sedan abandoneras och blir en stor kostnad för kommunen. Jag är mycket positiv till anläggningen men ser finansieringen som den största risken. I Säfle har man ju gjort stora markarbeten inför fiskodlingen men pengarna är ju inte på plats.
PRIVATPERSON 34 och 35

Synpunkter (yttrande) på Översiktsplanen

Gäthärde Getthjärn 3.1 ang. Klimates årens

är bedömning: Lämpligt för ny verksamhetsmark då det är sammanhängande stort område, relativt få närboende samt liten påverkan på landskapsbilden.

Sammanhängande stort område för det är det hela 180 ha skall bebyggas, relativt få närboende, vi är många som blir berörda bara i Getthjärns by ?? sedan.

återk. i mail ombestämmer

- Stor påverkan på Landskaps bilden, det skall byggas, sprängas, 9 stora byggnader skall uppföras m.m., jag tycker verkligen att påverkan blir ~~stor~~ katastrof, i detta vackra skogslandskap (som numera är skövlat)

Sedan undrar jag över alla vattendrag framförallt ytan men även under jord. Vi har ju en bergskam, högt läge, det rinner, dränerar mycket vatten ner mot söder där bl.a. Bobergsmossen ligger (på andra sidan vägen) då företaget också skall samlas regnvatten till verksamheten, och det skall sprängas blir det kanske inte så mycket tillrinning till Mossen o. även översvämningssmarken i Getthjärn själva tjärnet som även går runt ~~in~~ framför byn under bron o. Norr mot Klättermysvägen, det är en lång sträcka ett par km med våtmark där många häckande fåglar håller till Rofsvipor, Beckariner, Änder, Trenor, Svanar. Stort Naturvärde o. en kolsänka som är betydande.

Det är viktigt att bergryggen o. avrinningen fungerar så har vi Getthjärns Klätten vårt Naturreservat med Guckusströmmen som bara finns på något mer ställe i Sverige (Kinnekulle) sällsynta fjärlararter som pollinerar den.

- Lokaliseringen totalt fel. Bygg på ett industriområde istället ex. Holmsby nära 45:an. el Hjälplog.
- Mycket få arbetstillfällen kommer att skapas. Men vi mister nog S. Viken skolan o. alla de jobb arbetslöshetsbussens huset har vi väl redan förlorat... Vi förlorar stora Naturvärden här, det är mycket gamla vägar i området. Gravkullen, Lämninga. av gamla bostäder, Det har också varit ett rikt djurliv i området.

Öfverkommer med uppg. om bostäder m.m. i en bilaga via mail.

PRIVATPERSON 36

KLAGAN.

Klagan gällande planerat uppförande av en biltestanläggning, Climate Arena, på fastigheten Södra Viken 1:8.

Byggandet av en biltestanläggning på Södra Vikens hemskog, Södra Viken 1:8, kommer att få stora konsekvenser framförallt för den skogliga utbildningen, men även för folket i bygden.

Södra Vikens hemskog har alltsedan verksamheten startade i slutet på 40-talet haft stor betydelse i den skogliga undervisningen. Allt finns dessutom inom rimligt avstånd, transportmedel behöver inte användas vid varje tillfälle. Mindre utsläpp! Den lilla remsa, 14 ha, som man säger skall bli kvar täcker inte tillnärmelsevis in det behov som utbildningen har. Ett bevis på hur stor okunskap om utbildningens upplägg och innehåll som tycks råda.

Utöver det rent skogliga så tillkommer det kulturella och historiska genom de skogskojar från olika tidsepoker, som under 80-90-tal byggdes upp av olika timringskurser, och som speglar hur man levde i skogen förr. Även det kulturella har ett högt värde idag och i framtiden.

Området har, och har haft stor betydelse för människors naturupplevelser och rekreation. Södra Viken 1:8 är ett stort frilufts- och rekreationsområde med många fina stigar, som ger goda träningsmöjligheter för eleverna på skolan samt personal och inte minst bygdens folk. Det finns inom området utflyktspunkter som är populära besöksmål, exempelvis Ugglefallen och Gravkullen. Gamla landsvägen Sunne-Gräsmark som passerar genom området, en gammal kulturbärare. Försvinner helt.

I översiktsplanen säger kommunen själva att: Citat.

Skogsbruket har en grundläggande betydelse för kommunens näringsliv, både för syssel- sättning och ekonomi

Sunne har stora värden att bevara i form av natur, kultur och landskapsbild.

Ett fortsatt starkt skydd för områden med höga natur- och/eller kulturvärden är av stor vikt. Inte bara för den biologiska mångfalden med Sunne kommuns ansvarsarter i speciellt fokus, men också för att ge goda förutsättningar för turism och besöksnäring i kommunen.

Hållbart byggande och långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser.

Att då skapa en motoranläggning på i stort sett hela utbildnings-friluftsområdet på Södra Viken verkar inte riktigt väl genomtänkt. Rimmar illa med vad som sägs i översiktsplanen. Värmländskt skogsbruk och tillgång till välutbildad personal är långt viktigare än en arena för elbilar. Under byggtiden kommer dessutom väldigt mycket utsläpp att ske. Och om det hela kommer igång så kommer åtgång av energi för tillverkning av snö och hållande av temperaturzoner att orsaka en hel del extra utsläpp och kanske även problem med vattenförsörjningen för närboende. Vilka negativa effekter blir det på tex. Lersjöarna?

Är Ni politiker i Sunne kommun verkligen införstådda med vad uppförande av en sådan anläggning långsiktigt får för konsekvenser för kvaliteten på den skogliga utbildningen på Södra Viken samt för folket i bygden. Ni tänker helt kallblodigt med ett enda pennndrag radera ut många års arbete med att skapa en erkänd och kvalitativt bra utbildning för det svenska skogsbruket. Betänk att det idag är ca 100 elever som studerar på skogsbrukslinjen! Det behövs stora övningsytor för de olika delarna i utbildningen. På vilket sätt skulle då en sådan anläggning gynna naturbruksutbildningen?

Likaväl som företrädare för kommunen säger att man vill köpa in ersättningsmark istället för den som förloras på södra Viken 1:8, så borde det väl vara lika möjligt att Climate Arena själva skaffar mark på annat mer lämpligt ställe i kommunen. Förstör inte möjligheterna det ger att ha tillgång till ett mycket adekvat övningsområde i skolans absoluta närhet . Varför förstöra det som är i ordning och fungerar i så många avseenden. Att köpa in ett litet skogsskifte här och där är inte vidare rationellt tänkt, utan mera som en ursäkt för att driva CA-projektet vidare. Var är logiken i detta resonemang? Det framstår mer och mer som att det är några som driver detta i ett populistiskt syfte.

Utöver detta försvinner de historiska och kulturella värden som byggts upp under femtio nära (SO) års tid i form av olika timmerkojar från lite olika tidsepoker i en skogsarbeters liv.

Ta bort den föreslagna anläggningen från översiktsplanen och förnya inte markanvisningsavtalet med Climate Arena som går ut 2025-06-30. Om det är så intressant och lönande som sägs, så finns det säkert business-minded markägare, som gärna ställer upp med mark.

Sluta upp med att trixa med LIS-planen som en ursäkt för att kunna börja bygga denna onödiga anläggning.

Ni begränsar och förstör ett omtyckt och ganska välbesökt undervisningsområde-friluftsområde genom att skapa ett industriområde mitt i befolkad bygd. Kvaliten på den skogliga undervisningen kommer att bli lidande.

Undertecknade protesterar å det skarpaste mot detta vansinniga förslag.

PRIVATPERSON 36

Likaväl som företrädare för kommunen säger att man vill köpa in ersättningsmark istället för den som förloras på södra Viken 1:8, så borde det väl vara lika möjligt att Climate Arena själva skaffar mark på annat mer lämpligt ställe i kommunen. Förstör inte möjligheterna det ger att ha tillgång till ett mycket adekvat övningsområde i skolans absoluta närhet. Varför förstöra det som är i ordning och fungerar så många avseenden. Var är logiken i detta resonemang?

Utöver detta försvinner de historiska och kulturella värden som byggts upp under femtio nära (SO) års tid i form av olika timmerkojor från lite olika tidsepoker i en skogsarbeters liv.

Ta bort den föreslagna anläggningen från översiktsplanen och förnya inte markanvisningsavtalet med Climate Arena som går ut 2025-06-30. Om det är så intressant och lönande som sägs, så finns det säkert business-minded markägare, som gärna ställer upp med mark.

Sluta upp med att trixa med LIS-planen som en ursäkt för att kunna börja bygga denna onödiga anläggning.

Ni begränsar och förstör ett omtyckt och ganska välbesökt undervisningsområde-friluftsområde genom att skapa ett industriområde mitt i befolkad bygd.

PRIVATPERSONER

*Protestlistor har skrivits under av **171 personer**. Listorna presenteras inte i sin helhet på grund av anonymisering av personuppgifter.*

NEJ till Climate Arena på fastigheten Södra Viken 1:8!

Uppförande av en Climate Arena kommer i princip att ta i anspråk hela det markinnehav som används i den dagliga undervisningen, och frånta den skogliga utbildningen ett mycket viktigt undervisningsområde. Befintliga kulturella byggnader och andra kulturellt och miljömässigt viktiga värden försvinner och livskvaliteten för dom kringboende försämras. Det rörliga friluftslivet samt jakten inom området begränsas och försvåras betydligt, till och med omöjliggörs.

Vi säger NEJ till detta vansinnesprojekt.

Namn	Hemort
------	--------

PRIVATPERSON 39

Jag vill lämna följande svar på översiktsplanen som är ute till samråd.

LiS-område Mellersta Lersjön (20 Södra viken – Norra delen) Utpekandet av detta LiS-område verkar främst vara en följd av Climate Arena-projektet, snarare än en genomtänkt strategi för landsbygdsutveckling. Det anges i planen att området kan rymma 10–20 bostadstomter, men det saknas en logisk koppling mellan detta och utvecklingen av SG/Södra Viken.

Dessutom avviker utpekandet från LiS-principerna, som kräver att områden ska stödja turism, friluftsliv eller bostäder som stärker lokal service. Inget av detta är relevant för Mellersta Lersjöns västra strand och det tänkta Climate-Arena projektet.

1. Svagt underbyggt syfte
 - o Syftet som anges i LiS-dokumentet är att stödja Södra Viken skolan, men det finns ingen rimlig förklaring till hur 10–20 bostäder på västra stranden skulle bidra till detta.
 - o Kommunen själv skriver att LiS-områden ska ligga i anslutning till befintlig bebyggelse och stödja lokal service, vilket inte är fallet här.
 - o Exploateringen av Mellersta Lersjöns västra strand saknar grundläggande koppling till landsbygdsutveckling.
2. Climate Arena som otillräckligt motiv
 - o Planbeskedet för Climate Arena anger att LiS-utpekandet ska möjliggöra dess etablering, men Climate Arena är en industriell verksamhet och har inget behov av ett strandnära läge.
 - o Detta tyder på att de skäl som anges i LiS-planen är svepskäl och inte grundar sig på faktiska behov. De faktiska skälen till utpekandet anges i plan PM:et och de skäl som anges där är fullständigt ogiltiga för att peka ut ett LIS-område.
3. Obefintligt bostadsbehov i området
 - o Enligt den regionala bostadsmarknadsanalysen 2023 råder balans i Sunne kommuns bostadsmarknad, med visst underskott i centralorten men ingen tydlig efterfrågan på

bostäder i glesbygden.

o LiS-utpekanden bör koncentreras till områden närmare Sunne och kyrkbyarna där service finns och kan stärkas.

4. Negativ påverkan på strandskydd och friluftsliv

o Strandområdet är idag obebyggt och har höga naturvärden.

o Bebyggelse på västra stranden skulle drastiskt förändra landskapsbilden och påverka fågelliv samt friluftaktiviteter som skridskoåkning negativt.

o Allmänhetens tillgång till stranden skulle upplevas som mer begränsad, även om vägen mellan planerat område och sjön lämnas orörd.

5. Förstörd kulturmiljö och landskapsbild

o Runt Mellersta Lersjön finns ett harmoniskt kulturlandskap med enstaka gårdar. Mellan kulturlandskapen är det oavbrutna skogspartier.

o Att tillföra 10–20 nya bostäder skulle drastiskt förändra denna balans och förstöra områdets karaktär.

6. Osäker koppling till Climate Arena-projektet

o Climate Arena ska enligt kommunens egen information påverka landskapsbilden minimalt.

o Om industriområdet byggs ut enligt nuvarande planering, kan bostäder på västra sidan av Lersjön snarare leda till ökad synlighet och förstärkt negativ påverkan.

Slutsats Utifrån ovanstående argument anser jag att LiS-utpekandet av västra stranden av Mellersta Lersjön bör strykas ur översiktsplanen. Om det ändå ska inkluderas, måste det avgränsas och preciseras betydligt bättre. Nuvarande förslag om 20 bostäder längs hela stranden är oacceptabelt och strider mot LiS-principerna. Kommunen bör istället fokusera på att begränsa LiS-områdena till där de verkligen kan bidra till landsbygdsutveckling och stödja befintlig service.

Verksamhetsmark mellan Lersjön och Gettjärn J

Vill lämna kritik mot att fastigheten mellan Lersjön och Gettjärn omdefinieras till industrimark. Här är några av de viktigaste argumenten mot detta beslut:

7. Ostrategisk lokalisering

o Området har valts enbart för att kommunen äger marken, inte för att det är lämpligt för industrietablering.

o Bristande infrastruktur och långt avstånd till E45 gör det opraktiskt.

o Det saknas synergieffekter för näringslivet.

8. Miljöförstörelse

o Området omfattar 200 hektar skog som skulle exploateras, i strid med miljöbalken.

o Storskaliga förändringar av landskapet påverkar ekosystem och kulturhistoriska lämningar.

o Den existerande vägen genom fastigheten som har haft samma sträckning sedan 1700-talet kommer förstöras. Det måste finnas andra områden i kommunen som inte har denna typ av kulturella sårbara objekt, och som inte har lika stor påverkan på närmiljö och landskapbild.

9. Negativ påverkan på friluftsliv

o Lersjön är en viktig plats för rekreation och landskapsbilden riskerar att förändras radikalt.

10. Osäker framtid

o Vad händer om Climate Arena inte blir av?

o Översiktsplanen bör vänta till att det råder större säkerhet om projektet.

11. Minimal lokal nytta

o Få lokala arbetstillfällen, osäkra skatteintäkter och låg påverkan på näringslivet.

12. Avsaknad av konsekvensanalys

o Ingen grundlig utredning har gjorts om de ekonomiska eller miljömässiga effekterna.

o Kommunen tar stora ekonomiska och personella risker utan garantier för vinster.

o Bristar i översiktsplanen

o Planen verkar vara anpassad för att gynna Climate Arena snarare än att ge en balanserad bild.

13. Givet dessa punkter anser jag att översiktsplanen bör omprövas och att kommunen bör utreda mer strategiskt lämpliga alternativ för verksamhetsmark.

14.

15.
PRIVATPERSON 40
Hej, ni har bett om synpunkter angående Climate Arena i Gettjärn. Här kommer mina ,jag är pensionär boende i Bräcken. Jag unnar alla kommuner stora skatteintäkter från industri och företagsamhet. Men speciell denna projekt kommer inte att fungera utan ekonomiska insatser från Sunne kommun. En sak är att stora närområden blir förstörda och att alla boenden kommer att påverkas av ökande buller från tunga fordon. En annan sak är att den befintliga landsvägen redan nu är för trångt. När timmerbilar möter varannan är det noll utrymme för fotgängare och cyklister. Så det krävs en omfattande utbyggnad av landsvägen.
PRIVATPERSON 49
Svar i samråd till Översiktsplan 2025 Jag vill uttrycka min starka kritik mot de delar av översiktsplanen som berör den föreslagna verksamhetsmarken på kommunens fastighet Södra Viken 1:8. Här följer de huvudsakliga argumenten: 1.Val av mark och infrastruktur Marken tycks ha valts enbart för att den råkar vara i kommunens ägo, snarare än att den har specifika egenskaper som gör den lämplig för industrietablering. Området lider av bristande infrastruktur och ligger långt från E45, vilket gör det svagt placerat för logistik. Enligt översiktsplanen bör verksamhetsmark lokaliseras nära större kommunikationsleder och tätorter, exempelvis vid Holmby eller längs E45. Området vid Gettjärn och Lersjön saknar nödvändig infrastruktur och är inte strategiskt placerat för effektiv verksamhet. Översiktsplanen anger att etableringen har liten påverkan på landskapsbilden, men med den föreslagna storleken på anläggningen är det nödvändigt att aktivt säkerställa att påverkan minimeras, särskilt från Lersjöns östra sida och Gettjärn, där landskapsbilden är särskilt viktig. Jämfört med andra tänkbara lokaliseringar framstår denna fastighet snarare som sårbar ur ett landskapsbildperspektiv. Ska detta område pekas ut för verksamhetsmark bör det också redan i översiktsplanen beskrivas att det är av största vikt att landskapsbilden mot Lersjön og Gettjärn skyddas i största möjliga grad. Förslagsvis beskrivs också att två breda soner på några hundra meter mot Lersjön och Gettjärn inte ska kunna bebyggas. Det är också viktigt att definiera premisser för omlokalisering av massor på egendomen. Åsryggen är särskilt viktig för landskapsbilden och det bör preciseras att den ska behållas oförändrad. Och att ev. Byggnation har lägre höjd än åsryggen. 2.Miljökonflikter och projektets utveckling Climate Arena-projektet kräver att stora skogsområden exploateras, vilket strider mot miljöbalkens krav på att skydda skogsmark. Exploateringen omfattar 200 hektar, vilket innebär en drastisk förändring av landskapet. Illustrationen av projektet har förändrats avsevärt, från ett fåtal biltunnlar placerade under terräng till nu enorma industrihallar. Den tänkta markanvändningen framstår som extrem och kan få en massiv miljöpåverkan på den lokala närmiljön. Det verkar som att kommunen har surrat sig vid masten på projektet och nu aktivt arbetar för att driva det i hamn, med alla till buds stående medel. Men man kan fråga sig om projektet som det ser ut idag fortfarande ligger i linje med det som kommunen ursprungligen hoppade på. 3.Osäker framtid för markanvändningen Vad händer om Climate Arena inte realiserar? Kommer området att användas för andra industrier? Det är viktigt att markanvändningen är knuten till Climate Arenas specifika behov, särskilt när det gäller fordonstestverksamheten. Det måste preciseras att marken inte ska tas i bruk för andra industrier som kan ha en större negativ påverkan på omgivningen. 4.Låg lokal nytta Det finns en risk för att det skapas få lokala arbetstillfällen och att dessa i stället kommer att gå till personer utanför kommunen. Climate Arena riskerar att inte bidra med lokala skatteintäkter eller skapa ringeffekter för det lokala näringslivet. Kommunen bör säkerställa att projektet faktiskt ger ekonomisk nytta på lång sikt och inte enbart innebär ökade kostnader och risker för kommunen. Översiktsplanen är utformad på ett sätt som gynnar Climate Arena, utan att ge en balanserad helhetsbild. Genom att stödja ett osäkert projekt utan att beakta de negativa konsekvenserna, riskerar kommunen att förlora kontrollen och förlora på projektet. Det finns en risk att projektet, som är privat initierat, dränerar kommunens resurser utan att ge resultat.

5. Isolerad etablering utan synergi

Projektet har ingen koppling till befintliga industriområden eller utbildningsmiljöer, vilket gör att det saknar det synergivärde som ofta ses vid etablering av teknik- eller industriområden på platser med industriell närvaro och forskning.

6. Översiktsplanen som efterhandskonstruktion

Detaljplaneringen för fastigheten pågår redan, trots att översiktsplanen inte nämner den föreslagna användningen. Detta gör den föreslagna översiktsplanen till en efterhandskonstruktion för att ge stöd till Climate Arenas detaljplan.

Climate Arena framstår som ett mycket osäkert projekt och man kan av den orsaken anse att det rimliga vore att inte peka ut hundratals hektar industrimark för projektet i en översiktsplan före projektets omfattning, utformning och syfte blivit mer känt.

Projektets behov av mark och utformning ändras kontinuerligt och kommunen borde helt enkelt vänta tills detta är klart innan man pekar ut stora skogsområden till industrimark.

7. Storskalig verksamhetsmark nära boendeyrömdö

Den föreslagna verksamhetsmarken innebär nästan fördubbling av kommunens totala verksamhetsmark och placeras nära en landbygdsby och en populär friluftssjö.

Den miljökonsekvensbeskrivning som presenteras är otillräcklig i förhållande till projektets omfattning.

Den behandlar inte tillräckligt de specifika effekterna på friluftsliv, skogsbruk och biologisk mångfald, och analyserar inte alternativa lokaliseringar för verksamheten.

8. Felaktig beskrivning av bebyggelseutveckling

Översiktsplanen gör felaktiga påståenden om förväntad nybyggnation. Det största utpekandet för verksamhetsmark ligger i Gettjörn, vilket inte stämmer överens med de påstådda utvecklingsområdena längs E45.

9. Invånarnas vilja i planeringen

Översiktsplanen säger att invånarnas vilja ska styra var utveckling sker. Detta stämmer inte med utvecklingen av Climate Arena, som inte har drivits av de lokala invånarna utan av externa aktörer och kommunens politiker och tjänstemän.

Sammanfattningsvis är jag mycket kritisk till utpekandet av fastigheten Södra Viken 1:8 som verksamhetsmark. Jag hoppas att kommunen kommer att ompröva utpekandet i översiktsplanen och beaktar de allvarliga riskerna och negativa konsekvenserna av det tänkta projektet på den utpekade marken. Det är viktigt för oss närboende att landskapsbilden skyddas i största möjliga grad i alla riktningar. Helst skulle utpekandet tas bort ur planen. Men om det behålls bör det tydligt begränsas på sätt som gör att etableringen inte påverkar landskapsbild och visuellt intryck.

PRIVATPERSON 50

Vi med många andra ser enbart nackdelar med det tänkta bygget av Climate Arena i Gettjörn. Nedan listar vi flera av dem som vi ber er noggrant begrunda innan detta bedrövlige projekt realiserar.

- Eventuella negativa effekter på flodkraftens bestånd i Lersjön.

- Fornlämnings förekomst på det tänka området för bygget.

- Påverkan på områdets djur- och växtliv och därmed ekosystem och biologisk mångfald. Området är bland annat hem för lodjur, lappuggla och liten hackspett.

- Negativa effekter på kommunens naturbruksgymnasiums attraktionskraft. Södra Viken är en skola med gott rykte inom skogsbruk, att minimera skolans tillgång till skog och natur vore

mycket negativt för skolans framtida verksamhet. Även om de skulle få tillgång till detta på andra, mer svåråtkomliga platser, vad vore ett NATURbruksgymnasium mitt i ett industriområde?

- Gettjärn är en ort med mycket vattenansamlingar. Avverkning av all den skog som krävs för den tänkta industrin skulle medföra en mycket större mängd vatten.
 - Den ökade kriminalitet som en sådan byggnation, industri och ökad folkmängd som rör sig i området medför.
 - Ökad mängd trafik och belastning på alla vägar i området.
 - Eventuella skador på hus av vibrationer under tid för sprängning. Vem förväntar ni er ska stå för dessa?
- Att detta projekt överhuvudtaget är planerat är ett starkt bevis på Sunnes politikers bristande respekt för sina invånare och potentiella väljare. De människor som bor i Gettjärn har valt att göra det för närheten till naturen, lugnet och avskildheten. Denna tänkta industri berövar oss alla på just detta. Bygg industrin i ett befintligt industriområde där närboende människor har gjort ett medvetet val att leva nära sådant. Ingen här vill bo i närheten av en industri och blir detta verklighet är det vad ni tvingar oss att göra.

PRIVATPERSON 54

Svar i samråd till Översiktsplan 2025

Jag vill uttrycka min starka kritik mot de delar av översiktsplanen som berör den föreslagna verksamhetsmarken på kommunens fastighet Södra Viken 1:8. Här följer de huvudsakliga argumenten:

1. Val av mark och infrastruktur

Marken tycks ha valts enbart för att den råkar vara i kommunens ägo, snarare än att den har specifika egenskaper som gör den lämplig för industrietablering. Området lider av bristande infrastruktur och ligger långt från E45, vilket gör det svagt placerat för logistik. Enligt översiktsplanen bör verksamhetsmark lokaliseras nära större kommunikationsleder och tätorter, exempelvis vid Holmby eller längs E45. Området vid Gettjärn och Lersjön saknar nödvändig infrastruktur och är inte strategiskt placerat för effektiv verksamhet.

Översiktsplanen anger att etableringen har liten påverkan på landskapsbilden, men med den föreslagna storleken på anläggningen är det nödvändigt att aktivt säkerställa att påverkan minimeras, särskilt från Lersjöns östra sida och Gettjärn, där landskapsbilden är särskilt viktig. Jämfört med andra tänkbara lokaliseringar framstår denna fastighet snarare som sårbar ur ett landskapsbildperspektiv. Ska detta område pekas ut för verksamhetsmark bör det också redan i översiktsplanen beskrivas att det är av största vikt att landskapsbilden mot Lersjön och Gettjärn skyddas i största möjliga grad. Förslagsvis beskrivs också att två breda soner på några hundra meter mot Lersjön och Gettjärn inte ska kunna bebyggas. Det är också viktigt att definiera premisser för omlokalisering av massor på egendommen. Åsryggen är särskilt viktig för landskapsbilden och det bör precieras att den ska behållas oförändrad. Och att ev. Byggnation har lägre höjd än åsryggen.

2. Miljökonflikter och projektets utveckling

Climate Arena-projektet kräver att stora skogsområden exploateras, vilket strider mot miljöbalkens krav på att skydda skogsmark. Exploateringen omfattar 200 hektar, vilket innebär en drastisk förändring av landskapet. Illustrationen av projektet har förändrats avsevärt, från ett fåtal biltunnlar placerade under terräng till nu enorma industrihallar. Den tänkta markanvändningen framstår som extrem och kan få en massiv miljöpåverkan på den lokala närmiljön. Det verkar som att kommunen har surrat sig vid masten på projektet och nu aktivt arbetar för att driva det i hamn, med alla till buds stående medel. Men man kan fråga sig om projektet som det ser ut idag fortfarande ligger i linje med det som kommunen ursprungligen hoppade på.

3. Osäker framtid för markanvändningen

Vad händer om Climate Arena inte realiseras? Kommer området att användas för andra industrier? Det är viktigt att markanvändningen är knuten till Climate Arenas specifika behov, särskilt när det gäller fordonstestverksamheten. Det måste preciseras att marken inte ska tas i bruk för andra industrier som kan ha en större negativ påverkan på omgivningen.

4. Låg lokal nytta

Det finns en risk för att det skapas få lokala arbetstillfällen och att dessa i stället kommer att gå till personer utanför kommunen. Climate Arena riskerar att inte bidra med lokala skatteintäkter eller skapa ringeffekter för det lokala näringslivet. Kommunen bör säkerställa att projektet faktiskt ger ekonomisk nytta på lång sikt och inte enbart innebär ökade kostnader och risker för kommunen.

Översiktsplanen är utformad på ett sätt som gynnar Climate Arena, utan att ge en balanserad helhetsbild. Genom att stödja ett osäkert projekt utan att beakta de negativa konsekvenserna, riskerar kommunen att förlora kontrollen och förlora på projektet.

Det finns en risk att projektet, som är privat initierat, dränerar kommunens resurser utan att ge resultat.

5. Isolerad etablering utan synergi

Projektet har ingen koppling till befintliga industriområden eller utbildningsmiljöer, vilket gör att det saknar det synergivärde som ofta ses vid etablering av teknik- eller industriområden på platser med industriell närvaro och forskning.

6. Översiktsplanen som efterhandskonstruktion

Detaljplaneringen för fastigheten pågår redan, trots att översiktsplanen inte nämner den föreslagna användningen. Detta gör den föreslagna översiktsplanen till en efterhandskonstruktion för att ge stöd till Climate Arenas detaljplan.

Climate Arena framstår som ett mycket osäkert projekt och man kan av den orsaken anse att det rimliga vore att inte peka ut hundratals hektar industrimark för projektet i en översiktsplan före projektets omfattning, utformning och syfte blivit mer känt.

Projektets behov av mark och utformning ändras kontinuerligt och kommunen borde helt enkelt vänta tills detta är klart innan man pekar ut stora skogsområden till industrimark.

7. Storskalig verksamhetsmark nära boend område

Den föreslagna verksamhetsmarken innebär nästan en fördubbling av kommunens totala verksamhetsmark och placeras nära en landbygdsby och en populär friluftssjö.

Den miljökonsekvensbeskrivning som presenteras är otillräcklig i förhållande till projektets omfattning.

Den behandlar inte tillräckligt de specifika effekterna på friluftsliv, skogsbruk och biologisk mångfald, och analyserar inte alternativa lokaliseringar för verksamheten.

8. Felaktig beskrivning av bebyggelseutveckling

Översiktsplanen gör felaktiga påståenden om förväntad nybyggnation. Det största utpekandet för verksamhetsmark ligger i Gettjärn, vilket inte stämmer överens med de påstådda utvecklingsområdena längs E45.

9. Invånarnas vilja i planeringen

Översiktsplanen säger att invånarnas vilja ska styra var utveckling sker. Detta stämmer inte med utvecklingen av Climate Arena, som inte har drivits av de lokala invånarna utan av externa aktörer och kommunens politiker och tjänstemän.

Sammanfattningsvis är jag mycket kritisk till utpekandet av fastigheten Södra Viken 1:8 som verksamhetsmark. Jag hoppas att kommunen kommer att ompröva utpekandet i översiktsplanen och beaktar de allvarliga riskerna och negativa konsekvenserna av det tänkta projektet på den utpekade marken. Det är viktigt för oss närboende att landskapsbilden skyddas i största möjliga grad i alla riktningar. Helst skulle utpekandet tas bort ur planen. Men om det behålls bör det tydligt begränsas på sätt som gör att etableringen inte påverkar landskapsbild och visuellt intryck.

Inget bra projekt. Sunne Kommun bör tänka om. Satsa på sådant som gagnar kommunen och dess invånare istället. Lyssna. Resonera. Omvärdera dåliga beslut.

PRIVATPERSON 68

NEJ till Climate Arena.

Svar i samråd till Översiktsplan 2025

Jag vill uttrycka kritik mot de delar av översiktsplanen som berör den föreslagna kommunens fastighet Södra Viken 1:8. Val av mark och infrastruktur Marken tycks ha valts enbart för att den råkar vara i kommunens ägo, snarare än att den har specifika egenskaper som gör den lämplig för industrietablering.

Varför fortsätter inte Sunne kommun att lokalisera verksamhetsmark nära större kommunikationsleder och tätorter, exempelvis vid Holmby eller längs E45, där ni redan byggt upp en företagsmiljö?

Miljökonflikter och projektets utveckling

Climate Arena-projektet kräver att stora skogsområden exploateras, vilket strider mot miljöbalkens krav på att skydda skogsmark. Exploateringen omfattar 200 hektar, vilket innebär en drastisk förändring av landskapet. Illustrationen av projektet har förändrats avsevärt, från ett fåtal biltunnlar placerade under terräng till nu enorma industrihallar. Den tänkta markanvändningen framstår som extrem och kan få en massiv miljöpåverkan på den lokala närmiljön. Att kommunen redan har köpt mark aktivt arbetar för att driva det i hamn, med alla till buds stående medel, är en intressekonflikt och jävsituation.

Den miljökonsekvensbeskrivning som presenteras är otillräcklig i förhållande till projektets omfattning. Den behandlar inte tillräckligt de specifika effekterna på friluftsliv, skogsbruk och biologisk mångfald och analyserar inte alternativa lokaliseringar för verksamheten.

Jag hoppas att kommunen kommer att ompröva utpekandet i översiktsplanen gällande Södra Viken 1:8 och beaktar de allvarliga riskerna och negativa konsekvenserna av det tänkta projektet på den utpekade marken.

PRIVATPERSON 69

Svar i samråd till Översiktsplan 2025

Jag vill uttrycka min starka kritik mot de delar av översiktsplanen som berör den föreslagna verksamhetsmarken på kommunens fastighet Södra Viken 1:8. Här följer de huvudsakliga argumenten:

1. Val av mark och infrastruktur

Marken tycks ha valts enbart för att den råkar vara i kommunens ägo, snarare än att den har specifika egenskaper som gör den lämplig för industrietablering. Området lider av bristande infrastruktur och ligger långt från E45, vilket gör det svagt placerat för logistik. Enligt översiktsplanen bör verksamhetsmark lokaliseras nära större kommunikationsleder och tätorter, exempelvis vid Holmby eller längs E45. Området vid Gettjärn och Lersjön saknar nödvändig infrastruktur och är inte strategiskt placerat för effektiv verksamhet.

Översiktsplanen anger att etableringen har liten påverkan på landskapsbilden, men med den föreslagna storleken på anläggningen är det nödvändigt att aktivt säkerställa att påverkan minimeras, särskilt från Lersjöns östra sida och Gettjärn, där landskapsbilden är särskilt viktig. Jämfört med andra tänkbara lokaliseringar framstår denna fastighet snarare som sårbar ur ett landskapsbildperspektiv. Ska detta område pekas ut för verksamhetsmark bör det också redan i översiktsplanen beskrivas att det är av största vikt att landskapsbilden mot Lersjön och Gettjärn skyddas i största möjliga grad. Förslagsvis beskrivs också att två breda soner på några hundra meter mot Lersjön och Gettjärn inte ska kunna bebyggas. Det är också viktigt att definiera premisser för omlokalisering av massor på egendommen. Åsryggen är särskilt viktig för landskapbilden och det bör precieras att den ska behållas oförändrad. Och att ev.

Byggnation har lägre höjd än åsryggen.

2. Miljökonflikter och projektets utveckling

Climate Arena-projektet kräver att stora skogsområden exploateras, vilket strider mot miljöbalkens krav på att skydda skogsmark. Exploateringen omfattar 200 hektar, vilket innebär en drastisk förändring av landskapet. Illustrationen av projektet har förändrats avsevärt, från ett fåtal biltunnlar placerade under terräng till nu enorma industrihallar. Den tänkta markanvändningen framstår som extrem och kan få en massiv miljöpåverkan på den lokala närmiljön. Det verkar som att kommunen har surrat sig vid masten på projektet och nu aktivt arbetar för att driva det i hamn, med alla till buds

stående medel. Men man kan fråga sig om projektet som det ser ut idag fortfarande ligger i linje med det som kommunen ursprungligen hoppade på.

3. Osäker framtid för markanvändningen

Vad händer om Climate Arena inte realiserar? Kommer området att användas för andra industrier? Det är viktigt att markanvändningen är knuten till Climate Arenas specifika behov, särskilt när det gäller fordonstestverksamheten. Det måste preciseras att marken inte ska tas i bruk för andra industrier som kan ha en större negativ påverkan på omgivningen.

4. Låg lokal nytta

Det finns en risk för att det skapas få lokala arbetstillfällen och att dessa i stället kommer att gå till personer utanför kommunen. Climate Arena riskerar att inte bidra med lokala skatteintäkter eller skapa ringeffekter för det lokala näringslivet.

Kommunen bör säkerställa att projektet faktiskt ger ekonomisk nytta på lång sikt och inte enbart innebär ökade kostnader och risker för kommunen.

Översiktsplanen är utformad på ett sätt som gynnar Climate Arena, utan att ge en balanserad helhetsbild. Genom att stödja ett osäkert projekt utan att beakta de negativa konsekvenserna, riskerar kommunen att förlora kontrollen och förlora på projektet.

Det finns en risk att projektet, som är privat initierat, dränerar kommunens resurser utan att ge resultat.

5. Isolerad etablering utan synergi

Projektet har ingen koppling till befintliga industriområden eller utbildningsmiljöer, vilket gör att det saknar det synergivärde som ofta ses vid etablering av teknik- eller industriområden på platser med industriell närvaro och forskning.

6. Översiktsplanen som efterhandskonstruktion

Detaljplaneringen för fastigheten pågår redan, trots att översiktsplanen inte nämner den föreslagna användningen. Detta gör den föreslagna översiktsplanen till en efterhandskonstruktion för att ge stöd till Climate Arenas detaljplan.

Climate Arena framstår som ett mycket osäkert projekt och man kan av den orsaken anse att det rimliga vore att inte peka ut hundratals hektar industrimark för projektet i en översiktsplan före projektets omfattning, utformning och syfte blivit mer känt.

Projektets behov av mark och utformning ändras kontinuerligt och kommunen borde helt enkelt vänta tills detta är klart innan man pekar ut stora skogsområden till industrimark.

7. Storskalig verksamhetsmark nära boendeområde

Den föreslagna verksamhetsmarken innebär nästan en fördubbling av kommunens totala verksamhetsmark och placeras nära en landbygdsby och en populär friluftssjö.

Den miljökonsekvensbeskrivning som presenteras är otillräcklig i förhållande till projektets omfattning.

Den behandlar inte tillräckligt de specifika effekterna på friluftsliv, skogsbruk och biologisk mångfald, och analyserar inte alternativa lokaliseringar för verksamheten.

8. Felaktig beskrivning av bebyggelseutveckling

Översiktsplanen gör felaktiga påståenden om förväntad nybyggnation. Det största utpekandet för verksamhetsmark ligger i Gettjärn, vilket inte stämmer överens med de påstadda utvecklingsområdena längs E45.

9. Invånarnas vilja i planeringen

Översiktsplanen säger att invånarnas vilja ska styra var utveckling sker. Detta stämmer inte med utvecklingen av Climate Arena, som inte har drivits av de lokala invånarna utan av externa aktörer och kommunens politiker och tjänstemän.

Sammanfattningsvis är jag mycket kritisk till utpekandet av fastigheten Södra Viken 1:8 som verksamhetsmark. Jag hoppas att kommunen kommer att ompröva utpekandet i översiktsplanen och beaktar de allvarliga riskerna och negativa konsekvenserna av det tänkta projektet på den utpekade marken. Det är viktigt för oss närboende att landskapsbilden skyddas i största möjliga grad i alla riktningar. Helst skulle utpekandet tas bort ur planen. Men om det behålls bör det tydligt begränsas på sätt som gör att etableringen inte påverkar landskapsbild och visuellt intryck.

PRIVATPERSON 71

nu

Sunne Kommun

KLAGAN.

Klagan gällande planerat uppförande av en biltestanläggning, Climate Arena, på fastigheten Södra Viken 1:8.

Byggandet av en biltestanläggning på Södra Vikens hemskog, Södra Viken 1:8, kommer att få stora konsekvenser framförallt för den skogliga utbildningen, men även för folket i bygden.

Södra Vikens hemskog har alltsedan verksamheten startade i slutet på 40-talet haft stor betydelse i den skogliga undervisningen. Allt finns dessutom inom rimligt avstånd, transportmedel behöver inte användas vid varje tillfälle. Mindre utsläpp! Den lilla remsa, 14 ha, som man säger skall bil kvar täcker inte tillnärmelsevis in det behov som utbildningen har. Ett bevis på hur stor okunskap om utbildningens upplägg och innehåll.

Utöver det rent skogliga så tillkommer det kulturella och historiska genom de skogskojor från olika tidsepoker, som under 80-90-tal byggdes upp av olika timringskurser, och som speglar hur man levde i skogen förr. Även det kulturella har ett högt värde idag och i framtiden.

Området har och har haft stor betydelse för människors naturupplevelser och rekreation. Södra Viken 1:8 är ett stort frilufts- och rekreationsområde med många fina

stigar, som ger goda träningsmöjligheter för eleverna på skolan samt personal och inte minst bygdens folk. Det finns inom området utflyktspunkter som är populära besöksmål, exempelvis Ugglestallen och Gravkullen. Gamla landsvägen Sunne-Gräsmark som passerar genom området, en gammal kulturbärare. Försvinner helt.

I översiktsplanen säger kommunen själva att: Citat.

Skogsbruket har en grundläggande betydelse för kommunens näringsliv, både för syssel- sättning och ekonomi

Sunne har stora värden att bevara i form av natur, kultur och landskapsbild.

Ett fortsatt starkt skydd för områden med höga natur- och/eller kulturvärden är av stor vikt. Inte bara för den biologiska mångfalden med Sunne kommuns ansvarsarter i speciellt fokus, men också för att ge goda förutsättningar för turism och besöksnäring i kommunen.

Hållbart byggande och långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser.

Att då skapa en motoranläggning på i stort sett hela utbildnings-friluftsområdet på Södra Viken verkar inte riktigt väl genomtänkt. Rimmar illa med vad som sägs i översiktsplanen. Värmländskt skogsbruk och tillgång till välutbildad personal är långt viktigare än en arena för elbilar. Under byggtiden kommer dessutom väldigt mycket utsläpp att ske. Och om det hela kommer igång så kommer åtgång av energi för tillverkning av snö och hållande av temperaturzoner att orsaka en hel del extra utsläpp och kanske även problem med vattenförsörjningen för närboende. Vilka negativa effekter blir det på tex. Lersjöarna?

Är NI politiker i Sunne kommun verkligen införstådda med vad uppförande av en sådan anläggning långsiktigt får för konsekvenser för kvaliteten på den skogliga utbildningen på Södra Viken samt för folket i bygden. NI tänker helt kallblodigt med ett enda pennndrag radera ut många års arbete med att skapa en erkänd och kvalitativt bra utbildning för det svenska skogsbruket. Betänk att det idag ca 100 elever som studerar på skopbrukslinjen Det behövs stora övningsytor för de olika delarna i utbildningen.

PRIVATPERSON 72

Jag vill uttrycka min starka kritik mot de delar av översiktsplanen som berör den föreslagna verksamhetsmarken på kommunens fastighet Södra Viken 1:8. Här följer mina huvudsakliga argument:

1. Val av utpekade område är dåligt; ett omtyckt rekreationsområde för de boende i bygden kommer att försvinna helt och ingen hänsyn har tagits till att det ligger timrade stugor och en ekoby längs den gamla grusvägen som går mellan Södra viken och Gettjärn. I området finns en gammal gravkulle och vindskydd för övernattnings och alldeles i närheten en populär friluftssjö. Området är välanvänt såväl av boende som av gymnasieskolans elever och folkhögskolans deltagare.

Området lider av bristande infrastruktur och ligger långt från E45, vilket gör det svagt placerat för logistik. Enligt översiktsplanen bör verksamhetsmark lokaliseras nära större kommunikationsleder och tätorter, exempelvis vid Holmby eller längs E45. Området vid Gettjärn och Lersjön saknar nödvändig infrastruktur och är inte strategiskt placerat för effektiv verksamhet. Det sägs att vägen från 45:an ut till Gettjärn inte kommer att behöva bräddas men redan som det är idag, med all pendeltrafik Gräsmark-Sunne och elever och deltagare som ska ta sig till Södra Viken så är vägen redan hårt belastad som den är och boende i bygden befarar köbildning och större olycksrisk.

Redan idag är det svårt att cykla eller gå längs den kurviga vägen med mycket trafik och utan åtgärder riskerar de boende att få det sämre vad gäller att med bil, cykel eller gående ta sig till och från jobb och in till tätorten.

Projektet har ingen koppling till befintliga industriområden eller utbildningsmiljöer, vilket gör att det saknar det synergivärde som ofta ses vid etablering av teknik-

eller industriområden på platser med industriell närvaro och forskning. Projektets behov av mark och utformning ändras kontinuerligt och kommunen borde vänta tills detta är klart innan man pekar ut stora skogsområden till industrimark.

2. Miljökonflikter och projektets utveckling

Climate Arena-projektet kräver att stora skogsområden exploateras, vilket strider mot miljöbalkens krav på att skydda skogsmark. Exploateringen omfattar 200 hektar, vilket innebär en drastisk förändring av landskapet. Illustrationen av projektet har förändrats avsevärt, från ett fåtal biltunnlar placerade under terräng till nu enorma industrihallar. Den tänkta markanvändningen framstår som extrem och kan få en massiv miljöpåverkan på den lokala närmiljön. Översiktsplanen är utformad på ett sätt som gynnar Climate Arena, utan att ge en balanserad helhetsbild. Genom att stödja ett osäkert projekt utan att beakta de negativa konsekvenserna, riskerar kommunen att förlora kontrollen och förlora på projektet. Det finns en risk att projektet, som är privat initierat, dränerar kommunens resurser utan att ge resultat. Den miljökonsekvensbeskrivning som presenteras är otillräcklig i förhållande till projektets omfattning. Den behandlar inte tillräckligt de specifika effekterna på friluftsliv, skogsbruk och biologisk mångfald, och analyserar inte alternativa lokaliseringar för verksamheten.

PRIVATPERSON 73

Climate Arena på fastigheten Södra Viken 1:8! Uppförande av en Climate Arena kommer i princip att ta i anspråk hela det markinnehav som används i den dagliga undervisningen, och frånta den skogliga utbildningen ett mycket viktigt undervisnings-område. Befintliga kulturella byggnader och andra kulturellt och miljömässigt viktiga värden försvinner och livskvalitén för dom kringboende försämras. Vill Sunne kommun inte vara en attraktiv plats för folk att vilja bo på?

Det rörliga friluftslivet samt jakten inom området begränsas och försvåras betydligt, till och med omöjliggörs. För att inte tala om hur det skrämmer och förstör hemmiljön för alla vilda djur!!

Jag säger NEJ till detta

PRIVATPERSON 74-75

Hej,

vi vill begagna tillfället att tycka till om förslaget Climate Arena i Gettjärn.

Efter att ha följt företagets ansträngningar att skaffa finansiering av anläggningen har vi landat i slutsatsen att projektet inte är seriöst och att kommunen snarast bör säga upp samarbetet med Climate Arena.

Det är nu drygt 15 år sedan planerna på en biltestanläggning presenterades. Tidshorisonten

för en anläggning beräknades då till 5 år. På de 15 år som gått sedan dess har man inte ens lyckats uppföra ett platskontor än mindre en testanläggning. När finansieringen är så undermålig finns det inte någon anledning att ägna sig åt önskedrömmar.

Skippa projektet! Det finns annat att lägga krafterna på.

PRIVATPERSON 85

Jag skulle vilja lämna en synpunkt på skogsmark intill södra viken som i översiktsplanen benämns som lämpligt som verksamhetsmark.

Jag kan inte säga att jag håller med eftersom det är ett skogs- och friluftsområde för de närboende och används av många. Det finns t ex en discgolfbana i det markerade området. Ännu viktigare kanske är att det är ett skogsbruksgymnasiums övningsområde.

Med anledning av det så tycker jag inte att det ska ses om verksamhetsmark i översiktsplanen. En detaljplan som säger annorlunda tycker jag i så fall i sig behöver ange varför det är lämpligt att frånga den status det har idag - dvs friluftsområde och skogsbruksskolas övningsområde.

Övriga synpunkter	Kommunens kommentar
	För privata yttranden samt från föreningar som inte enbart berör Climate Arena eller Björnhöjden, redovisas de under aktuellt tema. "Övrigt". För delar av yttranden som berör Climate Arena eller Björnhöjden hänvisas till Bemötanden under respektive tema ovan.
PRIVATPERSON 44 Synpunkt på förslag till Översiktsplanen Behov av dagligvaruhandel på Östra sidan Sundsbron De senaste 10-15 åren har Sunne tätort växt med bostadsbyggande nästan uteslutande på östra sidan Fryken med Torvnäs och Solbacka och det finns i nulägen en detaljplan gällande 17 villatomter i Vitteby. I nuvarande förslag på översiktsplan anges även Borgeby som utvecklingsområde (sid 17 hänvisat till Bostadsförsörjningsprogrammet). Det finns en uttalad viljeinriktning i Sunne kommun (Fördjupad översiktsplan, Handelsstrategi) att värna om centrumhandeln genom att inte medge nya handelsetableringar i externa lägen. Luftkvalitet Trafiken är den största källan till luftföroreningar i centrala Sunne (sid 58). Vägslitage, uppvirvlat vägdamm, inbromsningar och avgaser orsakar höga partikelhalter i luften under vinterhalvåret, mycket beroende på dubbdäckens slitage av vägbanan. Jag anser att det finns ett behov och starka incitament för en dagligvaruhandel nära bostäder på östra sidan Sundsbron baserat på: • Den utveckling av bostadsbyggande som varit och fortfarande pågår på östra sidan där vi även har förskolor och skolor. • Luftföroreningar i Sunne är starkt knutna till Storgatan och till biltrafiken. En dagligvaruhandel på östra sidan skulle minska antalet kortare bilresor på Storgatan och genom centrala Sunne och bidra till minskade luftföroreningar i form av partikelhalter i luften.	<i>Synpunkten noteras. Kommunens ambition att värna centrumhandel kvarstår. Det finns i dagsläget inga planer på någon dagligvarubutik på den östra sidan av sundet inom Sunne tätort. Skulle förfrågan om detta inkomma kommer kommunen att bedöma detta inom ramen för ett planbesked (inför detaljplan). Dock kan den planerade nya dagligvarubutiken vid Stora Torget avlasta Storgatan enligt er synpunkt.</i>
PRIVATPERSON 41 Uttalelse til samråd för förslag till ny översiktsplan – Sunne kommune Jag hänvisar till Sunne kommuns webbplats där det bjuds in till samråd för ny översiktsplan (ÖP). Här är mina kommentarer till dokumenten, både övergripande och mer specifika. 1. Övergripande kommentarer:	

1.1 Översiktsplanen • Jag anser att alternativ C inte är en riktig grund för planeringen. • Jag anser att det inte ska göras ändringar i riksintressena för naturvård och rörligt friluftsliv • Jag anser att förslaget till ÖP inte tillgodoser globala, regionala och lokala mål och intentioner, och inte heller Miljöbalkens intentioner. • Jag anser att förslaget till ÖP inte heller tillgodoser de intentioner och värden den sägs bygga på. • Denna ÖP kommer att bidra till att förstöra kommunens särprägel och historiska karaktär.. Alternativ C är en olämplig planeringsgrund. Enligt lagen har kommunen ett ansvar för den totala markanvändningen i kommunen och för att balansera fördelar och nackdelar med eventuell utveckling. Kommunen ska också främja lokaldemokrati, baserat på öppenhet, deltagande och ansvariga folkvalda. För Sunne kommun är det viktigt att värna om individernas frihet och äganderätt. Därför utgår den från scenario-alternativ C: "Utveckling där drivkrafter finns". Detta bygger på att utveckling kan ske där invånarna vill, i hela kommunen. Individerna ska få utveckla sig själva, sin äganderätt och sina möjligheter till ett gott liv. Det ska vara låg grad av offentlig styrning. Kommunen ska ha en passiv roll i utvecklingsprocesserna och inte begränsa medborgarna. Fokus ligger på efterfrågan och flexibilitet framför aktiv kommunal styrning. Från MKB citeras: "Kommunens reaktiva inställning innebär att privata aktörer tar initiativet och driver utvecklingen framåt, vilket kan leda till en mer splittrad och oorganiserad bebyggelsestruktur. I avsaknad av en tydlig kommunal strategi för var bebyggelse ska ske, är det de privata aktörerna som formar utvecklingen". När har det varit mer avgörande att kommunen styr utvecklingen än nu? Både biologisk mångfald, kulturhistoria, jord- och skogsområden är under press. Kommunen lättar på gränser för riksintressen och LIS-regleringar, och låter privata initiativ ta över kommunal utveckling och kommunal mark. Detta är inte lokaldemokrati. På sidan 17 i ÖP sägs det att "Utbudet av boendemiljöer ska vara brett och utgå ifrån platsens förutsättningar". Under Ställningstagande (sida 18) sägs: "Ta vara på och utveckla områdena utifrån deras befintliga kvaliteter". På sidan 21 står det: "De tätortsnära grönområdena och vattendragen är viktiga rekreationsområden för vardagligt friluftsliv och ökat välbefinnande". Hur tänker kommunen att tillgodose detta genom alternativ C? Och specifikt; hur återspeglas detta i den planerade användningen av naturbruksgymnasiets tomt på Södra	<i>Kommunens utvecklingsinriktning baseras till stor del, men inte enkom på "scenario C". Det har gjorts avvägningar mellan olika allmänna intressen för att få fram ett balanserat planförslag, vilket också har konsekvensbedömts. Sunne kommun gör en annan bedömning och menar att förslag till översiktsplan uppnår de nämnda mål, värden och intentioner som lyfts upp. Kommunen har inför planens granskningsskede valt att ta bort förslag till ändringar i riksintressen för naturvård och rörligt friluftsliv. Justerade ställningstaganden har tagits fram för berörda områden.</i> <i>Förhållningssättet, likt "scenario C" innebär inte att utveckling kan ske hur som helst, var som helst och när som helst. Det är dock en grundläggande utgångspunkt för den politiska viljeinriktningen för utveckling inom kommunen. Varje initiativ som lyfts behöver fortsatt prövas genom detaljplan, bygglov, tillstånd enligt miljöbalken med mera.</i> <i>Sunne kommun har fullt ansvar för den fysiska planeringen och plan- bygg- och miljöfrågor i stort. Detta oavsett förhållningssätt till utveckling. Andemeningen i alternativ C är att kommunen inte aktivt pekar ut (och preciserar) markanvändningen i den utsträckning man kan utan har mer generella riktlinjer för utvecklingen, främst genom markanvändningen landsbygd 1 och 2. Detta i mångt och mycket utifrån markrådighet men också utifrån att det är svårt att säga vilka områden som är lämpliga för utveckling och om de stämmer med framtida exploateringsintressen. När intresseförfrågningar uppkommer kommer Sunne kommun att bedöma dessa utifrån den sedvanliga prövning som erfordras enligt bland annat plan- och bygglagen och miljöbalken.</i> <i>Skrivningen kring scenariot utvecklas i MKB inför planens granskningsskede.</i>
--	--

Viken (se punkt 2 nedan)?

Alternativ C är inte förenligt med vad som är en kommuns samhällsuppdrag.

Alternativ C innebär i praktiken att kommunen "blundar och låter det ske".

Alternativ C kommer att vara ett hot mot målen för natur, kultur och miljö, både på nationell och regional nivå, men också på lokal nivå

Ändra inte områden för riksintressen.

I ÖP s. 6-9 står det att planen genomsyras av kommunstrategins prioriterade områden, bland annat genom att den tillgängliggör naturmiljö och fokus på kultur. Det läggs vikt vid Sunnes historia, som ett av de första områdena i Värmland som togs i bruk med jordbruk, boskapsskötsel, skogsbruk och järnframställning. Och det hänvisas till de unika natur- och landskapsvärdena, exempelvis Gräsmarksdeltaet.

Samtidigt ser vi att kommunen konsekvent minskar skyddade områden och upphäver strandskydd. Uttalandet på sidan 54 visar inställningen till strandskyddet: "Kommunen finner inget behov av att utvidga strandskyddet. Flera av områdena står även i konflikt med översiktsplanens intentioner. Dialog med Länsstyrelsen pågår." Det sägs också tydligt att byggande av bostäder och etablering av verksamheter är av högre prioritet än att bevara jordbruksmark.

Jag ifrågasätter hur Miljöbalkens intentioner tillgodoses genom detta ÖP-förslag. Huvudintentionen med Miljöbalken är att främja en hållbar utveckling. Detta innebär att nuvarande och framtida generationer ska kunna leva i en sund och god miljö. Miljöbalken lägger vikt vid att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter, bevara biologisk mångfald, och säkerställa att naturresurser används på ett långsiktigt och hållbart sätt.

Igen: Hur tänker kommunen att tillgodose detta genom alternativ C? Och specifikt; Hur återspeglas detta i den planerade användningen av naturbruksgymnasiets tomt på Södra Viken (se punkt 2 nedan)?

Det föreslås bland annat en revidering av riksintressen både runt Rottnen och i Fryksdalen (ÖP s. 46- 52). Inställningen till riksintressen ser vi i följande uttalande (sida 52):

"Bestämmelsen (om riksintressen) ska dock inte utgöra något hinder för utveckling av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet."

I MKB (s. 12) till ÖP sägs det att "Kommunen föreslår revidering av ett riksintresse eftersom det är kommunens inställning att möjliggöra så att invånarna kan bygga och bo i kommunen, oavsett var." Kommunen ursäktar detta med att eventuella åtgärder regleras av annan lagstiftning.

Kommunen har inför planens granskningsskede valt att ta bort förslag till ändringar i riksintressen för naturvård och rörligt friluftsliv. Justerade ställningstaganden har tagits fram för berörda områden.

Kommunen kan inte upphäva strandskydd, utöver för mindre områden inom detaljplaner, om särskilda skäl för upphävande föreligger. Ställningstagandet härrör till Länsstyrelsens möjligheter att förordna om utvidgade strandskydd, någonting som Sunne kommun anser är obehövligt för att skydda strandskyddets syften. Etablering av verksamheter samt möjliggörande viss bostadsutveckling bedöms som ett väsentligt samhällsintresse för kommunen och bör därför kunna ske på jordbruksmark. Antalet bostäder som kan komma att tillkomma på jordbruksmark bedöms vara så pass få att det inte innebär några betydande konsekvenser för jordbruksmarken.

Det är Sunne kommuns uppfattning att planförslaget bidrar till en hållbar utveckling i enlighet med miljöbalkens och plan- och bygglagens portalparagrafer.

Detta uppfattar jag som ett första steg i en process där man målmedvetet försvagar institutet och hela syftet med "riksintressen". Jag avråder starkt från detta. ÖP tillgodoser inte mål och intentioner De globala hållbarhetsmålen är inte seriöst bedömda i denna ÖP. Kommunen relaterar planen endast till ett av FN:s globala hållbarhetsmål, nr. 11 (Hållbara städer och samhällen) (sida 78). Det sägs inget om hur ÖP bidrar till detta mål. Vad gäller hållbarhetsmål 3 (god hälsa och välbefinnande) och 15 (ekosystem och biologisk mångfald/livet på land)? När det gäller de nationella miljö-, frilufts- och kulturmiljömålen sägs det i ÖP (sida 79) att planen bidrar till målet bland annat genom att "ta hänsyn till kommunens natur- och friluftsvärden (...) och peka ut område för vindkraft" (!). Kommunen menar också att ÖP bygger på miljöstrategin, genom att skydda och stödja den biologiska mångfalden, bevara naturmiljön och främja ekosystem (sida 82). Det är svårt att se hur kommunen kan ta hänsyn till allt detta när man: • väljer strategin för "utveckling där drivkrafter finns" • minskar områden för riksintressen • genomför otydliga planprocesser, exempelvis för vindkraft på Björnhöjden och biltestanläggning i Södra Viken. 1.2 Miljökonsekvensbeskrivningen och "Lokalisering av verksamhetsmark" • Jag anser att båda rapporterna är bristfälliga. • Jag anser att MKB inte uppfyller det syfte den är avsedd att ha. • Jag rekommenderar att kommunen ordnar en ny miljökonsekvensbeskrivning. • Jag anser att rapporten "Lokalisering av verksamhetsmark" är oklar och inkonsekvent i sina bedömningar, och bör ses över på nytt. Miljökonsekvensbeskrivningen (MBK) MBK framstår som mycket ytlig. Den behandlar komplexa frågor på ett alltför enkelt sätt. Har denna rapport korrekturlästs? Det saknas text/innehåll exempelvis på sidorna 8, 25, 27 och 33. (På rapporten står det att den är upprättad den 17 december 2024, och att den är korrekturläst den 27 oktober samma år, alltså två månader före upprättelsen). "Fokus i MKB ska ligga på de åtgärder och förslag som bedöms medföra betydande effekter på människors hälsa och miljö" (MKB s. 2). Även om rapporten är avsedd att vara övergripande och helhetsmässig, anser jag att den inte tar upp relevanta problemställningar. Stora delar av rapporten innehåller en beskrivning av arbetsmodellen för utveckling av scenarioalternativen och innehållet i alla de fyra alternativen. Det används också mycket	<i>Synpunkter som berör Gettjärn/Södra Viken bemöts på sidorna 76-80.</i> <i>Översiktsplaneförslaget har justerats inför granskning och föreslår ingen minskning av riksintresseområdena. Justerade ställningstaganden har tagits fram. Kommunen ser ingen motsättning mellan riksintressenas värden och den utveckling som föreslås.</i> <i>Miljökonsekvensbeskrivningen har uppdaterats och utvecklats inför planens granskningsskede.</i> <i>Avgränsningen av de sakaspekter som ligger till grund för betydande miljöpåverkan och miljökonsekvensbeskrivningens innehåll har beslutats av Sunne kommun och också samrått med Länsstyrelsen.</i>
---	---

utrymme för att beskriva den gällande ÖP och jordbrukshistorien i allmänhet. Det blir lite utrymme kvar för att bedöma det som faktiskt ska bedömas; påverkan på jordbruksmark, natur- och kulturmiljö, sociala aspekter, fragmentering och MKN-vatten.

I rapporten s. 19 beskrivs som nämnt alternativ C med att kommunens reaktiva inställning innebär att privata aktörer tar initiativet och driver utvecklingen framåt, og att i avsaknad av en tydlig kommunal strategi för var bebyggelse ska ske, är det de privata aktörerna som formar utvecklingen. På sidorna 30- 32 finns en tabell med de olika planalternativen och deras påverkan på de nationella miljömålen.

Alternativ C kommer sämst ut av alla de fyra alternativen. Det kommer också sämre ut än nollalternativet (dagens OP). Vad är det som gör att kommunen ändå väljer alternativ C?

Jag ifrågasätter även valet av metod för att hitta de olika alternativen ("scenariekorset" till SBK Värmland). Är kommunen säker på att detta får fram vad som är kommunens faktiska alternativ?

På sidan 25 i MKB beskrivs effekter och konsekvenser för friluftslivet. Så som jag läser det, anser man att bostadsutvecklingen antas vara så liten att den inte kommer att bidra till att "splittra upp" den gröna infrastrukturen (naturen), även om det blir fritt fram att bygga var man vill. Därmed är ju utmaningarna kopplade till bostadsbyggande ett "icke-problem".

Problemet är dock etablering av verksamheter. Därför är det en stor brist att MKB endast bedömer konsekvenserna av bostadsbyggande. Den ser inte på miljökonsekvenserna kopplade till etablering av verksamhetsområden.

Lokalisering av verksamhetsmark (LAV)

Även denna rapport är mycket oprecis och enkel. Den er även udaterad. Med undantag av några nyckelord, ger inte den heller någon bedömning av miljökonsekvenserna vid etablering av nya verksamhetsområden.

På sidan 19 i ÖP nämns kommunens behov av en planreserv för verksamhetsmark. Man vill möjliggöra för mindre företag och verksamheter på landsbygden. Det föreslås nya områden väster om Fryken och i närheten av E45. I LAV-rapporten bedöms flera områden på större eller mindre avstånd från E45.

Området Västansjö (2.1) beskrivs som att ha ett större avstånd från E45 (uppskattning ca 1,8 km). När det gäller Södra Viken (3.1 "Gettjärn") är detta inte ett mindre företag. Detta område ligger för övrigt hela 6 km från E45. Det ligger förövrigt längre bort från E45 än alla de övriga områdena i LAV (se även punkt 2 nedan). Kriteriet "i närheten av E45" är mycket oprecist och anpassas beroende på vad målet är.

Alternativredovisningen bygger på ett arbetssätt där kommunens arbetsgrupp samt politiska styrgrupp har arbetat fram olika alternativ till kommunens utveckling på ett översiktligt plan. Scenariokorset syftar till att beskriva olika ytterligheter och inte att välja ett av scenarierna rakt av. Detta har preciserats

Syftet med lokaliseringsutredningen för verksamhetsmark är att bedöma alternativa lokaliseringar av verksamheter i relation till ett visst ianspråktagande av jordbruksmark. Inte heltäckande bedöma miljökonsekvenserna utifrån alla aspekter. Detta görs vidare inom ramen för kommande detaljplanering.

Även andra kriterier verkar slumpmässiga. Exempelvis att Sunne sydväst (1.6) inte är lämpligt eftersom det är i närheten av Spa-hotellet och ett populärt friluftsområde. För kännedom är det nämnda området 3.1 (Södra Viken) en skogsbruksskola, förutom att vara ett populärt friluftsområde.

Ett annat exempel är användningen av kriteriet "jordbruksmark". Kommunen har varit tydlig med att etablering av verksamheter är av högre prioritet än att bevara jordbruksmark. Samtidigt bedöms flera av områdena som inte lämpliga för etablering av verksamhet, utifrån kriteriet att det är jordbruksmark.

Denna anpassade och inkonsekventa användning av kriterier är mycket olycklig med tanke på trovärdigheten för både LAV, MKB och därmed även OP.

2. Särskilda kommentarer – Södra Viken/Gettjärn:

- Jag anser att kommunen rör sig helt på gränsen av lagen när den definierar Södra Viken i förslaget till ÖP. Detta gäller mellan annat både Plan- och bygglagen samt Miljöbalken.
- Jag bestrider kommunens bedömning att planförslaget för Climate Arena har stöd i gällande ÖP.
- Jag anser att den föreslagna anläggningen ska tas bort från översiktsplanen.
- Jag anser att kommunen inte ska förnya markanvisningsavtalet med Climate Arena, som löper ut den 30.6.2025.

Ingen ordnad eller transparent planprocess

I gällande ÖP (2011) nämns inte Södra Viken som aktuellt verksamhetsområde. Tvärtom står det att kommunen har som mål att bevara de nuvarande funktionerna inom området.

Den 10 februari 2020 beslutade kommunen att ÖP fortfarande var aktuell, baserad på en aktualitetsprövning.

Den 10 februari 2020 beslutades också LIS-planen.

Det är mycket oklart vad som ligger till grund för att Södra Viken kom in i denna LIS-plan som nytt LIS- område; "LIS-näring och bostäder" (nr. 20 sida 24 och sida 75). Detta är också första gången Climate Arena nämns i ett plandokument: "I anslutning till området planeras Climate Arena att byggas".

Dimensionerna av detta anläggning är svåra att förstå, sett mot beskrivningen av syftet med LIS- området, som är "att stödja den satsning som kommunen gör på Södra Viken och

Utredningen har kompletterats inför planens granskningsskede.

Synpunkter som berör Gettjärn/Södra Viken bemöts på sidorna 76-80.

gymnasieskolans fortsatta utveckling". Detta står också i skarp kontrast till vad en LIS-plan beskrivs vara: "LIS-planen pekar ut områden som är lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Planen ska peka ut områden där utvecklingen bedöms kunna ske utan att skada de stora natur- och kulturvärdena som finns intill kommunens sjöar" (sida 6).

Samtidigt är det denna minimala omnämning av anläggningen i LIS-planen som gör att kommunen i sitt Plan-PM (2023-11-30) drar slutsatsen att "Planförslaget bedöms därmed ha stöd i gällande översiktsplan". Och det är denna "prick" i LIS-planen som vidareförs i förslaget till ÖP (sida 30, 43, 46). Detta vidareförs i LAV-rapporten, som omtalar Södra Viken (kallat Gettjärn) som et "skogsområde inntil Södra Viken (...). Området er även utpekat i kommunens LIS-plan".

På detta sätt skapas gradvis en "sanning", där detta projekt sakta men säkert blir inarbetat i kommunens planer utan några verkliga diskussioner och processer.

I förslaget till ÖP (sida 43) står det att "Förutsättningarna för förändrad markanvändning utreds inom ramen för detaljplan, samt erforderliga utredningar (pågående)".

Detta är ett så stort ingrepp i området att detaljplanen inte är platsen att utreda disponeringen av detta. Ingreppet är inte i linje med varken Miljöbalken eller intentionerna i ÖP. Jag anser att området ska tas bort från ÖP och att detaljplaneringen avslutas. Markanvisningsavtalet ska inte förlängas.

Även om kommunen genomför formella samråd och till synes korrekta processer, kommer de flesta medborgare inte att förstå att en mening och en "prick" i en LIS-plan öppnar för ett enormt anläggning som kommer att täcka det mesta av Södra Viken 1:8. Detta står i kontrast till intentionerna om ordnade och lokaldemokratiska processer.

Kommunen kan verkligen inte mena att denna typ av planprocess är ordnad och transparent? Detta bryter mot förvaltningsprinciper och intentioner/syften i lag- och regelverk.

Syftet med att skydda skogsmark i Miljöbalken är att bevara biologisk mångfald, kulturmiljöer och säkerställa att skogen kan användas för rekreation och friluftsliv. Skogsmark som är särskilt värdefull för natur- eller kulturmiljön, eller som har stor betydelse för rekreation, får alltså ett särskilt skydd. Detta bidrar till att upprätthålla ekosystem och säkerställa att skogen kan fortsätta att ge nytta för både nuvarande och framtida generationer. Detta projekt kräver utbyggnad på stora skogsområden. Dessutom ligger det nära LIS-områden. Detta kommer att ge stora förändringar i landskapsbilden och ge extrem miljöpåverkan. **I Södra Vikens fall är det mycket relevant att ställa frågor om huruvida kommunen uppfyller kraven i Miljöbalken**

Dold tillrättaläggande genom många år

Climate Arena kom på oklart vis in i LIS-planen först 2020, men kommunen hade långt innan detta gjort dispositioner för att använda tomten till näringsverksamhet.

Idén till detta kom tidigt på 2000-talet. Kommunens kommunalråd var redan 2011 mycket positiva till planerna som presenterades av Climate Arena Sweden. Man köpte in ny mark 2013. I köpekontraktet (8 maj 2013) står det att: "Med en förändring av det förvärvade markområdet del av Norra Viken 1:17 (...) från skogsmark till industrimark skall servitutet förändras och ersättas med följande avtal (...)". Detta tolkar jag som att man redan då hade "beslutat" att skogsarealerna skulle bli industrimark.

Det ingicks markanvisningsavtal 2019 (kom ihåg att LIS-planen antogs 2020). Man har under flera år gjort förberedelser genom att avverka (kalhugga) delar av skogsområdet, senast hösten förra året.

Jag uppfattar det som en medveten kommunikationsstrategi från kommunen när man omtalar fastigheten; ibland säger man "näringsliv" (ÖP sida 9), andra gånger är det "skogsområde" (LAV pkt. 3.1). Efter cirka 2020 kallas området för Gettjärn, inte för Södra Viken (vilket det faktiskt är), och man säger inte tydligt att detta gäller tomten till naturbruksgymnasiet Södra Viken.

På ÖP sida 17 står det att "en utveckling styrd från gräsrotsnivå med stöd från kommunen har möjlighet att skapa bygder med stark identitet, stolthet och engagemang". Hur är det att förstå, med tanke på den process kommunen för i detta fall? Det är inte lokala invånare som har drivit fram detta projekt. Det är drivet av externa aktörer och kommunens politiker.

Ingen bedömning av alternativ

Den föreslagna verksamhetsmarken i Södra Viken innebär nästan en fördubbling av kommunens totala verksamhetsmark. Man önskar placera verksamheten på skogsbruksskolans tomt, som också är ett friluftsområde, nära en landsbygd och intill en sjö. Det finns heller ingen annan industri i närheten. För att realisera projektet måste man spränga stora delar av berget och flytta massor. Varför välja en sådan tomt från början?

För många år sedan pekades det på minst två konkreta alternativ: En tomt i Kisterud och en i Gråberg. Sunne kommun har i sin korrespondens (i e-post 8 oktober 2024) sagt att "Markområdet i Södra Viken har sammantaget bedömts mest lämpligt". Kommunen säger inte vem som gjorde bedömningen.

Kommunalråden säger 9 oktober 2024 att: "Andra lokaliseringar för biltestanläggningen har utretts. Sammantaget blev Climate Arenas bedömning att Södra Viken 1:8 passar bäst för ändamålet". Det är alltså CAS som har bedömt att Södra Viken 1:8 är den bästa tomten. I e-post 5 mars 2025 säger kommunen däremot att det inte har varit några beslut där olika

alternativ har diskuterats. Samtidigt hänvisar kommunen till kommande detaljplan och miljökonsekvensutredning.

Jag anser att det är viktigt att ställa några frågor även här, i samband med samråd för ÖP.

- Vad är faktum när det gäller valet av Södra Viken 1:8?
- Vem beslutade och när?
- Vad hände med de andra alternativen, eller var det egentligen några reella alternativ som övervägdes?

- Dokumenterade aldrig kommunen de bedömningar som låg till grund för valet av Södra Viken? Och om så; varför inte?
- Ska kommunen konstruera en bedömning av alternativen "i efterhand av ett icke-beslut", i samband med miljökonsekvensbeskrivningen?

Om Sunne behöver detta industriprojekt, så lägg det till ett industriområde. I planförslaget nämns flera områden för näringsutveckling, bl.a. Sunne Sydväst, Bergaskogen (Kisterud), Holmby flygplats, Lysvik, Dunderängen och Sunne Östra.

Risiko

Jag finner ingen riskbedömning – någonstans – av detta projekt.

Climate Arena har genom hela sin "livstid" haft utmaningar kopplade till finansiering. Jag anser att det är en stor risk för kommunen att öppna för att realisera detta projekt och specifikt på denna tomt.

Detta är inte en kärnuppgift för en kommun att rädda privata verksamheter från konkurs, och därför kräver detta projekt särskild riskbedömning från kommunens side.

Kommunen har ingen kontroll över projektet, inte ens i planeringsfasen. Tomten Södra Viken 1:8 är på ca. 200 ha. I CAS begäran om planbesked (odaterad) och Plan-PM av 30 november 2023 står det att "Projektet är en anläggning på drygt 200.000 m²", dvs 20 ha. Detta är bekräftat av kommunalråden så sent som 9 oktober 2024 och står också på kommunens webbplats i skrivande stund (<https://www.sunne.se/kommun/bygga-bo-och-miljo/byggprojekt/climate-arena/>).

I februari, knappt 4,5 månader därefter, är utbyggnadsgraden upp mot 80%. Ett värsta

scenario skulle vara att projektet godkänns, byggandet startar, hela området sprängs sönder och Climate Arena går i konkurs.

Jag ber kommunen att välja "nollalternativet": Inte gå vidare med detta projekt, ta bort det från ÖP som verksamhetsmark, låta det förbli skogsmark och skogsbruksskola.	
PRIVATPERSON 42	
UTTALANDE TILL SUNNE KOMMUNS FÖRSLAG TILL NY ÖVERSIKTSPLAN Hänvisar till Sunne kommuns webbplats där det bjuds in till samråd för ny översiktsplan för kommunen. Generellt Sunne kommun reviderar nu sin översiktsplan. Kommunstrategin och översiktsplanen hänger ihop och det antas att det parallellt pågår revidering av kommunstrategin. I plan- och bygglagen står det om översiktsplan: "1 § Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. Översiktsplanens syfte. 2 § Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska även ge vägledning för beslut om 1. hur mark- och vattenområden ska användas, och 2. hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Planen är inte bindande. Lag (2020:76). Översiktsplanens innehåll 3 § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå av en karta." Vidare står det: "6 a § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa planens väsentliga konsekvenser. Lag (2020:76)." I gällande kommunstrategi står det att "Kommunstrategins prioriterade områden är stark samhällsgemenskap, pålitlig välfärd och levande landsbygds kommun. Detta genomsyrar bland annat översiktsplanen genom bl.a. möjlighet till delaktighet och tillgängliggöring av naturmiljö och fokus på kultur". Vidare står det i förslaget till översiktsplan: "Kommunen värnar om individens frihet och äganderätten. En utveckling styrd från gräsrotsnivå med stöd från kommunen har möjlighet att skapa bygder med stark identitet, stolthet och engagemang."	

"...kommunens förhållningssätt till bebyggelseutvecklingen är att invånarnas vilja ska driva vart utveckling sker. Utveckling i mindre tätorter och landsbygd är viktig varav kommunen ska arbeta för att stödja lokala initiativ samt verka för aktiva bygder."

I förslaget till översiktsplan har fyra alternativa scenarier/planalternativ tagits fram för utvecklingen av Sunne kommun fram till 2040. Kommunen har valt planalternativ/scenario C som riktgivande under planperioden. I miljökonsekvensbeskrivningen, som följer planutkastet, står det om den kommunala riktbeslutningen: "Kommunen värnar om individens frihet och äganderätt. Därför vill kommunen att utvecklingen sker i enlighet med målbild C." I samma dokument beskrivs alternativ C så här: "I detta scenario har kommunen en mer passiv roll i utvecklingsprocessen. Fokus ligger på efterfrågan och flexibilitet snarare än aktiv kommunal styrning. Kommunens reaktiva inställning innebär att privata aktörer tar initiativet och driver utvecklingen framåt, vilket kan leda till en mer splittrad och oorganiserad bebyggelsestruktur. I avsaknad av en tydlig kommunal strategi för var bebyggelse ska ske, är det de privata aktörerna som formar utvecklingen."

Vilket alternativ som väljs för Sunne kommuns utveckling är självklart en politisk fråga. Men man måste fråga sig, vilka individer eller företag ska få följa sin individuella frihet att påföra andra individer och företag och natur ofrihet de inte önskar? Har inte kommunen ett ansvar för den totala arealutvecklingen i kommunen och för att balansera fördelar och nackdelar vid eventuell utbyggnad? Eller har kommunen abdikerat från detta ansvar? Det kan se ut som att den politiska majoriteten som styr kommunen nu och som Sunnes röstberättigade valde 2022 inte vill ta detta ansvar, men genom alternativ C signalerar att de inte vill ta en aktiv kommunal styrning av arealutvecklingen. Det är oroväckande.

Climate Arenas föreslagna biltestbana i Södra Viken

Kommunen har under lång tid lagt till rätta för denna etableringen genom markköp och processer utanför de ordinarie planprocesserna under många år. Och där lokaliseringen först nu, år 2025, visas i förslaget till översiktsplan.

Vad Climate Arena egentligen har och har haft för planer blev tydligt på mötet som företaget höll i Gettjärn den 27 februari 2025. Då visade Climate Arena äntligen

Sunne kommun har fullt ansvar för den fysiska planeringen och plan- bygg- och miljöfrågor i stort. Detta oavsett förhållningssätt till utveckling. Andemeningen i alternativ C är att kommunen inte aktivt pekar ut (och preciserar) markanvändningen i den utsträckning man kan utan har mer generella riktlinjer för utvecklingen, främst genom markanvändningen landsbygd 1 och 2. Detta i mångt och mycket utifrån markrådighet men också utifrån att det är svårt att säga vilka områden som är lämpliga för utveckling och om de stämmer med framtida exploateringsintressen. När intresseförfrågningar uppkommer kommer Sunne kommun att bedöma dessa utifrån den sedvanliga prövning som erfordras enligt bland annat plan- och bygglagen och miljöbalken.

Synpunkter som berör Gettjärn/Södra Viken bemöts på sidorna 76-80.

sina kort. På upprepade frågor har kommunen inte velat svara på vad som planeras, och hänvisat till detaljplaneringen. Men Climate Arena svarade till slut på det själv. För första gången på 15 år blev invånare och andra presenterade för vad Climate Arena faktiskt planerar att bygga på kommunens drygt 200 hektar stora egendom i Södra Viken (som enligt uppgift Climate Arena ska få köpa). Och det ska inte byggas på 15% av egendomen, utan på nästan hela, upp till 160 hektar. Detta har inte kommunicerats någonstans tidigare. Inte heller på kommunens webbplats, där det står 10-15%.

Förslaget till översiktsplanen säger att invånarnas vilja ska styra var utveckling sker. Detta stämmer inte med utvecklingen av Climate Arena, som inte har drivits av de lokala invånarna utan av externa aktörer och kommunens politiker och tjänstemän.

Dessa enorma planer är inte nämnda i Sunne kommuns gällande översiktsplan från 2011. I den gällande översiktsplanen står det: "Väster om Sunne finns dessutom gymnasieskolan i Södra Viken, med inriktning på naturbruk. Kommunen har som mål att så långt möjligt behålla dessa funktioner i nuvarande omfattning". Det är alltså först nu i utkastet till ny översiktsplan för Sunne kommun som det drygt 200 hektar stora området är markerat med biltestbana som syfte. Och denna översiktsplan ska gälla till 2040. Hur länge måste Södra Viken naturbruksgymnasium, invånare i Södra Viken, vid Lersjöen, Gettjärn och Bräckan leva med detta spöke hängande över sig? Åtminstone 15 år till om vi ska ta översiktsplanutkastet på allvar.

15 år har gått. Bilindustrin både i Sverige och i Europa skulle för länge sedan ha sett till att en sådan anläggning byggdes, om behovet är så stort som Climate Arena påstår. Om detta projekt är så viktigt för Värmland som det framhävs, skulle naturligtvis andra kommuner än Sunne vara ivriga att få denna etablering hos sig, eftersom idén har varit känd länge. Det har byggts flera liknande anläggningar de senaste åren, även i Sverige. Det måste antas att dessa fyller behov hos bilindustrin. Man skulle självklart ha byggt en sådan anläggning som Climate Arena nu har visat, om behovet fanns och om den skisserade anläggningen är så unik som det påstås.

Lokalisering

Sunne kommun skriver i sin planbesked till Climate Arena att planerna är i linje med gällande översiktsplan, men det är inte möjligt att förstå för utomstående. I den gällande översiktsplanen är inte Climate Arenas plan för att etablera

biltestbana nämnd. I LIS- planen från 2020 är visserligen Climate Arenas planerade anläggning kort nämnd i texten i punkt 20 om Södra Viken och vist som en "prick" på en karta. LIS-planen handlar om områden där strandskyddet sätts åt sidan så att det kan byggas bostäder nära stranden i områden där kommunen har kommit överens med länsstyrelsen om att det stränga strandskyddet kan avvikas. Hur en kort nämning i en plan som handlar om landsbygdsutveckling (bostäder) i strandnära områden gör att Climate Arenas planerade anläggning (som inte ligger i strandzonen) gör att anläggningen (ett stort industriområde) är i linje med gällande översiktsplan är en gåta.

I SBK Värmlands relativt färsk rapport om möjliga lokaliseringar av verksamhets- och industrimark, är det i nämningen av 3.1. Gettjärn hävdad att "...området är även utpekad i kommunens LIS-plan". **Detta kan knappast vara ett giltigt sätt att införa ett stort nytt industriområde utan en seriös övergripande planprocess och medverkan från befolkningen. Det borde i så fall ha gjorts för många år sedan, men kommunen visar det alltså först nu i förslaget till ny översiktsplan.**

I aktualitetsprövningen av Sunne kommuns översiktsplan från 2019 står det: "Verksamhetsområden som inte bör blandas med bostäder. Inga större förändringar har skett förutom att intresset för att etablera en testbana för motorfordon, Climate Arena, har tillkommit..." och vidare: "Sammantaget bedöms kapitlet och plankartan för användning av mark och vatten som övervägande aktuellt, under förutsättningen att avsnittet kring LIS ersätts av den nya LIS-planen när den vunnit laga kraft. Ett nytillkommet markintresse sedan översiktsplanen antogs är Climate Arena, vilken lokaliseringen med fördel hade kunnat testas inom översiktsplanen. Dock är bedömningen att detta intresse enskilt inte motiverar en revidering av översiktsplanen, utan dess lokalisering testas genom andra planeringsverktyg."

I Miljöbalken om detta står det: "18 e § Med område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen avses vid tillämpningen av 18 d § ett område som är lämpligt för utvecklingen av landsbygden, är av ett sådant slag och har en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt, endast har en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften, a) i eller i närheten av tätorter, b) i ett kust- eller kustskärgårdsområde från Forsmark till Klockestrand vid Ångermanälven eller från Skataudden vid Näskefjärden till gränsen mot Finland, c) på Gotland, eller d) vid Vätern, Vättern, Mälaren, Siljan,

Orsasjön, Skattungen, Oresjön eller Oreälven mellan Orsasjön och Skattungen, om det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse i området, och inte är ett kust- eller kustskärgårdsområde från gränsen mot Norge till Forsmark, utmed Ölands kust eller i Ångermanland från Klockestrand vid Ångermanälven till Skataudden vid Näskefjärden. **En aktuell översiktsplan enligt 3 kap. 1 och 25 §§ plan- och bygglagen (2010:900) ska ge vägledning vid bedömningen av om en plats ligger inom ett sådant område som avses i första stycket** (egen betoning). Översiktsplanen är inte bindande. Lag (2020:75)."

I aktualitetsprövningen av Sunne kommuns översiktsplan blev lokaliseringen alltså heller inte bedömd som viktig nog för en revision, även om kommunens egen bedömning var att lokaliseringen med fördel hade kunnat testas i översiktsplanen.

Området för Climate Arenas biltestbana i Södra Viken är inte bedömt i gällande översiktsplan för Sunne kommun. Lokaliseringen är ändå beslutad för många år sedan. Då kan man fråga sig om kommunen har handlat i enlighet med Miljöbalkens krav.

Industriprojekt

Climate Arenas testanläggning är ett industriprojekt, och om det ska realiseras bör det placeras i ett industriområde. Flera alternativa placeringar har utretts för flera år sedan, som Kisterud och Gråberg. Kommunen har valt att inte redogöra för vilken process som genomfördes då och heller inte hur det formella beslutet om placering i Södra Viken fattades, utöver att hänvisa till att det var den placeringen Climate Arena önskade sig.

I förslaget till översiktsplan pekas det på flera områden för näringsutveckling, inklusive Sunne Sydväst, Bergaskogen (Kisterud), Holmby flygplats, Lysvik, Dunderängen och Sunne Östra. Om det var korrekt att bara 10-15% av kommunens egendom i Södra Viken skulle bebyggas vid realisering av Climate Arenas biltestbanor, finns det flera andra områden som är mer än tillräckligt stora för detta ändamål. Det skulle också vara märkligt om det inte finns andra affärsinriktade markägare som är intresserade av att få denna verksamhet till sig.

Projektet i Södra Viken har ingen koppling till befintliga industriområden eller utbildningsmiljöer, vilket gör att det saknar det synergivärde som ofta ses vid etablering av teknik- eller industriområden på platser med industriell

närvaro och forskning. Området lider av bristande infrastruktur och ligger långt från E45, vilket gör det svagt placerat för logistik. Enligt översiktsplanen bör verksamhetsmark lokaliseras nära större kommunikationsleder och tätorter, exempelvis vid Holmby eller längs E45. Området vid Gettjärn och Lersjön saknar nödvändig infrastruktur och är inte strategiskt placerat för effektiv verksamhet.

Konsekvenser

Om Climate Arenas planer för biltestbanor i Södra Viken skulle realiseras, blir knappt något av denna egendom tillgänglig för Naturbruksgymnasiet i Södra Viken för undervisning, och i mycket begränsad utsträckning för andra. Det kommer att bli buller under anläggningsperioden, som kommer att ta flera år, och det kommer att bli buller från verksamheten (även om själva banorna ska vara täckta).

Ur ett kostnadsperspektiv måste det finnas områden som är mycket billigare att bygga på än i Södra Viken där det, enligt geoteknisk rapport, måste sprängas och transporteras 10 400(!) lastbilslass med massor för att jämna ut tillräckligt för att bygga biltestbanorna.

Sunne kommun har erbjudit en kommunal egendom till Climate Arena. Det betyder att Sunne kommun kommer att sälja egen egendom som faktiskt är det viktigaste läromedlet för sin egen kommunala skola, Naturbruksgymnasiet i Södra Viken.

Den föreslagna verksamhetsmarken placeras nära en landbygdsby och en populär friluftssjö. Landskapsbilden i det här området är särskilt viktig. Jämfört med andra tänkbara lokaliseringar framstår denna fastighet som särskild sårbar ur ett landskapsbildperspektiv. Konsekvenserna för friluftsliv, skogsbruk och biologisk mångfald blir stora. Området som nu präglas av natur, jord- och skogsbruk, stor grad av stillhet och ro blir förstört för alltid.

Efterhandskonstruktion

Climate Arena nämns alltså i LIS-planen först 2020, men kommunen hade långt innan dess gjort dispositioner för att använda tomten till just Climate Arena biltestbana.

Kommunen har köpt till mer mark för att företaget ska kunna öka storleken på biltestanläggningen. Kommunen var redan 2011 mycket positiv till planerna som

presenterades av Climate Arena Sweden. Man köpte in ny mark 2013, och man ingick markanvisningsavtal 2019. Man har under flera år gjort förberedelser genom att avverka delar av skogsområdet. Kommunen har också köpt ett litet ersättningsområde för Naturbruksgymnasiet i Södra Viken. Allt detta har gjorts utan en övergripande diskussion om markanvändningen i kommunen. Den kommer först nu vid höringen av förslaget till ny översiktsplan.

Detaljplaneringen för fastigheten pågår redan, trots att gällande översiktsplan inte nämner den föreslagna användningen. Detta gör den föreslagna översiktsplanen till en efterhandskonstruktion för att ge stöd till Climate Arenas detaljplan.

Marken tycks ha valts enbart för att den råkar vara i kommunens ägo, snarare än att den har specifika egenskaper som gör den lämplig för industrietablering.

Risk

Climate Arenas biltestbana: 15 år har gått, ingen finansiering. Kommunens bedömning av risk framgår inte någonstans i det material som är på höring. Det gäller generellt och det gäller särskilt vad gäller möjlig etablering av biltestbana i Södra Viken.

Risken för konkurs vid etableringen av en sådan anläggning är självklart närvarande både under byggperioden och efteråt. Med all tydlighet visar Climate Arena hur svårt det har varit och är att finansiera planering och projektering. Trovärdigheten i att samla ihop 5-10 miljarder SEK för att finansiera själva byggandet kan ifrågasättas. Och med krävande finansiering, vad blir kommunens roll? Vilken risk är kommunen villig att ta här? Att Climate Arena efter 15 år fortfarande inte vet om det blir 5 eller 10 miljarder (eller ett helt annat belopp) i byggkostnad säger mycket om projektets seriositet.

Kommer kommunen att gå in och försöka rädda ett konkursdrabbat Climate Arena? Sunne kommun har varit aktivt involverad efter konkursen för Sunne Ski & Bike. Kommunen har haft regelbunden kontakt med konkursförvaltaren och Fryksdalens Sparbank för att hitta en lösning som kan säkra fortsatt drift av anläggningen. Fryksdalens Sparbank har också uttryckt att de ser på anläggningen som viktig för både Sunne och Värmland, och de arbetar tillsammans med

kommunen för att hitta en långsiktig lösning.

Härjedalens kommun har varit involverad ekonomiskt i en skidtunnel där. Kommunen har stöttat projektet genom olika åtgärder och investeringar för att främja lokal turism och vinteraktiviteter. Projektet har mött betydande ekonomiska utmaningar, vilket har lett till konkurs.

Med NorthVolt-konkursen, konkursen för skidtunneln i Härjedalen och konkursen för Sunne Ski & Bike färskt i minnet måste man få lov att fråga efter Sunne kommuns riskbedömning kopplad till Climate Arenas möjliga etablering i Södra Viken.

Ber om at kommunen

- Tänker om placeringen av Climate Arenas biltestbana. Det hänvisas till att denna är viktig för Värmland. Då borde flera kommuner i länet konkurrera om att få denna till sig. Eller samarbeta om etableringen.
- Gör en grundlig riskbedömning och kommunicera denna offentligt.
- Naturbruksgymnasiet i Södra Viken behöver läromedlet = skogen för sin undervisning i närheten av själva skolan. Det har de nu och det bör de fortsätta att ha.
- Tar bort det föreslagna området för biltestbanan från omnämmandet om Södra Viken/Gettjärn i översiktsplanen och ta bort det inritade området från kartan.
- Låter bli att förnya markanvisningsavtalet till Climate Arena som går ut den 30.6.2025 (förnyat flera gånger sedan 18.12.2018).
- Ger både naturen, skolan och närboende i Lersjön, Södra Viken, Bräckan och Gettjärn ro för framtiden.
- Tar till sig att kommunens egendom i Södra Viken inte är lämplig som nytt industriområde. Kommunen bör inte etablera ett nytt stort industriområde i Södra Viken. Climate Arena bör inte få bygga biltestbana i Södra Viken.
- Istället Läger vikt vid följande: "Sunne kommun vill fortsätta möjliggöra boende i glesare strukturer och bevara den bebyggelsestradition som finns i kommunen. Detta möjliggör en levande landsbygd, underlättar jord- och skogsbruksverksamhet samt bevarar kulturmiljön på landsbygden."
- Och från Sunne kommuns miljöstrategi: "Sunne kommun vill

bevara det öppna natur- och kulturlandskapet, använda det som en resurs och utveckla kvaliteterna knutna till det så att bland annat biologisk mångfald bevaras, förstärks och utvecklas." • Låter området i Södra Viken, Gettjärn, Lersjön och Bräckan som nu präglas av natur, jord- och skogsbruk, stor grad av stillhet och ro fortsätta att vara så.	
PRIVATPERSON 70	
Sunne kommuns förslag till ny Översiktsplan 2040 som beskrivet i tillgängliga samrådshandlingar. Nedanstående diskussioner utgör både övergripande och mer specifika kommentarer på Sunne kommuns föreslagna Översiktsplan 2040 baserat på tillgängliga data och beskrivningar i dokument som offentliggjorts för samrådet. Sammanfattning av områden av den föreslagna Översiktsplanen där jag har synpunkter och påföljande krav på förändring. Beräkning av befolkningsutveckling • Jag anser att det inte finns belägg i presenterade data för den befolkningsutveckling som kommunen beslutat om som bas för planarbetet och kräver därför att beräkningarna revideras. Utvecklingsinriktning • Jag anser inte att den valda utvecklingsstrategin C är den rätta för Sunnes utveckling och kräver att det beslutet revideras till scenario A. Utbyggnadsområden • Jag anser inte att det finns belägg för den föreslagna förändrade markanvändningen till Landsbygd 1 (jämfört med 2011 års Översiktsplan), som görs för en korridor längs väg 888 från Skinnargården till och med Södra Viken och Gettjärn, (Illustration 1 i bilaga). Området definieras som utbyggnadsområde i andra kartor. Jag kräver att området ska kvarstå med samma klassificering som under 2011 års Översiktsplan, dvs öppen mark - åker och betesmark, gles bebyggelse, skog och myrmark. Omklassificeringen av fastigheten Södra Viken 1:8 till "verksamheter och industri-föreslagna" • Jag motsätter mig helt planerna på att fastigheten Sunne Södra Viken 1:8 klassificeras om till ett område för framtida verksamheter och industri och kräver att den klassificeringen tas bort i Översiktsplanen och att området kvarstår enligt klassificeringen i 2011 års Översiktsplan d.v.s. öppen mark - åker och betesmark,	<i>De beräkningar som redovisas i förslag till översiktsplanen har baserats på tillgänglig statistik och befolkningsprognoser. Som framgår av förslaget så finns olika befolkningsprognoser. Planförslaget bygger på en sammanvägning av dessa samt en förväntad befolkningsutveckling som bland annat översiktsplanens genomförande kan bidra till att realisera.</i> <i>Sunne kommun har fullt ansvar för den fysiska planeringen och plan- bygg- och miljöfrågor i stort. Detta oavsett förhållningssätt till utveckling. Andemeningen i alternativ C är att kommunen inte aktivt pekar ut (och preciserar) markanvändningen i den utsträckning man kan utan har mer generella riktlinjer för utvecklingen, främst genom markanvändningen landsbygd 1 och 2. Detta i mångt och mycket utifrån markrådighet men också utifrån att det är svårt att säga vilka områden som är lämpliga för utveckling och om de stämmer med framtida exploateringsintressen. När intresseförfrågningar uppkommer kommer Sunne kommun att bedöma dessa utifrån den sedvanliga prövning som erfordras enligt bland annat plan- och bygglagen och miljöbalken.</i> <i>Synpunkter som berör Gettjärn/Södra Viken bemöts på sidorna 76-80.</i>

gles bebyggelse, skog och myrmark. LIS område vid Lersjön - Jag motsätter mig den LIS klassificeringen som gjordes 2020 för Södra Viken och norrut mot Norra Viken på Lersjöns västra sida och kräver att den tas bort (illustration 1) LIS område öster om Rottnen - Jag motsätter mig den LIS klassificeringen som gjordes i 2011 års Översiktsplan av - området vid Boborg och Bräcka på Rottnens östra sida och kräver att klassificeringen tas bort (illustration 1). Områden som utgör riksintresse för naturvård och det rörliga friluftslivet - Jag motsätter mig den förändring av en del av områdena som är klassade som Riksintressen för naturvård som kommunen vill göra (illustration 2) samt den förändring av Riksintressen för rörligt friluftsliv på västra sidan av sjön Rottnen (illustration 3) som kommunen vill göra och kräver att situationen för områdena som illustrerats i 2011 Översiktsplan (utan LIS tillägget 2020) kvarstår. Nationella mål - Jag anser inte att den föreslagna Översiktsplanen på ett adekvat sätt visar hur planen ska bidra på ett omfattande sätt mot dom nationella målen speciellt som uttrycks i Agenda 30 och kräver att planen revideras för att på ett tydligare sätt illustrera arbete mot alla målen. Klargörande: Innan jag går in på en detaljerad beskrivning av anledningen till mitt ställningstagande vill jag klargöra ett begrepp som av Sunne kommun och företrädare för Climate Arena konsekvent, har använts i dokumentation och kommunikation rörande den planerade etableringen av Climate Arena på fastigheten Sunne Södra Viken 1:8. Man refererar till "Gettjärn". Detta från och med 2011 när projektet först omnämndes offentligt till och med de nu presenterade samrådsdokumenten för den nya översiktsplanen. I det nya förslaget refererar man till Gettjärn i plan dokumentet på/i: - Sidan 30 ... "Vid Gettjärn finns gymnasieskolan" ...; - Sidan 43 " ... Större skogsområde i Gettjärn...;	<i>LIS-området arbetas om inför planens granskningsskede, och kvarstår då det ligger i linje med kommunens önskade utveckling för området.</i> <i>Inga förändringar är aktuella för LIS-området på Rottnens östra sida. LIS-området kvarstår således.</i> <i>Kommunen har inför planens granskningsskede valt att ta bort förslag till ändringar i riksintressen för naturvård och rörligt friluftsliv. Justerade ställningstaganden har tagits fram för berörda områden.</i> <i>Synpunkter som berör Gettjärn/Södra Viken bemöts på sidorna 76-80.</i>
---	---

- Kapitel 5, ingen sidhänvisning i det tillgängliga dokumentet, förmodligen sidan 74, ... ”Ta fram detaljplaner för Gettjärn”.

Man refererar också till Gettjärn i samrådsdokumentet ”Lokalisering – verksamhetsmark Sunne op2040_samråd” stycke 3.1.

Ovanstående beskrivning av användningen av Gettjärn är fel. Fastigheten Sunne Södra Viken 1:8 ligger i trakten i Södra Viken och inte i trakten Gettjärn – hade det inte varit fallet skulle ju referensen varit Sunne Gettjärn 1:8.

Detta konsekventa refererande till Gettjärn när man diskuterar eller hänvisar Climate Arenas etablering på Södra Viken 1:8 (utom i det legalt bindande dokumentet ”Markaviseringsavtal 2019”, där man skriver ”Södra Viken 1:8”), leder oundvikligen lätt till tolkningen att det är ett medvetet förfarande från ansvariga på Sunne kommun och Climate Arena för att vilseleda.

1. Beräkning av befolkningsutveckling

- ❖ **Jag anser att det inte finns belägg i presenterade data för den befolkningsutveckling som kommunen beslutat om som bas för planarbetet och kräver därför att beräkningarna revideras.**

I Översiktsplanen skriver man på sidan 12 att “Befolkningsmängden i Sunne kommun uppgick år 2022 till 13 418² invånare. Kommunen har historiskt sett haft en relativt jämn befolkningsutveckling med endast mindre variationer från 1970 talet.

I perioden mellan 1915 och 1922 ökade befolkningen med 215 personer; 27 personer per år om man för en bättre illustration förutsätter en jämn ökning. I den befolkningsprognos som man använder sig av i Översiktsplanen förväntas ökningen gå från 13 418 år 2022 till 13 799 år 2032, alltså 381 personer eller 38 personer per år vilket representerande en avsevärd ökning jämfört med den tidigare rapporterade perioden.

I en senare framtagande prognos redovisas en befolkningsminskning år 2032 till 13 358 invånare (sidan 16). Detta representerar en betydligt lägre befolkningsutveckling jämfört med beräkningen som används i Översiktsplanen, och ger en minskning mellan 2022 och 2032 på 60 personer.

De beräkningar som redovisas i förslag till översiktsplanen har baserats på tillgänglig statistik och befolkningsprognoser. Som framgår av förslaget så finns olika befolkningsprognoser. Planförslaget bygger på en sammanvägning av dessa samt en förväntad befolkningsutveckling som bland annat översiktsplanens genomförande kan bidra till att realisera.

Vid Översiktsplanens mål år beräknar man att befolkningen ska uppgå till 14 200, en ökning mellan 2032 och 2040 med 401 personer eller **50** personer per år, återigen en avsevärd ökning jämfört med den tidigare rapporterade perioden. Den antagna befolkningen vid Översiktsplanens mål år 2040 representerar en nivå på befolkningen som inte setts sedan 1971 (*Diagram sidan 12*). Man ger inga referenser till vad man baserat beräkningarna på eller vilka antaganden som gjorts för att beskriva och ge en grund för den planerade befolkningsökningen i jämförelse med perioden 2015–2022.

Att i diagrammet på sidan 16 bara visa trenden från och med 2010, och inte från och med 1950 som i diagrammet på sidan 12, och dessutom använda olika data intervall på y-axeln, så ger man i bilden på sidan 16 ett missvisande intryck av den faktiska historiska trenden fram till och med 2022. (Att det dessutom inte går att läsa siffrorna i diagrammet i en utskrift av dokumentet leder ju till ytterligare svårigheter att faktiskt kunna se vad som egentligen presenteras).

Man kan hitta lite mer detaljer i dokumentet ”Bostadsförsörjnings-program för Sunne kommun KS/2023:5” Beslutad av Kommunfullmäktige 2023-12-18, Där säger man till exempel i stycket

5.3 ”Befolkning i Sunne kommun” i första tabellen att befolkningen i Gettjärn (hur nu Gettjärn är definierat) är 204 personer 2022. I kapitel 6, ”Befolkningsprognos för Sunne kommun”, säger man att man beräknar att befolkningen i Gettjärn år 2032 har ökat med 47 personer jämfört med 2022. Det är ju en fantastisk befolkningsutveckling på 22.5% under en 10 års period. Befolkningsökningen i Sunne beräknas bara vara 2% i samma period. Och de 46 nya personerna i Gettjärn representerar ju då också hela 12% av den totala befolkningsutvecklingen i Sunne för samma period. Dock beskriver man inte vad man baserar sig beräkningarna om den stora folkökningen i Gettjärn. Detta gör att man ställer sig tvivlande till de beräkningar som gjorts.

Därför, baserat på den historiska befolkningstrenden och motsägelsefulla prognoser som presenterats samt brist på förklaringsunderlag, anser jag att kommunens befolkningsmål för 2040 är ett ”drömmål” och inte baserat i fakta. Planering baserat på drömmål riskerar att leda till en oekonomisk, ojämlik och föga hållbar utveckling där kommunens resurser riskerar att riktas åt fel håll. Därför anser jag att beräkningarna bör revideras för att bättre reflektera existerande data och prognoser.

2. Utvecklingsinriktning

- ❖ Jag anser inte att den valda utvecklingsstrategin C är den rätta för Sunnes utveckling och kräver att det beslutet revideras till scenario A.

Det borde vara självklart för kommunansvariga att ha den grundläggande filosofin att man arbetar för att ”hela kommunen ska med”, och inte en situation där ”privata aktörer tar inaktivt och driver utvecklingen framåt”.

Kommunerna ska enligt SKR:

..vara en demokrati-, samhälls- och serviceaktör. Kommunerna måste se till att det finns barnomsorg, förskola, grundskola, gymnasieskola och särskola. De ska också ordna kommunal vuxenutbildning, svenska för invandrare och socialtjänst. Kommunen ska ge omsorg för äldre och för personer med funktionshinder. Kommunerna ska planera för staden och nya byggen och se till att det finns bostäder. De ska se till att det finns hälsoskydd och miljöskydd, att det är rent och att människor kan slänga sina sopor. Kommunen har räddningstjänsten, ser till att det finns vatten och avlopp och bibliotek. Tillsammans med regionerna sköter de kollektivtrafiken.³

Det är mycket svårt att se hur Sunne kommun tänkt sig fullfölja sitt uppdrag när man väljer scenario C. I stället abdikerar man till förmån för att privata aktörer ska driva utvecklingen. Man kan ju se sig om både i Sverige och i resten av världen vad som händer med viktiga samhällsfunktioner, jämställdhet och demokrati på ställen där privata aktörer, och därmed vinstintresse, styr verksamheten. Det finns otaliga exempel på hur ett sådant förfarande leder till katastrofala följder för viktiga samhällsfunktioner, jämställdhet, demokrati, natur och miljö.

Analysen i MBKn är ofullständig och haltande då, bland annat, man inte visar att en förutsättningslös strukturerad process används för att komma fram till att scenario C utgör den bästa modellen för kommunens utveckling. Man visar heller inte, ger inga referenser till hur man har kommit fram till vad som beskrivs som scenario A-D eller varför man valt beskrivningar som ju inte helt är jämförbara.

Beskrivningen av de 4 olika scenarierna i MBK kapitel 4 visar ju tydligt dom negativa konsekvenserna av valet av scenario C, och som konsekvens kommunens

Sunne kommun har fullt ansvar för den fysiska planeringen och plan- bygg- och miljöfrågor i stort. Detta oavsett förhållningssätt till utveckling. Andemeningen i alternativ C är att kommunen inte aktivt pekar ut (och preciserar) markanvändningen i den utsträckning man kan utan har mer generella riktlinjer för utvecklingen, främst genom markanvändningen landsbygd 1 och 2. Detta i mångt och mycket utifrån markrådighet men också utifrån att det är svårt att säga vilka områden som är lämpliga för utveckling och om de stämmer med framtida exploateringsintressen. När intresseförfrågningar uppkommer kommer Sunne kommun att bedöma dessa utifrån den sedvanliga prövning som erfordras enligt bland annat plan- och bygglagen och miljöbalken.

Miljökonsekvensbeskrivningen har uppdaterats och utvecklats inför planens granskningsskede.

abdikerande från sitt ansvar. Beskrivningen i kapitel 5 i MBKn av konsekvenserna av de 4 alternativen visar också genomgående negativa konsekvenser av alternativ C. Tabellen i kapitel 6 visar dessutom att alternativ C bedöms ha mer negativ påverkan på miljömålen än alternativ A. Anmärkningsvärt är också att för dom flesta av miljömålen bedöms aktiviteter i alla fem alternativen inte ha vare sig positiv eller negativ påverkan. Man borde kunna förvänta sig att planerade aktiviteter som följd av en utvecklingsstrategi ska bidra till att uppfylla miljömålen. Enbart tabellen i kapitel 6 borde ge anledning till en omfattande revision och innehållet i strategierna och framför allt, att man väljer en utvecklingsstrategi som i sin grund har positiva effekter på miljön.

Speciellt diskussionen under kapitel 5.2, Effekter och konsekvenser för friluftslivet, är **mycket svag**. Genomgående nämns bara tätortsnära rekreationsmark. Man avstår helt att ens nämna att rekreationsmark är viktig och bör skyddas i hela kommunen, och att rekreationsmark inte bara utgörs av stora sammanhängande områden. I sammanfattningen diskuterar man LIS områden, som inte ens är nämnt tidigare i diskussionen i avsnittet och slutsatserna är motsägelsefulla.

Dock är beskrivningen i kapitel 5 tyvärr väldigt slarvigt presenterad och ofullständig: text saknas på under flera överskrifter (5.2.7, 5.2.8, 5.3.7), man använder inte samma struktur på överskrifterna i undersektionerna, och förutom att text saknas för vissa sektioner så finns t.ex överskriften "Sammanfattning" bara för kapitel 5.2. Allt detta försvårar en utvärdering men gör också att hela dokumentet kan ifrågasättas.

3. Utbyggnadsområden

- ❖ Jag anser inte att det finns belägg för den föreslagna förändrade markanvändningen till Landsbygd 1 (jämfört med 2011 års Översiktsplan), som görs för en korridor längs väg 888 från Skinnargården till och med Södra Viken och **Gettjärn, (Illustration 1 i bilaga). Området definieras som utbyggnadsområde i andra kartor. Jag kräver att området ska kvarstå med samma klassificering som under 2011 års Översiktsplan, dvs öppen mark - åker och betesmark, gles bebyggelse, skog och myrmark.**

NOTE: I kartan på sidan 15 i förslaget till Översiktsplan används en annan

Synpunkter som berör Gettjärn/Södra Viken bemöts på sidorna 76-80.

färgsättning än i kartan som presenteras i ett separat dokument i samrådshandlingarna.

Den definition av Utbyggnadsområde som används i den föreslagna Översiktsplanen är

”Område med högre bebyggelsestryck där en tätare bebyggelsestruktur kan medges”(sidan 15). Detta högre befolkningstryck för området som refereras i överskriften, torde då härröra från den omfattande befolkningsökning som förväntas ske i Gettjärn som diskuteras ovan under punkt 1, men som man inte förklarar bakgrunden till eller vilka antaganden man baserar prognosen på. Man ger inte heller någon förklaring här till varför detta område nu skall klassificeras som Landsbygd 1/Utbyggnadsområde.

Översiktskartan över ansökta bygglov för nybyggnationer utanför Sunne tätort under perioden 2014–2023 (sidan 10) ger heller inte vid handen ett stort befolkningstryck under den angivna perioden då tre (3) bygglov för enbostadshus beviljats i det aktuella området under den angivna 10 års perioden. Alltså ger inte en historisk tillbakablick en basis för att klassificera området som utbyggnadsområde. Inte heller omnämns sådana planer i 2011 års Översiktsplan.

Istället kan man tolka den föreslagna förändrade markanvändning som ytterligare ett exempel på förändringar som ”smygs in i planeringsdokument” för att ”kratta manegen” för etableringen av Climate Arena som illustreras på ett flertal sätt i planförslaget utan att därför direkt referera till Climate Arena.

Under överskriften *Utvecklingsområden – verksamhetsmark* i Översiktsplanen sidan 43 är skriver man, som indikerat ovan, ”Gettjärn” när man egentligen pratar om Södra Viken 1:8. Och beskrivningen är mycket mera kortfattad än vad den är för de andra områdena som beskrivs i kapitlet. Under rubriken ”riktlinjer för utveckling” hänvisar man bara till detaljplanen och ger inga specifika riktlinjer om hänsyn etc. Detta skiljer sig markant från beskrivningen under samma rubrik för andra områden där man ger exempel på hänsyn som behöver tas. Man tycker att översiktsplanen borde vägleda detaljplanen. Samma problem beskrivs nedan under ”Brist på hänsyn till och respekt för den skogliga utbildningen” vad gäller beskrivningen av ”Gettjärn” i dokumentet *Lokalisering – verksamhetsmark Sunne op2040 _samråd*.

4. Omklassificeringen av fastigheten Södra Viken 1:8 till ”verksamheter och industri- föreslagna”

- ❖ Jag motsätter mig helt planerna på att fastigheten Sunne Södra Viken 1:8 klassificeras om till ett område för framtida verksamheter och industri och kräver att den klassificeringen tas bort i Översiktsplanen och att området kvarstår enligt klassificeringen i 2011 års Översiktsplan d.v.s. öppen mark - åker och betesmark, gles bebyggelse, skog och myrmark

Omklassificeringen av Sunne Södra Viken 1.8 till område för verksamhet och industri är ett respektlöst beteende mot den skogliga utbildningen på Södra Viken, det rörliga friluftslivet, natur och kulturvärden och djurlivet i området samt miljön för boende i närområdet

Bristen på hänsyn till och respekt för den skogliga utbildningen

Beskrivningen av ”Gettjärn” i kapitel 3.1 i dokumentet *Lokalisering – verksamhetsmark Sunne op2040_samråd* är följande:

Skogsområde intill Södra Viken där detaljplan startats under 2024. Området är även utpekade i kommunens LIS plan. Bedömning: Området bedöms lämpligt för ny verksamhetsmark då det är sammanhängande stort område och relativt få närboende samt liten påverkan på landskapsbilden.

Man måste fråga sig om personen som skrev texten citerad ovan över huvud taget besökt området då beskrivningen och bedömningen är gravt missvisande:

- Skogsområdet ligger inte intill Södra Viken utan **är** en del av Södra Viken (se diskussionen ovan angående användandet av ”Gettjärn”), mer specifikt en av fastigheterna i trakten Södra Viken, nämligen Södra Viken 1:8;
- ”Ett sammanhängande stort område och relativt få närboende...”: viken definition av närboende använder kommunen??
Det är anmärkningsvärt att man i bedömningen över huvud taget inte nämner att den aktuella fastigheten utgör ett utbildningsmaterial för den skogliga utbildningen på Naturbruksgymnasiet samt att det är ett välanvänt område för det rörliga friluftslivet för befolkningen och är ett rekreationsområde för skolans

Synpunkter som berör Gettjärn/Södra Viken bemöts på sidorna 76-80.

elever.

Man nämner heller inte att det finns ett elljusspår, många små vägar och stigar, iordninggjorda vindskydd och rast möjlighet, att det finns ett antal gamla skogshuggarkojor från olika epoker, att det finns byggnader inom området som Klarälvdalens folkhögskola uppfört och använder, och heller inte att området korsas av en den gamla landsvägen som har haft samma dragning sedan mitten av 1700 talet.

- Att man sedan kan avsluta bedömningen med att säga ”*liten påverkan på landskapsbilden*” är ungefär så verklighetsfrämmande som ett påstående kan vara.

Anmärkningsvärt är också att detaljriktedomen i beskrivningen av dom olika områdena i dokumentet *Lokalisering – verksamhetsmark Sunne op2040 _samråd* varierar väldigt mycket.

I samrådsdokumentet ”*Lokalisering – verksamhetsmark Sunne op2040 _samråd*” skriver man att ”*Området är även utpekade i kommunens LIS plan*” samtidigt som att man i LIS dokumentet⁴ skriver att ”*i anslutning till området planeras Climate Arena att byggas*”, alltså inte helt samma sak.

I LIS dokumentet skriver man för Mellersta Lersjön – Södra Viken också att ”*Syftet med LIS- området är att stödja den satsning som kommunen gör på Södra Viken och gymnasieskolans fortsatta utveckling*”. Man får sträcka sin förståelse väldigt långt för att likställa etablerandet av Climate Arena med ett stöd till gymnasieskolans fortsatta utveckling. I verkligheten så medför etableringen av Climate Arena på fastigheten Södra Viken 1:8 stora (icke nödvändiga) utmaningar för den skogliga utbildningen då hela den så kallade hemskogen försvinner.

I den föreslagna Översiktsplanen undviker man att direkt nämna Climate Arena vid namn. Man skriver dock på sidan 43 under Gettjärn/Områdets potential att ”*området föreslås anordnas som verksamhet för testanläggning för fordon*”.⁵. Det klargör därmed kommunsvarigas avsikter.

I konsekvensanalysen⁶ i pilotprojektet inom Fast Track projektet skriver rapportens författare på sidan ett att:

”*Det finns även **ledig mark** som rymmer denna typ av byggnad..*”.

Vidare skriver man på sidan två i samma rapport att:

”Sunne kommun äger ett 150 hektar stort markområde i nära anslutning till Södra Vikens gymnasieskola. Kommunen har förberett för etableringen av Climate Arena med ett markanvisningsavtal och tilläggsköp av en grannfastighet⁷. Markanvisningsavtalet är klart sedan april 2013 och väntar på undertecknande”.

Detta visar med all önskvärd tydlighet inställningen hos kommunansvariga till fastigheten Södra Viken 1:8, och visar på en total brist på både kunskap och respekt både mot den skogliga utbildningen på Södra Viken, det rörliga friluftslivet, natur och kulturvärden, och miljön för boende i närmiljön och djurlivet. Det är också värt att notera att dom finansiella tillgångarna för inköpet av en grannfastighet fanns att tillgå inom kommunen. Att kommunen skulle utöka sitt skogsinnehav nämns heller inte i 2011 års Översiktsplan.

Till skillnad från föreställningen hos kommunens ansvariga att Sunne Södra Viken 1:8 skulle vara ”ledig mark” så har området ifråga redan en tydlig och viktig verksamhet som läromedel och har så haft sedan Skogsvårdsstyrelsen formellt startade den skogliga utbildningen på Södra Viken 1955. Området, den så kallade ”Skolskogen” eller ”Hemskogen” bildades av att olika skiften köptes in under perioden 1947–64 på Södra Viken och i Svineberg. Södra Viken 1:8 bildades formellt 1966 genom att Södra Viken 1:2,1:3,1:6 och 1:7 sammanfördes⁸ och skiften i Svineberg sammanfördes till Svineberg 1:119 år 1968. Den skogliga utbildningen på Södra Viken har haft mycket stor betydelse för värmländskt skogsbruk genom åren och betydelsen av att skolan haft ”egen” skolskog av någorlunda storlek i närheten av skolan är mycket stor bidragande orsak till skolans framgång.

Skogsbruksskolan ägdes och drevs från dess start 1955⁹ och till och med läsåret 1971-1972s slut av Skogsvårdsstyrelsen då Landstinget övertog huvudmannaskapet för länets skogsbruksskolor. Även sedan Landstinget tog över huvudmannaskapet var det skogssakkunniga på skolan som ansvarade för skötseln av skolans skogsområden.

Sunne kommun köpte skolan med tillhörande markområden 2003. Stora delar Skolskogen, speciellt Södra Viken 1:8, har sedan 2012, på vad som verkar vara ett systematiskt sätt från kommunens sida, avverkats för att ge plats till Climate Arena,

trots att det fortfarande, i april 2025, ännu inte har fattats ett formellt beslut av Kommunfullmäktige att etablera Climate Arena på fastigheten. Det ska då noteras att ledningen för Climate Arena åtminstone inte i februari 2025 säkerställa finansieringen av projektet trots att, vad Climate Arena själva beskriver, ”ett stort arbete från ägarna med att finna finansieringen för projektet”¹⁰ Ett arbete som pågått åtminstone sedan 2011.

Redan vid den större avverkningen som gjordes 2012 var uppfattningen lokalt att det skulle byggas en större biltestningsanläggning på området. Att så inte skedde då har inte hindrat kommunen att fortsätta avverka, senast det stora område som avverkades hösten 2024. Vid förfrågan under hösten 2024 varför ett 16ha stort område totalavverkades svarade både tillfrågade politiker och tjänstemän att ”avverkningen skedde enligt Skogsbruksplanen”.

Det gjorde den inte. Anmälan för avverkning som kommunen lämnade in redan i februari 2024 avser enligt kartan som bifogats anmälan, område 43, 38 och 63 i Skogsbruksplanen. Tittar man i Skogsbruksplanen så är den rekommenderade åtgärden ”timmerställning” för område 63; ingen åtgärd alternativt timmerställning för område 38; och timmerställning alternativt gödning för område 43. Inget av detta torde betyda totalavverkning som nu skett.

Om kommunen inte haft så bråttom under hösten 2024 utan väntat med beslut om avverkning tills formella beslut fattats och Climate Arenas ritningar varit färdiga, så hade ju, baserat på vad ritningar som presenterades i februari 2025, större delen av både område 43 och 38 kunnat sparas och därmed hade det visats större respekt för undervisningen, det rörliga friluftslivet, djurliv och växtlighet.

Under 2024 köpte Sunne kommun in en fastighet i Lesjöfors som ” *som ersättningsmark för skolans verksamhet, vilket ligger i nära anslutning till skolan* ”¹¹. Området är ca 10ha stort. Det är inte känt vilka skogssakkunniga personer bedömde att området skulle vara lämplig ersättningsmark för den skogliga utbildningen. I samma artikel skrivs också att ”*sammantaget blev det Climate Arenas bedömning att Södra Viken 1:8 passar bäst för området*”.

Climate Arena uttryckte redan 2011 sin preferens för Gettjärn då man tyckte att ”*området är mycket intressant*”¹²

Det har framkommit att ytterligare två alternativ som etableringsort identifierades i ett tidigt skede. Men på förfrågan till Sunne kommuns förvaltning under vintern

2025 rörande dokument som redogör för bedömningen av dom tre möjliga platserna på ett standardiserat protokoll, för att säkerställa att man tagit hänsyn till samma faktorer i bedömningarna av dom alla ställena, så har det framkommit att *”det inte finns någon dokumenterad äldre utredning eftersom kravet på en sådant kommer som en följd av det att vi bestämt oss för att upprätta en MKB”* (dvs 2024).

Bristen på hänsyn till och respekt för det rörliga friluftslivet, för natur och kulturvärden

Friluftsliv bygger i grunden på ett möte mellan människa och natur. Vad friluftsliv är och vad det omfattar varierar och väcker olika associationer för olika människor. Friluftsliv är vistelse utomhus i natur- och kulturlandskap för välbefinnande och naturupplevelse utan krav på tävling.

Områden viktiga för kommuninvånares och besökares friluftsliv kan skilja sig åt. Det lokala begreppet friluftsliv handlar, i många stycken om ett sätt att leva/en livsstil där man inte tänker i begreppet ”friluftsliv”. Man plockar bär, jagar, fiskar, strövar, åker skidor, kör skoter med mera i sin *livsmiljö*, inte i ett *friluftsområde*. Det handlar ofta om naturområden man traditionellt nyttjat, både ”hemmamarker” och områden längre bort från byn eller tätorten. Det rör sig då om stora delar av kommunens areal. Men lokalbefolkningen vistas också i stor utsträckning i samma friluftsområden som besökare, såsom mer tillrättlagda friluftsområden, vandrings-, skoter- och skidleder, områden med dass, vindskydd och/eller natur- och kulturvägledningsinformation. Besökare kan även nyttja områden som lokalbor sällan använder för friluftsliv, till exempel de som är ”paketerade” av besöksnäringen. Lokalbefolkningen kan också vara ”besökare” i olika delar av sin stora egna hemkommun¹³

I och med Omklassificeringen av Sunne Södra Viken 1:8 och att därefter *området föreslås anordnas som verksamhet för testanläggning för fordon*¹⁴ så försvinner alla möjligheter för det nu rikliga och varierade rörliga friluftslivet i området att fortsätta. Material som presenterades i slutet av februari 2025 visar att större delen av Södra Viken 1:8 kommer att bebyggas.

Som diskuterades ovan nämner man inte i bedömningen samrådsdokumentet *”Lokalisering – verksamhetsmark Sunne op2040_samråd* att området är ett välanvänt område för det rörliga friluftslivet för befolkningen och är ett rekreatiomsområde för skolans elever. Man

nämner heller inte att det finns ett elljusspår, många små vägar och stigar, iordninggjorda vindskydd och rast möjlighet, att det finns ett antal gamla skogshuggarkojor från olika epoker, att det finns byggnader inom området som Klarälvdalens folkhögskola uppfört och använder, och heller inte att området korsas av en den gamla landsvägen som har haft samma dragning sedan mitten av 1700.

Allt som beskrivits ovan gällande nuvarande varierade möjligheter till friluftaktiviteter, kulturbyggnader, byggnader relaterade till utbildning och den gamla vägen kommer att försvinna, likaså det nuvarande jaktvårdsområdet.

Ansvariga på Sunne kommun underlåter därmed att ta hänsyn till det omfattande rörliga friluftslivet, natur och kulturvärden som finns i området – området blir ett industriområde. Man underlåter även att ta hänsyn till den rekommendation som gjordes i den av kommunen utförda Kulturmiljöutredning vid Södra Viken som gjordes som en del av detaljplanearbetet inför Climate Arenas etablering. Utredarna skriver följande:

Värmlands Museum anser även att vägen som går mellan Södra Viken och Gettjärn är bevarandevärd utifrån strukturer i landskapet och hur människor nyttjat landskapet. Vägen är fortfarande i bruk och uppfyller därmed inte kriterierna för att registreras i Kulturmiljöregistret men den har haft samma dragning sedan åtminstone slutet av 1700 – talet och fram till idag. Det vore därmed önskvärt att behålla och inkorporera samma vägsträckning i framtida planarbeten (Sidan 28).

Brist på hänsyn till och respekt för miljön för boende i närområdet och djurlivet

Området har ett rikt och varierat fågel och djurliv och gamla vandringsstråk för framför allt älg genomkorsar området. Etableras Climate Arena på området försvinner dessa med stora konsekvenser för den biologiska mångfalden. Boende i närområdet, och även i det inte helt omedelbara närområdet, kommer att få leva i många år med en stor byggarbetsplats som granne med oacceptabla nivåer av buller från stora sprängningar och konstruktioner. Byggtiden är mycket varierande beroende på vilket dokument man läser och vi har ännu inte fått tillgång till detaljplaner och andra dokument som kan ge mer information. I en av bilderna som presenterades vid ett informationsmöte i februari 2025 anges att ”Genomförandetiden är 10år och börjar gälla från Laga Kraft”.

Flera av de närmast belägna gårdarna har hästar och bullret kommer att påverka även

djur på gårdar som inte är i den absoluta närheten. Alla boende och även utbildningen på Naturbruksgymnasiet kommer att påverkas av buller under byggtiden. Trots försäkringar från Climate Arena att det inte kommer att bli störande buller från verksamheten så är det osannolikt att så kommer att bli fallet. Anläggningen ska vara öppen 24/7 och kommer ”by default” att avsevärt höja ljudnivån. Allt detta kommer avsevärt att försämra och förstöra den livskvalitetområdet erbjuder och som många boende aktivt har valt. Det är också osäkert vilken inverkan på fastighetspriserna, speciellt på fastigheter i anläggningens omedelbara närhet då det sällan anses attraktivt att bo i omedelbar närhet till en industrianläggning. Anläggningen kommer att behöva vatten för tillverkningen av snö och det är oklart var man har tänkt sig att vattnet ska komma ifrån. Lersjön är en <u>grund mycket känslig sjö</u> med få tillflöden och även om vattenuttaget skulle hålla sig inom legala nivåer kan det ändå få katastrofala konsekvenser för fisket, fågellivet och växtligheten och för sjöarna som ett allmänt rekreationsområde. Som kartan över bygglov i perioden visar (<i>sidan 10</i>) så har ett flertal bygglov, mest för fritidshus, utfärdats för området runt Lersjön, detta i tillägg till många fastboende och även Naturbruksgymnasiet som finns runt sjön. Det finns även en populär badplats strax norr om Naturbruksgymnasiet som skulle totalt förändras och försämrats vid ett lägre och kraftigt fluktuerande vattenstånd (jmf den reglerade sjön Kymmen i kommunen.) Länsmansnäset som delar mellersta och södra Lersjön och som omfattas av ett naturvårdsavtal skulle påverkas negativt av lägre och kraftigt fluktuerande vattenstånd Det är också oklart vad som kommer att hända med grundvattnet som följd av dom omfattande sprängningar som behövs för dom tänkta konstruktionerna. Många närboende har privata brunnar och effekten på dessa har inte utretts. Vid en eventuell försäljning av fastigheten Södra Viken 1:8 är det utomordentligt viktigt att ansvar för vattenförsörjningen skrivs in i avtalsservitut på samma sätt som det servitut som den tjänande fastigheten Södra Viken 1:8 har mot tre fastigheter i Norra Viken efter markköpet 2013. 5. LIS område vid Lersjön	
--	--

❖ **Jag motsätter mig den LIS klassificeringen som gjordes 2020 för Södra Viken och norrut mot Norra Viken på Lersjöns västra sida och kräver att den tas bort**

(illustration 1)

I 2011 års Översiktsplan finns ingen diskussion om att det aktuella om rådet skulle utpekas som LIS område. Sunne kommun tog 2020 fram ett Tematiskt tillägg till Översiktsplanen, Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)¹⁵. I dokumentet kapitel om bakgrund skrives man att *”Sunne har sedan tidigare pekat ut LIS-områden i kommunens översiktsplan som antogs år 2011, men dessa områden ses nu över då de inte lett till önskad utveckling och flera strandskyddsdispenser inom LIS-områdena har överprövats av länsstyrelsen. Det har även konstaterats i pågående prövning av aktualiteten för kommunens översiktsplan att avsnittet som berör LIS inte anses aktuell. De gamla LIS- områdena har därför setts över och ett antal nya områden föreslås. LIS-områdena prövas utifrån lokalt intresse av utveckling samt en avvägning mellan hållbarhet-, utveckling- och restriktivitetsperspektiv.*

I dokumentet klassas 20 områden område för LIS varav 7 områden är nya jämfört med tidigare plan, Södra Viken är ett av dom (sidan 74–75). En oundviklig observation är att det är märkligt att Sunne kommun ska behöva upphäva strandskyddet i så många områden i kommunen och därmed också inskränka på det rörliga friluftslivet. Miljöbalkens 4 kap 2§ säger att *”inom följande områden ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön”*. I listan i samma paragraf skrivs *”Fryksdalen från Kil till Torsby samt områden utmed övre delen av Klarälven inom Torsby kommun”*.

Uttekandet av ett så stort antal LIS områden är synonymt med den begränsade uppmärksamhet som det rörliga friluftslivet, och natur och miljöaspekter får i den föreslagna Översiktsplanen som diskuteras under övriga punkter i mina kommentarer.

Under *”Förutsättningar”* i LIS dokumentet skriver man att *”i anslutning till området planeras Climate Arena att byggas”*. Är förutsättningen för detta LIS utpekande etableringen av Climate Arena?? I *”Inriktningar”* anger man för norra området *”bostäder och verksamheter”*. Åter ett indirekt refererande till Climate Arena. Man skriver också i samma avsnitt att *”syftet med LIS området är att stödja den satsning*

som kommunen gör på Södra Viken och gymnasieskolans fortsatta utveckling”.

Under ”Konsekvenser” skriver man:

*I det fall det norra **området med obrutet skogslandskap byggs ut kan natur- och friluftsvärden eventuellt påverkas.** Påverkan utifrån strandskyddets syften bedöms dock minska utifrån att det redan idag går en bilväg mellan skogsområdet och strandkanten. Nybyggnation kommer högst troligt komma till på väster sida om vägen och strandkanten fortsatt lämnas fri. Etablering av anläggningen Climate arena utreds i LIS-områdets närhet, vilket **kan komma att påverka** förutsättningarna i det norra LIS- området. Inför etablering av verksamheter eller bostäder i det norra området behöver förutsättningarna undersökas närmare.*

Det är svårt att förstå ordvalet i paragrafen ovan som lagts i fet text. Hur kan man tro att en etablering av 10-20 bostadstomter i norra delen av LIS området bara eventuellt kan påverka ett område som nu är ett område med obrutet skogslandskap??

I dag vet vi att planeringen av 10–20 bostäder i den norra delen av LIS området inte har något med skolans utveckling att göra utan avses som bostäder för personer knutna till Climate Arena¹⁶. Och sedan LIS dokumentet antogs har Naturbruksgymnasiet utvecklats med bland annat nya elevbostäder vilkas byggande inte på något sätt var beroende av ett LIS utpekandet. Så det angivna syftet med LIS klassandet måste anses som felaktigt.

Klassificering bör därför tas bort och en sådan ändring är helt möjlig att göra i den nya Översiktsplanen. Möjligheterna att bygga i norra delen av LIS området utgör ytterligare ett exempel på tillrättalägganden för etableringen av Climate Arena där bristen på respekt för det djur, natur och miljö helt åsidosätts som diskuterats tidigare. I tillägg till att Södra Viken 1:8 väster om LIS området totalt kommer att försvinna för rörliga friluftslivet, så vill kommunen även frånta dom närboende den lugna bil och promenadväg som vägen mellan Södra och Norra Viken utgör, genom att ta bort den obrutna skogskanten och göra en ”tätortsgata” av vägen.

6. LIS område öster om Rottnen

- ❖ **Jag motsätter mig den LIS klassificeringen som gjordes i 2011 års Översiktsplan av området vid Boberg och Bräcka på Rottens östra sida och kräver att**

Inga förändringar är aktuella för LIS-området på Rottens östra sida. LIS-området kvarstår således.

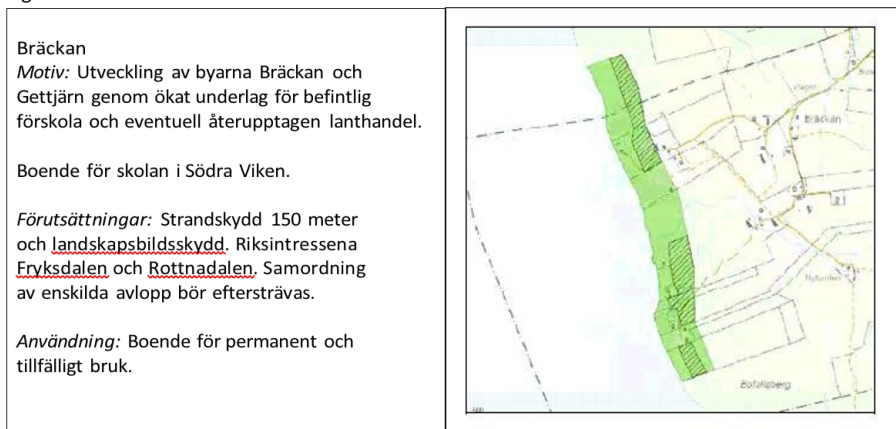
klassificeringen tas bort (illustration 1).

Rottnadalen är utpekat som ett område av riksintresse för både det rörliga friluftslivet och naturvård. Se vidare punkt 7 nedan,

Rottnadalen var redan 2011 ett område som med stöd av Miljöbalkens 3 kapitel 6§ pekats ut som riksintresse för naturvården. Rottnadalen var också utpekat av riksintresse med hänsyn till natur och kulturvården enligt Miljöbalkens 4 kapitel §1–2.

Trots det så utpekade 2011 Översiktsplan ett område mellan Boberg och Bräcka som område för LIS med motiveringen enligt Figur 1 nedan.

Figur 1:

Länsstyrelsen kommenterande bland annat följande till 2011 års Översiktsplan:

”Merparten av LIS-områdena är belägna inom riksintresset Fryksdalen. Med hänsyn till påverkan på landskapsbild och bebyggelsestruktur ställer sig länsstyrelsen därför frågande till urval och lokalisering. Områdena i Bräckan och Ingeby är olämpliga (sidan 64)” Länsstyrelsen vill med hänvisning till resonemanget om kommersiell service ovan påpeka att nedlagda lanthandlar mycket sällan återuppstår som ekonomiska bärkraftiga företagsetableringar. Därför utgör endast befintliga verksamheter i drift underlag för utpekande av LIS-områden. Området omfattas dessutom av landskapsrelaterade planeringsförutsättningar som sammantaget gör att området inte är lämpligt som LIS- område. En

etablering i just detta område och den påverkan en sådan etablering skulle få för landskapsbilden, väger enligt Länsstyrelsen tyngre än förbättrat underlag för förskola i närliggande by. Länsstyrelsen konstaterar att frågan om VA inte är löst för området.

I det Tematiskt tillägg till Översiktsplanen, Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) 2020 har området som LIS-utpekats 2011 minskat något i storlek. Området blev uppdelat i ett södra och ett norra område. Men även med ett något mindre område så kvarstår Länsstyrelsens bedömning från 2011 att ett LIS utpekande i Bräcka är olämpligt och skriver i sitt granskningsyttrande att ”Länsstyrelsen Värmland bedömde i sitt granskningsyttrande att LIS- området borde utgå. Detta med hänvisning till avståndet till service och förekomsten av naturvärden”.

I dag är vi 2025 och naturvärdena i området har inte försvunnit och avstånden till service är dom samma. Landsbygdsutveckling i strandnära områden är inte alltid det som är bäst, byggande i strandnära områden kan också leda till landsbygdsförstörelse, vilket skulle vara fallet i det norra området i Bräcka.

Därför är det hög tid att LIS området i Bräcka, speciellt det norra området tas bort. En sådan ändring är helt möjlig att göra i den nya Översiktsplanen

7. Områden som utgör riksintresse för naturvård och det rörliga friluftslivet

- ❖ **Jag motsätter mig den förändring av en del av områdena som är klassade som Riksintressen för naturvård som kommunen vill göra (illustration 2) samt den förändring av Riksintressen för rörligt friluftsliv på västra sidan av sjön Rottnen (illustration 3) som kommunen vill göra och kräver att situationen för områdena som illustrerats i 2011 Översiktsplan (utan LIS tillägget 2020) kvarstår.**

I riksintresseområdena finns nationellt viktiga värden och kvaliteter. Hänsyn till dessa ska tas i fysisk planering, översikts- och detaljplanering samt vid tillståndsprövningar. Värdena inom ett område av riksintresse får inte påtagligt skadas¹⁷. Som en följd därav borde det då framstå som logiskt att enskilda kommuner inte godtyckligt kan inskränka ytan på områden som har blivit utpekade som områden av riksintresse om inte synnerligen goda skäl anges.

Översiktsplaneförslaget har justerats inför granskning och föreslår ingen minskning av riksintresseområdena. Justerade ställningstaganden har tagits fram. Kommunen ser ingen motsättning mellan riksintressenas värden och den utveckling som föreslås.

Jag anser inte att några sådana synnerligen goda skäl har blivit presenterade i den Översiktsplan som nu är ute på samråd som skulle kunna föranleda en förändring av en del av områdena som är klassade som Riksintressen för naturvård som kommunen vill göra, samt den förändring av Riksintressen för rörligt friluftsliv på västra sidan av sjön Rottnen som kommunen vill göra och kräver att situationen för områdena som illustrerats i 2011 Översiktsplan kvarstår. Kommunen säger i ”*Ställningstagande*” på sidan 21 ”*närhet till rekreationsområden och naturupplevelser*”. Det är inte genom att ta bort skydd för en del områden som man ökar närheten om man inte med närheten menar strandnära bebyggelse. En förminskning av områdena som är klassade som riksintressen är ytterligare ett exempel på vad som i det föreslagna Översiktsplanen är en brist på respekt och hänsynstagande till det rörliga friluftslivet, natur och miljö.

Miljöbalken¹⁸ är tydlig då bestämmelserna syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Vidare skriver man att Miljöbalken skall tillämpas så att:

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Jag önskar se att ovanstående genomgående reflekteras bättre i den föreslagna Översiktsplanen.

8. Nationella mål

❖ **Jag anser inte att den föreslagna Översiktsplanen på ett adekvat sätt**

**visar hur
planen ska bidra på ett omfattande sätt mot dom nationella målen
speciellt som uttrycks i Agenda 30 och kräver att planen revideras
för att på ett tydligare sätt illustrera arbete mot alla målen.**

Agenda 2030

Det är på den lokala och regionala nivån som nationella mål, globala åtaganden, EU-rätt och nationell lagstiftning omsätts i praktisk handling. I princip samtliga mål i Agenda 2030 kan anses ha koppling till den verksamhet som bedrivs på lokal och regional nivå. Olika aktörers delaktighet och engagemang på lokal och regional nivå är därför central. Mot denna bakgrund bär kommuner och regioner en stor del av ansvaret för att genomföra Agenda 2030, med möjlighet att definiera och prioritera genomförandet utifrån sina egna förutsättningar och utmaningar¹⁹

*Regeringens proposition 2019/20:188: Sveriges genomförande av Agenda 2030
Prop. 2019/20:188*

I ljuset av det verkar det ju något begränsat att Sunne kommun i sin nya översiktsplan bedömer att planen bidrar främst till mål 11, Hållbara städer och samhällen och inte finner det nödvändigt att vidare utveckla hur översiktsplanen bidrar till andra mål. Även om propositionen säger att regioner och kommuner har möjlighet att *definiera och prioritera* genomförandet så torde det vara väl restriktivt att endast indikerat att man i huvudsak bara bidrar till ett mål. Den föreslagna Översiktsplanen sträcker sig 10 år bortom Agenda 30s slutmål och kommunen bör därför på ett mycket tydligare sätt beskriva hur man tänker föra arbetet framåt under dom kommande 5 åren mot fler av Agenda 30 målen än bara i huvudsak ett.

9. Slutliga observationer

I den nu presenterade översiktsplanen pekar väldigt mycket på att olika tillrättalägganden gjorts för att möjliggöra etableringen av Climate Arena.

Det är också tydligt att kommunen redan 2011 i förhållande till Climate Arena använde sig av vad man i det förslag till Översiktsplan som man nu har lagt fram till samråd kallar ”Scenario C”.

Det definieras som att kommunen har en mer passiv roll i utvecklingsprocessen och privata aktörer driver utvecklingen framåt- då med ekonomisk vinst som ledstjärna. I fallet med Climate Arena får det förödande konsekvenser för en väletablerad utbildning, det rörliga friluftslivet, natur och kulturvärden, miljön för boende i närområdet och djurlivet.

Sunne kommun vidhåller ställningstagandet och bedömningen kring att det främst är Agenda 2030 mål 11 som huvudsakligen bedöms påverkas av översiktsplanen.

Synpunkter som berör Gettjärn/Södra Viken bemöts på sidorna 76-80.

Vad som borde fått ett eget kapitel i planen, men som inte diskuteras annat än nämns i förbigående på sidan 17, är den nya bron. Detta är intressant dels då man i den föreslagna Översiktsplanen helt knyter eventuella nya verksamhetsområden på östra sidan om Fryken till nya bron, dels då en ny bro väldigt länge varit föremål för diskussion och politier i många år poängterat att en ny bro har hög prioritet. Dåvarande kommunchefen i Sunne 2013 beskrev Sunnes tre viktigaste frågor som infrastrukturen, bostadsbyggandet och den norra bron.

Jag finner också det bekymmersamt att företaget som, enligt företagets egen websida, har kontrakt med Sunne kommun för att ta fram översiktsplanen för Sunne 2040, också har kontrakt med Sunne kommun för att ta fram detaljplanen för Climate Arenas etablering på Södra Viken 1:8. Som diskuteras i avsnittet "Bristen på hänsyn till och respekt för den skogliga utbildningen" så har författaren av avsnitt 3.1 i *Lokalisering – verksamhetsmark Sunne op2040_samråd* stycke 3.1 gjort en beskrivning och bedömning som är gravt missvisande och så att säga till Climate Arenas fördel. Jag anser att det finns anledning att ifrågasätta företagets opartiskhet i arbetet med de två uppdragen för Sunne kommun. Översiktsplanens utformning har direkta implikationer och det är grundläggande att framtagandet av Översiktsplanen inte färgas av arbetet på detaljplanen för Climate Arena. Det bör också framföras att samma företag kontaktades av Sunne Kommun för att ta fram dokumentet "Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS); Tematiskt tillägg till översiktsplanen" som antogs 2020.

Bilaga 1: Illustrerar den klassificering av Sunne Södra Viken 1:8 som område för framtida verksamheter och industri (grått), LIS områden som utpekades i 2020 års tillägg till översiktsplanen från 2011 (mörk brunt), samt korridoren med utökad om-klassificering från Landsbygd 2 till Landsbygd 1.

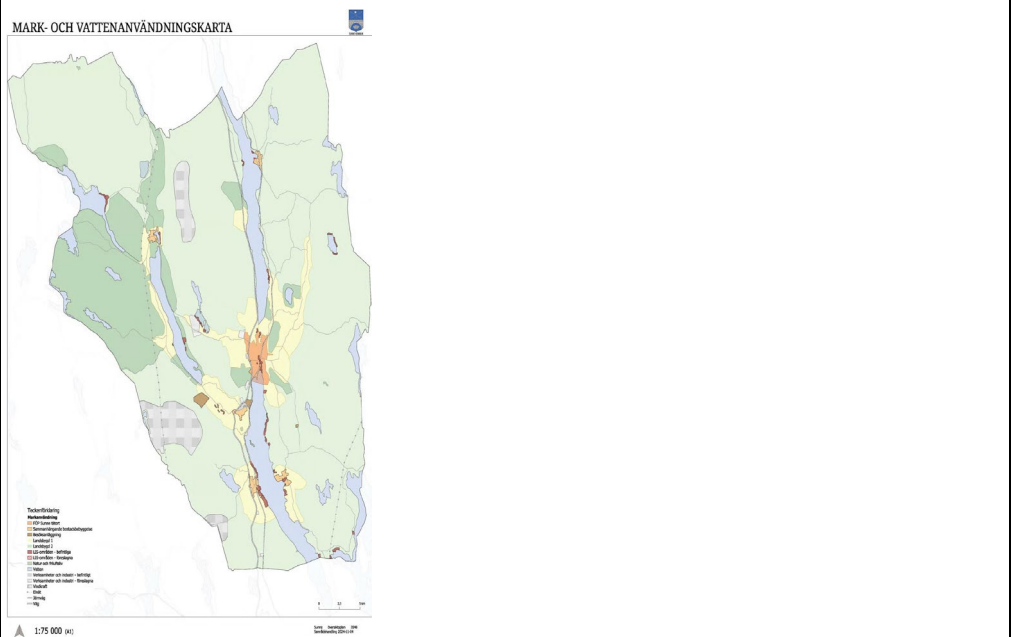

Illustration 2

RIKSINTRESSEN,
KOMMUNENS STÄLLNINGSTAGANDE

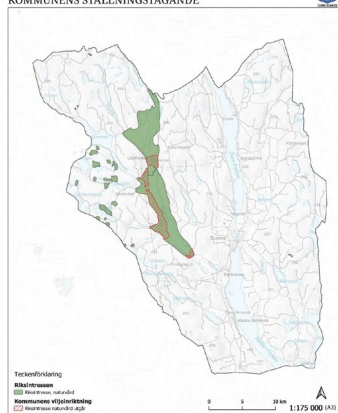
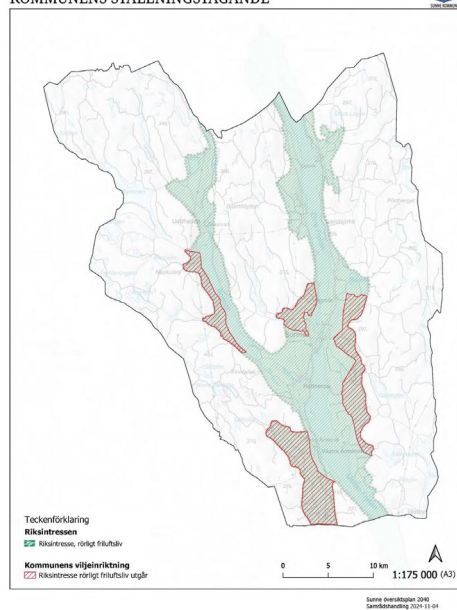

Illustration 3

RIKSINTRESSEN,
KOMMUNENS STÄLLNINGSTAGANDE

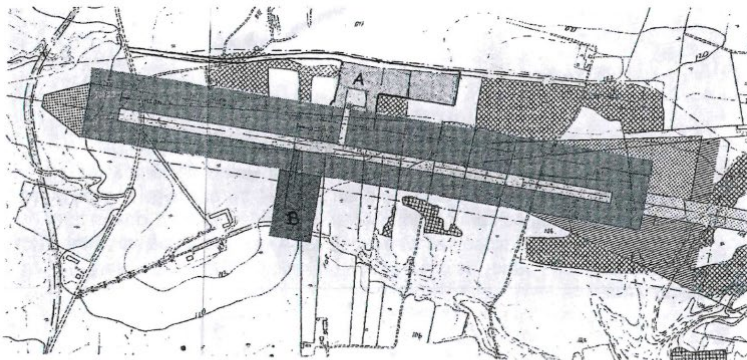
Yttrande inom ramen för samråd översiktsplan 2040

Sunne flygklubb med yttrande angående översiktsplanens beskrivning av markanvändning på Sunne Holmby 2:1

Sunne flygklubb har sedan bildandet 1937 bedrivit sin verksamhet på flygfältet vid Holmby.

Redan 1976 togs en projektkarta fram för att åskådliggöra flygplatsens förlängning och en eventuell flyttning av Gräsmarksvägen till en sydligare sträckning.

Den av Orrje & Co 1976 föreslagna flygplatsen på Holmby med en bana 1100 m lång och 30 m bred. Terminalalternativen A och B markerade.

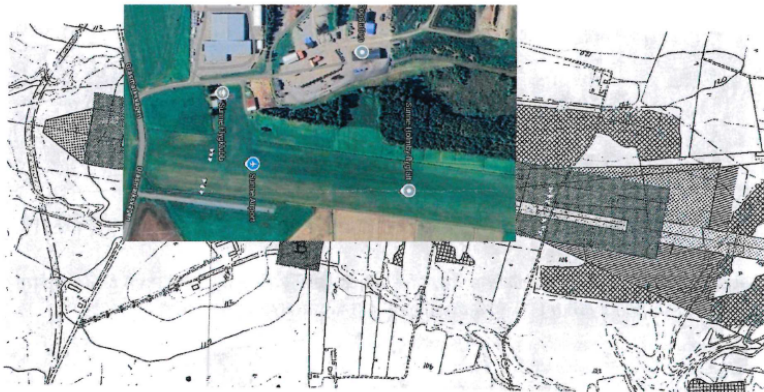
Förslagen från 1976 blev dock aldrig verklighet utan flygklubben har idag ett grässtråk om cirka 900m X 100m. Med anledning av rådande höjdrestriktioner vid

överflygning av vägen i söder samt över bebyggelse i norr är dock endast cirka 650m X 100m av grässtråket användbart.

Hangarer och uppställningsytor omfattar ytterligare cirka 80 X 100m. Vid in och utflygning i sydlig riktning är terrängen öppen och saknar egentlig bebyggelse. Detta är mycket bra ur säkerhetssynpunkt. Även vid in och utflygning i nordlig riktning är terrängen gynnsam även om det i denna riktning finns viss bebyggelse.

En del bebyggelse i nordlig riktning har uppförts på senare år, tyvärr utan föregående samråd med flygklubben. Det har dock ej lett till några problem – klubbens moderna flygplan genererar mycket lite buller i enlighet med gällande regelverk för lätta flygplan.

I nedanstående bild har ett skalenligt klipp ur Google Maps lagts till ovanpå kartan från 1976 för att visa nuvarande utsträckning. Här har också markerats med vita punkter de inflyttade trösklar som begränsar banlängden på grund av höjdrestriktioner.

Den av Orrje & Co 1976 föreslagna flygplatsen på Holmby med en bana 1100 m lång och 30 m bred. Terminalalternativen A och B markerade.

Flygklubben har på senare år utökat och förnyat flygplansparken. Idag har flygklubben ett modernt självstartande, 2-sitsigt segelflygplan, väl lämpat för utbildning till segelflygcertifikat. Därutöver finns på fältet tre ensitsiga segelflygplan som samägs av klubben och privata finansiärer. Under den gångna vintern har klubben också investerat i ett så kallat nationellt lätt flygplan som på ett bättre sätt ska motsvara klubbens behov av skolflygplan och samtidigt kunna bogsera segelflygplanen.

Utöver motorflyg och segelflyg har flygklubben också en modellflygssektion där träning och tävlingar i modellflyg arrangeras. Flygklubben har också pågående samarbeten med gymnasieskolor i Sunne kommun för att ge Sunnes ungdom en introduktion i flyg och möjlighet att delta i flygklubbens verksamhet.

Sunne flygklubb arrangerar årligen en flygaktivitetsvecka i juli månad med många deltagare från olika flygklubbar runt om i landet samt också en modellflygweekend i augusti. Det bedrivs aktiviteter inom såväl motor, segel som modellflyg varje lö, sö, helgdag från april t.o.m.sept..

Flygklubben är också välkänd ute i landet och tar även emot flygande besökare till kulturarrangemang som Mårbacka, Berättarladan, Västanå teater m.m. Kommunen får p.g.a klubbens verksamhet ett 50-tal gästnätter per år från gästande piloter och passagerare.

Då klubben nu också gjort investeringar i nya flygplan och börjat besöka skolor i kommunen för att informera om flyg och utbildningsmöjligheter ser vi i klubben framför oss en ökad tillströmning av elever till flygutbildning. En verksamhet som bör tilltala delar av den motorburna ungdom som är rikt representerad i kommunen. Det förtjänar att påpekas att flygutbildning i hög grad uppfostrar till ansvarstagande och respekt för regler och förordningar.

Flygklubben driver idag flygfältet i egen regi och har som idrottsförening (segelflyg) ett kommunalt bidrag om SEK 10 000:- för hela driften. Flygklubben bestrider således kostnader för markberedning, gräsklippning, plogning och byggnadsvård så gott som helt med egna medel.

Av de dokument som översänts för samråd framgår att flygfältet avses att planeras som industrimark. Detta skulle innebära ett stopp för flygverksamheten i Sunne kommun och flygklubbens avveckling.

Det framgår inte från kommunens sida om ett alternativ för omlokalisering kommer att erbjudas. Ett sådant alternativ ställer dock höga krav på markområdet vad gäller parametrar såsom storlek, terräng, dränering och bebyggelse. Det framgår inte heller hur ett sådant alternativ skulle finansieras. Som ideell förening saknar Sunne flygklubb ekonomiska möjligheter att finansiera sådana höga merkostnader som en eventuell flytt skulle innebära. Inte minst för uppförande av nya hangarer med tillhörande klubbhus och sanitära faciliteter.

Sammantaget är Sunne flygklubb en engagerad och aktiv förening med lång historik i Sunne kommun. Verksamheten är av sådan karaktär att den ställer höga krav på lokaliseringen av flygfält, hangarer, klubblokaler med mera. Under de 88 år som Sunne flygfält bedrivit sin verksamhet på Holmby har många piloter och andra intresserade besökt flygfältet. Det är Sunne flygklubbs förhoppning att kommunen ser Sunne flygklubb som en del av en aktiv och engagerad kommun.

Sunne kommun värdesätter Sunne Flygklubbs verksamhet och engagemang. Ett omvärderande har gjorts av planförslaget och den tidigare föreslagna utökningen av verksamhetsområdet vid Holmby tas bort.

